

ФАНТАСТИКА

30

От автора на ЕОН

ИЗБРАНА
СВЕТОВНА
ФАНТАСТИКА

ГРЕГ БЕЪР

НОСИТЕЛ НА НАГРАДИТЕ
ХЮГО И НЕБЮЛА

ВЕЧНОСТ

БАРД

Всесилни ли са боговете и ако да -
не е ли краят в тяхното начало?

БАРД

ИЗДАТЕЛСКА
КЪЩА

ГРЕГ БЕЪР ВЕЧНОСТ

Превод: Юлиян Стойнов

chitanka.info

Ангелите са слезли на изпепелената Земя и помагат на последните оцелели да възродят живота на планетата. Предлагат и безсмъртие — но на непосилна за обикновения човек цена.

Човечеството е изправено пред избор. И пред най-страшния си противник — ДЖАРТИТЕ.

От края на времето се появява един невъзможен гост и настоява да бъде унищожено най-уникалното човешко творение — ПЪТЯТ. Защото съществуването му е заплаха за всички разумни същества във Вселената.

Всесилни ли са боговете и ако да — не е ли краят в тяхното начало?

*На Дейвид Макклинтък, приятел, събрат-почитател
на Олаф Стейпълдън и над всичко — книжар.*

ИЗРАЗЯВАМ ПРИЗНАТЕЛНОСТ:

Карън Андерсън отново оказа неоценима помощ за езика и историята на чуждите култури. Работата ѝ върху последната глава от „Еон“ положи немалко камъни, върху които бяха вдигнати основите на Ойкумения такава, каквата ще я опознаете в тази книга. Адриене Мартин-Барнс ме снабди с изключително полезни материали за архитектурата и нейното развитие през вековете, които използвах, за да опиша промените, настъпили в културата на Родос. Брайън Томпсън, илюстратор и редактор, а също човек, който ми вярваше, доверяваше ми се и бе готов на всякакви рискове, работи неуморно, за да изглади и най-малката неравност в текста. Не винете за нищо тези всеотдайни хора, всяка допусната грешка е моя и може би на моя компютър.

„Едва когато космосът се свие като къс изсушена кожа, ще настъпи краят на всички страдания и ще познаем Бог.“

*Светасватара
Упанишад, VI 20*

И накрая само смърт и разруха покриха земята. Нито един слънчев лъч или блестяща песъчинка не радваше окото човешко, защото навсякъде цареше мрак и хладният Божествен взор проникваше изпод тежките клепачи на Всевишния, оглеждайки с еднаква надменност всичко. Само във вътрешната сила ще намериш спасение; ти трябва да живееш така, както живее дървото, или дървениците и мухите, които се множат сред руините на Земята. Успееш ли, ще почувстваш във всеки миг бремето на съществуването. Ще ядеш каквото ти падне, пък било то и плът от плътта на твоите братя и сестри, така ще бъде, защото Бог е отвърнал очи от теб. Всички са отвърнали от теб очи.

Някои казваха, че ще дойде ден, когато отново ще покорим небесата. Други настояваха, че трябвало да измрем всички, защото сме го заслужили. Но не това ни беше писано. И ето че по воля на съдбата и прищявка на историята от Камъка се спуснаха ангели, за да ни предложат утеха, каквато изтощената земя не можеше да ни даде; за да прогонят надвисналите мрачни облаци и пушеците и да позволят на слънцето да надзърне зад черната завеса, та семената отново да поникнат и да изхранят изгладнелите чада на тази окаяна планета.

И не само това — те надвиха болестите и след време ни научиха сами да ги надвиваме. Медицината стана религия, изпълни се с могъществото на Божия заповед и изцеряваше така, както само Господ Бог е церил.

Те ни носиха чудеса от своя Камък. Оставаха да живеят сред нас, но не бяха от нас, и немалко бяха онези, които роптаеха, ала другите не им обръщаха внимание, като да са плява покрай житото. А роптаеха те, защото е вечно ненаситна и недоволна човешката природа. Но ангелите също не им обръщаха внимание.

И тогава от Библейските земи и още по на изток, където живее народът Библейски, се вдигна недоволство. Така е, защото пламъците бяха подминали страната им, почвата там бе силна и умееше да храни, а тези люде са неуморни и познават добре Закона на Дървото и Мухата. Така е, защото са Божии избраници и затова дръзнаха да вдигнат ръка срещу тези ангели — но изчадия адови за тях, — ала битката не продължи, дълго и накрая непокорните склониха глави и отново дойде мир, И Божите избраници заспаха съня на праведния, а когато се пробудиха, запретнаха ръкави да градят, забравили що е война. И беше това на същото място, където човечеството за пръв път е прогледнало.

И тогава от земите, напоени със зло, от самия център на Сърцето на мрака, от тази страна, където се говори африкански и английски, плъзнаха многолюдните орди на робовладелците, подкарали своите роби като добитък към Южните земи на планетата. И вдигна се нова война, но и тези синове на Рода човешки склониха глави пред чудесната сила на небесните ангели, заспаха съня праведен, а сетне се захванаха да работят и строят и забравиха

що е война. И стана това на дъното, което оформя амфората на Африка,

Знанието и светлината отново изгряха над тази окаяна земя, защото силата се завръща в почвата, и в плътта също. И всичко това дължим на ангелите, пък дори и да са само хора, само наши потомци, дошли в доспехи от ярка светлина — нима не бива да сме им вечно признателни?

Те ни откъсват от Закона на Дървото и Мухата и отново ни превръщат в човеци.

*Гершом Рафаел.
„Книги на мъртвите“,
Сура 4, Книга 1.*

1.

Възстановена Земя, Независими територии на Нова Зеландия, 2046 г.

В гробището на станция Ню Мърчинсън имаше не повече от тридесетина гроба. Тревата тук бе ниска, добре подравнена, в единия край бълбукаше малко поточе, с мъка надвивайки свистенето на вятъра, който навеждаше полегналите храсти. Над равнината се издигаше планинска верига, окичена със заснежени върхове. Слънцето беше на около час път от връх Два пръста, блестеше ярко, но не топлеше. Гари Ланиер усещаше, че въпреки вятъра се поти,

Той помогна да пренесат ковчега по тясната алея към току-що изкопания гроб, заобиколен от свежа черна пръст. Лицето му бе изкривено от скръб и от усилието.

И шестимата носачи бяха приятели на починалия. Ковчегът бе скован от не особено тежки борови летви, но Лоурънс Хайнеман беше поне деветдесет килограма. Само на две крачки ги следваше опечалената вдовица, Ленър Каролсон, вдигнала поглед към нещо невидимо в ковчега. Някога сивкаворусите ѝ коси сега бяха снежнобели.

На вид Лари изглеждаше много по-млад от Ленър. Беше получил ново тяло веднага след първия сърдечен удар, преди тридесетина години, но не умря от болест или старост — една скала го размаза в планинския лагер само на двайсет километра оттук.

Положиха го в земята и шестимата носачи изтеглиха яките почернели въжета. Ковчегът полегна на една страна в меката почва и изскърца жално. Ланиер, кой знае защо, си представи как Хайнеман се намества в доста неудобното и твърдо вечно ложе и прави недоволна гримаса.

За погребалната церемония бяха повикали един пастор от Новата Римска църква. Ланиер беше първият, който хвърли шепа пръст върху

капака на ковчега. Пръст си и пръст ще станеш. „Влажно е тук — помисли си той. — Ковчегът ще изгние.“

Навъсено потърка рамо и застана до Карен, негова вярна съпруга вече близо четири десетилетия. Очите ѝ шареха по лицата на присъстващите, сякаш търсеха там някакво утешение. Ланиер се опита да погледне опечалените през нейните очи, но видя само скръб и примирение. Докосна я лекичко по лакътя, но Карен не обърна внимание на жеста му. Очевидно не се чувстваше на място тук. Обичаше Ленър Каролсон като родна майка, а ето че от две години не си говореха.

Високо в небето, сред кръжащите в орбита квартали, Хексамонът продължаваше да пулсира в ритъма на своя живот. Но не беше изпратил свои представители и Лари смяташе това най-малкото за проява на неуважение.

Как само се променяха нещата...

Стари противоречия. Нови граници. Световна катастрофа. Колко труд бяха положили за Възстановяването, а тези неща все още значеха много. Като си помислиш само какви надежди възлагаха на Възстановяването. Карен още не се беше отказала от мечтите си и влагаше всички сили в работата. Само малцина обаче споделяха ентузиазма ѝ.

Тя все още принадлежеше към Вярата — в бъдещето, в усилията на Хексамона.

Ланиер бе изгубил Вярата преди повече от двайсет години.

Години, погребани в най-различни кътчета на опустошената Земя, без никаква надежда за второ превъплъщение. Хайнеман не беше предполагал, че ще загине при нещастен случай, ала въпреки това бе заявил на всички, че предпочита смъртта. Ланиер бе направил същия избор, Някой ден, знаеше, земята щеше да го погълне също като Хайнеман и тази мисъл не му изглеждаше никак страшна. Не желаше втора възможност. Въпреки настояването на Хексамона предпочиташе краят му да бъде достоен.

Виж, Карен беше склонила. Ако тя бе попаднала под скалата вместо Лари, сега нямаше да е мъртва, съзнанието ѝ щеше да бъде съхранено в имплантата, където щеше да изчака поредното превъплъщение в тялото, което щяха да отгледат за нея в един от

кварталите, а после да докарат на Земята. И тогава щеше да е дори по-млада, отколкото бе сега.

Едно решение, което издигаше стена между нея и всички останали. Дори и мъжа ѝ.

Подобно на Карен, Андия, дъщеря им, също беше получила имплантат. Тогава Ланиер не се възпротиви, макар да се чувстваше леко засрамен, но колкото повече се беше привързвал към нея, толкова по-ясно си даваше сметка, че не би могъл да я изгуби. А след това пристигнаха небесните пратеници на Хексамона, за да дадат на неговата собствена дъщеря онова, което не беше (и не можеше да бъде) достъпно за всички останали жители на Земята.

Ала съдбата им изигра зловеща шега. Двайсет години по-късно самолетът на Андия се разби над източния Пасифик и така и не успяха да открият тялото ѝ. Беше изчезнала някъде из океанските бездни заедно с едничката надежда да бъде върната отново сред тях — недостижима въпреки целия технически напредък на Хексамона.

Сълзите в очите му не бяха за Лари. Той ги изтри и се постара да си придаде официално изражение, докато подаваше ръка на пастора.

През онези първи години, докато работеха за Хексамона, Хайнеман беше приел с ентузиазъм новото тяло, което му предложиха, а Ленър се беше съгласила на процедурите за подмладяване. Изостави ги много по-късно, но дори сега изглеждаше чудесно за седемдесетте си години...

Повечето от обикновените жители на планетата нямаха достъп до имплантати, дори Земната служба на Хексамона не би могла да снабди всички желаещи с необходимите устройства, а и да можеше, новата човешка цивилизация все още не беше узряла дори за относително безсмъртие.

Ланиер беше отказал да получи имплантат, но от друга страна, позволяваше да бъде лекуван от орбитални специалисти и понякога се питаше дали това не е проява на лицемерие. Вярно, че за разлика от имплантатите, лекарствата стигаха почти за всички, разпръснати дори в най-далечните кътчета на Земята. Поне за това Хексамонът имаше достатъчно ресурси.

Накрая реши, че ще приеме в името на работата, за която се изискваше да бъде здрав и да издържа на огромно натоварване — особено когато пътуваха из мъртвите земи, където все още имаше в

изобилие радиация, болести и смърт. Само заради това склони да се нареди сред привилегированите.

Не му беше никак трудно да прочете мислите на Карен. Каква безсмислена загуба. Всички тези хора, които се отказваха, връщаха се от средата на изминатия път, според нея постъпваха безотговорно. Може и да беше права, но и те — като него и Карен — бяха дали живота си в името на Възстановяването и на Вярата. И имаха правото на свободно решение, колкото и безотговорно да изглеждаше в очите ѝ.

Отправиха се към малката църква. Вътре им раздадоха сандвичи и напитки. Хората се разпръснаха на групички, от време на време някой пристъпваше да изкаже съболезнованията си на вдовицата, а тя ги приемаше със замислена усмивка.

Беше изгубила всичките си роднини в Смъртта. Преди десетина години, след като се пенсионираха от службата по Възстановяването, двамата с Лари бяха поели на дълго пътешествие из Южните острови, сетне посетиха Австралия и за известно време отседнаха в Борнео. Държаха се като ученици, пуснати във ваканция, и изглеждаха толкова безгрижни, че Ланиер чак им завидя.

— Жена ти, изглежда, все още не може да се примири със загубата — обърна се към него един червендалест младеж. Казваше се Фремонт, държеше ранчо край Ирландския поток и снабдяваше цялата област с мериносова вълна. Живееше сам, ако се изключеше стадото, и очевидно ужасно се гордееше със своята независимост.

— Всички много го обичахме — отвърна Ланиер. — Той беше мъдър човек. Вярно, малко непосредствен. Важното е, че знаеше кога трябва да спре. Аз...

Фремонт вдигна изненадано вежди.

— Ние бяхме заедно на Камъка — довърши Ланиер.

— Чувал съм за това. В началото ви помислили за ангели.

Ланиер поклати глава.

— Той много се дразнеше от това.

— Мисля, че свърши чудесна работа тук — продължи Фремонт. „За мъртвия или добро, или...“ — помисли си Ланиер. Най-сетне Карен се показа на вратата. Фремонт я погледна с нескрито любопитство, сетне завъртя глава към Ланиер. Гари неволно направи опит да се сравни с него — Фремонт буквално прасеще от здраве и енергия, докато той самият беше посивял и отдавна прегърбен.

Карен не изглеждаше по-възрастна от Фремонт.

2.

Земният Хексамон, Аксис Евклид

— Хайде да поговорим — предложи Сули Рам Кикюра, изключи шийния си пиктор и се сгуши в креслото зад Олми. Той стоеше изправен до широкия прозорец в нейния апартамент — истински прозорец, който гледаше през вътрешната стена на Аксис Евклид към цилиндричното пространство, навремето заобикаляло сингуларната на Пътя. Сега там като гигантски прилепи се носеха аеронавти с разперени криле, имаше плаващи увеселителни паркове, а по алеите от пурпурни тракционни полета се разхождаха доволни граждани — само далеч в левия край се виждаше черната извита ивица на космическата пустош, която ги разделяше от близката Земя.

Жизнерадостните цветове и непрестанното движение, кой знае защо му напомняха за френските картини от началото на двайсети век — лишен от гравитация пейзаж от парка, с шляещи се двойки и тройки от ортодоксални надерити, припкащи наоколо деца и какво ли не още. Гледката се менеше постоянно, тъй като кварталът продължаваше да се върти около кухнята централна ос, предоставяйки на наблюдателя пълна възможност да се любува на всички красиви страни от живота на Хексамона, към който Олми, изглежда, отдавна бе престанал да се смята за причастен.

— Слушам те — рече той, без да я поглежда.

— От месеци не си се срещал с Тапи. — Тапи беше синът им, създаден чрез смесване на техните Загадки в Градската памет на Евклид. Една възможност, към която обществото отново бе започнало да проявява известен толеранс, след като години наред ортодоксалните надерити, иначе казано преобладаващата част от жителите и управляващите в Евклид, прибягваха предимно до естествено зачеване или в краен случай до извънматочно отглеждане на плода — в разрез с вековните традиции на Хексамона. Ето откъде се бяха появили и тичащите из алеите на Поточния парк деца.

Олми притвори очи, засрамен, задето е избягвал контакта със собствения си син. Сули Рам Кикура умееше бързо да стига до целта.

— Той се справя чудесно.

— Но има нужда и от двама ни. Един частичен-детегледач едва ли е пълноценен заместник на бащата. След няколко месеца го чакат първите изпити за преминаване в телесно състояние и той се нуждае от...

— Да, да, — Олми почти бе готов да се упрекне, задето склони да създадат Тапи. Точно сега, в този момент, бремето на отговорността му идваше малко прекалено. Просто нямаше време,

— Не зная дали да ти се сърдя, или... — продължаваше тя. — Сигурна съм, че имаш някакви трудности. Допреди няколко години може би щях да се досетя какви, но сега... — Ако се съдеше по гласа ѝ, тя се владееше чудесно и умело прикриваше яда си. — Достатъчно те ценя, за да те питам какво те безпокои.

Ценя. Двамата бяха любовници вече няколко десетилетия, изглеждаше толкова отдавна, че дори бе забравил кога започнаха. („Седемдесет и четири години“ — подсказа му услужливо имплантираната памет, без да я е викал.) Заедно бяха преживели не един и два исторически момента от живота на Хексамона. Никога не беше обръщал внимание на друга жена, неведнъж си беше казал, че където и да отиде, с когото и да се събере, рано или късно ще се върне отново при нея. Тя му подходеше във всичко — хомоморф, нито гешелист, нито надерит в политическите си убеждения, изцяло посветена на адвокатската си кариера, навремето главен телесен представител на Земята във Възела, иначе казано — защитник на онеправданите, игнорираните и невежите. С никоя друга не би се съгласил да създаде Тапи.

— Научна работа. Нищо интересно.

— Сигурно. Но едва ли ще ми кажеш какво си изучавал. Каквото и да е, променил си се.

— Просто гледам напред.

— Научил си нещо, което не бива да зная, нали? Да не са те привикали пак в отбора? Някое пътуване до Земята...

Той не отговори, а тя само стисна устни.

— Е, добре. Значи е тайна. Сигурно е свързано с отварянето.

— Никой не го планира сериозно — възрази Олми. Едва се сдържаше да не избухне. Само Рам Кикура умееше с такава лекота да пробие бронята му и да провокира подобна реакция.

— Даже и Корженевски не би се съгласил с теб.

— С мен? Никога не съм подкрепял отварянето.

— Това е абсурдно — отвърна тя. Сега вече и двамата бяха свалили защитите си. — Колкото и тежки да са настоящите ни проблеми с недостига на ресурси и средства, да изоставим Земята...

— Това пък е съвсем изключено — прекъсна я меко той.

— ... и да отворим наново Пътя... би означавало да зачеркнем всичко, заради което работихме през последните четиридесет години.

— Никога не съм казвал, че го желая.

В погледа ѝ се четеше такова презрение, че той неволно потрепери. Никога досега не бяха стигали толкова далеч в противоречията си. Връзката им съчетаваше в равни части взаимна страст и уважение, дори през годините на най-ярошни спорове... а настоящият им разговор заплашваше да се превърне точно в такъв спор.

— Никой не го желае, но ще бъде ужасно вълнуващо, нали? Да бъдеш отново необходим и изцяло зает, да имаш задача, да се завърнеш в младостта и годините на отминало величие. Да възобновиш прекъснатия търговски обмен с Талсит. Чудесно, нали!

Олми вдигна лекичко рамене — нищо повече от признание, че в думите ѝ има истина.

— Работата ни тук не е приключила. Историята и без това ни е отправила предостатъчно предизвикателства.

— Никога не съм смятал сънародниците си за посредствени същества — заяви Олми.

— Чувстваш зова на дълга, нали? И се подготвяш за онова, което смяташ, че ще се случи. — Сули Рам Кикура го сграбчи за ръката. — Поне веднъж гледали ли сме на света по един и същи начин? Нима любовта ни е само привличане на противоположностите? Ти ми се противопоставяше, дори когато се опитвах да защитавам нормалните човешки права на земните...

— Всяко друго решение щеше да нанесе непоправима вреда на Възстановяването. — Фактът, че се върна към полузабравения спор

отпреди трийсет и осем години, подсказваше недвусмислено, че още я боли за това решение.

— Тогава се съгласихме всеки да запази становището си — отвърна тя и го погледна в очите.

Като адвокат, защитаващ интересите на земните в годините след Разделянето и в ранните етапи на Възстановяването, Рам Кикура се беше опълчила срещу опитите на Хексамона да използва талсит и други средства за психическо въздействие върху земните. Опирайки се на старите земни закони и някои постановки в правовата уредба на Хексамона, тя поиска официално предложенията за задължителни психически изследвания и корекции на установените умствени аномалии да бъдат забранени със съдебно решение. В края на краищата съдът отхвърли молбата ѝ въз основа на пълномощията, които предоставяше хартата за Възстановяването.

Оттогава бяха изминали трийсет и осем години. През този период приблизително четиридесет процента от населението на Земята бяха подложени на един или друг вид лечение. Кампанията по прилагането на различни коригиращи лечебни процедури естествено се водеше крайно внимателно. Понякога се случваше да излезе извън границите на разрешеното, но все пак вършеше работа. Душевните болести и психическите отклонения ставаха все по-голяма рядкост.

Рам Кикура се беше прехвърлила на други проблеми, други случаи. Двамата продължаваха да са любовници, но от онзи момент в отношенията им се долавяше известна напрегнатост.

Все пак невидимата пъпна връв, която ги свързваше, беше изключително здрава. Обикновени различия в мнението не бяха способни да я прекъснат. Рам Кикура не би могла при никакви обстоятелства да се разплаче или да изрази слабост, както го правеха земните, а и Олми се беше отказал от тези неща преди векове. Лицето ѝ беше като маска, която изразяваше само онова, което притежателят му допускаше до повърхността — в конкретния случай малко тъга и нищо повече.

— Променил си се през последните четири години — отбеляза тя. — Не мога да определя точно как... но с каквото и да се занимаваш сега, за каквото и да се готвиш, то ограничава онази част от теб, която обичам истински. — Очите ѝ се присвиха, — Едва ли ще пожелаеш да разговаряме за това. Не и с мен.

Той бавно поклати глава. Усещаше как дистанцията помежду им продължава да расте,

— Къде е моят Олми? — попита тихо тя. — Какво си направил с него?

— Сер Олми! Радвам се да ви приветствам отново. Как беше пътуването? — Президент Кайс Фарен Силиом стоеше върху широката прозрачна платформа, а зад него бавно се показваше земното кълбо, докато Аксис Евклид приключваше поредното завъртане. Петстотин квадратни метра напрегнато йонизирано стъкло и двоен пласт тракционни полета делиха президентската приемна от открития космос — изглеждаше като застанал право в невидимата пустош.

Облеклото на Фарен Силиом — африкански памучни панталони и черна пискюлеста риза без ръкави от шишаркски лен — олицетворяваше отговорността му пред два свята — Възстановената Земя, чиято източна полусфера тъкмо бе окъпана от утринните слънчеви лъчи под краката им, и летящите в орбита изкуствени спътници — Аксис Евклид, Торо и астероидния звездолет Шишарк.

Олми беше спрял на входа на прозрачния купол, който изпъкваше над външната обвивка на квартала. Земята постепенно се скри от погледа му. Той проектира серия официални поздравления до Фарен Силиом, сетне произнесе на глас:

— Пътуването мина гладко, сер президент. Три дни бе писал търпеливо доклади в очакване да го приемат, използвайки свободното си време, за да навести Сули Рам Кикюра. Безброй пъти преди това се бе срещал с разни дребни чиновници в президенството, преодолявайки бариера след бариера с безразличието и стоицизма на стар и препатил войн.

— А синът ви?

— Не съм го виждал от доста време, сер президент. Предполагам, че с него всичко е наред.

— Мда, скоро пак ще има зрелостни изпити за преминаване в телесно състояние — подхвърли Фарен Силиом.

— Което означава, че не само синът ви, но и други деца ще се надяват да получат телесна обвивка. А ресурсите ни са доста поизчерпани.

— Така е, сер.

— Поканих двама мои сътрудници да присъстват на срещата.

Двамата назначени специално за целта призраци — а иначе проектирани частични личности, получили временна самостоятелност от своите оригинали — изникнаха от двете страни на президента. Олми веднага позна единия

— Тоберт Томсон Тек, водач на неогешелистите в Аксис Евклид и един от тридесетте сенатори, с които Евклид разполагаше във Възела. Олми го беше разследвал някъде в началото на последната си задача, макар да не се бяха срещали лично. Изображението, което беше подал Тик, изглеждаше малко по-красиво и мускулесто от своя оригинал, но такъв подход бе съвсем типичен не само за гешелистките политици.

Присъствието на проектирани частични му се струваше едновременно естествено и странно. Вече трийсет години след Разделянето — прекъсването на връзката между Шишарк и Пътя — ортодоксалните надерити държаха властта в Хексамона и подобни прояви на технологичен напредък не се радваха на предишната доброжелателност от страна на управляващите. Все пак в последно време употребата на частични отново бе придобила популярност, нищо чудно дори в този момент Тек да бе разпръснал още неколцина свои представители из Хексамона.

— Сер Олми, познавате сенатора Тик. Но се съмнявам да сте се срещали със сенатор Рас Мишини, представител на Велика Австралия и Нова Зеландия. В момента той се намира в Мелбърн.

— Простете за забавянето във връзката, сер Олми — каза Мишини.

— Нищо страшно — успокой го Олми. Всъщност цялата аудиенция беше чиста формалност, тъй като докладът на Олми бе на запис и придружен със съответните подробни пикти и графики. Но въпреки това не беше предполагал, че Силиом ще покани свидетели.

— Все пак ще ми позволите да ви поискам извинение, задето прекъснах напълно заслужената ви почивка — продължи президентът. — Повече от четири века служите в нашата институция. Тъкмо затова сметнах, че ще е по-добре, ако избира някой с вашия опит и възгледи. Вярно, че става дума предимно за исторически проблеми и нови културни тенденции...

— По-скоро културни проблеми — прекъсна го Тик. Олми се изненада от прекъсването, но реши, че това сигурно е напълно прието

в средите на неогешелистите.

— Доколкото разбирам, присъстващите са запознати с характера на задачата, която ми поставихте — каза той, поклони се лекичко и си помисли: „Но не и с цялата задача.“

Президентът изобрази потвърждението си. Под краката им неусетно се плъзгаше лунният полумесец, Бяха се преместили към центъра на платформата, а изображенията на двамата частични мъждукаха едва забележимо, за да подчертаят тяхната нематериалност.

— Уверен съм, че новото назначение не е било толкова тежко колкото предишните, заради които сте толкова прославен.

— Тежко в никакъв случай, сер президент. Боях се само да не загубя връзка с Хексамона. — „А и с човешката раса“ — помисли си той. — Иначе водех мирно и спокойно съществуване.

Президентът се усмихна. Очевидно му беше трудно да си представи как един стар боен кон като Олми ще води мирно и спокойно съществуване,

— Изпратих сер Олми със задача да обиколи Възстановената Земя и да извърши едно непредубедено изследване върху нашите взаимоотношения с местното население. Подобна необходимост възникна след четирите опита за покушение срещу чиновници от Хексамона и земни служители, които ни симпатизират. Знаете, че ние, от Хексамона, не сме привикнали към подобни... крайни отношения. Нямахме представа дали става дума за наследство от политическото минало на Земята, или пък за ранен признак за някакви възникнали в последно време противоречия, като последствие от политиката на „затягане на колана“, която започнахме да провеждаме в орбиталните квартали. Ето защо го помолих по възможност да представи една мащабна картина за хода на Възстановяването.

Според някои този процес е към своя край, други дори са склонни да го обявят за добре свършена работа. Колко време и усилия ще бъдат необходими, за да бъде възстановена докрай Земята?

— Възстановяването върви според предварителните предположения, сер президент. Присъстващите сенатори вероятно си дават сметка, че Хексамонът не разполага с неограничени средства, за да извърши подобни глобални промени в рамките само на няколко десетилетия. Съществува един определен период, необходим за пълното заздравяване на раните, които е получила Земята, и той не

подлежи на ускоряване. По моя преценка извършената работа съответства на половината от необходимата, ако крайната цел е възстановяването на човешката цивилизация до икономическо състояние, сравнимо с това преди Смъртта.

— Не смятате ли, че този процес зависи и от амбициите и желанията на земните жители? — попита Рас Мишини. — Може би целта ни е не да се изравним с условията преди Смъртта, а с тези, които съществуват в кварталите или Шишарк... — Той не довърши изречението, но не беше необходимо.

— Това ще отнеме стотина години и повече — заяви Олми. — А и не съм чувал земните да настояват за толкова ускорен напредък. Някои дори открито му се противопоставят.

— Всъщност доколко стабилни са връзките ни със Земята в този момент? — попита президентът.

— Все още може да се желае много в тази насока, сер. Съществуват зони на силно политическо противопоставяне, като например Южна Африка и Малайзия.

Рас Мишини се подсмихна иронично. Спомените от изненадващия опит на Южна Африка да завладее Австралия — една от най-големите кризи през четирийсетте години от началото на Възстановяването — бяха все още пресни.

— Все пак става дума за политическо, а не за военно противопоставяне. Положението в Южна Африка е доста спокойно след разгрома на Вуртрекер, а опитите на Малайзия са лишени от необходимата организираност. Не виждам с какво могат да ни обезпокоят за момента...

— Значи нашите малки „профилактични чумни епидемии“ свършиха добра работа?

Олми бе заварен неподготвен. До момента използването на психобиологични щамове на Земята се пазеше в най-строга тайна, в проекта бяха посветени не повече от шепа земни. Дали Рас Мишини принадлежеше към тази група? А Тик? Защо Фарен Силиом си позволяваше така открито да говори по този въпрос пред тях?

— Да, сер.

— И въпреки това вие имахте известни угризения от прилагането на подобни средства?

— Но винаги съм признавал тяхната необходимост.

— Без никакви съмнения?

Май му се подиграваха. Усещането не беше от приятните.

— Ако намеквате за усилията, които положи в тази насока Сули Рам Киккура... ние не споделяме еднакви политически възгледи, въпреки че делим едно легло, сер президент.

— Това са отминали неща. Простете, че ви прекъснах. Моля, продължавайте, сер Олми.

— Все още съществуват доста силни, макар и невидими на пръв поглед разногласия между земните и управляващите партии на орбиталните тела.

— Неприятно ми е да го чуя и същевременно съм озадачен — призна Фарен Силиом.

— Не съм сигурен дали подобно отношение може да бъде преодоляно. Те са ни обидени за толкова много неща. Ние им отнехме младостта...

— Спасихме ги от Смъртта! — прекъсна го с рязък глас президентът. Призракът на Рас Мишини продължаваше да се подсмива.

— Ние им попречихме да се изправят сами на крака, сер. Макар и стартирал от същото окаяно положение, Хексамонът е успял да създаде Шишарк без чужда помощ и някои от земните смятат, че вместо да им помагаме, ние им налагаме със сила взети от други решения.

Фарен Силиом изобрази неохотно съгласие. През последните десет години Олми бе забелязал, че сред чиновниците и администраторите от Хексамона все по-често се шири неприязнено отношение спрямо земните. А и самите земни — хора все още необразовани и недодялани, потресени от преживяната Смърт, лишени от политическите и техническите постижения, осъществени от гражданите на Хексамона през вековете от изследването на Пътя — постепенно бяха започнали да се отнасят с недоверие към грижовната, но твърда ръка на своите могъщи потомци.

— Земният Сенат е кротък и покорен — продължи Олми като избягваше погледа на Рас Мишини. — Най-сериозна опозиция и недоволство съществува на територията на някогашен Китай и в югоизточна Азия.

— Където науката и техниката бяха възродени най-рано в нашата собствена история... и където живеят волеви и силни хора. Всъщност какви са размерите на това недоволство?

— Едва ли може да се говори за световен процес. Става дума по-скоро за предразсъдъци, отколкото за омраза.

— Ами този Джералд Брукс от Англия?

— Срегнах се с него, сер. Не представлява заплаха.

— Той ме безпокои. Има многобройни последователи в Европа.

— Не повече от две хиляди души при население от десетина милиона. Бива го да говори, но не ръководи реална политическа сила. Освен това изпитва искрена благодарност към Хексамона за всичко, което беше направено за Земята... а възмущението му е насочено главно към онези чиновници, които се отнасят със земните като с непослушни деца.

„Твърде са много, ако питат мен“ — добави мислено той.

— Към моите чиновници значи. — Президентът закри по платформата. Олми го проследи с ироничен поглед. Политиците бяха претърпели значителна промяна от времето на неговата младост — дори от епохата след Разделянето, Формалното поведение беше забравено изкуство. — Ами религиозните движения?

— Както винаги силни.

— Мм. — Фарен Силиом поклати глава, сякаш бе получил неприятна вест.

— Съществуват близо тридесет и две религиозни групи, които не признават вашите чиновници за временни или духовни водачи...

— Не сме и очаквали да ги признават за духовни водачи — прекъсна го Фарен Силиом.

— Но някои служители са си позволили да разпространяват сред земните мита за Добрия човек — припомни му Олми. Спомените от опита на един фанатизиран ортодоксален надерит да наложи използването на психобиологически щамове, за да приобщи всички неверници към идеята за Звездите, Съдбата и Светия Дух бяха още съвсем пресни. Колко измина оттогава — петнадесет години? В онези дни Олми и Рам Кикюра положиха задружни усилия, та това да не стигне до тайната сесия на Възела.

— Тези неща вече са минало — рече Фарен Силиом.

— Но все още има немалко хора с власт и възможност да развързват подобни кампании. По-важното е, че нито едно от споменатите религиозни движения не призовава на открита борба.

— Гражданско неподчинение?

— Законно право на всеки гражданин на Хексамона.

— Използвано доста рядко през последните десетина години — напомни му Фарен Силиом. — А какво ще кажете за Обновените предприемачи?

— Никаква заплаха.

— Никаква? — Президентът изглеждаше почти разочарован.

— Никаква. Каквото и да твърдят, те са изцяло на страната на Хексамона. Освен това водачката им почина преди три седмици на територията на някогашна Невада.

— От естествена смърт, сер президент — намеси се Тик. — Беше необходимо да го уточня. Тя категорично отказа да ѝ бъде присаден имплантат...

— Отказа — прекъсна го Олми, — защото не предложихме и на последователите ѝ.

— Знаете, че не разполагаме с необходимите средства да дарим с безсмъртие всички граждани на Земния Хексамон — отбеляза Фарен Силиом. — Освен това все още не са налице нужните социални предпоставки за подобно решение.

— Истина е — призна Олми. — Във всеки случай... никога не са се противопоставяли срещу плановете на Хексамона, засягащи промени извън тяхната територия.

— А срещнахте ли се със сенатор Каназава в Хавай? — попита с видима неприязън Мишини и Олми едва сега разбра причината за неговото присъствие. Рас Мишини беше сърцето и душата в лагера на орбиталните тела.

— Не — отвърна той. — Предполагам, че е редови сътрудник на Хексамона.

— През последните няколко години е събрал значителни сили.

— Той е способен политик и администратор — заяви Фарен Силиом и погледна към сенатора. — А и нашата работа не е да държим вечно властта. Ние сме лекари, учители, но не и тирани. Нещо Друго, което да заслужава внимание, сер Олми?

Имаше, но Олми не желаше да го обсъждат пред частичните.

— Не, сер. Подробности са в доклада.

— Господа! — Президентът вдигна ръце и разтвори длани към тях. — Да имате някакви въпроси към сер Олми?

— Само един — каза частичният на Тик. — Какво е становището ви за отварянето на Пътя?

Олми се усмихна.

— Възгледите ми по този въпрос едва ли имат значение, сер Тик.

— Моят патрон е доста любопитен да го узнае. Вие сте един от онези, които помнят добре епохата на Пътя. — Самият Тик беше роден след Разделянето, той беше един от най-младите неогешелисти в Аксис Евклид.

— Сер Олми има право да запази становището си в тайна — припомни му Фарен Силиом.

Частичният на Тик побърза да се извини и беше съвсем искрен.

— Благодаря ви, сер президент — каза представителят на Мишини. — Ценя дълбоко сътрудничеството ви със Земния парламент. Очаквам с нетърпение да се запозная с вашия доклад, сер Олми.

Призраците избледняха, оставяйки след себе си пусто, фосфоресциращо пространство, през което не се виждаше нито Земята, нито Луната. Олми погледна право надолу и зърна сияние сред проблясващите звезди. Шишарк. Имплантатите побързаха да го снабдят с допълнителна информация.

— Един последен въпрос, сер Олми, и. после срещата ще бъде приключена. Ако неогешелистите успеят в желанието си да отворят наново Пътя, как смятате, ще разполагаме ли с достатъчно средства да поддържаме живота на Земята на същото равнище?

— Не, сер президент. Едно успешно отваряне ще доведе до забавяне в изпълнението на всички главни възстановителни програми.

— А и без това се задъхваме от недостиг на ресурси, нали? Макар никой да не го признава открито. Колкото и странно да е обаче, има и земни — като Мишини например, — които искрено вярват, че в далечна перспектива отварянето на Пътя ще донесе полза за всички. — Президентът поклати глава и изобрази символа за решение, последван от втори, по-изненадващ символ, означаващ изключителна непредпазливост и дори глупост — човек, който заостря невероятно дълъг меч. Макар пиктираният символ да нямаше конкретна връзка с

идеята за война, скритият в него подтекст накара Олми да вдигне озадачено глава. Война с кого?

— Ще трябва да привикваме с обстоятелствата, колкото и бързо да се менят — продължи Фарен Силиом. — А и влиянието ми не е безгранично. Толкова много хора вече изпитват носталгия. Включително и аз. Можете ли да си представите? А бях сред най-пламенните привърженици на Розен Гарднър и убеждавах всички, че трябва да се завърнем на Земята, която наистина смятах за наш истински дом. Колко лесно ставаме плячка на собствените си предразсъдъци и същевременно колко ирационални и изменчиви са нашите най-дълбоки чувства и мотиви. Дали не е време за един освежаващ талситов сеанс, а?

Олми се усмихна.

Президентът уморено отпусна рамене. После ги изправи наново, не без видимо усилие.

— Ще трябва да се научим да живеем и без този малък лукс. Добрият човек никога не си е позволявал талситови сеанси. — Той пристъпи към средата на платформата, сякаш за да избегне зейналата под краката му бездна. Земята отново изплува пред погледите им. — Как мислите, неогешелистите продължават ли дейността си на Земята? Зад гърба на хора като Мишини?

— Не, Изглежда, съвсем са изгубили интерес към Земята.

— Не го очаквах от тях. Това е сериозен политически пропуск. Нима наистина вярват, че Земята няма да има думата при подобно решение? А на Шишарк?

— Там продължава откритата кампания. Не срещнах никакви признаци за нелегална дейност.

— Сигурно вече имате известна представа в колко деликатно положение се намирам, след като трябва да балансирам между толкова многобройни и противоречиви във възгледите си политически фракции. Давам си сметка, че службата ми тук е ограничена по време. Не ме бива да крия личните си възгледи, които няма да са по вкуса на мнозина в наши дни. От три години водя истинска война срещу отварянето на Пътя. Противниците ми непрестанно набират нови сили. Но каквито и доводи да изтъкват, продължавам да мисля, че от идеята им няма да излезе нищо добро. Вече не можем да се завърнем у дома. Дори само защото не знаем точно кой е нашият дом. Живеем в трудни

времена. Умора, недостиг на средства. Сам виждам, че отварянето е неизбежно... но не сега, а когато настъпи подходящият момент. И когато приключим със задачите си на Земята. — Фарен Силиом разглеждаше Олми с почти умоляващо изражение. — Боя се, че съм любопитен също като сенатор Тик. Та какви са възгледите ви за отварянето на Пътя? Олми поклати лекичко глава.

— Мисля, че ще преживея и без него, сер президент.

— Но скоро няма да можете да подновявате износените части на тялото си... казват, че недостигът им ставал все по-осезаем?

— Така е — призна Олми.

— И с готовност ще се преместите в Градската памет?

— Освен ако не избира смъртта. Но това ще е след няколко години.

— Не ви ли липсват предизвикателствата, приключенията?

— Опитвам се да не мисля за миналото — рече Олми. Не говореше съвсем искрено, но отдавна беше привикнал да крие истинските си чувства.

— Цялата ви служба пред Хексамона е една голяма загадка. Научих го още докато се запознавах с архивите. Няма да настоявам повече. Но ако ви помоля за едно съвсем необвързано мнение... замисляли ли сте се някога какво може да се случи с нас, ако се свържем с Пътя?

Олми обмисли отговора си внимателно. Президентът, изглежда, беше много по-добре запознат с работата му от последните няколко месеца, отколкото бе предполагал.

— Пътят може да е зает от джартите, сер.

— Така е. Нашите ентузиазирани неогешелисти, изглежда, забравят тази възможност. Ще си призная, че имах известна представа за вашите изследвания. Те ме накараха още веднъж да се уверя, че сте изключително проникателен човек.

— Сер?

— Става дума за изследванията ви в Градската памет и библиотеката на Шишарк. Аз също разполагам с няколко активни злосторници, сер Олми. Научих, че информацията, която сте поискали, е била пряко или косвено свързана с отварянето. Не бих се изненадал, ако работите върху този проблем от години, за своя сметка. — Фарен Силиом го погледна тържествуващо, после се обърна и вкопчи ръце в

перилата, — Официално ви освобождавам от всякакви задължения. А неофициално ви моля да продължите с изследванията си.

Олми изобрази разбиране и съгласие.

— Благодаря ви за работата. Решите ли, че трябва да споделите нещо с мен, потърсете ме незабавно. Ценя високо вашето мнение, каквото и да си мислите за мен.

Олми напусна платформата. Земята отново бе изплувала в цялата си прелест, като постоянно напомняне за тяхната отговорност пред този чужд и донякъде непознат дом, символ на болка, триумф, провал и възраждане.

3.

*Гея, Остров Родос,
Велика Александрийска Ойкумения, 2331–2342 година от
Александрийския календар*

Рита Беренике Васкайза растеше на воля по крайбрежието близо до древното пристанище Линдос, докато навърши седем години. Родителите ѝ оставиха слънцето, вятърът и морето да наложат своя отпечатък върху безгрижния ѝ характер и единственото, на което я учеха, бе да гледа с будно око на света — което не беше никак лесно.

Тя беше мургаво босоного момиче с големи ококорени очи, което умееше да се прокрадва ловко сред захабените от вятъра колони и нащърбените стъпала на изоставения акропол. Обичаше да се спотайва на площадката пред порутеното светилище на Атине Линдия, да докосва с длани хладните очукани стени и да се взира в осеяното с остри скали лазурно море, броейки машинално ударите на вълните.

Понякога се промъкваше през изгнилата врата в бараката, където беше прибрана гигантската статуя на Атине, чиито масивни крайници се губеха в здрача, и разглеждаше монголоидното лице, увенчано с медна (някога златна) корона. Линдианци рядко се отбиваха по тези места — носеше се поверие, че били обитавани от духовете на загинали преди векове персийски защитници, избити до крак, когато Ойкумения бе възстановила властта си над този остров. Понякога идваха туристи от Ейгипт или материка, но не често. Средното море не беше така гостоприемно към туристите, както някога.

Селяните и пастирите от Родос я мислеха за превъплъщение на богинята Артемис и вярваха, че им носи щастие. В близкото селце винаги я посрещаха усмихнати лица.

На седмия ѝ рожден ден Беренике, майка ѝ, я отведе от Линдос на Родос. Когато пристигнаха, без да се бавят, пресякоха многолюдните улици на белокаменния град и почукаха на вратата на един от най-прочутите преподаватели в тукашната Академия. Наложил се Рита да

остане насаме с него и близо половин час да отговаря на въпросите му. Всичко това бе чиста формалност, при положение че собствената ѝ баба бе основала Академия Хипатей.

По-късно през същия ден научи от майка си, че е приета в първи клас на Академичното училище и занятията ѝ ще започнат когато навърши девет. След това Беренике я върна на Линдос и животът продължи почти както преди, само дето имаше по-малко време да се надбягва с вятъра и повече — за четене и уроци.

Така и не бяха посетили наместницата по време на онова първо пътуване — казаха, че била болна. Някои дори твърдяха, че умираше, но тя се изправи на крака само след два месеца. Всичко това значеше твърде малко за Рита, която почти не познаваше баба си и я беше виждала само два пъти, ѝ то когато беше петгодишна.

През лятото преди да започне редовни занимания Патрикия я покани да се премести на Родос и да прекара известно време при нея. Наместницата живееше уединено. Много родосци я смятаха за божество. Вярата им се подкрепяше от легендите за произхода ѝ и от разказите за подвизите и откритията ѝ. Рита нямаше мнение по въпроса. Едно беше каквото говореха родосци и съвсем друго онова, което бе чула от родителите си.

Като научи за поканата, майката на Рита изпадна в трескава възбуда. Нито един от потомците на наместницата досега не се беше радвал на подобна привилегия. Баща ѝ, Рамон, прие новината спокойно, с характерната си самоувереност, която изгуби едва след смъртта на наместницата и последвалите политически боричкалия в Академията.

Къщата на Патрикия се издигаше на една Почти отвесна скала, от която се виждаше целият залив. Съвсем обикновена на вид едноетажна постройка, измазана с гипс, в късен персийски стил, с четири просторни стаи и отделен кабинет на една по-ниска площадка над брега.

— Тя магьосница ли е? — попита Рита баща си, когато спряха пред външната врата.

— Шшшт — заплаши я с пръст Беренике.

— Не е магьосница — отвърна усмихнато Рамон. — Тя е моята майка.

Рита очакваше, че на вратата ще ги посрещне прислужница, но вместо това се появи самата Патрикия, с побелели коси, мургава напукана кожа и умни, проникателни очи с надвиснали, изпъстрени със ситни бръчици клепачи. Въпреки че беше разгарът на лятото, вятърът тук на хълма бе почти студен и Патрикия носеше дебела вълнена роба.

Тя протегна ръка и докосна лекичко Рита по бузата. Дланта ѝ беше мека и топла и ухаеше на нещо приятно, После вдигна наниз от ярки цветя, постави ги на шията ѝ и обясни:

— Стар хавайски обичай.

Беренике стоеше със сведена глава и чинно притиснати към бедрата ръце. Рита беше доста смутена от смирената поза на майка си; каквото и да говореха, наместницата ѝ се струваше кротка и добродушна женица. Момичето нагласи цветята на шията си и погледна баща си, който ѝ кимна окуражаващо.

— Е, време е да обядваме — обяви Патрикия с дрезгав, почти мъжки глас и ги поведе към кухнята. Пристъпваше бавно, сякаш пресмяташе всяка крачка. Ръцете ѝ докоснаха облегалката на креслото, като да поздравяваха стар приятел, плъзнаха се по повърхността на потъмнялата медна вана, и накрая пригладиха ленената покривка върху грубо скованата дървена маса в кухнята, където беше поставена купа със сирене и плодове.

— Ще си поговорим откровено, но след като си тръгнат синът ми и снаха ми. Те са много мили хора, но могат да ни попречат.

Рита кимна в знак на съгласие. Чувстваше се като съучастничка в някакъв заговор.

Прекараха заедно следващите няколко седмици. Патрикия често ѝ разказваше най-различни истории, много от които Рита знаеше от баща си. Земята — светът, на който израснала Патрикия — не била като тази Гея, която Рита познаваше. Историята там преминала по други пътища.

През един горещ ден, когато вятърът спря, а над морето легна мараня, двете с Патрикия събираха портокали в близката горичка.

— Знаеш ли — поде баба ѝ, — тук е съвсем като в Калифорния, само че там портокалите бяха много по-едри. И там имаше такива горички, но когато пораснах, почти бяха на изчезване. Изсичаха ги заради заселниците.

— Тази Калифорния тук ли е, или там, бабо?

— Там, На Земята — отвърна Патрикия. — Тук не познават това име. — Тя замълча и вдигна замислен поглед в небето. — Не зная какво може да е станало с това място в твоя свят, Рита. Мисля, че е част от пустинята на Неа Каркедон.

— Където гъмжи от дребни червени човечета с лъкове и стрели — добави Рита. — Може би. Може би.

Малко по-късно се прибраха и докато вечеряха, Рита слушаше тихия глас на Патрикия, която отново се зае да ѝ разказва. Лицето ѝ беше огряно от мъждукащия фенер.

— Знаеш ли — подхвърли неочаквано Патрикия, — твоята прабаба — моята майка, понякога се явява в сънищата ми и ме разпитва за теб.

— Тя в онзи свят ли живее, бабо?

Патрикия се засмя и кимна.

— Но това не може да ѝ попречи. — Тя се наведе напред и продължи с поверителен глас. — Твоята прабаба ужасно много се гордее с теб. Внимавай да не измамиш надеждите ни, миличка. Имаш достатъчно време да се наиграеш и намечтаеш, преди да дойде и твоят ден.

— Какъв ден, бабо?

Патрикия се усмихна загадъчно и кимна към хоризонта. Над морето се полюшваше Афродита, ослепително ярка и блестяща.

Рита се върна в къщата на Патрикия след две години, но вече не беше дете, смутено от странната покана на своята невероятно възрастна баба, а добре възпитано младо момиче, горящо от желание час по-скоро да премине в света на възрастните.

Патрикия не беше се променила. Рита я оприличи на изсушен плод или на египетска мумия, която сякаш можеше да съществува вечно.

Този път разговаряха много повече за история. Рита познаваше добре историята на Гея, при това не точно така, както я разказваха специалистите в Ойкумениа. Академия Хипатейя се радваше на известна самостоятелност благодарение на разстоянието, което делеше Родос от Александрия.

На единадесет Рита вече проявяваше интерес към политиката. Но много по-добре се справяше в математиката и науките.

През дългите вечери, докато се любуваха на чезнещите зад хоризонта лъчи на слънцето, Патрикия обичаше да разказва на Рита за Земята и за това как почти сама се била погубила. Разказа ѝ и за Камъка, който дошъл от звездите, кук като кратуна или някакъв екзотичен минерал и построен от потомците на Земята, но от друго бъдеще. Рита остана очарована от този разказ и през цялата нощ се опитваше да си представи чудния предмет, преместил се назад във времето от друга, подобна на онази вселена. Най-голямо впечатление обаче ѝ направи описанието на коридора или Пътя, както го наричаше Патрикия, който същите тези потомци на Земята бяха свързали с Камъка...

В сънищата ѝ този проход към звездите приличаше на безкрайна водопроводна тръба с отвори, през които можеше да надникнеш в най-различни светове...

На другия ден, докато плевяха градината, Патрикия ѝ описа как точно се е озовала на Гея. Била съвсем млада, когато получила възможността да потърси проход в Пътя към някоя друга Земя, където нямало ядрена война и където семейството ѝ все още живеело спокойно и щастливо.

Ала допуснала малка грешка и ето че се озовала на Гея.

— В началото станах изобретател — продължи тя. — Откривах най-различни неща, които познавах от Земята. Аз им дадох бицикლოს. Земеделските сечива. Каквото ми хрумнеше. — Тя махна с ръка. — Но това продължи само няколко години. После започнах работа в Музейона и хората започнаха да вярват на разказите ми. Някои се отнасяха с мен сякаш имах божествен произход, което не е вярно. Аз ще умра, миличка, вероятно съвсем скоро...

Пет години след пристигането си на Гея Патрикия била поканена в двореца, за да се срещне с Птолемея Трийсет и пети Никефор. Старият владетел на Ойкумения я разпитал внимателно, разгледал приборите, които носела със себе си и успяла да съхрани в безупречен вид, а сетне я обявил за истинско чудо.

— Той каза, че не съм нито богиня, нито демон и ме прие в двора. Това бяха трудни времена. Допуснах грешката да им опиша земните оръжия и те настояваха да им построя колкото се може по-големи и мощни бомби. Аз отказах. Никефор заплаши да ме хвърли в затвора — по онова време страната ни живееше под заплахата на

Либийските армии. Никефор искаше да ги унищожи с един-единствен удар. Повтарях му отново и отново какво са сторили бомбите със Земята, но той въобще не ме чуваше. Държа ме около месец в затвора в Александрия, но после ме освободи, изпрати ме на Родос и ми каза, че мога да основа тук академия. Почина пет години по-късно, но Академия Хипатеон вече беше стъпила здраво на краката си. Със сина му се справих по-добре — приятно момче, но доста мекушаво. После на трона се качи неговата внучка, първо майка ѝ, разбира се — властна жена, но иначе чудесна...

— Харесва ли ти тук? — прекъсна я Рита и побутна назад сламената си шапка.

— Това е моят свят и не е моят свят — отвърна Патрикия. — Стига да имах възможност, веднага бих се върнала у дома.

— А можеш ли?

Патрикия кимна към яркото небе.

— Може би. Всъщност едва ли. Веднъж, преди години, към Гея беше отворена нова врата и с помощта на царицата тръгнах да я търся. Изгубих години за тази задача. Все едно че преследвах призрак. Ту се появяваше, ту изчезваше. От близо двадесет години я няма.

— Ако я беше открила, щеше ли да те отведе на Земята?

— Не — поклати глава наместницата. — По-скоро щях да се озова в Пътя. Виж, оттам мога да се прибера у дома.

Кой знае защо, Рита почувства тъга за уморената старица. Наместницата вдигна очи към нея, погали я с поглед и попита:

— Искаш ли да се позанимаваме с геометрия?

— Да! — подскочи радостно Рита.

Рита се беше излегнала на койката в почти пустата, боядисана в бяло стая, заслушана във вълните от далечната буря — могъщ тътен от блъскащите в скалите Посейдонови юмруци. Луната изпълваше с хладна светлина близкия ъгъл. Рита усети нечие присъствие в стаята и надзърна през спуснатите си клепахи. Една сянка пресече светлината. Момичето се размърда неспокойно в леглото.

Сянката я доближи. Беше Патрикия.

Рита затвори очи и отново ги разтвори. Не изпитваше страх от наместницата, но не можеше да си обясни какво търси в стаята ѝ по това време. Патрикия взе ръката на своята внучка със съсухрените си, издължени пръсти и положи в дланта ѝ някакъв метален предмет,

твърд и гладък, непознат и същевременно приятен за докосване. Рита измърмори някакъв неясен въпрос.

— Остави я да те опознае — прошепна Патрикия. — След години, когато пораснеш, тя ще стане твоя. Вслушай се в онова, което ти казва, мое дете. Тя ще ти съобщава кога и къде. Аз съм твърде стара за нея. Ти трябва да откриеш пътя за дома вместо мен.

Сянката отново пресече стаята и препречи за миг лунната светлина. Стаята се изпълни с мрак. Рита затвори очи и ги отвори чак на сутринта.

От тази сутрин Патрикия започна да обучава Рита на два нови езика, които не бяха познати на Гея — английски и испански.

Пет години по-късно наместницата издъхна в същата пуста бяла стая, в която нейната внучка бе прекарала онази бурна нощ, както и много други. Край смъртния ѝ одър бяха само тримата ѝ синове. Рита, вече млада жена, тъкмо започнала третата си година от следването в Академията, не знаеше как да възприеме вестта. Беше средна на ръст, със стройно гъвкаво тяло, лицето ѝ бе по момчешки привлекателно, имаше червеникавокафяви коси и извити като дъги вежди над проницателните зелени очи. Очите бе взела от баща си, а овала на лицето — от майка си. Коя ли част от нея принадлежеше на Патрикия? Какво ѝ бе оставила в наследство наместницата? Сигурно таланта за физика и математика. Тези две дисциплини най-много ѝ се удаваха в Академията.

Една пролет, близо година след погребението, бащата на Рита я отведе в тайна пещера, разположена на десетина стадия североизточно от Линдос, съвсем близо до мястото, където се беше родила. По пътя категорично отказа да отговаря на въпросите ѝ. Припомни ѝ, че вече е голяма и трябва да проявява търпение. В първия миг ѝ се дощя да му възрази — в края на краищата тя бе напълно самостоятелна и дори вече си имаше любовник. Никак не ѝ се нравеше цялата тази тайнственост. Но той продължи да настоява и тя не посмя да проявява повече упоритост.

Пещерите бяха няколко, всичките до една затворени от тежки ръждясали метални врати. Но пантите им се оказаха добре смазани. Високо над тях в небето прелетя реактивен въздухолет, оставяйки снежнобели дири по синия небосвод — вероятно беше излетял от пустинния аеродром в Киликия или Юдея.

Баща ѝ отключи една от вратите с огромен ключ от тежката връзка, която извади, а после набра комбинация от девет числа върху секретната ключалка. Поведе я през хладното мрачно преддверие покрай бидони с вино, маслиново олио и метални контейнери с изсушена и херметически затворена храна, а после през втора врата, зад която започваше прихлупен тунел. Едва когато тъмнината стана почти непрогледна, той натисна едно копче на стената и включи осветлението.

Намираха се в ниска просторна галерия, из въздуха се носеше някакъв сладникав мирис. Под бледото сияние на единствената жълтеникава крушка баща ѝ пресече помещението, спря пред дървения шкаф до стената отсреща и дръпна едно чекмедже. Дървото изскърца и звукът отекна навсякъде. В чекмеджето имаше няколко великолепно полирани дървени кутии, едната голяма почти колкото куфар. Именно нея баща ѝ извади най-напред, отнесе я при Рита, коленичи и вдигна капака.

Вътре, положен върху мека плюшена възглавница, лежеше някакъв предмет, широк не повече от две долепени човешки длани. Малко напомняше на кормило от бицикълос, но беше по-дебел и извитата седалка беше точно на мястото на съчленението.

— Всички тези неща са твои. Сега ти ще отговаряш за тях — обяви баща ѝ и тя изведнъж забеляза, че избягва да докосва странния предмет с ръце. — Тя ги пазеше именно за теб. Смяташе, че само ти можеш да продължиш делото ѝ. Нейната мисия. Никой от нас, синовете ѝ, не бе посветен в това. Често повтаряше, че сме били създадени за чиновническа работа, а не за... приключения. Не спорех с нея... тези неща винаги са ме плашели. — Той се изправи, отстъпи крачка назад и сянката му се вдигна от разтворения калъф. Лъскавият предмет вътре блестеше като диамантена скулптура.

— Какво е това? — попита тя.

— Това е един от Инструментите. Тя го наричаше „ключица“.

Наместницата бе донесла тези три предмета от Пътя по време на възшебното си пътуване до Гея, Така ѝ не бе успяла да им обясни откъде се взема силата им, беше казала само за какво се използват. Междувременно баща ѝ донесе втората кутия и вдигна капака.

— Това е нейният тевкос — обясни той, сочейки нещо като плосък бележник от метал и стъкло, не по-голям от ръката му. Сетне

докосна предпазливо четирите миниатюрни блестящи кубчета, поставени до бележника. — А това е личната ѝ библиотека. В тези кубчета са съхранени стотици книги. Някои от тях са били използвани при създаването на свещената Хипатеонска доктрина. Други са свързани със Земята. Написани са на езици, които не съществуват в нашия свят. — Той въздъхна и отвори третата кутия. — А това я е запазило жива, когато пристигнала тук. Осигурило ѝ е необходимия въздух. Всички тези неща са твои.

Тя се наведе над най-голямата кутия и протегна ръка към предмета, наподобяващ седло с дръжки. Още преди пръстите ѝ да докоснат блестящата му повърхност, Рита вече знаеше, че този инструмент е ключът, с чиято помощ се отварят проходи към Пътя. Беше топъл при допир и съвсем определено се отнасяше дружелюбно към нея, познаваше я, както и тя го познаваше.

Рита затвори очи и видя Гея, целия свят, изобразен с невероятна детайлност, като глобус. Глобусът се въртеше бавно пред очите ѝ, разширяваше се и погледът ѝ беше привлечен към степите на Северен Рус, Монголея и Чин Чинг — земи извън властта на Александрийска Ойкумения. Там, в една плитка блатиста низина, над малък кален поток блестеше яркочервен тримерен кръст.

Тя стисна уплашено очи, внезапно побледняла, после погледна надолу към ключицата. Беше три пъти по-голяма от досегашния си размер и изпълваше цялата дървена кутия.

— Какво става? — попита баща ѝ. Тя поклати глава.

— Не ги искам тези неща. — После скочи, изтича при входа на тунела и побягна навън, където слънцето блестеше ярко. Не след дълго баща ѝ я последва, спря задъхан до нея, помълча и накрая прошепна:

— Сега те са твои, дъще. Никой друг не може да ги използва.

Тя отново побягна, скри се зад близката скала и едва тогава спря и изтри сълзите от очите си. Изведнъж почувства омраза към баба си.

— Защо постъпваш така с мен? — попита я. — Ти си била побъркана. — Тя сгъна крака и опря брадичка в коленете си. — Побъркана бабичка.

И чак сега си спомни сянката в мрака на стаята и ритна ядно скалата. През всичките тези месеци, докато живееше при Патрикия, слушаше разказите ѝ, мечтаеше за онзи вълшебен свят... нито веднъж не беше повярвала, че той наистина съществува и че може да бъде

също толкова реален, колкото е Родос. Светът на Патрикия винаги си оставаше далечен и недостижим като мечтите и приказките.

Ала баба ѝ никога не мамеше, никога не премълчаваше истината, за каквото и да разговаряха. Винаги беше пряма и откровена, разговаряше с нея като с възрастен, обясняваше ѝ всичко търпеливо и отговаряше подробно на въпросите ѝ.

Защо тогава да лъже за Пътя?

Когато започна да се здрачава, Рита излезе от скривалището си и бавно се върна при хълма с пещерата. Баща ѝ все още я чакаше, седнал, опрял гръб в металната врата. В ръцете си държеше пръчка, но Рита дори за миг не си помисли, че може да я удари с нея. Рамон никога не я беше удрял. Пръчката беше само предмет, с който да се занимава, да отвлича мислите си.

Милият, добър татко. Колко ли сложен е бил животът му! Политическата обстановка около Академията ставаше все по-сложна и неприятна с всяка измината година. А ето сега и тя му създаваше проблеми.

Той се изправи, хвърли пръчката в храстите, изтри ръцете си в панталоните и остана така, свел уморено глава. Рита се приближи и внезапно се притисна към него, После двамата се върнаха в пещерата, събраха предметите и ги отнесоха в подножието на хълма, в къщата, където се беше родила Рита.

4.

Земен Хексамон, Аксис Евклид

Пътуването из Градската памет на Аксис Евклид беше кратко. Олми избра една встъпителна връзка и въведе своето пълно копие в матричния буфер, където да изчака достъп до централните ясли.

Ако някога въобще беше изпитвал родствена връзка с друго същество освен Корженевски, това беше Тапи, синът му. Познаваше огромен брой деца от яслите на Градската памет, в някои случай като наставник, в други като съдия, но малцина от тях можеха да се сравняват по качества с Тапи и Олми знаеше, че преценката му в никакъв случай не е повлияна емоционално. За по-малко от пет години интензивно обучение в Градската памет младежът беше показал невероятни темпове на развитие, Олми не се съмняваше, че момчето ще бъде сред първите, определени за отелесяване, макар изпитът да не беше от лесните.

Остана подразнен от намека на Рам Кикура, че отдавна не се е срещал с Тапи, защото знаеше, че и без да му натяква, е готов да го стори веднага, щом се удаде подходяща възможност. Което обаче означаваше да пожертва поне малко време от безценните си изследвания...

Да си баща никога не е било лесна работа.

Двамата се уговориха да създадат Тапи преди седем години, две години след официалното пенсиониране на Олми. По онова време противоречията между орбиталните тела и земните все още изглеждаха дребни и напълно преодолими, Възстановяването вървеше с пълен ход и двамата сметнаха, че е настъпил подходящият момент да създадат и отгледат свое дете. Заедно проектираха всички негови характеристики, като отхвърлиха единодушно надеритската мода за свободно от външна намеса създаване и дори за естествено раждане. Рам Кикура му бе заявила с женска чувственост, която тогава бе поразила Олми със силата и убедеността си: „Нито майката, нито

бащата се създават след няколко часа на болезнени мъки и съзнанието за несъвършено физическо съществуване...”

Първо се запознах подробно с всички класически трактати върху душевността и използвах някои от предложените примери за да изградят желаната от тях матрица. След това, за период от осем дни (или почти година в многократно ускореното времепротичане на паметта) двамата съчетах своите Загадки, избирайки и отхвърляйки различни фрагменти от мисловните си структури и качества, и накрая наложиха получения резултат върху матрицата, създавайки по такъв начин една нова личност, която възнамерявах да нарекат „Тапи“. Името идваше от Тапи Селинджър, писател от двацет и втори век, пред когото и двамата се прекланяха.

Някои от заченатите в Градската памет личности имаха до шест родители. Тапи разполагаше само с двама, а според предварително програмираната сексуална ориентираност се отнасяше към лицата от мъжки пол. Беше се родил, или по-точно преминал в активно състояние, точно преди шест години, в присъствието и на двамата си родители. Изображението му по онова време беше на шестгодишно полинезийско момче — за това настоя Рам Кикура, тъй като в младостта й децата с полинезийски и етиопски черти се смятаха за най-красиви сред всички хомоморфи. През първата година от съзряването му Рам Кикура и Олми се стараеха да го държат под непрестанно наблюдение и напускаха Градската памет само за най-неотложните си задължения, които не бяха кой знае колко. Бяха създали няколко въображаеми среди за обитаване, почти като приказни светове, където Тапи израстваше и едновременно опознаваше различните исторически епохи — макар и симулирани.

Най-чудното при Градската памет беше гъвкавостта на въображаемата реалност. Като се имаха предвид огромните възможности на библиотеката на Хексамона — неделима част от общата информационна среда, — конструкцията на симулирана обкръжаваща среда беше въпрос на минимални усилия и време. Така Тапи имаше възможност да черпи непосредствено от мъдростта на различни исторически времена и същевременно да изучава достиженията на най-прочутите учени и художници.

А след това възникнаха първите трудности, но не с Тапи, а с Хексамона. Политическите ветрове смениха рязко посоката си и някои

дори започнаха да говорят за отваряне на Пътя. Партията на неогешелистите бързо набираше мощ и открито отхвърляше прогностичните теории на надеритските политически съветници. Почувствал хладния повей на историята, Олми се постара да вземе предпазни мерки...

Следващите няколко години той прекарваше все по-малко време с Тапи, отстъпвайки бащинските си задължения на временно въведени в паметта частични. Рам Кикура също беше по-заета отпреди, но намираще време да се среща лично със сина си. В нито един случай Тапи не беше изразил недоволство от тази промяна, но Олми разбираше, че момчето съжалява и дори го боли.

Най-сетне матричният буфер му осигури достъп и оригиналът на Олми беше прехвърлен директно в яслите на Градската памет. Тапи вече го очакваше. Външният му вид, създаден вече по негов проект, не се отличаваше съществено от първоначалната идея на неговите родители — ето ги устните на Олми, изящния нос и изпъкналите скули на Рам Кикура, лицето, издаващо вродена интелигентност и любопитство към всичко, което става наоколо. Дватамата се прегърнаха — нищо повече от електрическо съединение между материалните и душевни смеси, еквивалент на интимна прегръдка между баща и син от по-ранни времена, а сега съвсем естествен жест за обитателите на Градската памет. От тази прегръдка Олми измери степента на развитие на сина си, а Тапи на свой ред получи солидна доза бащино одобрение,

Пиктите и разговорът бяха ненужни средства за общуване в Градската памет, но все още се налагаше да прибегват до тях, тъй като директният мисловен контакт бе твърде трудоемък и отнемаше много време. Използваха го само когато се налагаше детайлно обсъждане.

— Радвам се, че дойде, татко — заговори Тапи. — Май взех да омръзвам на твоите частични.

— Съмнявам се — отвърна Олми.

— Непрестанно ги проверявам доколко съвпадат с теб.

— И съвпадат ли?

— Да, но това ги дразни...

— Трябва винаги да си любезен с частичните. Нали знаеш какви ужасни клюкари са.

— Значи не си се свързвал с тях?

— Още не. Искрах лично да видя докъде си стигнал. Тапи му показа няколко свои проекта за тялото, което се надяваше да одушеви. Възнамеряваше да го снабди със собствен енергетичен източник, но без да прибъгва да употребата на талситови материали, които в последно време бяха особено дефицитни. В резултат тялото му нямаше да може да съществува твърде дълго, без да приема хранителни вещества, но и това не беше съвсем зле в трудните времена, в които живееха. Във всеки случай идеята беше практична.

— Какво мислиш? — попита той.

— Много добре. Получи ли разрешение от съвета?

— Предварително.

— Ще получиш и окончателно. Изключително елегантна адаптация — каза Олми и наистина го мислеше. Почти съжали, че не разполага с още едно превъплъщение, за да го опита сам. А толкова дълго бе живял с помощта на талситовите части...

— Как мислиш, ще отворят ли Пътя?

Олми отвърна с мисления еквивалент на намусване.

— Да не прибързваме. Разполагам само с няколко паметови часа и не ми се иска да ги прекарам в обсъждане на политиката. Предпочитам да узная какво е научил междувременно синът ми.

Ентусиазмът на Тапи беше експлозивен.

— Чудесни неща, татко! Някога изучавал ли си Мерсовински структури?

Беше ги изучавал, много отдавна и съвсем за кратко, но ги намираше за досадни. Последното реши да спести за себе си.

— Направих някои забележителни заключения — продължаваше Тапи. — В началото ги смятах само за досадни абстракции, но след това ги включих в анализа на синтетична ситуация и стигнах до невероятни изводи. Оказа се, че позволяват да се извършва изключително сложно прогностическо моделиране. Поведението им е като на самонагаждащи се алгоритми за социално сондиране и планиране... могат да моделират дори личностни взаимоотношения!

Тапи го покани в личния си буфер.

— Сам го декорирах — похвали се той. — Ти си първият, който го посещава. Никой от съседите ми не успя да го повтори. И това ако не е комплимент...

Действително беше така. Декорите на личния буфер в яслата бяха почти толкова чувствителни и възприемчиви на външно влияние, колкото лед върху огън. В случая, от гледна точка на Олми, декорът представляваше изтощителна поредица от мисловни тестове и демонстрационни алгоритми и беше много по-сложен от всичко, което би могъл да създаде той самият.

— Поисках да ме освободят от някои уроци — обясни Тапи. — За да имам достатъчно време за заниманията си с Мерсовинските структури. Използвах ги, за да анализирам някои от събитията навън.

— Така ли? И какво научи?

Тапи изобрази една нагъбена и прекъсната крива.

— Наклонът на графиката символизира бремето, под което се намира Хексамонът. Обществото ни вече не е щастливо. Било е такова навремето, докато сме живеели в Пътя. Сравних настоящето недоволство с психологическите профили на носталгия за предишния начин на живот при естествено родените хомоморфи. Малкото имитира голямото. Алгоритъмът сочи, че като цяло Хексамонът желае да се завърне в Пътя. Опасявам се, че учителите ми не бяха особено доволни от тези изводи. Казаха, че били твърде сурови.

— Това, което всъщност казваш, е, че ние всички мечтаем да се завърнем в утробата. Така ли? Тапи се съгласи с неохотна усмивка.

— Само че не бих се изразил толкова неточно. Олми разглеждаше насечената крива със смесица от родителска гордост и притеснение.

— Мисля, че работата ти е чудесна. И това не е само бащинска похвала.

— Значи смяташ, че предсказанията ми са верни?

— В известни граници.

— Може и да прозвучи глупаво, но... аз смятам и че имат висока прогностична стойност. Те ме подтикнаха да променя намеренията си за по-нататъшно обучение. Смятам да специализирам в отбранителната политика на Хексамона.

— Каквото бащата, такъв и синът — промърмори Олми, стараяйки се да прикрие вълната от гордост и тъга, която го бе заляла.

— Запознах се подробно с историята на твоя живот, татко. Наистина заслужава възхищение. Смятам, че е мой дълг да продължавам в същия дух. — Той се обгради с пламенно сияние,

показващо ентузиазма, му, после неочаквано го замени с черната униформа на отбранителните сили. — Решил съм да постигна максимално висок пост във военната кариера. При това за не повече от стотина-двеста години активна служба. Питам се, защо никога не си проявявал интерес към управлението.

— Щеше да разбереш, ако беше изучавал внимателно живота на баща си.

— Старите възгледи. И старите навици. Войникът си остава войник. Всеки — достоен за своя пост.

Олми кимна. Заключениеята на Тапи бяха съвсем верни.

— Но с твоите способности... не смяташ ли, че през последните години хората от управляващите среди системно са те подценявали? Сигурно се успокояваш с мисълта, че се дължи на тяхната собствена политическа деградация... Но аз мисля, че причината е в подсъзнателното ти желание да въздействаш и променяш историята.

„На мен се е метнал — помисли си Олми. — Бърз и право в целта.“

— Да оставям край теб частични-е като да наредя на стадото да пази вълка.

— Благодаря ви, сер.

— Мисля, че си прав във всичките си заключения. Но стъпиш ли на стълбата на политическата йерархия, ще трябва да потиснеш всички свои желания и възгледи също както направих аз. Най-трудният път към върховете на властта минава през отбранителните сили.

— Зная, татко. Там се изисква строга дисциплина и самоконтрол. Между другото, одобряваш ли идеята за отварянето на Пътя?

Няма спасение, даже в яслите. Олми въздъхна.

— Аз само наблюдавам и служа, Тапи се засмя.

— Липсваше ми, татко. Дори най-добрите частични нямат блясъка на своя оригинал.

— Искам... да ти се извиня — каза Олми. — Заради минали и бъдещи постъпки. Предстои ми важна задача, която ще ми отнеме много повече време, отколкото предишната.

— Пак ли работиш за отбранителните сили?

— Не. Задачата е лична. Възможно е обаче да те посещавам дори по-рядко, отколкото през изминалите години. Искам да знаеш, че се

гордея с теб и че се възхищавам от твоето бързо израстване и съзряване. Двамата с майка ти сме изключително доволни.

— Гордееш се със своето отражение — произнесе с нескрита горчивина Тапи,

— Ни най-малко — възрази Олми. — Ти си много по-сложен и организиран, отколкото всеки един от нас. Ти си най-добрият от трима ни. Моето отсъствие не беше признак на неодобрение... нито пък стана по мое желание.

Тапи го слушаше, този път усмихнат.

— Вече изразих съгласието си да бъдеш отелесен — продължи Олми. — И съм готов да поема пълна отговорност пред Хексамона за всички твои действия. Майка ти също.

— Благодаря — рече Тапи. — Благодаря ти, че ми вдъхна увереност.

— Ти вече не си наше творение. Дойде време сам да поработиш върху себе си. Решението ти да служиш в отбранителните сили заслужава уважение. Ще се опитвам да те навещавам... — „Честността — помисли си той — е най-добрата политика.“ — Но това едва ли ще става често.

— За мен ще бъде чест — кимна Тапи.

— Не се съмнявам. — Олми огледа декора. — Разкажи ми сега за тези Мерсовински структури. Искам да разбера как точно си стигнал до твоите изводи.

Тапи се зае да му показва.

Олми напусна Аксис Евклид след шест часа. Беше един от тримата пътници в совалката за Шишарк.

Не му беше до разговори. А и останалите пътници не му обърнаха никакво внимание.

5.

Земята

Приседнал на края на леглото, Ланиер нахлузваше с пъшкане високите туристически обувки. Наближаваше девет сутринта, в планината току-що бе отминала поредната внезапна буря, изсипала върху горичките освежаващ дъжд откъм морето. В спалнята беше студено. От устата му излизаше пара. Той се изправи, тропна с обувки по пода, за да ги нагласи и да провери добре ли обгръщат глезените му, и изведнъж се намръщи от съвсем друга болка — от спомена, който все не успяваше да прогони. Докато закопчаваше якето, надзърна през прозореца към обраслия в храсталак двор и зелените хълмове в далечината. Познаваше добре всички пътеки из планината, макар да не бе излизал на разходка от години. Въпреки дъжда денят му се струваше съвсем подходящ за излет. Не търсеше утеха за болката, нито енергични усилия, с които да върне отиващата си младост, а само възможност да разсее мислите си, които в последно време неизменно придобиваха горчив оттенък.

Три месеца бяха изминали от погребението на Хайнеман.

Карен дори не се сбогува с него, когато заминаваше на нова работа в Кристчърч. Беше взела новия петколесен камион, подарък от Хексамона, защото пътищата бяха все още кални, а старата бричка вече не я биваше никак. Понякога Ланиер си мислеше, че ако се разболе в тази проклета влажна къща, линейката ще пристигне твърде късно по разнебитените пътища и той — също като Хайнеман — вече ще е мъртъв.

Единственият начин да се отърве от лошите спомени.

— Всеки си плаща накрая — промърмори той прегракнало, после се закашля. Не беше болен, по-скоро от възрастта. Още се държеше.

А колко малко беше направил през десетилетията, откакто служеше тук, на Земята. Изминали бяха четиридесет години, а

неговата родна планета продължаваше да е една кървяща рана, поела по пътя на Възстановяването, ала все още твърде далеч от мечтаната цел. Паметник на човешката глупост. Убежище на смъртта. Защо миналото се връщаше неизменно в спомените му, всеки път по-ярко и болезнено? За да приглушава болката от зейналата между него и Карен пропаст? Не бяха изменили нито дума след погребението.

Беше преди двадесет и пет години. Едно безименно градче в горите на югоизточна Канада, студена и заснежена клопка за триста души — мъже, жени и деца. Първи от полуразрушените колиби се показаха мъжете, измършавели повече, отколкото Ланиер би могъл да си представи, за да посрещнат небесните пришълци. Ланиер и двамата му спътници — мъж и жена, служители от Хексамона, естествено бяха добре охранени и здрави. Пресякоха с уверена походка двайсетината метра, които делиха глайдера от най-близката колиба, и заговориха мъжете на английски и френски.

— Къде са жените? — попита служителката. — А децата?

Мъжете ги разглеждаха мълчаливо. Имаха призрачно хлътнали очи, бяла, прозрачна кожа и сплъстени коси. Един от тях се люшна назад, после разпери ръце и сграбчи Ланиер в прегръдките си. Гари имаше чувството, че го прегръща преждевременно израснало дете. Преглъщайки сълзите си, Ланиер се опита да подкрепи мъжа, чиито очи сияеха с нещо като обожание, или може би прекомерна радост или облекчение.

Отекна изстрел и служителката от Хексамона се просна в снега с кървава рана в гърдите.

— Не! Не! — завикаха измършавелите нещастници, но откъм гората долетяха нови изстрели: някои вдигаха облаци снежен прах, други рикошираха звънко в корпуса на глайдера. После на пътя застана един-единствен мъж, с черна брада, по-охранен от своите съграждани, стиснал в ръката си пушка.

— Единадесет години! — изкрещя гневно той. — Единадесет години! Къде, по дяволите, бяхте, богове, през всичките тези единадесет години?

Вторият сътрудник покоси мъжа с ослепителна светкавица от единственото оръжие, което носеха. Ланиер се наведе над жената, опитвайки се да прецени състоянието ѝ. Нямахше шансове да оцелее, ако своевременно не извадеше плочката със съхранената личност,

имплантирана в тила ѝ. Той провери пулса и внимателно затвори очите ѝ, оставяйки я да навлезе в първия стадии на приближаващата смърт.

Забравил за всичко наоколо. Гари извади сгъваемия скалпел, направи разрез в областта на тила, напипа през кървящата рана имплантираната плочка и я изключи от контакта, след което я прибра в специално пригодената пластмасова торбичка — точно както го бяха учили.

Докато се занимаваше с това, измършавелите мъже бавно и методично стъпкаха до смърт брадатия с пушката. Сътрудникът от Хексамона се опита да ги разпръсне, но колкото и слаби да бяха, той бе сам срещу цялата глутница. Старецът, който бе прегърнал Ланиер, запази изплашено мълчание по време, на малката операция, а когато тя приключи, падна на колене и започна да го моли да не унищожават градчето им,

Едва след това от колибите се показаха жените и децата — повече мъртви, отколкото живи.

Хората от това набързо построено след войната градче бяха изкарали единадесет зими, включително и първите две — най-тежките. Но едва ли щяха да преживеят и тази, ако не бяха дошли пратениците от Хексамона.

— За кого удря часът... — промърмори той, — Жена ми кипи от жизненост и младост. А аз съм вече стар. Всеки си плаща накрая.

„Колко всъщност успяхме да спасим? Нито най-силните, нито най-приспособените. Смъртта не прощава никому. Вършех, каквото изискваше от мен дългът. Господ знае, че посветих трийсет години от живота си на Възстановяването.“

Също и Карен, само дето сега не изглеждаше като износена черга.

Излезе. Небето все още беше прихлупено от ниски сиви облаци. Докато слизаше по дървените стълби, за миг мярна отражението си в един от прозорците на долния етаж. Лицето му беше покрито с бръчки, които извиваха край устата, очертаваха носа му и караха очите му да изглеждат тъжни под надвисналите подпухнали клепачи. Не без известно задоволство Ланиер си помисли, че се чувства много по-стар, отколкото изглежда.

Беше се зарекъл да почива едва когато излезе на билото и скоро съжали за решението си. Задъха се преди да стигне втория широк

завой на планинската пътека, Челото му беше покрито с пот. Напоследък съвсем бе занемарил физическите упражнения и едва сега си даде сметка, че планираната разходка ще се окаже много по-мъчителна, отколкото предполагаше. Чудото на Хексамоновата медицина се простираше само дотам, докдето беше позволил, иначе казано, да го поддържа във форма, съответстваща на възрастта му, и да го предпазва от страничните действия на радиацията.

Спря, съвзе се от първоначалната умора и се загледа към долината, простираща се на не повече от стотина метра под него. Из яркозелените поляни, контрастиращи със сивите облаци, пасяха няколко стада овце, които сигурно принадлежаха на Фремонт — младия собственик на ранчото край Ирландския поток. Високо в небето се рееше орел — първият, който виждаше от години. Вятърът тук, в планината, беше студен и режеше, макар долу да беше мека пролет. Още по-нататък, на около хиляда метра над морското равнище, се виждаха бели, снежни петна, изпъстрени с аленочервеникавите мрежи на нишковидните гъби, които тукашните фермери наричаха Исусова кръв.

Той приседна на един издаден камък. Въпреки болката в краката и тялото се чувстваше необичайно добре — за първи път от много години.

Вятърът извика името му. Той се обърна изненадан, очаквайки да види друг турист или пастир, но наоколо нямаше никого. Успокоен от мисълта, че му се е счуло, Ланиер извади приготвения сандвич от раницата и започна да яде.

Вятърът го повика отново, този път по-ясно и по-отблизо. Ланиер погледна намръщено нагоре по пътеката. Звукът идваше оттам, сигурен бе в това. Напъха сандвича в раницата, заобиколи втория завой и продължи още стотина метра нагоре, стържейки уморено с обувки по чакълестата почва. Беше съвсем сам на пътеката.

Тананикайки си, за да поддържа темпото, той спря и пое с пълни гърди дъх, та хладният планински въздух да проникне в кръвта му и да прочисти паяжините, изпълващи от месеци мислите му.

Имаше нужда да си изясни някои неща.

Винаги беше съжалявал своите събрата — хората, но в последно време бе започнал и да ги мрази. Знаеше не един случаи, в който тези,

които бяха изгубили всичко — дом, семейство, градове, народ — бяха постъпили с още по-голяма жестокост спрямо другите оцелели.

Виждаше бе мъже, жени и дори деца, подложени на дълбоко психическо сондиране и лечение, с изтръгнати от душите им демони, по-добре адаптирани да се справят с обкръжаващата ги сурова реалност. Самият той нито веднъж не взе страна в споровете около подобно „лечение“. Вярно, че с негова помощ се превъзмогнаха години от Възстановяването, но въпреки това вътре в себе си той не намираще сили да го одобри. Наистина ли човешкото същество бе толкова слабо и недъгаво — отвън и отвътре, — та не беше способно нито да се самодиагностицира, нито да се лекува? Очевидно. Тези и други подобни разсъждения го превръщаха в песимист, дори в циник, и тъй като открай време ненавиждаше циниците, престана да харесва и себе си.

Облаците продължаваха да се спускат, долината се покри с мека пухена завивка. Само тук-там се виждаха блестящи, огрени от слънцето петна, които му служеха за ориентир. Уютни кътчета от топлина, където умът можеше да си отдъхне, докато търси отговори на безбройните въпроси. Доспа му се, прииска му се да спре, да свали раницата и да се излегне, докато слънцето разтапя тялото му като нагорещено масло.

На неколкостотин метра нагоре по пътеката мъж, облечен в черно и сиво и с пръчка в ръка, се спускаше право към него. Ланиер се зачуди дали не е чул неговия глас. Не му беше до срещи с непознати. Ако мъжът е пастир, ще се разминат бързо, ако обаче е турист от Кристчърч...

А може и да не му обърне внимание.

— Здравей — рече мъжът, когато го приближи. Ланиер вдигна глава. Непознатият стоеше в самия край на пелената от облаци, която се вдигаше от долината. Имаше черна, късо подстригана коса, беше малко по-висок от средния ръст, с широки плещи и яки, мускулести ръце. Ланиер го оприличи мислено на млад бик.

— Здравсти — каза той.

— Чаках те да се изкачиш, за да ми покажеш пътя надолу — продължи мъжът, сякаш бяха стари приятели. Ланиер определи едва доловимия му акцент — руски, и попита навъсено:

— Познаваме ли се?

— Може би. — Мъжът се усмихна. — Срецнахме се за кратко, преди много години.

Умът на Ланиер категорично отказваше да даде каквато и да било информация за подобна среща. Той раздражено се смръщи и накрая призна:

— Изглежда, паметта ми изневерява.

— Тогава бяхме врагове — каза мъжът, който, изглежда, се забавляваше от разговора. Не се приближаваше и държеше пръчката, на която се подпираше, пред себе си. Ланиер го разгледа внимателно. Не носеше топли дрехи, нямаше и раница. Едва ли беше в планината от дълго време.

— Не бяхте ли един от руснаците, които нападнаха Шишарк? — попита Ланиер. Вярно, че мъжът срещу него не изглеждаше на повече от четирийсет, но може да се беше подлагал на подмладяващо лечение в някое от орбиталните тела или в станциите на Хексамона долу, на Земята.

— Да.

— И какво ви води чак тук?

— Трябва да свърша една работа, много важна работа. И се нуждая от вашата помощ. Ланиер протегна ръка.

— Вече се пенсионирах. — Непознатият му помогна да се изправи. — Как се казвате?

— Разочарован съм, че не ме помните. Мирски. Павел Мирски.

Ланиер се засмя.

— Хайде де! Мирски е от другата страна на небето. Той остана в гешелисткия квартал и Пътят е затворен зад него. Но все пак оценявам шегата ви.

— Няма шега. Говоря съвсем сериозно. Ланиер разглеждаше внимателно чертите на непознатия. Боже мили, той наистина приличаше на Мирски.

— Какво стана, Патриша Васкес намери ли пътя за дома? — попита мъжът.

— Кой знае? А и сега не ми е до гатанки. Вас пък какво ви интересува? — Ланиер остана изненадан от жлъчта в гласа си.

— Искам да я намеря.

— На куково лято.

— С вашата помощ.

— Хич не ми харесват тия шегички.

— Гари, това не са шегички. Аз наистина се върнах. — Мъжът пристъпи по-близо. Приликата с Мирски беше невероятна, — Чаках тук горе, за да дойдете — вие или някой друг, който ме познава, и да ме отведете при нужните хора. Сега работите за Възстановяването, нали?

— Работех. Може да сте негов брат. Или двойник.

— Трябва да ме отведете в Шишарк. Необходимо е да разговарям с Корженевски и Олми. Все още са живи, надявам се.

Конрад Корженевски беше създателят на Пътя — коридора, който навремето започваше от седмата кухня на астероидния звездолет Шишарк. Самият Шишарк заедно с още две секции от Аксисград все още обикаляха в орбита около Земята на височина десет хиляди километра. Една от полярните „шапки“ на града беше отворена и вътре зееше седмата кухня. Преди четиридесет години тази кухня беше взривена, за да бъде прекъсната връзката между Шишарк и Пътя, а малко преди това от града се бяха отделили надеритските квартали. За съвсем кратко време Пътят беше останал отворен към космоса и почти веднага след това се беше изолирал, прекъсвайки завинаги връзката между своята вселена и тази. Хората, които избраха да останат в Пътя — между тях и Павел Мирски, — се намираха по-далеч и от душите на мъртвите, ако мъртвите въобще имаха души.

Ланиер изломоти нещо нечленоразделно, после се закашля и стисна гърлото си с ръка. Усещаше, че косата му е настръхнала.

— Божичко — изстена той. — Какво става тук?

— Пропътувах огромни разстояния през пространството и времето — каза Мирски. — Имам да ви разкажа някои интересни неща.

— Да не сте призрак? — Имаше предвид едновременното значение на думата, а не Хексамоновата представа. Лицето му беше зачервено.

— Не. Нали ми стиснахте ръката. Аз съм от плът и кръв... смъртен, в известен смисъл.

— И как се върнахте?

— Не по най-късия път. — Той се усмихна неуверено, после приседна до Ланиер. Загледа се към долината и пасящите стада, после продължи: — Трябва да разговарям с Корженевски и Олми. Можете ли да ме отведете при тях?

— Защо не отидете сам? — попита Ланиер. — Изминали сте толкова дълъг път. Защо се върнахте тук?

— Защото мисля, че вие сте по-важен и от тях. Искан да се срещнем и да разговаряме. Кога за последен път сте ги виждали?

— Преди години — призна Ланиер.

— В правителството назрява криза. — Мирски погледна към Ланиер със сериозно, замислено изражение. — Скоро Пътят ще бъде отворен отново.

Ланиер не можеше да повярва на ушите си. Чувал бе разни слухове, но смяташе, че са клюки от политическите боричкания.

— Това е невъзможно — рече той.

— Напротив, напълно възможно е — отвърна, авторитетно Мирски. — Както физически, така и политически. Тази технология, силата, която дава, е като наркотик. Веднъж опиташ ли, няма да се откажеш лесно. Ще ми уредите ли среща?

Ланиер отпусна рамене. Чувстваше се сразен и твърде слаб, за да защитава сринатите основи на рационалния свят, който обитаваше от толкова дълго.

— Имам радиовръзка в къщата, където живея — каза той. — В долината. — Изправи се решително. — Трябва обаче да докажете онова, което твърдите.

— Разбирам — кимна Мирски.

6.

Шишарк

Олми седеше пред един терминален инфоизточник в Александрия, града във втората кухня. Беше инсталирал терминала само преди няколко дни в същия апартамент, в който бе преживял детството си — и където се бе натъкнал, на частичните останки от Инженера, убит от своите врагове векове по-рано. Самият Олми покъсно изигра ключова роля за съединяването на тези частични и възкресяването на Корженевски с помощта на Патриша Васкес.

Именно на това потайно място, върху екрана на този практически неоткриваем инсроизточник, Олми получи послание от един свой стар познат. В превод графичното изображение означаваше:

„Имам нещо за вас. Изключително важно за вашата работа.“

Посланието беше придружено от координатите на една изоставена станция в петата кухня и времето на предполагаемата среща. „Сам“ — подчертаваше една от пиктите. Беше подписано с йероглифа на Феор Мар Келен.

Мар Келен беше стар войник и приятел от порталната полицейска служба, почти на възрастта на Олми. Беше се родил по време на последните войни с джартите, завършили с изключително успешно настъпление на Хексамона, след което врагът беше изтласкан отвъд 2x9 — или два милиарда километра по Пътя. Тези войни продължиха над четиридесет години и оставиха зад себе си стотици и хиляди километри изпепелена земя вътре в Пътя. Спечелените територии бяха укрепени, а след това бяха отворени нови врати към необитаеми светове за суровини. Именно тези светове осигуриха суровия материал за изграждането и разширяването на Аксисград, както и за атмосферата и почвата, покриваща значителна част от повърхността на Пътя.

Това бяха едновременно страшни и величествени времена, години на смърт и унищожение, от които Хексамонът излезе укрепнал,

готов да управлява движението между вратите, способен да лавира между различните чуждоземни раси, които съществуваха извън Пътя. В някои случаи Хексамонът беше изместил в търговията самите джарти: така например бяха създадени търговско-обменните връзки със загадъчния Талсит. Именно талситяните им бяха разкрили името на техния враг — „джарт“ бе възможно най-близката дума на езика на хората.

Що се отнасяше до джартите, те съвсем не бяха разгромени, а само изтласкани навътре в Пътя, където ги държаха с помощта на сложна отбранителна система от укрепления.

Мар Келен бе прекарал последните двадесет години от войната на служба в едно подобно укрепление, разположено отвъд 1.9x9. Но дори този преден граничен пост му се струваше скучен. По-късно постъпи на работа в порталната полиция и там се запозна с Олми.

Не бяха се виждали от столетия. Олми дори се изненада, че Мар Келен е в Шишарк: предполагаше, че е заминал с гешелистите навътре в Пътя.

Дразнеше го тайнствеността, обгръщаща предстоящата среща. Отдавна бе престанал да се вълнува от интриги, особено когато ставаше дума за неизбежни неща... но Мар Келен намекваше, че разполага с нещо важно за Олми, и колкото и да беше чудат старият му другар, той не беше за подценяване.

Петата кухня на Шишарк беше най-мрачната, може би защото приличаше на огромно подземие. Оттук преминаваха многобройни високоскоростни железопътни линии, които продължаваха към шестата и (навремето) седмата кухня, но само една спираше тук и то рядко, по предварителна заявка. По принцип посещаването на последните няколко кухни беше ограничено, а в петата допускаха само най-ентузиазирани алпинисти и мераклии да поплуват из бурните реки. Дъждовете, които падаха тук, имаха червеникав цвят, пропити от ръжда и разтворени минерали — за вътрешността на кухнята бе използван астероиден материал, с чиято помощ бяха вдигнати островърхите планини, разделени от огромни пропасти, тесни клисури и ждрела. Водата не ставаше за пиене заради високото метално съдържание.

Средната дължина на Пета кухня бе почти четиридесет километра. През първите години от Пътешествието на Шишарк е била

трийсет и осем километра, но изкопните работи продължавали, за да се заместват неизбежните загуби на материал през рециклиращата система на астероида. Никой не живееше тук постоянно, мястото се патрулираше единствено от дистанционно управлявани монитори.

Олми взе празния влак от Четвърта кухня, настани се на една седалка, скръсти ръце и се загледа вменящия се пейзаж отвън.

Посланието на Мар Келен беше толкова неочаквано, че дори не можеше да предполага какво се крие зад него.

Пътуването беше съвсем кратко. Влакът скоро напусна тунела, свързващ кухините, и след ниските черни облаци ярката светлина от плазмената тръба му се стори почти непоносима.

Влакът бързо забави ход и не след дълго спря на една миниатюрна станция, зад която се виждаше ниска желязна стена и ръждясали перила. Дъждът плющеше по каменния перон. Отнякъде се чуваше тътнежът на пълноводна река.

Мар Келен вече го очакваше в прихлупеното и съвсем пусто помещение на гарата, приседнал на една издялана в скалата пейка, която изглеждаше по-подходяща за работи, отколкото за хора. Навън удари гръм — звук, който рядко се чуваше в Шишарк, но беше част от естествения фон тук, в Пета кухня. Вместо поздрав Мар Келен размаха два стари чадъра, после изстреля серия от биографични пикти, уверявайки Олми в радостта от срещата им и в пълното доверие, което му оказва. Всичко това примесено със стандартните любезности. Олми отвърна със същото, но много по-лаконично. Останалата част от общуването продължи в разговор и размяна на пикти.

— Следих внимателно кариерата ви, сер Олми, поне онази част, която беше публично достояние. Вие си оставате крайно интересна личност и истински пример за подражание от надеритите.

— Благодаря ви, стари приятелю. Съжалявам, че не мога да кажа същото, но доста отдавна съм загубил дирите ви.

— Радвам се да го чуя. Положих немалко усилия, за да прикрия съществуването и действията си — най-вече в Градската памет.

— Надявам се, вие също не сте узнали всичко за мен — продължи в този тон Олми.

— Не, разбира се. Някои моменти от кариерата ви бяха пазени в строга тайна. Научих обаче за текущите ви интереси.

— Нима?

— Изглежда, смятате, че скоро отново ни предстои среща с извънземни. Може би дори с джартите.

Олми не отговори. На устните му играеше навъсена усмивка. Вярно, че не беше се старал да крие изследванията си, за разлика от Мар Келен, чиито мотиви все още му бяха неизвестни. Изглежда, старият боец пак бе извадил поредния хитър трик от ръкава — вместо да въвежда собствен злосторник в Градската памет, с чиято помощ да набира търсената информация, без да оставя следи, той самият се бе заел с тази задача. За всеки случай Олми изобрази жълтия полукръг на пробуден интерес и пълно внимание.

— Попаднах на нещо, което може да ви се стори полезно. Остатък от миналото, от далечни времена. Също като изгубените записки на Инженера.

— Какво, тук? — попита Олми. Старият войн кимна замислено.

— Уверявам ви, че ще ви бъде много интересно.

— Въпросът е обаче в това, че вече се пенсионирах — каза Олми. — Вече не разполагам с предишното влияние. Не зная какво точно искате от мен, но едва ли ще мога да ви се отблагодаря...

— Не се безпокойте, желанията ми ще бъдат скромни.

— Съгласен, ако наистина става дума за нещо ценно...

— Последвайте ме, ако обичате — махна усмихнато Мар Келен, подаде на Олми чадъра и му показа как да го разтвори. — Беше на моята Вени. Ще ви потрябва. Няма как — трябва да пазим старите кокали,

Олми вдигна разтворения чадър над главата си и последва Мар Келен по тясната пътечка извън станцията. Пътеката извиваше нагоре по хълма, после, се спускаше в една клисура, която кънтеше от падащия горе водопад. Тук светлината на плазмената тръба се прецеждаше през пелената от облаци. Пейзажът под тях се губеше в сянка, плътна почти колкото земната нощ. Мар Келен извади фенерче и освети пътеката под краката им. Лъчът съвсем скоро опря в една дупка в скалата.

— Вътре е топло. Влизайте, влизайте. Само още няколко минути. — Оказа се, че са вървели близо половин час. — Открих това местенце, докато се занимавах с един проект, за повторното заселване на Шишарк — обясняваше Мар Келен. — Местонахождението му е заличено от всички карти, с изключение на една, която беше защитена

със серия от кодове... Не ми се видя кой знае колко необходима за проекта, върху който работех, и не казах на никого за нея. Споменах я само на Бени.,тя ми беше приятелка. — Той погледна малко сконфузено Олми. — Нямахме и трийсет. Родила се е след Разделянето. Представяте ли си — старият боен кон и младата невинна госпожица... От надеритска фамилия. Коего не пречеше в жилите ѝ да тече жаждата за приключения. Направо ме заслепяваше с ентузиазма си. Мечтаеше да открива. Това и направихме. Дойдохме тук и намерихме...

Той скочи в дупката. Олми се спусна след него, не толкова сръчно. Ниските стени на дупката бяха от гладък черен метал. Мар Келен удари с юмрук в металната стена и продължи:

— Когато я открихме, вратата изглеждаше ѝ като тази стена. Веднага разбрах за какво става дума. Тайно скривалище с шифър. Не беше никак лесно да го отворим. Наложих се да използвам всички налични средства в библиотеката, за да дешифрирам кода. Покрай това заобичах математиката. Колкото по-трудно ставаше, толкова повече се разпалвахме двамата с Бени, — Той погали нежно стената и погледна нагоре, над рамото на Олми. — И накрая успяхме...

Мар Келен изобрази ослепително ярка кратка серия от символи, черната стена постепенно избледня и накрая просто изчезна. Зад нея се простираше добре осветен тунел.

— След като преодоляхме вратата, реших, че ни очакват нови, смъртоносни клопки. Заехме се да ги търсим и ги открихме — много повече, отколкото щяха да са необходими за охраната на каквото и да било. Повечето бяха достигнали своя максимален лимит за функциониране от петстотин години и се бяха самообезвредили. Така поне ми се струва. А може и да греша...

Приближаваха висока арка, зад която се виждаше нова врата. Рязък металически глас отекна в стените, настоявайки да предявят пропуск.

Мар Келен произнесе няколко числа и поднесе дланта си към монтираната в стената фотоклетка.

— Прекодирах ключалката — обясни той на Олми. Вратата се плъзна безшумно встрани. Помещението зад нея беше просторно и приличаше на чакалня. Мар Келен подкани Олми да влезе, преведе го през чакалнята и се озоваха в тясна стая с голи, лишени от декор стени.

Застанал в средата на стаята, Мар Келен се оглеждаше със скръстени на гърдите ръце. Олми стоеше на прага.

— Тази стая — рече Мар Келен — е преддверие към една от най-големите тайни. Която поне засега е без практическа полза за никого. Навремето обаче е била използвана непрестанно. Може би това е било доскоро — трудно ми е да определя. Едно е ясно — цялата тази секретност е заради огромната опасност, която се крие тук. Влизайте, влизайте.

Щом Олми застана до него, Мар Келен вдигна ръка, посочи с пръст пода и каза:

— Надолу, моля.

Подът под краката им изчезна. Стаята се оказа гравитационна шахта. Двамата започнаха да се спускат, без усещане за движение, в непрогледен мрак. На всеки няколко секунди тънка червена лента обозначаваше поредното ниво. Така продължи няколко минути.

Никога досега Олми не беше чувал за обитаеми тунели на дълбочина повече от два километра в стената на астероида. А до момента бяха изминали два пъти по-голямо разстояние.

— Става все по-интересно, нали? — подсмихна се Мар Келен. — Дълбоко, дълбоко заровена тайна. И каква ли ще е тя?

— Колко дълбоко? — попита Олми.

— На шест километра в астероидната стена. Галериите там разполагат с автономна енергетична мрежа. Няма ги на нито една карта.

— Сигурно е незаконен информационен склад — предположи Олми. Беше чувал за тези неща — свръхсекретни информационни складове, използвани от полицията или политиците, които от векове се опасяваха да не събудят недоволството на Хексамона. Но Никога не беше виждал подобен склад.

— Почти вярно, сер Олми, но не е нелегален — напротив, свръхлегален е. Построили са го онези, които творят законите. Не можете да очаквате, че ще извършат нещо нелегално, нали?

Олми не отговори. Нито една, дори най-демократична система не би могла да осигури съществуването си без известни силови средства, Изискващи и подобни секретни действия.

Подът под краката им отново придоби солиден вид. Вратата отпред се разтвори и Мар Келен го преведе през късото преддверие до

една матова кубична клетка, не по-широка от три метра.

— Това е входният терминал за паметта — обясни той, докато се настаняваше на изящно извития стол пред широката клавиатура, вградена в търбуха на матовата стена. — Доста си поиграх тук... и открих нещо ужасно.

Той докосна клавиатурата и на монитора отпред блеснаха две разноцветни светлинки.

— Достъп, общ кодов ключ. Аз съм Давина Таур Ингле.

Името, вероятно женско, принадлежеше на някой сътрудник на Хексамона, близък роднина на бившия президент-министър на Безкрайния Хексамон Илин Таур Ингле. Мар Келен тропаше с ръце по клавиатурата с вид на човек, събрал значителен опит.

— Това беше най-трудната част. Охранителната система тук също се е дезактивирала, но в паметта имаше цяла система от информационни лабиринти. Пипали са много внимателно, тези наши свръхлегални предци. Сигурно щях да ви покажа всичко това просто ей така, без да ви искам нищо, като на стар приятел. Но не бях сам, когато направих това откритие. С мен беше Бени...

Олми долови рязка промяна в чувствата на Мар Келен. Старият войник изпитваше мъка и гняв, примесени с мрачно тържествуване. Че беше искрен, не се съмняваше, но дали бе напълно нормален?

Той даде знак на Олми да пристъпи напред и да положи длан върху гладката повърхност на монитора, непосредствено под зелената светлина.

— Не се плашете. Само гледайте да сте нащрек с вътрешните прегради. Ще се справите. Аз едва не се провалих, но това е защото успя да ни изненада.

— Втори достъп, приятел на Ингле — произнесе той. Главата на Олми отскочи назад и мускулите му се вдървиха. През монитора до него достигаха импулси от нещо, което не беше привикнало с човешкото тяло. Съвсем за кратко на екрана се появиха изображения — или изкривени до неузнаваемост, или напълно неразгадаеми. Той чу нов глас, по-странен и чужд дори от гласовете на франтите или талситяните...

„Обезпокоен за време. Обезпокоен за цел, В бездействие неопределен период.“

Олми отлепи ръката си от монитора с мъчително усилие.

Лицето на Мар Келен бе изкривено в ентузиазизирана гримаса. Очевидно все още не можеше да овладее вълнението от извършеното откритие, макар до момента да беше скривал успешно мислите си от Олми. Мар Келен се разсмя доволно, въздъхна и разкърши гордо рамене.

— То уби Бени. След като решихме последния лабиринт. Прекъсна всичките ѝ нервни пътища, дори успя да проникне в имплантата и да заличи записа на паметта вътре. Тялото ѝ бе невредимо, свършено здраво, а нямаше нищо, което да бъде прехвърлено в Градската памет. Довърших онова, което бе останало от нея, и скрих трупа. Ето защо реших да поискам възнаграждение. — Лицето му беше преbledняло. — Задето я изгубих. Заради болката. Какво, според вас, се съхранява тук?

— Не зная — призна Олми.

— Имам чудесна теория. Ако съм прав... — Той вирна брадичка и се ухили злорадо. — Вероятно са го заловили много отдавна. После тайно, без да съобщават на никого, са прехвърлили копие на съзнанието му, или каквото е имало там, в мозъка, на скришно място в паметта... И са го изоставили. А то е чакало там, векове наред, дремещо, докато Бени се натъкна на него. Ако не се лъжа, вие смятате, че скоро отново ще се изправим срещу джартите, нали? Ако това наистина се случи, каква според вас ще е цената на копие от съзнанието на заловен джарт за Хексамона?

Олми поклати глава. Беше твърде объркан, за да отговори.

— Елате, ще ви покажа нещо. Открих го чак след като нея вече я нямаше... след като тя... елате. — Той се отправи към стената срещу вратата. Стената се раздели на пет назъбени сегмента и бавно се отдръпна встрани. Влязоха в голяма тъмна зала. Отнякъде полъхваше хладен въздух.

— Покажи се, гадино — извика Мар Келен. Над главите им блесна кръг от светлини. Точно в средата на осмоъгълната зала беше положен масивен кристален блок, запечатал в себе си същество, каквото Олми не беше виждал никога. Имаше огромна сивкавосиня, наподобяваща чук глава, разделена от три хоризонтални бразди. От най-горната бразда стърчаха блестящи белезникави тръбички, увенчани с черни топки — вероятно очи, — а от двете долни се подаваха гъсти кичури черна коса. Зад прекомерно голямата глава —

почти колкото нормален човешки гръден кош — се простираше дълго, източено зеленикаво туловище. От гърба се подаваха разклонени розови пипала, всяко дебело колкото китката на Олми и дълго като ръката му. Туловището завършваше с тежка, вдигната нагоре опашка, изпъстрена с ветрило от огненочервени пера. Най-странното от всичко бяха седемте чифта „крака“, които най-точно можеха да се оприличат на заострени колове или металически пики, със стоманеносив цвят, блестящи, сякаш излети от метал. Непосредствено под главата се виждаше още един чифт крайници, снабдени с множество съчленения. Единият завършваше с уродливо подобие на детска ръчичка, а другият — с розово прозрачно пипалце.

Въпреки богатия си опит от общуване с най-различни извънземни, Олми неволно потрепери. Пристъпи неохотно към кристала и едва тогава си даде сметка, че съществото не е живо, а тялото му е било поставено вътре, за да се избегнат процесите на разложение.

— Красиво, нали? — попита Мар Келен, заобиколил от другата страна на кристалния блок. Туловището, заедно с опашката и главата, сигурно надхвърляше четири метра на дължина. — Някои от нашите предци... може би дори хора, които са ни обучавали... са заловили този джарт и са го оставили тук на съхранение. Въпросът е защо са го запазили в тайна? Та това е истинска сензация, нечувана по рода си...

Олми беше на същото мнение. Оръжията, с които разполагаха двете страни, бяха толкова съвършени и смъртоносни, че до сражения се стигаше рядко и те имаха почти катастрофални последствия. Нито веднъж джартите не бяха отговорили на усилията да бъде установен дипломатически контакт. В интерес на истината, хората също се бяха отказали от подобни опити след няколко десетилетия война. Нито една от двете страни нямаше точна представа как изглежда противникът. И двете страни често прибягваха до дезинформация, така че на малкото прецедили се през бойното поле сведения се гледаше с подозрение. Но да бъде заловен жив джарт — дори тежко ранен или умиращ — това би било изключителна възможност да се изучи начинът им на мислене...

Защо тогава е трябвало да го запазят в тайна през всичките тези години? Кое от наученото за пленника е налагало подобна изключителна предпазливост?

— А може би той не е истински — сякаш продължи мислите му на глас Мар Келен. — Може да е неуспешен опит за симулация... — Той почука с пръст по клавиатурата. — Но въпреки всичко аз мисля, че е истински. Компютърните симулации никога не са били достоверни. Вярно, че нито веднъж не сме се сблъскали лице в лице с джартите. Никой не се е завръщал жив от такава среща, за да разкаже как изглеждат. Каквото и да е това, мисля, че цената му е огромна. Огромна, сер Олми. — Старият войник посочи вградения в близкия край на кристалния куб компанел. — Но има и други начини да бъде изучено. Опитах ги след като Бени... след като я изгубих. Няколко месеца не бях докосвал директната връзка. Това тук не е толкова опасно. То просто показва проклетата гад на екрана и създава аналог на мисловната ѝ дейност. Мисля, че и това е достатъчно за специалистите. Аз обаче бях дотук.

Олми погледна компанела. Над него бавно се очерта светец цилиндър. Горният му край се разтвори като разцъфнало цвете и сред бликналата млечнобяла мъгла отвътре изплуваха вибриращи линии. Трептенията им имаха почти хипнотично въздействие. Долната част на цилиндъра бавно се разгъна и се обагри в цяла гама от ярки цветове: червено, зелено, черно и сиво.

— Сега вече е послушен, а? — попита Мар Келен. Олми го погледна за миг, после отново втренчи очи в екрана, Постепенно започваше да се досеща какво ще му покажат.

— Това е графично представяне на мозъчната дейност на съществото, нали?

— Това е джартът — произнесе развълнувано Мар Келен. — Няма какво друго да бъде. Нещо като карта на неговите мисли и спомени. Прекарал съм часове да я изучавам. Понякога си казвам: „Ето това тук уби Бени“. А после си тръгвам, защото иначе ще полудея.

Олми разглеждаше задъхан изображението. За част от секундата се беше докоснал до съзнанието на пришълеца, толкова за кратко, че дори не бе успял да определи дали то е напълно съхранено, или е разрушено частично и дали паметта му е в активна форма, или бездействия. А ето, че сега му се удаваше втора възможност да разкрие тази загадка, при това почти без никакви рискове.

Олми почувства, че тялото му отново стабилизира хормоналния си приток.

— Направо да ти настръхне косата, а? — захили се Мар Келен.
— Толкова много загадки.

— Аха. — Той плъзна ръка по кристалния куб с трупа на пришълеца. — На никого ли не сте го показвали?

Мар Келен поклати глава.

— И без това отдавна бях прекъснал връзките си. Бени беше единствената, която... — той погледна Олми в очите, — която можеше да ме излекува. Да ме върне обратно.

Олми не издържа настойчивия му поглед. Той самият също неведнъж се беше чувствал по този начин. На какви ли не изпитания бе подлагал смелостта си — при това с перверзно постоянство. Дори всепречистващият талсит — негова слабост от много години — не беше в състояние да го освободи от жаждата да отвърща на предизвикателствата. Ала го привличаха не толкова опасностите, колкото опитът, който му даваха. Опит, с какъвто не можеше да се похвали през последните няколко десетилетия от работата на Земята.

И все пак никога досега не беше изпитвал такъв страх, какъвто пробуди в него това откритие. Каквото и да се криеше в този потаен кът от паметта — почти сигурно това беше съзнанието на джарт, както предполагаше и Мар Келен, — то очевидно беше достатъчно силно, за да убие приятелката на стария войн и да увреди доста сериозно разсъдъка му.

— Не искам да чувам благодарности — мърмореше Мар Келен.
— Сега, когато ви доведох тук... — Той изобрази серия от яркочервени символи, повечето непознати за Олми. — Не ми трябва нищо повече. Аз я убих... аз я доведох тук... вече няма за какво да живея.

Олми побърза да прекъсне излиянията му.

— Открили сте нещо изключително важно — каза той. — Още не съм напълно сигурен какво е, но...

— Аз пък вече изгубих интерес. Оставям всичко на вас. И без това живях твърде дълго. — Мар Келен вдигна глава и лицето му се озари от изображението на джарта. Той премигна бавно, облиза устни и попита Олми. — С вас не е ли същото?

7.

Гея, околностите на Александрия, 2345 година от Александрийския календар

Застанала на задната палуба на парохода „Йоанес“, Рита гледаше назад към стопяващия се зад хоризонта Родос. Беше се облякла с вълнена наметка и дебела кафява кожена шапка, за да се предпази от пронизващия зимен вятър. Единствената ѝ компания беше премръзналата чайка, която трепереше на широкото дъбово перило до ръката ѝ и въртеше любопитно глава. Небето беше с цвета на олово. На долната палуба бяха подредени тежкотоварни моторни фургони от Родос, Кос и Кхилос.

Откакто навърши двадесет и една, непрестанно си повтаряше, че вече е зрял човек. Поне изостреното ѝ чувство за хумор, наследство от безгрижните детски години, все още не я бе напуснало. Твърде често напоследък ѝ се налагаше да осъзнава колко наивни са били представите ѝ за света.

Косата ѝ беше същата — блестящо кафеникава, но сега я бе подстригала по-късо. Инак почти нищо не се беше променило в лицето и проницателните ѝ зелени очи. Средна на ръст, добре сложена и мускулеста като баща си, но с дълги крака и ръце и изящни пръсти.

Само два пъти досега бе посещавала Александрия, и двата пъти преди да навърши десет години. Вина за това имаше майка ѝ, Беренике, която смяташе, че една девойка няма работа сред измамните светлини и блясъка на столицата на Ойкумения, където я очакват безброй изкушения.

Беренике беше възторжена почитателка на Патрикия и се беше омъжила за сина ѝ, Рамон, по-скоро от чувство за дълг, отколкото по любов.

И ето че сега, след като бяха изминали няколко години от смъртта на майка ѝ, девет години откакто погребяха Патрикия, а баща ѝ, изглежда, продължаваше безконечната битка за управлението на

Академията, Рита реши, че е настъпил най-удобният момент за да предостави познанията и таланта си в служба там, където бяха необходими. Дори и Академията да западне, винаги можеше да основе нова в Хипатеон.

Но това бяха все дребни грижи в сравнение с онова, което не ѝ даваше покой напоследък. Близо шестдесет години Патрикия бе търсила неуловимата врата към мястото, което наричаше Пътя. Наистина неуловима, защото постоянно менеше местонахождението си в техния свят, изчезвайки понякога за дълги периоди, за да се появи отново. Патрикия така и не успя да я открие до смъртта си.

А ето че сега Рита знаеше съвсем точно къде се намира тази врата. От три години вратата не беше променяла местонахождението си. Но това познание не ѝ носеше спокойствие. Вече се беше примирила с ролята, която ѝ бяха отредили, макар да се възмущаваше от факта, че никой не я бе попитал за мнението ѝ.

Защото съществуването на тази врата я бе лишило от възможността да изживее живота си така, както тя намери за добре. Патрикия я бе натоварила с едно непосилно бреме, беше създавала между нея и един от Инструментите невидима нишка, още когато Рита беше съвсем малка.

И сега цялата отговорност падаше върху нея. А тя дори не посмя да го каже на баща си, От малка мечтаеше за спокоен живот. Отдавна беше осъзнала, че това е невъзможно, че съдбата ѝ е отредила друго, и сега не ѝ оставаше нищо, освен да въздиша по изгубените мечти и надежди, останали далеч назад, в страната, която напускаше и едва ли някога щеше да посети отново.

В големия куфар беше поставила калъфа с „ключицата“ и „компанела“ на Патрикия — странния електронен прибор за четене и събиране на информация. За вещите се грижеше постоянно Луготорикс, нейният келт-телохранител, който и сега беше в каютата. Луготорикс не беше въоръжен — и той като покойната наместница изпитваше вродена ненавист към оръжията и насилието. За службата си при нея не получаваше пари, но в замяна на това двамата му братя се учеха безплатно при баща ѝ в Академията. Подобен лукс в зората на двадесет и първи век можеха да си позволят не повече от шепя келти.

Рита чувстваше постоянна, неразривна връзка с ключицата. Ако нещо се случеше с инструмента, щеше да го разбере веднага, както

щеше да узнае и в случай че някой дръзне да я открадне. Малцина обаче биха се опитали да го сторят, докато Луготорикс стоеше на пост.

Когато настъпеше моментът, Рита смяташе да помоли за аудиенция при царица Клеопатра. А след това да представи доказателството си.

Никой не можеше да предвиди какво ще последва.

Най-сетне тя реши, че се е заредила с достатъчно свеж морски въздух — на моменти примесен с дим от комина на парохода, — върна се долу в каютата и изпрати телохранителя в неговата. После се пъкна под завивките, извади компанела на Патрикия от дървения куфар, където бяха запаметяващите блокове с музика, записките на баба й и нейният собствен дневник.

Нищо, което дори отдалеч да напомня компанела, не съществуваше на тази Земя, макар от няколко години Ойкуменските математици да обещаваха изграждането на голяма електронно-изчислителна машина. Също благодарение на Патрикия, която ги бе запознала с теоретичните основи на кибернетиката.

Рита си даваше сметка за силата и огромната отговорност, която носеха наследените от Патрикия Инструменти. В известен смисъл тя държеше в ръцете си съдбата на Родоската Академия, а самите Инструменти бяха единственото доказателство за верността на историята, разказана от Патрикия. Ако изчезнеха — ако например в този момент пареходът потънеше, — тази история скоро щеше да се превърне в легенда, или дори в нещо по-лошо — в измислица. Въпреки риска Рамон й бе наредил където и да отиде, винаги да носи със себе си Инструментите.

Неведнъж Рита бе преглеждала записките на Патрикия, сравнявайки историята на нейната Земя с развитието на Гея. Тези бележки й носеха спокойствие и я развличаха така, както приказките, които обичаше като малка.

И наистина, Земята, която Патрикия описваше, приличаше на приказно и недостижимо място — един свят, който бе изчезнал в пламъците на собственото си гениално безумие.

Едно-единствено кубче побираше цялата история на Земята. Точно него Рита бе прочела най-внимателно и бе изучила историята на онзи далечен свят почти толкова добре, колкото тази на Гея. Знаеше например, че на Земята Александър Велики опитал да покори Индия и

успял само отчасти, съвсем като на Гея. Там обаче Александър не паднал от борда на един сал в разпенените води на Хидаспес, не хванал пневмония и не прекарал остатъка от живота си като вечно задъхващ се инвалид. Вместо това той бил принуден да отстъпи, разболял се при съвсем различни обстоятелства и умрял млад във Вавилон... Едно от местата, където хронологията на двата свята се разклоняваше.

Рита често си мислеше дали да не започне да пише книги за другата Земя, литературни произведения, които Патрикия би нарекла романи. И това време сигурно щеше да дойде — нали тя от малка обичаше литературата, която я развличаше от заниманията ѝ по физика и математика.

Но кой можеше да си представи свят, където Ойкумения ще е разделена между няколко наследници на престола? А после войни между наследниците, превръщането на Александрийската империя в страна на междуособици, на малки воюващи царства; Ейгипет под властта на династията на Птолемей, Сирия в ръцете на Селевкидите, а по-късно, след възхода на Латиния, цялото Средно море под контрола на Рома...

Рома в света на Рита бе малък, разкъсан от вътрешни противоречия град в Италия, който въобще не можеше да се сравнява с могъщия си предшественик Елас! А на Земята Рим бе станал толкова могъщ, че си съперничеше с Каркедон — или Картаген, в латинското си название — и прекършваше гръбнака на тази могъща държава близо век и половина преди раждането на малко известния на Гея юдейски пророк Исус, или Дж.ошуа. Каркедон така и не успява да колонизира Новия свят, за да може в последствие Неа Каркедон да въстане срещу метрополията, да се сдобие със самостоятелност и да се превърне — заедно с либийците и нордическите руси — в един от най-заклетите врагове на Ойкумения...

На Гея Птолемей Шести Сотер Трети беше разгромил латинските племена, включително и романските, през 84 А.г., осигурявайки си по такъв начин властта над Ейгипет и Азия.

На Гея имаше атомни електроцентрали, но те бяха огромни експериментални изследователски станции, разположени западно от Нил, близо до Киренайке. Имаше реактивни въздухолети и дори няколко спътника, изстреляни с помощта на ракети, но човекът все

още не беше излизал в космоса, нямаше атомни бомби, нито междуконтинентални ракети или космически станции със смъртоносни лъчи. Много от тези чудеса се пазеха в тайна от управляващите: Патрикия беше получила суров урок след противоречията с дядото на Клеопатра.

Въпреки раздорите и икономическите трудности Гея ѝ се струваше много по-спокойно и приветливо място. Защо тогава да търси път към Земята? Защо да си навлича излишни неприятности?

Трудно ѝ беше да намери отговор на тези въпроси. Трябваше и време, за да си изясни какво точно иска от живота. А дотогава просто ще следва съдбата, която ѝ е отредена и за която я беше подготвяла Патрикия още от съвсем малка.

Рита „прелисти“ няколко страници от записките на Патрикия и неусетно се озова на онова място, където беше описан Пътят — сигурно го четеше за стотен път. Ето един свят далеч по-вълшебен и невъобразим дори от Земята. Кой в Ойкумениа и дори на цялата планета би могъл да си представи или разбере подобни чудеса? А може би те бяха само продукт на едно болно въображение, рожба на кошмарите, измъчвали баба ѝ? Човешки същества без форма, надживели по няколко пъти смъртта, космос с очертания на водопроводна тръба, простиращ се безкрайно далеч...

Изглежда, беше задрямала, защото я събуди корабната камбана. Облече се, излезе и повика отново Луготорикс да заеме поста си. Той се хранеше насаме в кабината си — привилегия, която му бе издействала Рита.

Пътниците, с които делеше масата в каюткомпанията, по произход бяха тирианци и юдейци. Един от тях, който, ако се съдеше по богаташките одежди, беше тириански търговец, не сваляше от нея тежкия си мазен поглед.

Още отсега чувстваше колко ще ѝ липсва Хипатеон, където мъжете и жените се радваха на еднакво уважение в обществото.

На другия ден призори, когато пароходът навлезе в залива, небето над Александрия беше съвсем ясно.

Димът от комина се разстла далеч отвъд високия четиристотин разтега фар. Рита стоеше на кърмата, завита с дебелото наметало. Тукашният фар беше четвъртият по рода си в целия свят и несъмнено най-високият — щръкнало в небето чудовище от желязо, камък и

бетон, построено преди близо сто и шейсет години. Под него се гушеха каменните сгради на Александрия — пренаселени, задъхващи се, покрити с гъст слой прах от пустинята. От другата страна на залива блестеше в мраморно-гранитното си великолепие Локхейският дворец. Отпред дворецът бе защитен с вълнолом, който спираше приливните вълни. Водата зад него беше спокойна като в тихо-езеро.

За Рита всичко това беше почти нереално — гледката на един от най-прочутите градове на света, центъра на човешкото познание и най-вече на Ойкуменската култура.

Пароходът акостира на голямото пристанище, корпусът му се разтвори, показва се дълъг стоманен език, по който един по един се изсипаха моторните фургони. От коминчетата им забълва гъст мазен дим, примесен с пара, вдигна се към пасажерската палуба и изтръгна суха кашлица от гърдите на зяпачите. Рита и нейният келт вече слизаха към трапа, натоварени с тежките дървени куфари.

Пристанището кипеше от живот, наложи се да си пробиват път през тълпата от етиопийски прекупвачи, облечени с кожени палта, и гласовити ейгипетски амбулантни търговци, увити в блестящи черни пелерини. Рита непрестанно се озърташе с надеждата да открие евентуален посрещач. Не знаеше какво да очаква и докъде би могло да се простира влиянието на покойната ѝ баба. И наистина, когато наближиха площадката, където моторните фургони, идещи от града, обръщаха, тя зърна един раздрънкан пътнически фургон, върху чието предно стъкло се мъдреше несръчно изписана табелка с надпис: „ВАСКАЙЗА-МУЗЕЙОН“.

— Това е за нас, струва ми се — рече тя. Не беше кой знае какво посрещане, трудно би могла да го оприличи на почетна гвардия. Но и това стигаше.

Докато приближаваха фургона, тя за първи път почувства колко е нищожна и безпомощна в този огромен, многолюден град, целия обвит в пушек и пара от машините, с паваж, изпъстрен от непочистени конски изпражнения, с тълпи от отдавна немити пътници и търговци — всичко това, което сякаш само чакаше, за да я погълне и сдъвче, без да отговаря за действията си пред никого. Тук Рита нямаше абсолютно никаква власт. Беше привикнала да живее в сянката на Патрикия, да се уповава на нейната самоувереност, на силата ѝ. А ето че сега бе като пращинка, подхвърляна от вятъра,

Рита и Луготорикс се представиха на шофьора, който изгаси с небрежен жест папиросата си в почернялата от подобни действия метална врата, пъкна угарката в джоба на омазнените си панталони и се качи. Те последваха примера му и фургонът се затъркаля напред, огласяйки околностите с пронизителен писък от свирката на покрива. От двете страни на улицата се редяха блестящи мраморни колонади. Под първата арка завиха наляво и почти веднага се озоваха в двора на Музейона, голямата библиотека на Александрийския университет.

— Тя е много привлекателна млада жена — каза библиофилакът на Музейона и се отпусна в креслото пред царицата. — На външен вид прилича на майка си, но бившият ѝ педагог ме уверява в писмото си, че по характер била като наместницата Патрикия. Слезе на пристанището в компанията на някакъв северен дивак, вероятно прислужник, и до един час ще се настани в квартирата, която ѝ осигурихме.

Клеопатра Двадесет и първа намести късото си охранено тяло в неудобния трон. Белегът, който пресичаше лицето ѝ от лявото слепоочие до дясната буза, свързвайки основата на носа с полузатвореното ѝ око, чертаеше белезникава линия на фона на гладката ѝ мургава кожа. Твърде малко бе останало от някогашната ѝ хубост, отнета завинаги от либийски наемни убийци преди повече от двайсет години, по време на последното ѝ посещение в Офиристан. През онзи далечен и завинаги прокълнат ден беше изгубила и вкуса си към любовниците, а малко след това бе престанала да се безпокои и от външния си вид. Беше благодарна, задето бе запазила най-важното — здравето и гъвкавия си, неуморен ум.

Прочутото ослепително александрийско слънце надникна през един от мраморните прозорци, пресече излъскания от безброй посещения и аудиенции каменен под и докосна лявото рамо на царицата, озарявайки в златисто сияние позлатения нокът на палеца ѝ.

— Знаеш, че наместницата получи от мен всичко, каквото пожела — рече тя. Още дядо ѝ беше позволил със специален указ на Патрикия Луиза Васкайза да основе академия в Родос. Близо петдесет години Родоската Академия си съперничеше с Музейона в Александрия, от известно време ръководен от Калимакхос, най-често за допълнителни държавни субсидии, които нито едната, нито другата страна получаваха редовно. Въпреки това от Родос бяха дошли не едно

и две важни научни открития, макар повечето посветени както в Родос, така и в Александрия, да смятаха, че всички тези открития целят само едно — да помогнат на наместницата да открие обратния път към дома. Останалите, немалко, разбира се, я смятаха за побъркана.

— Вие просто продължихте една традиция, царице.

— Недей да шикалкавиш с мен, Калимакхос. Лицето на библиофилакса придоби кисело изражение.

— Слушам, царице. Струва ми се, че бяхте прекомерно щедра към нея, за сметка на други, не по-малко известни учени и книжници, които можеха да ви поднесат далеч по-полезни открития.

Тя се усмихна. Точно тези думи звучаха фалшиво в устата на Калимакхос.

— Никой в Музейона не е направил толкова много за напредъка в математиката и изчисленията. И за кибернетиката — добави тя, произнасяйки чуждата дума така, както би го сторила наместницата. Повдигна палеца си със слънчевия сноп, сякаш го къпеше на водна струя. Съвсем за кратко сиянието, обгърнало нозете ѝ, и лекият бриз, вдигнал наметката, я превърнаха в някакво неземно създание. Тя притвори замечтано очи. — Дори царицата се нуждае от любимо занимание — промърмори тихо Клеопатра.

Калимакхос запази почтително мълчание, макар че имаше още много за казване. Близо две седмици бяха изминали, откакто Ойкуменската Механикоска лига бе внесла в двореца предложението си за нова разширена доставка на оръжие. Бунтовническото правителство в Неа Каркедон, отвъд Атлантианско море, беше осъществявало набези срещу техните снабдителни линии вече повече от двайсет пъти. Още преди десетина години бунтовниците отказаха да признаят всички договори, сключени между Ойкумения и Каркедон, и влязоха в съюз с островната империя на Англея. Библиофилакът се надяваше поне на няколко тлъсти отбранителни договора за Музейона. А вместо това седяха тук и обсъждаха достойнствата на току-що пристигналата внучка на Патрикия. За кой ли път вече наместницата и членове на нейното семейство заплашваха да разрушат грижливо кроените му планове.

Клеопатра гледаше Калимакхос със съчувствена, майчинска усмивка. После бавно, поклати глава.

— Искам от теб да я отведеш в Музейона. Налага се да ѝ окажем тази чест, заради поста, който заема баща ѝ...

— Бих го сторил по-скоро заради баба ѝ — промърмори Калимакхос.

— Освен това ще ѝ позволим да продължи изследванията си.

— Простете нахалството ми, скъпа царице, но защо просто не си остана в нейния Хипатеон на Родос? Предполагам, че там има подобри възможности да продължи традициите на покойната наместница.

— Защото в молбата ѝ до мен тя изрази желание да получи помощта на твоя механикос Зевс Амон Деметриос. Повиках Деметриос на разговор и той се съгласи. Надявам се, че не съм те настъпила по някое болно място, прескъпи ми Калимакхос.

Знаеше, че е сторила точно това, но Калимакхос щеше да премълчи, заради облагите, които получаваше от близостта си с двора.

— Както наредите — произнесе пресипнало той, поклони се дълбоко и омете пода с дългите си ръкави.

Неочаквано от небето долетя пронизителен писък, последван от грохот, който разтърси основите на двореца. Калимакхос подскочи уплашено и двамата с царицата изтичаха на балкона. Като се надвеси над перилата Клеопатра забеляза стълб от дим, който се извиваше над Брукейон, точно в центъра на еврейския квартал.

— Пак тези либийци — въздъхна тя. Калимакхос забеляза, че белегът, разделящ лицето ѝ, е почервенял, макар гласът ѝ да оставаше спокоен. — Някакви вести от Каркедон?

— Нищо не съм чувал, царице. Нали знаете, че нямам право да получавам секретна информация.

Клеопатра се завъртя рязко, пресече залата и вдигна изящно извитата позлатена слушалка на телефона. След това си спомни за библиофилакса и кимна в знак, че е свободен.

Час по-късно, на спешното съвещание с генералите от щаба на Ойкуменските въоръжени сили, Клеопатра нареди от Канопус незабавно да излети ескадрила реактивни въздухолети, за да бомбардира бунтовническия град на либийците Тунис.

А после се върна в скромно обзаведените си лични-покои, настани се с кръстосани крака върху вълнения берберски килим, притвори очи и се помъчи да овладее гнева си.

Имаше твърде малко време за личните си занимания, но думата ѝ все още беше закон в Музейона, а и на други цивилизовани места в Александрийската Ойкумениа. Имаше и една малка утеха — Рита Беренике Васкайза...

Клеопатра отдавна беше престанала да вярва, че наистина е възможно да съществува врата към други светове. Но дори в това време на заплаха от страна на външните врагове, най-сериозната за целия период на нейното управление, тя все още можеше да си позволи поне една малка, никому неизвестна и съвсем глупава идея фикс.

8.

Земята

Едната половина от къщата, която обитаваше Ланиер, сигурно бе строена преди повече от сто години. Стените бяха от дърво, а подът и мазето — от зидан камък. Другата половина, вдигната преди четиридесет години, когато се настаниха тук, беше модерна, с нова кухня и голям кабинет, покрай чиято стена стояха неразпечатани кашоните с поръчаното оборудване. Ланиер беше монтирал само портативния компанел и комуникационното табло, с чиято помощ поддържаше непрестанна връзка с всички точки на Земята, а чрез Кристчърч и с орбиталните тела. Не беше влизал в кабинета от шест месеца.

Докато слизаше по пътеката към къщата, настръхналите косми по врата му непрестанно му напомняха за присъствието на „Мирски“ зад него. Най-сетне двамата стигнаха откритото място пред къщата, изкачиха се на верандата и Гари дръпна незаклучената врата. Не знаеше дали Карен си е у дома — напоследък все по-често оставаше да преспи в Кристчърч. Въобще не го безпокоеше мисълта, че може да си е намерила там любовник (например същия онзи Фремонт, с когото, изглежда, чудесно си пасваха), първо, защото липсваха каквито и да било доказателства за подобно нещо, и второ, понеже никога не бе смятал за особено важни неща като ревността и секса.

Но Карен не беше у дома. Почувства облекчение. Просто не знаеше как би й представил своя гост.

— Заповядайте — рече той. Едва не се засмя, когато Мирски, или човекът, който се представяше за Мирски, изтри обувките си в изтривалката и пристъпи в къщата, като се озърташе с любопитство.

— Хубава къща — отбеляза той. — Откога живеете тук?

— От 2007-а. Когато имам свободно време.

— Сам?

— Жена ми и аз. Имахме и дъщеря. Но я загубихме. Тя умря.

— Не съм влизал в такава къща от... — Мирски вдигна вежди и поклати глава. — Можете ли да се свържете с Олми и Корженевоки оттук?

Ланиер вдигна рамене.

— От кабинета, той е в дъното.

Ланиер влезе пръв в кабинета и се поколеба дали да не притвори вратата зад себе си. От няколко минути му бе хрумнала една хипотеза, която му се струваше все по-убедителна. Непознатият действително приличаше на Мирски, но не беше — невъзможно беше да е той. Следователно някой бе създал негов дубликат, макар че не можеше да си представи с каква цел. Как да обясни този феномен на Олми или на Корженевски? Трябваше да го видят с очите си.

— Влизайте — подхвърли през рамо той и пристъпи в кабинета. Вътре миришеше на прах и застояло.

От тази стая бе изпратил последната молба да бъде освободен от работа заедно с напътствията и съветите към онези, които щяха да го заместят. Карен настояваше и двамата да останат на служба, но той отказа категорично, беше му дошло до гуша. Може би тъкмо тогава се беше появила първата пукнатина в отношенията им. Докато включваше компанела и комуникационното табло, го налетяха нови неприятни спомени. Толкова много нещастия бяха преминали през тази клавиши, толкова провалени и безсмислени мисии, сведения за неописуеми ужаси, оформени с професионалното безразличие на медицинска диагноза.

Мирски застана до него.

— Значи това е вашата земна крепост. Предполагам, че е много важна за вас, дори сега.

Ланиер отново вдигна рамене, сякаш за да се освободи от всичко, което го мъчеше. Натисна един клавиш и пред монитора се оформи обемно изображение на Земята такава, каквато изглеждаше от Камъка, но заобиколена от спиралата на ДНК. Мек приятен симулиран глас попита:

— Какво обичате, моля?

— Искам да разговарям с Олми. А също и с Конрад Корженевски. Може и с двамата едновременно.

— Разговорът служебен ли ще бъде, или личен?

— Личен — отвърна Ланиер.

Цветното обемно изображение на Земята се показва отново и започна да се върти.

— Желаете ли да се срещнете с тях лично? — обърна се Ланиер към Мирски. Той кимна. Ланиер вдигна изненадано вежди и едва успя да скрие завладялото го подозрение. Но кой или защо би извършил опит за убийство? Подобни неща бяха рядкост дори извън пределите на Земния Хексамон, макар да се случваха понякога. А и земните едва ли разполагаха с необходимата технология за създаване на физически дубликат. Колкото по-сложна и объркана ставаше цялата тази история, толкова по-лесно му се струваше да приеме, че този човек наистина е Мирски.

— Сер Олми отказва да разговаря в този момент — информираха ги от пулта. — Свързах се с Конрад Корженевски.

В кабинета се появи изображението на Корженевски, на не повече от два метра встрани от Ланиер, Легендарният Инженер, който бе напуснал Възстановяването, за да се заеме с любимите си изследвания, погледна втренчено Ланиер, неочаквано се усмихна и после премести очи към Мирски. Изображението едва видимо потрепваше, поради смущения или от неизбежното изтичане на енергия, после се стабилизира и придоби също толкова солиден вид, колкото стаята.

— Гари! Не сме се виждали от години! Карен добре ли е? А вие?

— Всичко е наред. Сер Корженевски, този човек ми каза, че трябва да разговаря с вас. — Ланиер се изкашля. — Той твърди, че е...

— Забелязвам удивителна прилика с генерал Павел Мирски — прекъсна го Корженевски.

— Не знаех, че сте се срещали — учуди се Ланиер.

— Не лично. Но много пъти съм преглеждал записите. Вие сте сер Мирски, нали?

— Точно така, сер. За мен е чест да се запозная с една толкова изтъкната личност. Радвам се, че ви виждам в чудесно здраве.

— Гари, този човек наистина ли е Павел Мирски? — попита Корженевски.

— Не виждам как би могъл да е той, сер Конрад.

— И откъде се взе?

— Не зная. Срещнах го в планината, близо до моята къща...

Мирски слушаше разговора им с безизразно лице. Корженевски потъна в размисъл. „Той все още носи в себе си частица от Натриша Луиза Васкес — помисли си Ланиер. — Виждам го в очите му.“

— Можете ли да го доведете в Шишарк, Първа кухня, до два дни? — обърна се Инженерът към Ланиер.

Гари почувства, че го завладява тревога, примесена с възмущение и още нещо, за което отдавна беше забравил — вълнение. За първи път изпита съжаление, задето се бе откъснал доброволно от активния живот.

— Струва ми се, че мога да го уредя — рече той.

— Как сте със здравето? — попита го загрижено Корженевски. Само единици от земните и най-фанатичните ортодоксални надерити отказваха да ползват услугите на методите за удължаване на живота. Ланиер принадлежеше тъкмо към тази група на доброволни изгнаници.

— Всичко ми е наред — отвърна той, усещайки болката в изморените си крака.

— Тогава ще ви очаквам в Шишарк. Сер Мирски, трябва да призная, че съм невероятно изненадан от появяването ви.

Изображението се стопи.

Мирски вдигна очи и срещна учудения поглед на Ланиер.

— Мъдър човек — рече той. — Скоро ли тръгваме?

Ланиер се върна при пулта и направи необходимите поръчки. Приятно му беше да узнае, че все още разполага с известно влияние.

Ситуацията беше претърпяла съществена промяна — Ланиер вече не изпитваше предишното възмущение, нямаше ги и опасенията: бяха заместени от искрено любопитство.

9.

Шишарк

След като придружи стария войник до Първа кухня, Олми му помогна да вземе совалката за Земята. През цялото време Мар Келен се озърташе подозрително, сякаш очакваше, че някой ги следва по петите. Изглеждаше изморен, непрестанно поклащаше тъжно глава и влачеше краката си по паважа.

— Имам нужда от няколко седмици, за да обмисля нещата — каза той. — Какво по-добро място за това от света, където се е родило човечеството. Бени беше доста ортодоксална, но предполагам, че би одобрила слизането ми долу. Често повтаряше колко хубава била Земята... — И да ни закрилят Звездите, Съдбата и Светия Дух, както са казвали древните — промърмори Олми.

— Май станахме сантиментални, а? Двама стари цинични войници. Олми кимна.

— Това също помага... понякога.

— Вече не се нуждая от успокояване. За разлика от теб... Ще ти призная нещо — мъчно ми е за теб. Мислех, че си единственият, който може да се справи с това. Но може би съм се лъгал.

— Не си — отвърна Олми, но не изглеждаше никак уверен.

— Заради теб съм готов да изкача планина — продължаваше Мар Келен. — Истинска, не някое от макетчетата в Пета кухня, дето са го изрязвали машини. Висока, със заледени глетчери и бездънни клисури. По-висока от всичко на Шишарк. — Той намигна, — Сбогом.

Олми го изпрати с поглед, докато пълзеше нагоре с елеватора. Имаше предчувствието — почти интуитивно усещане, че старият войн наистина смята да хлътне в някой безлюден пущинак, където ще е сигурен, че никой няма да го открие.

След това се върна в своя апартамент, поразчисти текущите дела, проведе няколко разговора и когато се увери, че никой не го подслушва, се свърза с един стар съюзник, следотърсач, създаден от

самия него и с манталитет на една древна порода земни кучета, териери, използвани най-вече за лов. Следотърсачът неведнъж беше изпълнявал успешно доста сериозни задачи и при това, изглежда, харесваше работата си — ако въобще можеше да съществува подобно понятие, когато ставаше дума за частична личност.

Задачата, която Олми постави пред следотърсача този път, бе да открие в паметта всички бележки, свързани с възможността за прекопиране на джартово съзнание. Даваше си сметка, че огромна част от информацията, засягаща събития с минала давност, вече е извадена от активната памет и складирана в други, много по-трудно достижими участъци. Но следотърсачът умееше да маневрира еднакво добре дори из най-трудните за достъп места, стига да съществуваше поне една, макар и потенциална информационна нишка.

През цялото време разсъждаваше за опасността, която криеше в себе си записът на джарта. Същият този запис, който бе погубил Бени, беше унищожил имплантата ѝ и бе превърнал Мар Келен в побъркан старец с мания за преследване. Всичко това за не повече от секунда след осъществяването на контакта.

Записът, разбира се, беше защитен с комплексна система от информационни лабиринти, предпазващи от възможността да бъде прехвърлен, дори случайно, в някое неподозирано кътче и оттам да попадне в имплантат или човешки ум. Технически не беше трудно да премахне този лабиринт... но сигурно имаше повече от една причина за неговото съществуване.

Теоретически едно бързо прехвърляне на подобен род информация в неподготвен или лишен от естествени защити ум щеше да има фатални последствия за съзнанието на неговия притежател. Взетите предпазни мерки говореха само за едно: създателите им не са очаквали подобен род информация да изтече случайно и да попадне в ръцете (или умовете) на странични хора.

Предполагали са, че с нея ще боравят само експерти.

Добре подготвени експерти.

А може би унищожаването на имплантата и засягането на интелекта на нежелани любопитни нахалници като Бени и Мар Келен също бе част от общия план за запазване на информацията за пленения джарт в дълбока тайна. Макар че Олми никога не бе чувал някоя от

многобройните секретни агенции на Хексамона да е прибегвала до подобни крайни средства срещу граждани на Шишарк.

Значи така: Бени първа прониква в записа, без да използва имплантата като евентуален буфер срещу непредвидено въздействие, и само секунда по-късно Мар Келен, който все още не си дава сметка за състоянието ѝ, също се включва, но е защитен от имплантата си и получава само частично увреждане на интелекта.

Толкова много загадки и толкова много въпроси без отговор...

При решаването на всички предишни задачи Олми винаги бе действал с максимална предпазливост, съобразена с времето, което му бе отпуснато, и въпреки това на два пъти бе губил живота си...

Нямаше нищо против риска, но никога не го търсеше сам. Ако имаше поне един безопасен начин за решаването на задачата, винаги избираше него.

А ето че сега смяташе да наруши собственото си правило, Беше се отказал от идеята да се яви пред управниците на Хексамона с откритието на Мар Келен. Това естествено бе най-безопасният път и единственият, който изискваше от него дългът. Ала вместо да избере него, той запази откритието в тайна от всички и взе да обмисля всякакви от безумни, по-безумни начини да разкрие загадката.

Олми беше живял достатъчно дълго, за да си дава сметка, че в повечето, случаи великите исторически събития са рожба не на рационални подходи, а на предположения и инстинктивни действия.

За да използва всички предимства от неочакваното откритие, той трябваше да действа сам. Разкриването на случая пред властите означаваше само ново забавяне, разследване от многобройни и безотговорни комисии, иначе казано — добре познатия бюрократичен танц, от който нямаше никаква полза. Освен това Олми подозираше — а и разработките на Тапи го потвърждаваха, че след по-малко от година информацията, която се съдържаше в това откритие, ще има страшно висока цена.

Абсолютната предпазливост беше невъзможна, но пък не беше задължителна. Особено след като възнамеряваше да изложи на риск единствено собствения си мозък.

За второто си пътуване до Пета кухня нае малка едноместна совалка. Отново измина пътеката, по която го беше превел Мар Келен, отвори вратата и се спусна между черните астероидни стени.

Стигна в подземната зала с джарта, включи монитора и втренчи замислен поглед в схематичното изображение на мозъчната дейност на пришълеца. Не беше претърпяло почти никакво изменение от последния път, когато го видя. Заобиколи куба и се загледа в тялото на джарта под плътния кристален слой. Грозно и странно — и всъщност, напълно отговарящо на представите му за врага. Може би по-странно от всичко, което бе срещал в Пътя, а там наистина се срещаха какви ли не причудливи създания, за някои от които вероятно дори не би подхождало и определението „живи“. Защо са му на джарта тези заострени като пики крайници? По какъв начин се храни? Очевидно в това тяло се криеше бързина и гъвкавост. Каква функция-изпълняваха пипалата? Как едно толкова тясно и издължено туловище обслужваше тази голяма глава?

Олми остана часове в мрачната зала, седнал на пода, опрял гръб в студената стена.

„Защо е тук?“ Един въпрос, на който бе точно толкова трудно да се отговори, колкото и на въпроси като: „Кой го е оставил тук?“ или „Как са го заловили?“, а може би и „Защо джартите са позволили един от техните да попадне в плен?“

Той се изправи и протегна схванатите си крайници. Тялото му все още бе младо, изпълнено със сили. Мозъкът му бе оборудван с достатъчно голяма имплантирана памет и процесорни модули, за да побере няколко човешки личности освен неговата, но той не беше прибягвал до свободните участъци от времето преди четири десетилетия, когато за кратко прие в себе си Корженевски, преди Инженерът да получи ново превъплъщение. Малцина в Шишарк или другаде можеха да се сравняват с умствения и физически потенциал на Олми.

Необходими му бяха няколко седмици, за да реши загадката на тайното подземие и да узнае как се работи с апаратурата. Защо обаче да го прави?

По същата причина, поради която през последните няколко години бе изучавал цялата налична информация относно психологията на извънземния разум. След десетилетия борба със съвсем различни по характер трудности Земният Хексамон не беше готов стратегически или тактически да се завърне в Пътя.

Но въпреки това завръщането му беше неизбежно. Олми го усещаше така, както други биха почувствали лек повей на вятър.

Какво обаче ги чакаше там — това бе главният въпрос. Ако питаха Олми, най-вероятната среща след повторното отваряне на Пътя щеше да е с...

С джартите естествено. Дори попаднали в плен, затворени, изолирани векове наред, те все още можеха да убиват.

Значи не само най-важна, а дори съдбоносна задача сега бе Олми да изтръгне цялата възможна информация от този източник, независимо от цената, която ще трябва да плати.

Олми се засмя, осъзнавайки, че отдавна е престанал да вярва на управляващите, които сякаш продължаваха да живеят в миналото, вместо да разбират промените — настоящи и бъдещи. Нещо повече, притежавайки опит, с какъвто никой не можеше да се похвали, той също имаше право да взема решения от първостепенна важност.

— Дойде време и аз да стана злосторник — обърна се той към древния труп на джарта. — Да вървят по дяволите всички.

10.

Гей

Александрия бе много по-мръсна, отколкото я помнеше от последния път, когато я посети. Сякаш се беше загърнала в плътен мазен облак като защита срещу назряващите потенциални неприятности. Прочутите мраморни алеи бяха покрити с кал, а статуите и барелефите не се различаваха под плътния слой прах.

Пратеникът на библиофилакса — който беше едновременно директор и главен архивар на Музейона — отнесе собственоръчно багажа ѝ до входа, но категорично отказа да продължи навътре и я посъветва да си вземе ръчна количка. Женските общежития, където беше и нейната квартира, се намираха в един относително пуст и занемарен ъгъл на просторния двор. Изглеждаха толкова жалки и тъжни, че сърцето ѝ се сви, а Луготорикс дори подсвирна възмутено.

В преддверието ги посрещна управителката, ниска набита жена.

— Добре дошли! Добре дошли! — изписука тя. — От Родос идвате, нали? От Хипатеона. — Рита се засмя и кимна. Управителката премести поглед върху келта. — Вие не можете да останете тук, нали знаете? Никакви мъже.

— Той е моят телохранител — каза Рита.

— Скъпа, колкото и да е тежък в последно време животът тук, все още не се нуждаем от телохранители! Ще трябва да го настаните другаде. Вие сте Рита Беренике Васкайза, нали?

— Да.

Жената неочаквано протегна ръце и я прегърна.

— Аз съм Джореа Ялос, от Галатия. Тук съм управителка. Математика ли ще изучавате?

— Да.

— Очарователно. Аз самата се занимавам с брачните отношения при животните в селскостопанското училище. Казаха ми да ви разведа наоколо и да отговарям на всички ваши въпроси. — Ялос я подхвана

под ръка и я поведе към другия край на преддверието. — Може да ви се стори малко горещичко, но стаите изстиват доста бързо нощем. Виж, през зимата е по-неприятно. Отоплението работи само денем. — Тя измъкна тежка връзка ключове, избра един, отключи дървената врата, пред която бяха спрели, ѝ я покани да влезе. Стаята приличаше на килия, с чифт тесни прозорци, надзъртащи към двора, и още едно, по-малко помещение, където имаше порцеланова кана и леген. Рита даде знак на Луготорикс да внесе багажа. Той се промуши през тясната врата, натоварен с дървените куфари, и спря до Ялос, която не откъсваше от него навъсения си, изпълнен с подозрения поглед.

— Той е келт, нали?

— От Паризой — каза Рита.

— В Галатия също има много келти. Аз самата съм от Набатеан.

Рита кимна любезно.

— Всяка вечер след залез слънце имаме общо събрание. Ще се радваме, ако и вие се присъедините. Кажете ми също, ако ви е нужно още нещо. Тук не се грижат много за нас. Говоря за Калимакхос и хората му. Сигурно защото с нищо не можем да му бъдем от полза. Интересуват го само разработките по отбранителните договори. — Ялос се върна при вратата. — Келтът ще дойде с мен. Ще му намеря стая в старата баня, където живеят градинарите.

Луготорикс вдигна въпросително вежди към Рита.

— Върви — кимна тя. — Тук съм в безопасност. — Не беше съвсем сигурна в последното. Вече чувстваше известна носталгия по дома. Келтът сви рамене и последва управителката. Тъкмо излязоха и Рита се сети още нещо. — Мога ли да получа ключа? — извика тя след тях.

— Никакви ключове — отрязва решително Ялос,

— Но аз трябва да се заключвам — настоя Рита.

— Добре де... ще го обсъдим на събранието. Ах, забравих, вие от сестрите на Изис ли сте?

— Не, аз съм последователка на Атине Линдия.

— Еретичка значи — изпръхтя презрително Ялос.

— Не, на Родос всички сме такива.

— Хъм.

Рита затвори вратата и огледа тясната стая. Единствената електрическа крушка мъждукаше над леглото. Наближаваше пладне и

в стаята бе почти топло. Трябваше ли наистина да излага себе си — и безценните Инструменти, наследство от Патрикия — на толкова много рискове? И какво още я чакаше по пътя към целта?

Тя отиде до прозореца и се опита да го отвори, но единственият резултат бе счупеният ѝ нокът. Рита прокле тихичко и се загледа навън, към сгрения от слънцето двор.

Малко по-късно се върна при бюрото, избърса плътния слой прах, след това измете пода, отвори раклата и подреди вътре дрехите си. Бяха я предупредили, че късно следобед библиофилакът ще я приеме за кратка среща.

Среща, която не я изпълваше с ентузиазъм.

11.

Земята

Седнал на верандата до Ланиер, руснакът — Гари неусетно бе почнал да го нарича така в мислите си — зяпаше наоколо, очаквайки да се появят светлините на поръчаната совалка. Нощното небе бе изпъстрено с ярки звезди. Въздухът бе кристално чист: плътният атмосферен слой, който обгръщаше Земята, бе лишен от всякакви вредни примеси. Отдавна вече ги нямаше старите източници на замърсяване, пометени от Смъртта заедно с предишната човешка цивилизация. За разлика от тях, технологията, която донесе Хексамонът, не отделяше никакви вредни примеси.

Първите светлини, които забелязаха, не бяха в небето, а по пътя, който слизаше в долината. Ланиер прехапа устни, после забеляза, че руснакът го гледа, и сви рамене.

— Жена ми — обясни той. Беше се надявал да изпрати Мирски преди появяването ѝ.

Очуканият всъдеход, създаден по модел на машините, които бяха използвали първите изследователи на Камъка, замря пред къщата, вдигайки облак прах. Карен скочи на пътя, озарена за миг от сиянието на светлината в кабината, забеляза Ланиер на верандата и му махна. Той отвърна уморено на поздрава ѝ. Напоследък неизменно се чувстваше стар в компанията ѝ. За разлика от него, Карен редовно се подлагаше, на подмладяващи процедури и сега изглеждаше на не повече от четиридесет. „Остарей с мен“ — припомни си с горчивина Ланиер. Само дето сега между тях бе застанало регресиращото лечение.

— Бях в града — извика Карен, докато вадеше багажа отзад. — Подготвяме пускането на първата местна телевизионна мрежа за обсъждане на... — Тя забеляза руснака, спря на последното стъпало на стълбата и прехапа долната си устна. После вдигна въпросително вежди към Ланиер.

— Имаме гост — рече той. — Казва се Павел.

— Не сме се срещали — добави руснакът, пристъпи напред и подаде ръка. — Аз съм Павел Мирски.

Карен се усмихна учтиво, но очевидно беше нащрек.

— Как си? — попита тя, като хвърли поглед на мъжа си. Челото ѝ беше сбърчено.

— Добре съм — отвърна Гари. — Казва се Павел Мирски — повтори натъртено той.

— Звучи ми познато. Не се ли казваше така един от руските командири на Камъка? Мисля, че след това замина с кварталите по Пътя. — Тя втренчи обвиняващ поглед в Ланиер. „Какво означава това?“ Беше виждала снимки на Мирски в историческите хроники. — Наистина приличате на него.

— Надявах се да не ви обезпокоя — рече руснакът.

— Вие сте негов син? Или роднина? Той поклати глава.

Карен остави чантата, скръсти ръце на гърдите си и завъртя глава.

— Да не се шегувате с мен? — После попита тихо Ланиер на китайски. — Кой е този човек?

— Той е добра имитация, ако не и самият Мирски — отвърна също на китайски Ланиер. — Уреждам му среща с Корженевски.

Карен заобиколи руснака, сякаш се съмняваше, че отзад няма да изглежда така материален, и попита:

— И откъде се взехте?

— Май наистина пропуснах да обясня — рече Мирски.

— Просто не ми се щеше да се првтарям всеки път.

— Не може да сте Мирски — заяви решително Карен. — Ако се опитвате да измамите мъжа ми... Освен ако сведенията за заминаването на Мирски не са били верни.

Ланиер с изненада установи, че е пропуснал тази възможност. В края на краищата той не бе видял с очите си Мирски да потегля по Пътя.

— Верни са — отвърна руснакът. — Ако ми позволите, ще ви призная, че много се радвам да се срещна и с двама ви. Винаги съм смятал мъжа ви за чудесен човек, истински водач, със солидни познания. Поздравявам ви.

— Но защо? — попита Ланиер.

— Задето сте се намерили.

— Благодаря ви — отвърна малко рязко Карен. — Гари, сети ли се да предложиш на госта нещо освежаващо? — Подозрителността ѝ явно прерастваше в гняв.

— Всеки момент очакваме пристигането на совалката — каза Ланиер. — Хапнахме и пихме бира.

Руснакът се усмихна при спомена за бирата. Беше ѝ се наслаждавал искрено.

Едва сега Ланиер почувства колко е изморен. Всичко, което искаше, бе да се изтегне на стария дървен нар край камината и да затвори очи.

— Ето я и совалката — каза в този миг руснакът и посочи с ръка. За миг в отсрещния край на долината премигна ярка бяла светлина, която озари дърветата и се понесе към тях.

— Какво смяташ, че правиш, Гари? — попита Карен тихо. — Къде отивате?

— На Камъка — отвърна Ланиер. Всичко му изглеждаше толкова объркано, почти нереално. — Не зная кога ще се върнем.

— Не бива да тръгваш сам. Аз не мога да дойда с теб. Утре заранта трябва да съм в Кристчърч. — Тя го погледна уплашено. Изглежда, беше схванала, че работата придобива сериозен обрат. — Ще се опиташ ли да ми обясниш какво става, след като пристигнеш на Камъка?

— Ще опитам — сви рамене Ланиер.

— Съжалявам за безпокойството — извини се руснакът.

— Я млъквай — кресна му неочаквано Карен. — Ти си един проклет дух!

Неочаквано Ланиер се засмя и постави ръка на рамото ѝ, за да я успокои. И без това нямаше какво повече да се каже. „Колко лесно се разбираме с жестове — помисли си той. — Защо не е така и с чувствата?“

Отвътре совалката беше бяла, облицована с мека, някак безформена материя. Далеч под тях се виждаше тъмната част на Земята. Загледан в рязката граница на хоризонта, зад който трепкаха безброй звезди, Гари се почувства странно свободен. От години не беше летял, почти бе забравил усещането. Ала щом совалката промени

посоката и сплесканият ѝ нос се извърна право нагоре, към черния космос, той почувства зараждащия се дълбоко в него ужас.

Космосът.

Колко приятно беше, докато летяха в постоянно разреждащия се въздух. А сега навън нямаше нищо освен вакуум... непрогледния мрак на смъртта.

Настанил се удобно на седалката до него, руснакът гледаше право пред себе си, сякаш твърде често се бе любувал на гледката зад прозорците, за да го привлича. Не изглеждаше нито замислен, нито загрижен. Направо невъзможно беше да се определи как се чувства в този момент и какво мисли за предстоящата среща с Корженевски... и за завръщането на Камъка.

Ако наистина беше Мирски, появата му горе щеше да предизвика истински фурор. Предишния път, когато бе проникнал в Камъка, той бе придружен от цяла армада бойни съветски ракети — космическата мощ на руснаците, тръгнала да завладява Камъка в навечерието на Смъртта. Посрещачите пък ги бяха обсипали със смъртоносни лазерни лъчи — нещо като празничен фойерверк, само дето всичко беше на сериозно.

Ланиер осъзна, че ако човекът до него наистина е Мирски, значи той не е виждал Земята от онзи ужасен момент.

Нито една от тези мисли не му помогна да преодолее объркването си и усещането, че обитава някакъв странен и нереален свят. „Ако той наистина е Мирски, тогава къде е бил и какво е видял?“

12.

Гея

С течение на годините Музейонът се беше разширил значително, заемайки част от териториите на Неаполис и Брукейон — двата елински квартала — и дори бе стъпил с единия си край, по точно с мястото, където се издигаше медицинското училище, в Ейгипетския квартал. Зад сградата на медицинското училище се гушеше невзрачната постройка, приютила Библиотеката пи Национални ойкуменски изследвания, навремето бе наричана Серапейон. Иначе главният изследователски център на академията и новата библиотека заемаха цялата централна площ. Повечето постройки в тази част бяха модерни на вид, със стъклени стени и прозрачни тавани, а вътре бяха разположени лабораториите и работилниците на механикосите. Върху един от близките хълмове беше кацнала университетската обсерватория — масивна каменна сграда, вдигната преди близо пет века. Тя беше по-скоро тачена реликва, отколкото функциониращ център за наблюдение на небето, но въпреки това видът ѝ беше впечатляващ.

Рита усети, че я боли вратът от постоянното зяпане по тукашните забележителности. Електрическата каляска, която беше взела, тропаше с дървените си колела по неравния калдъръм на сенчестите алеи. Слънцето бавно се спускаше на запад. Градът беше окъпан в загадъчна оранжева светлина и изглеждаше точно толкова привлекателен, колкото през първия ден, когато го зърна от залива. Наоколо забързано крачеха студенти, облечени с жълто-белите академични наметала. Повечето бяха момчета и я оглеждаха с любопитни погледи. Все още не можеше да привикне с това място, а и едва ли някога щеше да признае с ръка на сърцето, че го харесва. И все пак това бе центърът на науката и културата в целия Западен свят. Имаше толкова много неща, които можеше да научи тук. А това бе единственото, което се искаше от нея.

Административната служба и академичният отдел бяха разположени в най-старата сграда на Музейона. Фасадата беше изпъстрена с орнаменти, върху които времето бе оставило своя неумолим отпечатък. Опитите да се освежат колонадите с мраморни плочи по-скоро подчертаваха общата разруха, отколкото я прикриваха. Добре че поне засега нито една от изстреляните към Александрия либийски ракети не беше попадала на територията на Музейона.

Алеята я отведе през ниска, затворена с арка порта към тесен вътрешен двор, павиран с гранитни камъни и ониксови плочи, подредени като шахматни квадрати. От двете страни имаше саксии с екзотични растения от Ейтиопия и бреговете на Голямото Южно море, а точно в средата един разкошен фонтан пръскаше освежаваща влага.

Каляската спря и тя скочи на паважа. При вратата дотича нисък младеж, поклони се и произнесе тържествено:

— За мен е чест да посрещна дъщерята на наместницата. Казвам се Селевкос и съм от Никея близо до Хипо. Аз съм асистент на библиофилакса. Добре дошла в Библиотеката.

— Благодаря — поклони се Рита. Той също се поклони, после я подкани да го последва. Рита затвори за миг очи, за да провери състоянието на ключицата — беше си на мястото, където я остави, никой не бе направил опит да я премести или доближи.

Първият етаж на административната сграда беше лишен от всякакъв блясък, атмосферата бе подчертано работна. В ъгъла двама секретари бяха свели глави над преписите; зад тях имаше огромна купчина документи, стигаща чак до тавана. Самият библиофилакс пишеше нещо зад масивно бюро от полирано кедрово дърво, с гравирана предна част. Младежът приближи почтително към него, наведе се и му прошепна нещо на ухото.

Библиофилакът вдигна бръснатата си глава, втренчи в Рита хладните си очи, разгледа я внимателно и едва след това си позволи нещо като намек за усмивка. Изправи се и прокара длан по голото си теме. Рита пристъпи към него и след мълчаливата му покана седна на прясно боядисания стол.

— Надявам се, че с квартирата ви всичко е наред? — попита той. Тя кимна: нямаше желание още в началото да предизвиква спор за дреболии като тясната стая, която ѝ бяха отредили. — За нас е чест да ви посрещнем в академията. — Той разтвори някаква дебела книга и

извади отвътре дълъг, ситно изписан лист. Рита веднага се досети, че това е препис на молбата ѝ за постъпване в академията, където бе изброила и специалностите, които би желала да изучава. — Виждам, че сте изключително добра студентка по математика и физика. Избрали сте същите специалности за водещи при следването ви тук. Мисля, че познанията на нашите преподаватели ще ви бъдат от полза. Тукашната академия е далеч по-голяма от Родоската и това ни позволява да набираме най-изтъкнатите преподаватели от цяла Ойкумения и дори от чужбина.

— Очаквам с нетърпение да започна занятията.

— Едно нещо ме заинтригува. Стори ме се странно това ваше желание, изразено тук писмено, да бъдете приета на стаж в лабораторията на механикос Зевс Амон Деметриос и най-вече — да ви бъде разрешена аудиенция в двора.

Още преди Рита да намери сили да отговори, библиофилакът вдигна ръка и добави:

— Питам ви, защото от нас се изисква да се грижим за безопасността на всички студенти в Музейона. Тя помисли за миг, после отвърна:

— Нося лично послание от наместницата.

— Наместницата почина — отвърна почти укорително библиофилакът.

— Предадено чрез баща ми. Съобщение, което, според баба ми, царицата трябва на всяка цена да чуе. — Рита въздъхна, прехапа устни, после повтори: — Съобщението е поверително.

— Разбира се, — За миг по лицето му премина сянка. — Прегледах молбата ви и възнамерявам да я одобря. Разбрах, че желаете да придобиете пета степен по математика, трета по физика и втора по научно управление. Ще можете ли да се справите с толкова много изисквания?

— В Академията се справях без усилие.

— Ах, така е, но опасявам се, че нашите професори няма да бъдат особено впечатлени от произхода ви. Едва ли ще ви осигуряват привилегированото положение, на което сте свикнали.

— Нямах никакви привилегии в Родос — отвърна тя, стараейки се да прикрие раздражението си. Гореше от желание да скочи, да се изсмее право в лицето на този нахалник и да разпилее пръснатите

върху бюрото документи. Но успя да запази спокойствие, макар че стомахът ѝ се сви.

— Сигурен съм, че е било така — кимна библиофилакът. Малките му черни очички я предизвикваха да каже още нещо.

— Имам още една молба — рече тя.

— Така ли?

— Става дума за моя прислужник. Взех го със себе си от съображения за сигурност, по молба на баща ми.

— В Музейона не е позволено присъствието на прислужници и телохранители.

С което срещата приключи. Библиофилакът затвори с рязко движение книгата, където бе поставил молбата ѝ, и я бутна към крайчеца на бюрото. После се усмихна, предложи ѝ да се обръща към него за всичко, което ѝ е нужно, и даде знак, че може да си тръгва.

Когато се върна в стаята, Рита поседя малко на леглото, изчаквайки мислите ѝ да се успокоят. Никой не беше докосвал Инструментите, но можеше ли да разчита, че и за в бъдеще те ще са в безопасност? Изпитваше интуитивно недоверие към библиофилакса и единственото, на което се надяваше, бе царицата да се отнесе благосклонно към нея. Стига скоро да ѝ разрешат аудиенция.

Кой знае защо ѝ мина мисълта, че разкрие ли пред царицата истинската цел, с която бе пристигнала, няма да остане дълго студентка в Музейона. Нищо чудно да я лишат от лукса да получава стипендия и да се занимава с изследвания.

Привечер Рита напусна обезкуражена стаята, за да присъства на събранието. Надяваше се поне да ѝ разрешат да заключва стаята си.

„Всички тук ли са мои врагове?“ — питаше се тя.

13.

Шишарк

Проходът към Шишарк приличаше на черен бездънен кладенец в самия център на една неголяма падина в южния полюс на астероида. Противоположният полюс, „северният“ — според условната координатна система, тъй като астероидът нямаше собствено магнитно поле, зееше като изригнал кратер на вулкан, а седмата кухня се съобщаваше направо с космоса. С помощта на кораби, екипирани с тракционни полета, Хексамонът беше почистил околността от поедрите скални парчета, останали след Разделянето, така че кратерът сега можеше да се използва като космопорт и гигантска ремонтна работилница за орбиталните тела.

Но за малки кораби като совалката, която бяха наели, входът в южния полюс бе далеч по-практичен.

Ланиер почти не забеляза погълналия ги мрак на прохода. Умът му беше на друго място. Все още не можеше да успокои мислите си и това го ядосваше. Затвори очи и въздъхна, но след миг ги отвори, стреснат от скачването на совалката с ротационния док.

— Май пристигнахме — обяви руснакът.

Първата кухня почти не беше претърпяла промени.

Сериозните катаклизми, които бе преживял Шишарк непосредствено преди Разделянето, не бяха оставили следи във вътрешността ѝ. Ако се изключеше, естествено, дебелият слой прах, покриващ пода. Когато излязоха от кабината на асансьора, откъм южния полюс на кухнята ги лъхна хладен вятър. Високо над тях, на около двадесет километра над „пода“, ослепително трептеше плазмената тръба, която тук заместваше Слънцето.

Кухината се простираше от двете им страни, равна като тепсия, на протежение от десетина-петнадесет километра, а след това бавно, почти лениво се извиваше, затваряйки кръга високо горе, над сиянието на плазмената тръба. След толкова много години — колко ли бяха от

последната му визита: десет, дванадесет? — измеренията на кухините в Шишарк отново пробудиха изумлението на Ланиер. Постепенно си припомни чувствата, които го владееха в онези далечни времена, преди Смъртта, когато бе пристигнал тук с изследователския екип. Тогава Камъкът го бе омагьосал със своята тайнственост и огромното количество съхранени познания. Наричаха го „вкаменияване“.

Вълната от спомени не можа да разведри мрачното му настроение. Чувстваше се малък, смазан от величието на Камъка. Сигурно пак се беше „вкаменил“.

Посрещна ги висок мършав мъж с плешива глава — асистент на Корженевски.

— Казвам се Свард — представи се той. — Сер Корженевски помоли да предам съжалението му, задето е възпрепятстван да ви посрещне лично. — Той огледа с любопитство руснака и ги поведе към транспортъора. — Инженерът разполага със собствена изследователска лаборатория в центъра на долината и ви кани да го посетите там.

Транспортърът, осемместно превозно средство, изработено в Шишарк, което се плъзгаше над повърхността с помощта на генератор за тракционен полет, беше с изящна форма. Перленобялата кабина беше с мека вътрешна тапицерия с променлива форма, която се подчиняваше както на звукови, така и на графични команди.

Свард носеше вграден в колие пиктор. За Ланиер изкуството на графичната реч, или пиктирането, открай време си оставаше неразгадаемо. Свард поведе разговор за незначителни неща. Ланиер кимаше уморено, докато плъзгаше поглед из местността наоколо — пясъчни дюни, обрасли с ниски шубраци, сред които се мяркаха оазиси от плодородна почва.

— С какво е зает Корженевски? — попита той. — Не сме разговаряли от доста време.

— С изследвания — както обикновено.

— За Хексамона?

— До известна степен. Но най-вече, за да задоволи собственото си любопитство.

— И кой плаща сметката? Свард се усмихна през рамо.

— Какви ги говорите, господин Ланиер? Нима не знаете, че сер Корженевски има — как му казвахте по вашето — карт бланш да харчи огромни средства, както парични, така и в ресурси. Получил е

тази привилегия още преди смъртта си и, изглежда, дори в наши дни никой няма желание да му я отнема.

— Разбирам — кимна Ланиер.

След малко пред тях изникна комплекс от ниски постройки, затворени между няколко високи дюни. Въздухът над изследователския комплекс трептеше като мираж — дали заради горещината, или по някаква друга причина, Ланиер така и не намери отговора.

Транспортърът спря на десетина метра от най-южната сграда и се отпусна с тиха въздишка върху пясъчливата повърхност. Вратата се отвори автоматично и първи навън пристъпи Мирски, следван от Ланиер. Руснакът огледа долината и вдигна глава към плазмената тръба. „Той познава Камъка — помисли си Ланиер, който следеше внимателно реакцията му. — Бил е тук и преди. Но спомените му не са от приятните.“

— Оттук — насочи ги Свард. — Сер Корженевски е в квартирата си.

Едва сега Ланиер почувства лекотата, с която се придвижваше. Гравитацията тук, на Камъка, бе по-слаба от земната — една от малкото особености, които намираше за приятни. Спомни си, че преди десетилетия — преди Смъртта — имаше навика да се занимава с гимнастика.

На стотина метра източно от главния комплекс от пясъка стърчеше малка прозрачна раковина, която приличаше на разцъфнала роза. Свард ги поведе по бетонната пътека към раковината, спря пред вратата и пиктира стандартен поздрав към входния монитор. На вратата се появи изображение на светеца зелена ръка, която ги подканваше да влязат. Вратата се отмести встрани. В коридора ги очакваше самият Конрад Корженевски, облечен в обикновено тъмносино сако.

Ланиер не беше се срещал с него от тридесет години. Инженерът почти не се беше променил за изминалото време — същото добродушно, засмяно лице, същите посивели коси, остър нос и пронизателни очи. Не, очите бяха малко по-различни. Откакто се беше слял със Загадката на Патриша Васкес, онази част от човешката личност, която не може да бъде синтезирана изкуствено, Корженевски носеше в себе си и частица от самата нея. Ланиер не можеше да

откъсне поглед от тези очи, сякаш го бяха омагьосали. Как ли се чувстваше Корженевски, след като най-важната част от ума му, свръхматрицата, принадлежеше на Патриша?

Още преди Смъртта сърдечните трансплантации на Земята бяха често използван и общодостъпен метод. Но как ли се чувстваше човек, на когото са трансплантирали част от нечия друга душа?

— Радвам се да ви видя отново, сер Ланиер — произнесе тържествено Корженевски и раздруса ръката му. Почти не погледна към Мирски, отнасяше се с него по-скоро като с необясним куриоз, отколкото с дълго чакан гост. Покани ги да влязат и да се настанят. Мебелировката естествено беше безцветна, аморфна, променяща се свободно според желанията на посетителите. Инженерът вдигна ръце, произнесе няколко кратки команди и на пода се оформиха три широки меки кресла. Руснакът се настани в най-близкото, кръстоса крака и се огледа с невъзмутимо изражение. Нямаше и следа от безпокойството, което Лалиер бе забелязал на лицето му, когато слязоха от транспортъора. Скръстил ръце на гърдите си, Корженевски го разглеждаше като рядък екземпляр от колекция.

— Ето една интересна задача, сер Ланиер — промърмори той. — Наистина ли пред нас стои Павел Мирски, или само неговата имитация? Вие знаете ли отговора? — Той погледна строго Ланиер.

— Не.

— А какво ви подсказва интуицията?

— Трудно ми е да отговоря. Ако въобще съм я съхранил с годините, сега сигурно е замъглена от мисълта, че това, което виждам, е напълно невъзможно.

— Зная със сигурност, че Павел Мирски е заминал с другата част от Аксисград, преди да бъде затворен Пътят. Зная също така, че оттогава към Земята не е била отваряна врата. Следователно, ако този човек е Павел Мирски, той е пристигнал тук по някакъв друг начин, за който не можем дори да гадаем.

Руснакът се намести в креслото, отпусна ръце върху коленете си и кимна, че е съгласен.

— Изглежда доволен от ситуацията — продължаваше Корженевски. — Надявам се, че няма да ни се разсърди за проявеното любопитство. Първите резултати от изследванията показват, че е напълно материален и по нищо не се отличава от обикновения човек

— чак до атомно ниво. Не е дух нито в стария, нито в новия смисъл на думата, не е и проектирано изображение по някой от известните ни начини. Неговата генетична структура напълно съвпада с тази на Павел Мирски, записана в библиотеката на Трета кухня. Вие наистина ли сте генерал Павел Мирски?

— Най-простият отговор е „да“ — отвърна руснакът. — Мисля, че той е и най-верният.

— По собствена воля ли пристигнахте тук?

— Отново да, с някои необходими уточнения.

— По какъв начин пристигнахте?

— Това е малко по-сложно.

— Имаме ли време да го изслушаме, сер Ланиер?

— Аз имам. — кимна Гари.

— Бих желал сер Олми да присъства на срещата — каза Мирски.

— За съжаление сер Олми не отговаря на запитванията. Предполагам, че е в Шишарк, но не зная точно къде. Изпратих частичен да го открие и осведоми за причината, поради която го издирваме. Но това не означава, че той ще пожелае да се присъедини към нас. Бих искал да чуя вашата история колкото се може по-скоро. — Корженевски седна в едно от креслата и погледна очаквателно Мирски.

Руснакът въздъхна, втренчил поглед в някаква невидима точка на пода.

— Готов съм да започна. Ще ми позволите ли да използвам един от вашите проектори? Опасявам се, че ще напредваме твърде бавно, ако ви описвам всичко с думи.

— Разбира се — кимна Корженевски и посочи мястото, където бе поставен най-близкият проектор. — Нуждаете ли се от интерфейс?

— Не мисля — поклати глава Мирски. — Аз съм малко повече от това, което виждате. — Той докосна с пръст огледалната повърхност на проектора.

Стаята изчезна, изместена от нещо, което в първия миг Ланиер не можа да възприеме — сбито графично пресъздаване на Пътя, Аксисград, първите няколко дни от пребиваването на Мирски в Дебрите на Централния град, пътешествието по Пътя, постепенното ускоряване...

Проектираната информация постъпваше с нарастващо темпо. Ланиер изгуби всякаква представа за време. Мирски им разказваше своята история, а двамата с Корженевски не само присъстваха на този разказ, но и го изживяваха.

Наречете го бягство, най-великото бягство на всички времена. Бягство от ужасното минало, от моята собствена смърт и от смъртта на моята родна планета. Ако можете да наречете „бягство“ полета на един огромен, макар и разделен наполовина град, обитаван от десетки милиони души и може би поне десет милиона телесни човешки същества, по един безкраен тунел от време-пространство, преследван по петите от яростното изригване на цяла звезда...

Тунелът може да се оприличи на червей с невъобразими размери, който прояжда отвътре материята на вселената и чието тяло е изпъстрено с пори към други вселени, също толкова реални, колкото е нашата, и към други времена... С преминаването си ние изгаряхме тези пори, а тунелът непрестанно се менеше под въздействие на огромната ни скорост, свиваше се и се разширяваше, използвайки за опорна точка момента на собственото си създаване. Бихте ли могли въобще да си представите тази невероятна сцена? Сигурен съм, че няма да успеете. Самият аз трябваше да се променя, за да го разбера, и то неведнъж, а десетки и стотици пъти по време на полета. Слях се с много други хора, опознах ги и те ме опознаваха, бърбахме си за какво ли не, докато се ровичкахме из дълбините на съзнанията си. Не след дълго престанах да бъда Павел Мирски, а се превърнах в един от обитателите на гешелисткия квартал на Аксис Надер и Централния град. Гражданин на новия свят, адаптирал се успешно към това странно обкръжение. А също така безпомощен наблюдател на онова, което ставаше навън, зад пределите на Аксисград...

Наблюдавах еволюцията на другите човешки същества, между които и на онези, които също като мен бяха дошли по своя воля да живеят тук, гледах как се разсипват и смесват в общия басейн, как изчезват, превръщайки се в частици от останалите.

А пътешествието продължаваше и продължаваше, векове наред от наша гледна точка. Знаете какво безценно понятие е времето: човек пропуска да го осъзнае на младини, но с годините през които го опознава все по-добре, започва да го уважава.

Живях в много различни времена — във времето, през което градът се носеше вътре в Пътя с релативна скорост; моето собствено време в Градската памет, многократно надвишаващо по темп „реалното време“; времето, прекарано в директно общуване и сливане с другите обитатели, така, както го правя сега с вас. Времето се нагъваше и извиваше като спирала. Ако всички тези времена се изтеглят в една-единствена хронологична нишка, ще излезе, че съм живял десет хиляди години по вашите представи...

Отдавна бяхме подминали онази точка от Пътя, откъдето можехме да надзърнем към последните мигове от нашата вселена. Ако бяхме отворили врата там, нещо, което едва ли можехме да сторим, щяхме да присъстваме на свършека на всичко, което някога сме познавали, и всичко, което — по един или друг начин — е било свързано с нас... А ние продължавахме да се носим напред. Този път избягах от собствената си вселена.

Пътят се превърна в огромен извит тунел. Посоката, която следвахме, не отговаряше на нито една от представите в рационалната геодезия. Нямаше вече нито поток, нито сингуларна в средата, градът вече не можеше да черпи енергия от поточните генератори и започна да я всмуква от разредената, пелена микрочастици и блуждаещи атоми вътре в Пътя. Тази причина наложи да забавим скоростта си... много бързо. Само след десетина години вътреградско време вече се движехме със скорост под тази на светлината.

А Пътят продължаваше да се разширява. Следяхме внимателно темповете на това разширяване и вече можехме да предвидим какво ни очаква... Обширен мехур от пространство-време, който затваряше, но не прекъсваше Пътя...

Бяхме навлезли в яйцето на новата вселена. Невъзможно бе да оцелеем като материални същества вътре в това яйце. Щяхме да бъдем разтворени от зараждащата се плазма от потенциална маса и енергия, както солта се стапя във водата. Но с течение на времето открихме как да противодействаме на тази заплаха.

Целият град, всички негови жители, работеха върху собствената си трансформация. Знаехме, че всеки миг можем, да загинем, защото бяхме като деца, изправени пред пламтяща пещ. Но имаше и друга възможност, много далечна...

Възможността да се адаптираме към това яйце-пещ, да живеем в него и да му помогнем да узрее до нова вселена. А след това яйцето щеше да прекъсне връзката си с Пътя и да отплава в свръхкосмоса, а вътре в него нашите преродени тела щяха да разгърнат криле и да познаят повторно свободата.

Нескромно ли ще бъде, ако призная, че се готвехме да станем богове? Нямахме друг избор. Бяхме стигнали края на Пътя, ако въобще имаше край, и не можехме да се върнем... Нямахме друг избор освен да създадем собствена вселена.

За да успеем, първо, налагаше се да се отърсим от материалната си обвивка, С други думи, да пребиваваме във времето и пространството под такъв вид, че да бъдем независими от енергията и материята и недосегаеми за докосването на плазмения амнион.

Наблюдавах как моите спътници се превръщат в ярки, грамадни, розови прозорци от светеци личности, замъглени по края, като използваха масата на града за временна котва, за да не бъдат отнесени надалеч от теченията или просто да се разтворят. Лъчите на нашите светлини се пресичаха взаимно. Бяхме като опиянени от това ново единение. Това беше като оргия с неописуеми мащаби. Едва не изгубихме крайната цел, която си бяхме поставили, потънали в неизмеримите дълбини от нови, непознати чувства. След това се хвърлихме право в сърцето на нагорещената пещ... Но запазихме контрол и успяхме да направим следващата стъпка,

Крайният резултат от нашето пълно сливане беше една тънка и чуплива нишка от мисли, която обгръщаше отвън и се просмукваше вътре в останките на нашия град. Постепенно разперихме тази нишка като мрежа във вътрешността на Пътя, където сега бе много по-топло заради близостта на яйцето. Набрахме сили, съсредоточихме усилията си и най-накрая съумяхме да се промъкнем на следващото ниво на съществуване, отвъд това на светлината и енергията.

Подчинявайки се на волята ни, цялата налична маса вътре в гигантското зародишно космическо яйце, включително и градът, започна да се превръща в енергия. Черупката на яйцето продължи да нараства и да изстива, а плазменият й амнион — да се сгъстява и да приема нови очертания.

Така ние станяхме скулптури на светове. В началото решихме да повторим раждането на нашата собствена вселена, да създадем нови

галактики и слънца и да започнем всичко отначало. Но съвсем скоро стигнахме до заключението, че не можем да го направим. Тази вселена беше далеч по-скована и недоразвита, отколкото бе нашата. Защото корените ѝ, ако мога така да се изразя, идваха не от материята на свръхкосмоса, а от един чудовищно раздут ръкав на Пътя. Тя щеше да бъде много по-малка, с по-опростен строеж, не толкова амбициозна. И въпреки това, уверени бяхме, че можем да я превърнем в едно великолепно място, в огромна лаборатория, където да покажем всичко, на каквото сме способни... стига да сме достатъчно предпазливи.

Да си бог е много по-трудно, отколкото можехме да си представим. В началото смятахме, че едно-едничко съзнателно желание — нашето желание — е в състояние да променя и контролира процесите във вселената, Ние съсредоточавахме волята си в някое конкретно място, създавахме и преустройвахме, настройвахме и променяхме по начини, които, разбира се, сега не съм в състояние да ви опиша, защото не мога да си ги припомня в тялото, което обитавам в момента, нито пък бих могъл да побера в мислите си.

За известно време ни се струваше, че всичко върви добре. Умението ни нарастваше с практиката. Бяхме като деца, попаднали на огромна по рода си детска площадка. Стигнахме дотам, че започнахме да оформяме еквивалентите на живи и мислещи същества, подготвяйки ги да станат наши събратя по разум и дори след време да се превърнат в носители на нашите „души“. Все още мечтаехме за материални форми. Такова е наследството, което носим, в себе си.

А след това всичко започна да се разпада. Вселената се разкъса, обхваната от невероятно бързи процеси на стареене и загниване. Границите ѝ се отдръпнаха навътре, превръщайки създадения от нас ред в пламтящ хаос. Бяхме допуснали грешка. Едно-единствено желание не е в състояние да създаде цяла стабилна вселена. Необходими са още противоречия и различия.

Опитвахме се с отчаяни усилия да се разделим на срещуположни сили, за да поправим грешката. Но вече беше твърде късно.

Божеството, в което се бяхме превърнали, се провали. Бихме могли да преустановим собственото си съществуване и да се разтворим в останките на нашия провал. Но тогава чухме един друг глас. Не беше толкова ентузиазирани и екзалтирани, колкото нашия, и, изглежда, идеше някъде отдалече. Но беше много по-практичен и

опитен. От първо сметнахме, че сме чули гласа на друг бог, или богове, но това се дължеше на собственото ни невежество. Макар и напреднали, ние все още бяхме невероятно наивни и невежи.

Това, което чувахме, беше гласът на нашите потомци, който идваше до нас от края на нашата вселена. Всички разумни същества, родени и съзрели в космоса, в който се бяхме появили и ние, бяха научили за нашия провал и за клопката, която сами си бяхме поставили. Те не бяха нито по-материални, нито по-отличими като индивидуални личности, отколкото бяхме ние, но за разлика от нашия, техният разум беше значително по-усъвършенстван. С други думи, те се бяха превърнали в Последния Разум., едновременно съединени и слети и въпреки това запазили вътре в него множество индивидуални общества от разуми.

Те ни спасиха. Измъкнаха ни обратно, по все още непрекъснатата пъпна връв на Пътя, която се свързваше със загнилото космическо яйце.

Постъпката им, обаче не беше продиктувана само от благородни подбуди. Имаха нужда от нас,

Има ли смисъл да описвам чувствата на един провалил се бог? Бяхме опустошени и дълбоко засрамени. Сравнявахме се с другия разум, само за да открием, че сме не само инфантилни, но направо незначителни и ненужни. Бяхме като младо, незряло вино.

И все пак ни беше простено, дори ни помогнаха да се спасим и да излекуваме раните си. Посрещнаха ни с радост в това общество на мислещи, едновременно цяло и разделено, което обитаваше края на нашата собствена вселена. От тях научихме много неща.

Аз самият бях реконструиран по моята матрица, сетне изолиран — преживяване, уверявам ви, по-лошо дори от смъртта, загубата на семейството, града или родната планета. Скърбях, изгубих разсъдъка си, а те отново ми го върнаха, дори с някои подобрения. Най-сетне, след безброй опити, ме превърнаха в стабилно и самостоятелно същество, а после ме изпратиха тук.

Сега ви нося послание и една молба — ако може да бъде наречена така. Те също имат своите ограничения, тези наши потомци и наследници на всичко разумно, което се е раждало във вселената. Имат и свои задължения, На тях се пада честта да доведат вселената до един

почетен и завършен край, до естетическо спускане на завесата. Но те не разполагат с безкрайни средства,

Аз съм повече, отколкото изглеждам, но съм много по-малко от онези, които ме изпратиха тук и ми поръчаха да ви склоня на едно нещо.

Вече ви описах Пътя като гигантски червей, който се е загнездил в червата на вселената. Както знаете, той се простира отвъд пределите на нашата вселена. Вселената не може да умре, докато вътре в нея се намира този изкуствено създаден феномен, или по-скоро, не може да умре както трябва. Краят ѝ ще бъде лош и именно това се опитват да предотвратят нашите потомци.

Ланиер изплува от проекцията и потърси с очи Мирски. В съзнанието му беше останала само една картина. Тя го ужасяваше. Опита се да си я припомни по-ясно, но всичко, което постигна, бе смътното впечатление, че през определени периоди някои галактики биват принасяли в жертва...

Галактики, които умират, за да осигурят енергия за онова, което се опитваше да направи Последния Разум.

Главата му бучеше и му се повдигаше, сякаш беше преял. Той изпъшка.

Корженевски постави ръка на рамото му.

— Споделям безпокойството ти — произнесе тихо Инженерът. Ланиер погледна към Мирски, който беше изключил проектора.

— Какво, по дяволите, си ти? — попита той с отпаднал глас.

Мирски не отговори на въпроса му.

— Вие трябва да отворите Пътя, а след това да го разрушите — от този край. Ако не го направите, ние ще станем предатели на собствените си деца от края на времето. За тях Пътят е болезнен паразит, непреодолимо препятствие. И ние сме отговорни за това.

14.

Гея

Вечерта на четвъртия ден от пребиваването ѝ в Александрия, след седем часа безуспешни опити да се ориентира из лабиринта от сгради, лекционни зали и учебни стаи, Рита се прибра в квартирата си и докато дъвчеше поредното непознато и лишено от всякакъв вкус ядене, си позволи за първи път, откакто пристигна, да я завладее носталгия и тъга. След като си поплака няколко минути, тя седна в леглото и се зае да обмисля положението си.

До момента нямаше никаква вест от Клеопатра. Не беше се срещнала и с механикос Деметриос, човекът, когото бе посочила за свой дидаскалос. При един от разговорите им Ялос беше подхвърлила, че според правилника трябва да се запознае със своя дидаскалос в срок от една седмица след пристигането си тук, в противен случай губи възможността да започне обучение при него. Чувстваше се объркана и дори малко уплашена. Беше си уговорила среща с Деметриос още седмица преди да потегли от Родос, но вече няколко дни секретарят в западното крило на Музейона отвърщаше на запитванията ѝ с едно и също обяснение: „Замина на конференция в Крит. Ще се върне до един месец.“

Отчуждението беше по-лошо дори от самотата и оскърбеното достойнство. Никой не я познаваше, никой не се интересуваше от нея. Жените — с изключение на Ялос — демонстративно я отбягваха. Що се отнася до последната, тя се държеше с Рита като с простодушна селянка, която непрестанно се нуждае от помощ и съвет. Социалното ѝ положение беше загадка както за нея, така и за околните. От една страна, тя бе „островно момиче“, сиреч идеше от провинцията, от друга пък — произхождаше от знатно семейство, с което се превръщаше в благоприятен обект за всевъзможни клюки. На първо място сред тях естествено беше поставена „връзката“ ѝ с нейния „островен любовник“ — келта.

Последното беше породено единствено от завист. Липсваше ѝ свободата. Не можеше да напусне Музейона и да се скита на воля из улиците на Александрия, защото знаеше какво може да се случи с едно „островно момиче“ навън. Би могла, разбира се, да повика мрачния навъсен келт, но това само щеше да опорочи разходката.

Не беше виждала океана от деня, когато напуснаха пристанището.

Рита тъгуваше по Род ос, по веселия смях на вълните или грохота на прибоя след поредната отминала буря, по прашния мирис на маслинените дръвчета и игривите облачета в синьото небе. Но това, което най-много ѝ липсваше, беше компанията на приятелите ѝ — простовати, лекомислени и безгрижни.

Може би наистина беше само едно „островно момиче“.

Рита въздъхна, отвори очи, извади електронния тевкос, останал ѝ в наследство от Патрикия, и започна да прелиства съдържанието. Изведнъж си спомни къде се намира и на какви рискове е изложена, затъмни екрана и провери дали вратата е затворена. Нито веднъж от пристигането си не беше пускала някое от музикалните кубчета — опасяваше се, че последствията могат да бъдат крайно неприятни. Не беше изключено дори администрацията на Музейона да конфискува Инструментите. Или да я обвинят в нарушаване на вътрешния ред — кой знае?

Рита ненавиждаше този мрачен, неразбираем и чужд Музейон с неговите древни, наподобяващи лабиринти коридори...

Чувстваше се изолирана сред студентското множество, събрано тук от целия цивилизован свят. За своя изненада беше забелязала, че някои младежи носят странни кожени дрехи, с каквито се обличаха жителите на Неа Каркедон. Това бяха деца на заклетите врагове на Ойкумения. Каква странна и перверзна прищявка на дипломацията беше позволила да пристигнат в Александрия? Имаше също така и студенти с одеждите на латинските племена. Не че изпитваше някаква лична ненавист към едните и другите — Родос бе твърде отдалечен от всичко това, а и заниманията ѝ в областта на историята я бяха научили да гледа на конфликтите между народите по друг начин.

Рита спусна завесата на прозореца и се настани в леглото. Кой знае защо, ѝ се стори, че това е най-безопасното място в квартирата.

Отново включи екрана и прегледа съдържанието. Беше чела и препрочитала всичките двеста и седем книги, съдържащи се в паметта.

Този път погледът ѝ се спря върху едно непознато заглавие. Готова бе да се закълне, че го вижда за пръв път. Носеше простичкото название: „ПРОЧЕТИ МЕ СЕГА“. Тя го повика на екрана.

Индексът в началото на документа я осведоми, че дължината му е триста страници — около сто хиляди думи, освен това беше написан на елински, а не на английски, както книгите в паметта. Тя премести курсора до следващия ред след описанието и попадна на ограничителна заповед: „Съдържанието на документа да не се показва на екрана преди 4/25/49“.

От тази дата бяха минали само два дни.

Рита удари клавиша и извика първа страница.

Скъпа внучке,

Ти носиш името на моята майка. Дали ще се сбъдне мечтата ми един ден да я срещнеш? Сигурно като малка си ме смятала за побъркана старица, но все си мисля, че ме обичаше. Ето че сега пак ще можем, да разговаряме с помощта на това, което държиш в ръцете си. Някои казват, че да умреш значи да си отидеш у дома, но аз едва ли ще попадна там.

Представи си света, за който ти разказвах и където са написани всички книги, които ти дадох да прочетеш. Ти си моя внучка, ние сме от една плът и кръв и искам да запомниш нещо, което смятам за много важно. Този свят не е измислен. Всичко е вярно — до последната дума. Мястото, наречено Земя, наистина съществува. Не съм се появила от небесата.

Имаше моменти, когато този ком-панел и блоковете, взети по чиста случайност, бяха единственото, което поддържаше вратата ми в моята собствена история. Но на този свят всички неща са свързани помежду си, дори толкова отдалечени места като моята Земя и твоята Гея. Дойде време ти да продължиш търсенето на онова, което аз не успях да открия. Мечтата ми може. да се окаже съдбоносно важна както за теб, така и за Гея. Ако наистина има врата, все някога ще бъде отворена — сигурна съм. На, няколко пъти ключицата долавяше появата ѝ, но тя изчезваше почти веднага, като пустинните демони. Кой ли се надсмиваше над една изтощена старица?

От време на време, в предварително определени дни, ще намиращ по нещо за четене от мен — все едно че разгръщаш навит пергаментов свитък. Така с времето ще научаваш все нови и интересни неща.

Колкото и да се опитваше, не можа да принуди машината да ѝ покаже останалата част от съдържанието на документа. Накрая се отказа, изключи компанела и притисна слепоочията си с юмруци. Никога нямаше да се освободи от Патрикия. Животът ѝ беше неразривно свързан с наместницата.

Но ако наистина вратата съществуваше...

Сигурно съществуваше! Иначе откъде щяха да се вземат всички тези чудновати предмети и стотиците книги за един въображаем свят?

Ако я имаше вратата, значи отговорността, която ѝ предстоеше да понесе на плещите си, щеше да е много по-голяма, отколкото тази на Патрикия. Съдбата на цяла Гея можеше да се окаже в ръцете на Рита.

Едва сега започна да си дава сметка какво би означавала вратата за нейния свят. И не всичко, което си представяше, беше приятно. Тя щеше да донесе промени, огромни промени...

15.

Град Шишарк

Следотърсачът се прехвърли в библиотечния терминал на Олми и сигнализира с черно-бяло изображение на ухилен териер за успешното завършване на мисията. Олми включи всмуквателите, за да почистят остатъците от разпръснатия из въздуха псевдоталситов облак, надигна се от леглото и застана пред инфоизточника, съсредоточавайки се върху пиктирания сбит доклад на следотърсача.

По въпроса липсват каквито и да било сведения както в Аксис Евклид и Торо, така и в библиотеката на Надер и Централния град. Всички възможни информационни източници са били съсредоточени и засекретени в библиотеките на Шишарк. Периодът на засекретяване е изтекъл, но записите са били изтрити още преди Разделянето. За последен път е осъществяван достъп преди 52 години, липсва идентификация, най-вероятно се касае за безтелесен потребител от Градската памет. Общо 32 документа съдържат бележки за хранилището в Пета кухня.

Според закона всички секретни документи и записи в Градската памет ставаха обществено достояние след изтичането на стогодишен период, стига да не бъде одобрена молбата за продължаването му. Олми попита следотърсача колко такива молби са били прилагани. Четири, беше отговорът.

Следователно документите бяха на възраст над четиристотин години.

— Информация за авторите на документите — нареди той.

Цялата налична информация е изтрита. Това беше наистина необичайно. Само президентът или президент-министърът можеха да потвърдят изтриването на авторите или източниците от записите в библиотеката и Градската памет, и то когато причините за това са крайно належащи. Анонимността беше недопустима като концепция в историята на Хексамона, тъй като тя се отъждествяваше с

безотговорност. А именно последната беше довела да унищожаването на Земята.

— Описание на документите.

Става дума за кратки, изключително текстови доклади.

Моментът беше дошъл. Олми с изненада установи, че изпитва нежелание да продължава нататък. Истината можеше да се окаже по-неприятна, отколкото предполагаше.

— Покажи ми документите в хронологичен ред.

Наистина беше по-неприятна.

След като приключи и съхрани всички документи в имплантираната си памет, за да ги изучи по-подробно, той даде на следотърсача обещаното възнаграждение — разходка на воля из симулирана, покрита със сочна трева, поляна на Земята — и отново потъна в непрогледна мъгла от псевдоталсит.

Онова, което узна с помощта на следотърсача, правеше решението му много по-трудно.

Вече беше в състояние да възстанови историята, по-скоро от онова, което бе прочел между редовете, и от събраната от различни източници информация.

Преди около петстотин години при неизвестни засега обстоятелства бил заловен жив джарт. Докато го премествали в Шишарк, джартът умрял, тялото му било съхранено, а съзнанието — или онова, което останало от него — прехвърлено в паметта. Поради липса на каквито и да било познания относно психологията и физиологията на джартите, прехвърлянето не било напълно успешно. Никой не можел да установи със сигурност доколко полученото копие съответствало на оригинала. Някои изказали подозрението, че тялото също е претърпяло метаморфоза под въздействие на промяната в обстоятелствата и околната среда. Ето защо физиологичните изследвания се смятали само за относително достоверни и не били предоставени на научния отдел на отбранителните сили.

Първите изследвания на записаното съзнание на джарта били извършени директно, при съвсем незначителни мерки за сигурност — в тях участвала група от десет до петнадесет изследователи. Девет от тях загинали почти веднага, двама — без възможност да бъдат възстановени, поради засягане на имплантатите. След този инцидент била поставена забрана както за директна, така и за индиректна връзка

със записаното съзнание. Изследванията забуксували, а после съвсем замрели.

Олми знаеше, че дори в онези далечни времена учените са разполагали с великолепно методи за индиректно изследване. Трудно му беше да повярва, че джартът, цял или осакатен при прехвърлянето, е бил в състояние да предизвика подобни поражения у изследователите. И въпреки това — Бени също беше загинала и Мар Келен беше пострадал...

Наложи му се да овладее още един хормонален прилив. Ако не контролираше толкова добре тялото си, този прилив щеше да предизвика състоянието, което обикновените хора наричаха страх.

В кибернетичните изследвания от векове съществува един неотменен принцип: „За всяка програма съществува система, която възпрепятства програмата да опознае собствената си система.“ С други думи, колкото и сложна да е една програма, дори ако съдържа човешка личност, тя не би могла да осъзнае, че е управлявана от система, стига самата система да не я осведрми за това.

Но преди по-малко от стотина години няколко изследователи на Хексамона, водени от великолепия математик, хомоморфа Дориа Фер Тейлър, бяха създали математически алгоритми, които позволяваха на програмите да определят изцяло характера на своите системи. По такъв начин едно записано съзнание би могло да определи състоянието, в което се намира. Така например за Олми не беше никак трудно да различи дали фокусът на неговото съзнание се помещава в имплантат, или в органичен мозък.

Теоретически подобни алгоритми, когато са усъвършенствани докрай, позволяваха на съзнанието или програмата да променя характера на своята система до такава степен, че да се промени и самата система. Подобна възможност би могла да доведе до катастрофални последствия заради немалкото количество злосторници в Градската памет. Така злосторниците — дори само един злосторник — биха могли да унищожат всички записи в паметта. Оказа се, че човешката личност все още не е достатъчно дисциплинирана, за да владее подобна сила. На този етап изследванията бяха засекретени. Олми научи за тях благодарение на работата си в полицията, където му беше възложено да установи дали някои копирани съзнания в Паметта

не са предприемали опити за подобна промяна на системата. За щастие резултатът беше отрицателен.

Наложи се да се зарови в най-дълбоките нива на своята имплантирана памет, за да открие алгоритъма на Тейлър. Имаше навика да пази подобни неща, събирането на всякакъв род информация беше негово старо хоби. Ето, сега това се оказа полезно. За всеки случай, преди следващото си включване в Градската памет, трябваше да се защити от нежелан достъп.

Ако се съдеше по онова, което бе сполетяло Бени и Мар Келен, а също и предишните изследователи, съзнанието на джарта беше в състояние да действа според алгоритъма на Тейлър. При това в момента на неговото залавяне хората дори не са познавали този алгоритъм.

По-нататък: останало все същата непозната територия, съзнанието на джарта било преместено в специално пригодно хранилище на петата кухня, където изследванията продължавали със затихващо темпо и накрая били преустановени напълно — преди около столетие, за да потънат в забрава заедно, с обекта.

Твърде ценен, за да бъде унищожен, твърде опасен, за да бъде изучаван...

Що се отнася до изследователите, те постепенно се прехвърлили в Градската памет — всеки, когато му дошло времето. Повечето били гешелисти и напълно естествено избрали Пътя, когато дошъл моментът на Разделянето. Това обясняваше липсата на запитвания по въпроса през последните четиридесет години, но не и дванадесетгодишното мълчание преди това.

За всеки случай Олми поиска пълен списък на всички потребители на документите и го прегледа внимателно. Оказа се, че през последните сто и петдесет години са били осъществявани само няколко достъпа — през периоди от трийсет до петдесет години. Във всеки един от случаите името на потребителя беше изтрито — хитър трик, но може би не напълно. Олми прегледа дължината на изтритото пространство в паметта и откри, че винаги е равна на петнадесет единици. Всичко това навеждаше на мисълта, че през последните сто и петдесет години само един човек е проверявал целостта на документите и всичко ли е наред със скрития в кристалния куб обект.

Имаше и друга възможност — потребителят да се е натъкнал случайно на откритието си, също както бе станало с Мар Келен. Но за да отвори вратата, Мар Келен беше използвал дешифриращи техники, разработени едва в последно време. Най-вероятно понастоящем в целия Земен Хексамон само двама знаеха за съществуването на заловения джарт. Мар Келен и Олми.

Мар Келен беше напуснал доброволно играта.

Оставаше само Олми.

16.

Гея

Заобиколена от обичайното обкръжение подмазвачи, телохранители и съветници, Клеопатра слушаше разсеяно парламентарните разисквания във връзка с последната атака на либийските въздушни сили. Не се дразнеше от ярките светлини и камерите, напротив, цялата тази шумотевица възбуждаше суетата ѝ и я караше да раздава ослепителни усмивки.

Вярно, че властта, с която разполагаше, не беше неограничена като тази на предците ѝ. Нямаше право например да наложи вето върху решението на парламента и да предприеме на своя глава военни действия — нещо, което страшно много ѝ се искаше. Ала за всеки, дори най-малкия провал, щяха да винят нея, а тъкмо сега не биваше да предоставя козове в ръцете на противниците си. Виж, ако те предприемат първия удар... Напоследък все по-често се носеха слухове за тайни заговори. Почти ѝ се искаше да са верни.

Денят не стана кой знае колко по-приятен след доклада на нейния агент за положението на Рита Беренике Васкайза в Музейона.

Ето че повече от година Нейно Императорско Величие изпитваше подозрения, че интересите и тези на Музейона вървят в различни посоки, макар да не бяха стигнали онази крайна точка, която изискваше открита конфронтация. Родоската Академия Хипатея беше като трън в задника на библиофилакса и Клеопатра се надяваше да задълбочи неприятностите му, след като покани внучката на Патрикия да следва в Музейона. И ако тази интересна млада жена носи също толкова вълнуващи новини, колкото и Патрикия... толкова по-добре.

И в двата случая щеше да ѝ е от полза.

Но това, което научи от агента, предизвика гнева ѝ. Докато слушаше доклада, белегът, пресичащ лицето ѝ, отпърво побледня, а после се наля с кръв. Не можеше да повярва, че библиофилаксът е посмял да наруши изричните ѝ указания.

Първо, Калимакхос изпратил избрания от Рита дидаскалос, някой си Деметриос, на продължителна конференция. (Деметриос, направи малко отклонение агентът, бил изтъкнат математик и очаквал с нетърпение да се запознае с дъщерята на наместницата Патрикия.) Самият Калимакхос се държал грубо с Патрикия, отказал да признае статуса ѝ на почетен гост и дори забранил на личния ѝ телохранител да изпълнява задълженията си...

Всичко това, продължаваше агентът, Рита Васкайза понасяла с необичайно търпение. Накрая той завърши с оценката, че самата Рита била наистина изключителна млада жена. Клеопатра му даде знак да си върви и повика една от секретарките.

— Доведете Рита Беренике Васкайза утре сутринта при мен. Ще се отнасяте с нея с всички необходими почести — нареди тя. — Освен това искам да изпратите няколко данъчни писари в Музейона. — Ето нещо, което можеше да подобри настроението ѝ. — Искам да се проверят данъчните удръжки на всички преподаватели и служители в административния отдел — до най-високо ниво. Без никакви изключения — подчерта тя, — дори за Калимакхос. Кажете му, че ще го приема след седмица. Погрижете се премиите и допълнителните средства, които дворецът им отпуска, да бъдат забавени поне с три седмици.

— Разбрано, царице. — Секретарката опря длани под брадичката си и заотстъпва с наведена глава.

Клеопатра притвори очи, опитвайки се да уталожии яда си, и си наложи да диша равномерно. Още малко и беше готова да предприеме драстични мерки, последствията от които никой не би могъл да определи.

— Искам от теб нещо интересно и необичайно, Рита — промърмори тя. — Докажи ми, че си достойна внучка на Патрикия.

Централната приемна ехтеше от развълнуваните гласове на студенти, разговарящи на елински, арамейски, ейтиопски и хебрю. Днес беше първият учебен ден, ала Рита нямаше нито свой дидаскалос, нито програма извън общите занятия, които посещаваха всички студенти в Музейона — история, география, езици. След два часа приемната опустя и Рита се върна в стаята си, където потъна в размисъл над смисъла от пребиваването си тук.

От унеса я изведоха приближаващите към вратата стъпки. След почукването мъжки глас произнесе отчетливо:

— Рита Беренике Васкайза?

— Да — отвърна тя и се надигна да види кой я търси.

— Тук съм в присъствието на вашия телохранител — осведоми я мъжът още преди да отвори. — Изпраща ме Нейно Императорско Величие, която ви моли да я посетите в двореца.

На вратата стояха Луготорикс и висок мъж в стегната дворцова ливрея.

— Сега ли? — попита все още невярващата Рита.

— Сега — кимна мъжът и Луготорикс повтори жеста му.

Взеха трите калъфа с Инструментите, оставени в наследство от Патрикия. Рита се чувстваше някак странно след всички неприятности, които бе изживяла през поледните дни. Спомни си съветите на баща си: „Най-добре да избягваш срещите с императрицата — каза ѝ той на раздяла. — Особено след провала с изчезващите врати.“

Очакваше ги голям луксозен фургон и още трима ейгиптяни с ливреи, които побързаха да ѝ се поклонят почтително. Келтът се настани до шофьора, а охраната остана отзад. Свирката на фургона отекна в далечните сгради и тежката машина пое по паважа, право на запад, където се издигаше дворецът.

В мига, когато напускаха главната врата на Музейона, Патрикия за първи път си даде сметка, че престоят ѝ тук е приключил...

17.

Шишарк

Ланиер бе прекарал младежките си години в един относително затворен свят на реални измерения, където почти не се налагаше едни или други стойности да бъдат подлагани на преоценка или съмнение. Но след пристигането си на Камъка толкова често беше принуждаван да открива нови и нови истини, че отдавна вече не вярваше нещо на този свят да го изненада.

И ето че сега лежеше на копката, която Свард бе приготвил за него, и премисляше онова, което бе научил от руснака.

Казано с няколко думи, Мирски бе стигнал до края на времето, а след това се беше завърнал, превръщайки се междувременно в нещо като миниатюрно божество, чиято природа не разбираше дори геният Корженевски.

— Божичко — изпъшка Ланиер и стисна главата си с ръце. Отдавна беше привикнал да възприема Хексамона и неговия научен потенциал като инстанции с неизчерпаема сила и способности, а ето, че сега и те се бяха изправили пред нещо, което не влизаше в рамките на познанията им.

Какво всъщност представляваше Мирски? Може би олицетворение на крайния продукт от научното развитие, нещо като заключителен етап, където явленията придобиваха почти религиозен смисъл?

Това, което им бе показал Мирски... Комбинацията от думи, изображения и звуци, проектирана направо в мозъците им... Пред очите му все още изникваха какви ли не причудливи картини.

Ланиер затвори очи и се опита да извика съня. Липсваше му Карен с нейното мистично източно спокойствие и възприятие на света. Въпреки горчилката от последните няколко години тя все още беше най-близкото му същество на този свят — заради преживяното заедно

минало. Чувстваше се като затворен в клетка звяр. Сънят така и не идваше. Накрая Гари изруга мрачно и се надигна.

За разлика от него, Корженевски не правеше никакви безуспешни опити да заспи. Първо си уговори среща с президента и няколко от най-важните телесни политици. Имаше голяма възможност на срещата да присъства и Джудит Хофман, началник на Ланиер отпреди няколко десетки години.

Самият Ланиер отдавна бе престанал да се вижда с нея. Не беше изненадан, когато узна, че се е подлагала редовно на подмладяващо лечение и неоталситови сеанси. Затова пък остана поразен от новината, че в момента Джудит Хофман оглавявала групата политици, които се борели за отварянето на Пътя.

Влаковете между отделните кухни на Шишарк работеха със същата неизменна прецизност — изящни сребристи ленти, които се носеха по релсите със скорост седемстотин километра в час. Ланиер седеше до Мирски, а Корженевски се беше настанил отсреща и ги разглеждате мълчаливо.

Никой не направи опит да заговори — след всичко показано от Мирски не им беше до празни приказки. Самият Мирски предпочиташе да зяпа навън, към огрения от плазмената тръба постоянноменящ се пейзаж.

Град Шишарк, метрополисът на Трета кухня, вдигнат след изстрелването на астероида, дължеше великолепия си изглед на факта, че неговите създатели се бяха постарали да избегнат всички грешки, допуснати при изграждането на Александрия, града във Втора кухня. Неговите невероятни по размери кули, с височина над пет километра, се поклащаха върху на пръв поглед крехки основи и завършваха с широки тераси. Подредени една зад друга, те приличаха на плътна завеса, дръпната от гигантска ръка наред с кухината. Всяка една от тези кули беше с размерите на земен град отпреди войната. Този привиден архитектурен кошмар беше като картина на сюрреалист, но грамадните преобърнати наопаки структури, които заплашваха да се сринат при първия повей на вятъра, всъщност бяха здраво закотвени за тавана на кухината и можеха да издържат на невероятно натоварване,

Както и беше станало по време на Разделянето — почти без никакви последствия.

— Бях забравил колко е красиво — въздъхна Мирски, наведе се към прозореца и поклати глава като някой ентузиазизиран хлапак.

— Доста сериозен комплимент за човек, който е стигнал края на времето — подметна Корженевски, „Той не се държи като божество“ — помисли си Ланиер.

След Разделянето Шишарк беше заселен с жители от другите квартали. Имаше и няколко неуспешни кампании за прехвърлянето на жители от Земята, но още първите емигранти се оплакаха от мъчително трудна адаптация към изкуствената среда, създадена във вътрешността на астероида, и скоро бяха върнати обратно.

Ланиер много добре ги разбираше. Не повече от една осма от града беше заселена, при това предимно централните части, В слабо заселените райони на една сграда се падаха средно двама души. Все още имаше достатъчно място за всички земни заселници, които биха желали да се преместят на астероида.

Изцяло възстановен и дори обновен беше и градският парк, заселен с различни представители на земната фауна. Повечето естествено бяха продукт на генно инженерство, благодарение на записите, съхранени в библиотеките на Втора и Трета кухня. И без това почти всички животни бяха измрели на Земята в първите години след Смъртта. Това бе единственият начин да ги запазят от пълно изчезване,

Тук, в самия център на хилядаакровата дъждовна гора, се провеждаха и редовните сесии на Земния Хексамонов Възел. Под ниското облачно небе се издигаше просторен прозрачен купол, чиито стени трансформираха жълтеникавата светлина на плазмената тръба в меко слънчево сияние.

Днес Възелът нямаше среща. Куполът, прилежащите сгради и паркът наоколо пустееха.

Джудит Хофман седеше на една от меките пейки в средата на залата. Тя забеляза спускащите се към нея Ланиер, Мирски и Корженевски, извърна се към тях и ги загледа с нескрито любопитство. Когато стигна до нея, Ланиер я прегърна. Мирски и Корженевски спряха да изчакат.

— Чудесно е, че те виждам отново, Гари — усмихна се тя.

— Наистина много време измина — съгласи се той. Джудит почти не беше остаряла и в момента изглеждаше поне с двадесет

години по-млада от него, макар косата ѝ да бе стоманеносива. На шията си носеше пиктиращо колие, което отдавна беше демоде в Шишарк, но тя никога не обръщаше внимание на подобни дреболии. От джоба ѝ се подаваше миниатюрен компанел.

— Как е Карен? Виждате ли се с Ленър и Лари?

— Карен е добре. Всъщност нищо чудно да е пристигнала тук. Работи по някакъв социален проект със Сули Рам Кикура. — Той преглътна. — Ленър е в Орегон. Лари умря преди няколко месеца.

Хофман зяпна от изненада.

— Не съм чула... Дяволите да го вземат, — Тя плесна с ръце и въздъхна. — Ще ми липсва. Знаеш ли, тук съвсем се откъснах от тези неща. Често си спомнях за теб, но имах толкова много работа... — В този момент отзад се показаха и останалите трима представители — Давид Пар Джордан, помощник и адвокат на президента, дребен русоляв мъж, Деодра Ти Негранес, съветничка в Шеста кухня, стройна хомоморфка с приятни черти, и телесният представител на Аксис Торо Еула Мейсън — ниска енергична жена с ястребови черти, надеритка, макар и неортодоксална, притежаваща значителна подкрепа в долната камара на Възела.

Мирски ги наблюдаваше като актьор, който очаква да го повикат на сцената. Хофман подаде ръка на Корженевски, размени няколко любезности с него и едва след това се обърна към руснака. Загледа го, скръстила ръце на гърдите си.

— Гари — попита тя, — той наистина ли е човекът, за когото се представя?

— По-рано едва ли щях да ти отговоря — рече Ланиер, — Но сега мисля, че е той.

— Сер Мирски, истинско удоволствие е да ви срещна отново — каза Хофман. — При далеч по-мирни и също толкова мистериозни обстоятелства. — Тя му протегна ръка. Мирски я хвана лекичко за пръстите и се поклони.

„Галантност от края на времето — помисли си Ланиер. — Какво ли ще следва?“

— Така е, сера Хофман — рече Мирски. — Много неща са се променили.

Следващите няколко минути преминаха във взаимно представяне и опознаване — социална необходимост, която Ланиер сметна за

излишна и дори забавна в тази ситуация. Но такава беше човешката природа — готова да тривиализира дори най-значителните моменти в историята.

Корженевски съзнателно избягваше да разказва подробности за наученото от Мирски,

— Разполагаме с някои доста сложни и необичайно важни сведения, с които трябва час по-скоро да запознаем президента и Възела — поде Корженевски, щом се настаниха около кръглата маса.

— Първо бих искала да ви задам един въпрос, който не търпи отлагане — прекъсна го Еула Мейсън навъсено, — Зная твърде малко за сер Мирски. Той е... земен — простете прямотата ми, с руски произход, но не разбрах защо е толкова важно да го изслушаме. Откъде всъщност идва?

— От огромно разстояние във времето и пространството — обясни й Корженевски. — Носи ни някои обезпокоителни новини и е готов да ви запознае с тях. Длъжен съм да ви предупредя — начинът, по който ще го направи, е абсолютно непознат.

— Може и да е така, сер Корженевски — отвърна троснато Мейсън, — но що се отнася до мен, не обичам загадките, нито напразната загуба на време.

— Поканих и четирима ви да присъствате — отвърна невъзмутимо Корженевски. — заради необичайните обстоятелства. Бих желал да изслушате сер Мирски преди да запознаем целия Възел.

— Ще ми трябва ли аспирин? — попита тихо Хофман, като се наведе към Гари.

— Сигурно — засмя се той.

Макар и хомоморф, Негранес имаше доста странни черти: лицето й бе някак сплескано, а пропорциите на тялото й надхвърляха естествените представи — краката й бяха прекалено дълги, с дебели бедра, имаше издължени пръсти и почти мъжки гърди. Но въпреки това осанката й бе царствена, като на човек, който си знае мястото и в тази зала, и в Шишарк.

— Сведенията, които споменахте, могат ли да повлияят срещу предстоящото решение за отваряне на Пътя, сер Инженер? — попита тя.

— По-скоро биха ни помогнали да постигнем компромис — отвърна Корженевски.

„Звучи прекалено оптимистично“ — помисли си Ланиер.

Мейсън присви очи с нескрита подозрителност. Изглежда, Корженевски не се ползваше с голямо доверие в собствения си лагер. Нищо чудно, нали той бе създателят на Пътя.

— Да чуем тогава — каза Пар Джордан.

— Този път няма да използвам проектор — обяви Мирски. — Освен това мисля да пощадя сер Корженевски и Ланиер... Те вече изстрадаха историята ми веднъж.

След края на необичайното представление Хофман подпря глава на масата и въздъхна. Ланиер разтърка нежно врата и раменете ѝ.

— Боже мили — изстена тя приглушено. Пар Джордан и Негранес изглеждаха също толкова потресени. Мейсън се надигна. Ръцете ѝ трепереха.

— Това е фарс — произнесе тя и се обърна към Корженевски. — Изумена съм, че сте повярвали на една толкова примитивна измама. Точно вие, човекът, на когото гледаме като баща...

— Еула — прекъсна я хладно Корженевски. — Сядай! Това не е измама. Знаеш го не по-зле от мен.

— А какво е тогава? — попита тя с писклив глас. — Не разбирам какво е!

— Разбираш. Повече от ясно е, И доста страшничко.

— Какво иска той от нас? — настояваше тя. Корженевски вдигна ръка и кимна бавно, настоявайки да прояви търпение.

— Имате ли въпроси? — обърна се той към Негранес и Пар Джордан.

Пар Джордан изглеждаше най-спокойна от цялата група.

— Смятате ли, че президентът трябва да го види? Да го преживее, искам да кажа — попита тя.

— Не само той, но и целият Възел — за да се вземе решение — намеси се Мирски. — И то час по-скоро. — Останалите го погледнаха стреснато, сякаш беше неочаквано появил се призрак или може би странно насекомо. Очевидно не горяха от желание да разговарят с него.

— Никога не съм изпитвала подобни усещания — произнесе замислено Негранес. — Чувствах се невероятно малка и безсилна. Погледнат от тази страна, животът ни всъщност е лишен от смисъл.

— В никакъв случай — увери я Мирски. — Вие не сте забравени. Та нали заради вас съм тук.

— И защо точно вие? — попита Негранес. — Защо не някоя по-известна личност от Хексамона?

— Аз изразих желание да дойда — отвърна протичко Мирски.

Хофман фиксира Корженевски с ясните си светли очи.

— От доста време срещаме яростна съпротива по този въпрос, Зная, че Гари ще бъде изненадан, когато научи за поддръжката, която оказвам на идеята за отварянето на Пътя. Но вие какво мислите за това? Променихте ли възгледите си?

Корженевски не бързаше да отговаря. А когато накрая заговори, Ланиер почти подскочи от изненада. В гласа на Инженера се долавяха познати тонове — сякаш през устата му говореше Патриша.

— Винаги съм го смятал за неизбежно. А пък съм от онези хора, които мразят неизбежностите. Аз създадох Пътя и бях наказан за делото на моя живот с убийство. Върнаха ме обратно, за да установя, че човечеството е продължило напред и не е изгубило нищо през това време. Бедата е, че се оказахме пленници на собственото си величие. Сигурен бях, че със завръщането на Земята ще успеем да балансираме тези проблеми, но Пътят е като наркотик. Прекалено дълго сме използвали този наркотик и просто не можем да се отървем от него — дотогава, докато съществува възможността за неговото отваряне.

— Говорите доста неясно — укори го Мейсън.

— Смятам, че Пътят трябва да бъде отворен. А след това разрушен. Не виждам друг начин за решаване на проблема, с който ни запозна сер Мирски.

— Отворен значи — поклати глава Мейсън. — Ето че и вие се предадохте.

— Отговорността, която носим, е като непосилна тежест — продължи Инженерът. — Пътят трябва да бъде премахнат. Той е пречка за осъществяването на далеч по-възвишени от нашите цели.

— Само че — промърмори Мейсън, — тези тук никога няма да ни позволят да го премахнем. — Тя кимна към Негранес и Хофман.

— В края на краищата това ще го реши Възелът — отвърна Хофман. — Що се отнася до мен, аз наистина вярвам, че този човек е Мирски, и дори само този факт е достатъчен, за да ме убеди.

Пар Джордан се изправи.

— Ще препоръчам на президента да изслуша посетителя.

— А вие какво смятате? — попита Мирски.

— Със сигурност въпросът ще стигне до Възела. После... не зная. Мисля, че ни очакват сериозни разногласия.

Ланиер внезапно съжали, че в живота никога няма и втора възможност. Най-много от всичко в този момент му се искаше никога да не беше се изкачвал онази сутрин в планината.

Само да можеше да опита още веднъж, щеше да побегне надолу въпреки болките в схванатите мускули.

18.

Гей, Александрия, Локхийски нос

В личните си покои Клеопатра Двадесет и първа посрещна с топла усмивка младата жена. Изглеждаше изморена. Белегът, разсичаш лицето ѝ, сякаш беше подпухнал.

— Научих, че в Музейона не са се отнасяли към теб с необходимото уважение — поде Клеопатра, седнала зад една ниска кварцова масичка, изпъстрена с орнаменти на цветя. — Моля те да ми простиш за това и да проявиш разбиране.

Рита кимна, но не знаеше какво да каже и реши да остави разговора на царицата. Клеопатра изглеждаше развълнувана, дори неспокойна.

— Очаквах да помолиш за аудиенция и веднага се съгласих — продължи тя. — Патрикия, твоята покойна баба, изглежда, смяташе, че съм престанала да ѝ вярвам. — Тя се усмихна отпаднало. — Може и така да е било. Лесно е да загубиш вярата си в някого в този свят на разочарования. Но нито веднъж не съм се съмнявала в думите ѝ. Защото исках да вярвам в онова, което казваше. Не зная разбираш ли за какво говоря?

Рита осъзна, че мълчанието ѝ може да бъде взето за неуважение към царствената особа, и побърза да кимне.

— Да, разбирам.

— От това, което ми казаха, заключих, че не си живяла през цялото време с Патрикия.

— Така е, царице.

Клеопатра махна с ръка да изоставят формалностите, сетне втренчи поглед в Рита.

— Тя избра ли те за нещо?

— Да.

— За какво? — Този път нетърпението ѝ беше съвсем очевидно.

— Научи ме да боравя с Инструментите. И ми ги завеща.

— Ключицата?

— Нея също, царице.

— Резултатите отново ли ще са разочароващи?

— Ключицата показва наличието на нова врата, Ваше Императорско Величество. Отворена е отпреди три години.

— Къде?

— В степите на Северна Рус, западно от Каспианско море.

Царицата се замисли, свъсила вежди. Белегът ѝ бавно избледняваше.

— Не е лесно да се стигне дотам. Някой друг знае ли за това?

— Не мисля, царице.

— Имаш ли представа накъде води вратата? Рита поклати глава.

— Няма ли поне нещо... по-убедително от тези ваши врати?

— В какъв смисъл, царице?

— Питам от съображения за сигурност. Ако разпоредя да бъде подготвена експедиция, преодолявайки немалко дипломатически пречки за посещаването на Северна Рус, и накрая се провалим... искам да кажа, ако там няма нищо, само една дупка...

— Не мога да ви дам никакви гаранции, царице. Клеопатра поклати тъжно глава, после се усмихна.

— Нито пък баба ти. — Тя въздъхна дълбоко. — Вие двете имате невероятен късмет с царица като мен. Ако беше някой друг, поинтелигентен и по-практичен, въобще нямаше да ви изслуша.

Рита кимаше унесено и се подготвяше за предстоящия отказ.

— Имаш ли поне малка представа какво ще срещнем от другата страна на вратата? Що за хора живеят там?

— Тя ще ни отведе в Пътя.

— Ах, огромната водосточна тръба на Патрикия.

— Да, царице.

Клеопатра се изправи, докосна неволно с пръсти белега и отпусна стегнатата си челюст,

— От какво се нуждае твоята експедиция? Освен онова, което ми беше заръчала Патрикия?

— Нищо повече.

— Поне разходите няма да са големи. Надявам се, че с Инструментите всичко е наред. Родоските механикосоци ги поддържаха редовно, нали?

— Те не се нуждаят от поддръжка, царице. Освен периодичната смяна на батериите.

— Смяташ ли, че ще можеш да водиш експедицията?

— Мисля, че такава беше и желанието на Патрикия.

— Ти си много млада.

Виж, това не можеше да отрече.

— Е, ще се справиш ли?

— Така мисля.

— Баба ти беше по-ентузиасирана. Не би се поколебала да каже „да“, дори ако мислеше обратното.

И този път Рита предпочете да не отвърща. Клеопатра поклати бавно глава и заобиколи масата.

Спря до креслото на Рита и постави ръце на облегалката.

— От политическа гледна точка това е чиста глупост. Рисуваме война с Рус и сериозни вълнения в парламента, щом узнаят... Знаеш ли, някаква част от мен продължава да се бунтува срещу присъствието ти тук и онова, което така ненастойчиво искаш. Но другата част, онази, от която така умело се възползваше баба ти...

Рита преглътна, опитвайки се да скрие нарастващото си треперене.

— Вече раздадох няколко плесници за начина, по който са се отнесли с теб в Музейона. Което означава, че искам или не, застанала съм на твоя страна. Но моите желания са едно, 'а тяхното осъществяване... Знаеш ли, наистина мечтая да откриеш нещо... нещо ново, различно, дори опасно. Нещо, което да стои над всичките тези интриги, низки страсти и омраза. — Тя се наведе и приближи лицето си до Рита. — Ти какво ще заложиш?

— Да заложа, царице?

— Питам за гаранции?

— Никакви — отвърна Рита и почувства, че сърцето ѝ замира.

— Абсолютно никакви?

Рита пое уплашено дъх и отвърна с притихнал глас:

— Освен живота си, императрице. Неочаквано Клеопатра се засмя, изправи се, хвана Рита за ръцете и я дръпна, сякаш я канеше да танцуват.

— В тебе наистина има нещо от нея — каза тя. — Ще ми покажеш ли вратата?

Рита отпусна изтощено рамене и кимна бавно.

— Донеси тогава тази твоя ключица и да видим. Така правеше и баба ти. Много се забавлявах.

19.

Шишарк, Пета кухня

След тридесет и един дни разследване Олми беше достигнал момента на решение. В настоящото си местонахождение съзнанието на джарта не можеше да бъде изучавано безопасно. Олми познаваше твърде малко системата, която го съхраняваше, докато джартът, изглежда, знаеше всичко за нея.

Олми седеше пред екрана на монитора във вътрешната зала и за кой ли път разглеждаше до болка познатото изображение, Джартът не беше претърпял почти никакви съществени промени от първата им среща. Той обитаваше своето безвремие, необезпокояван от никого и същевременно готов за действие веднага щом му се удаде чаканата възможност...

Никога досега Олми не беше попадал в ситуация, в която съществуваше заплахата за собственото му съзнание. Отбягваше всякакви възможности за сливане на своята личност с тази на любовници и приятели, нещо, което беше на мода в далечните времена след първите войни с джартите. Винаги когато навлизаше в Градската памет, той се затваряше в плътна непроницаема черупка,

Само веднъж си беше позволил изключение — когато трябваше да прехвърли записите на няколко частични на Корженевски в собствената си памет. Но дори тогава не позволи на „гостите“ да проникват по-надълбоко от повърхностния му слой мисли.

В известен смисъл това беше показател за отворачението му от всякакви форми на дълбока интимност. Олми ценеше високо своята самостоятелност. Никога не беше се придържал към поетичната максима, че самотникът е човек, който пребивава в лоша компания. Олми знаеше добре, че избягва интимните контакти на съзнанието си, просто защото той самият не желае да се опознае напълно, както и да позволи на някой друг да го стори. Мисълта, че може да се превърне в обект на подобни изследвания, му се струваше непоносима.

Но единственият начин да опознае джарта бе да го прехвърли в някой изолиран имплантат в себе си. Не можеше да се довери на нито едно предпазно устройство срещу евентуални опити на пленения противник да вземе нещата под свой контрол. Само вътре в имплантата Олми можеше да го държи под постоянно наблюдение и при необходимост да сменя една система с друга. Разполагаше с три големи имплантата, като последният беше само на петдесет години — и трите бяха най-модерно талситско производство. Всеки от тях можеше да бъде променян според желанията му, да бъде изолиран и изследван отвън без никаква възможност на онова, което е вътре, да дава команди...

Нямаше съмнение, че това е най-добрият план.

Досега Олми просто си бе затварял очите пред неизбежното.

До каква степен беше готов да се пожертва заради Земния Хексамон? Да изгуби съзнанието си, душата си? Ако по някакъв начин джартът съумее да си проправи път през всички вътрешни бариери, да го надиграе и надхитри, тогава последиците бяха непредвидими.

Джартът беше позволил да бъде заловен.

Той беше троянски кон.

Олми не се съмняваше в това.

А ето че се готвеше да допусне този троянски кон зад стените на собствената си крепост — в своя ум.

Ако предпазните мерки, на които разчиташе, се окажеха недостатъчни, джартът най-вероятно щеше да осъществи онова, заради което бе дошъл тук. Би могъл да се превърне в шпионин, саботьор в човешки облик, дълбоко в сърцето на Хексамона. Да контролира спомените му и в най-лошия случай — да убеди собствената му личност, че действа по своя воля.

Върна се в първата стая, където беше загинала Бени, и отвори малка кутия с инструменти. Отстрани на изходното табло откри миниатюрна информационна клапа. Изтегли няколко метални нишки от нея и ги прикрепил към широка гумена лента, пригодена така, че да притиска плътно основата на черепа му.

Прехвърлянето можеше да отнеме часове, тъй като апаратурата тук беше доста архаична. А и клапата щеше да ограничава максималния приток на информация до допустимото ниво.

„Съвсем скоро ще се превърнеш в бомба със закъснител — помисли си той. — Един наистина опасен злосторник.“

В стаята беше съвсем тихо, ако се изключеше едва доловимото стържене на клапата. За миг си представи просторите на Пета кухня, на шест километра над него, и огромната астероидна маса, която го заобикаляше от всички страни. Цял живот бе изпитвал на плещите си бремето на историята,

Ако му предстоеше да умре съвсем скоро — по една или друга от безбройните непредвидими причини, — той знаеше, че е изпълнил многократно дълга си към Хексамона. Нямахше за какво да съжاليا. Може би Корженевски или някой друг щяха да преведат Хексамона през тези трудни времена.

Още веднъж прегледа внимателно тънките кабелни нишки. Всичко вървеше според плана. А сега най-важното — предпазните мерки. Той постави два яйцевидни проектора пред вратата — щяха да я запечатат с мощна завеса от тракционно поле при първи сигнал от него. Достатъчно беше да премигне няколко пъти в определен ритъм и полето щеше да се активира...

Така, пътят за бягство беше отрязан. Неговият, или на онова, което щеше да допусне в себе си. Надгробна могила за двама.

Ако се наложеше, Олми беше готов да остане в стаята няколко седмици, за да провери дали процесът на прехвърляне е протекъл успешно. За всеки случай си беше поставил още няколко капани — в Александрия, в петата кухня, близо до гарата, и в Трета кухня. Дори ако намереше изход отгук, във всеки един от тези капани го очакваше бавната, неумолима смърт в сферата на тракционното поле — в случай че не обезвреди предварително зададения код.

Никой не знаеше за тези капани. Никой не беше в течение на плановете му.

Освен тези имаше и други капани — вътре в мозъка му. Невидими нишки от импулси, контролирани от същия вътрешно-прехвърлен частичен, който щеше да надзирава и следи джарта.

Почувстваше ли, че губи контрол и не е в състояние да отведе противника до някоя от клопките, оставаше последната възможност — миниатюрен, но мощен експлозив, поставен в гръдната кухня, който се задействаше автоматично, по вътрешна команда.

След като прегледа още веднъж цялата защитна система и остана доволен от състоянието ѝ, той свърза нишковидния кабел и се настани удобно на пода в поза лотос. Сетне извади стъклена тубичка с хранителен концентрат от чантата с инструментите и я вдигна тържествено във въздуха, сякаш щеше да държи тост:

— За Бени, Мар Келен и всички безименни изследователи.

Отпи от тубичката и включи клапата. Прехвърлянето започна.

20.

Гея, Александрия Локхийски нос

След срещата Рита остана да вечеря с царицата. В залата на Птолемей Хранител им поднесоха есетра, супа от леща и плодове. Бяха се настанили от двете страни на широка мраморна маса, заобиколени от прислужници. Зад ниския парапет на терасата слънцето се спускаше над древния град.

Клеопатра представяше с по няколко думи всяко от сервираните ястия.

— Това е царска риба, съвсем прясна, докарана направо от Парса, гарнирана в собствен хайвер — на нашия пазар тя просто няма цена. Лещата е храна на простолюдието, но тук я използваме, защото е здравословна и богата на витамини. Поднася се с царевичен хляб, който пък е от Южния континент. Плодовете са тукашни, дар за бедни и богати, — Докато се хранеха, и двете съзнателно избягваха темата за вратата или последствията от експедицията. — Струва ми се, че за днес взехме достатъчно важни решения — беше казала в началото Клеопатра.

След вечеря Рита беше отведена от един побелял камерхер, които и показа стаята, разположена в северното крило на двореца.

— Имате ли му доверие? — попита я камерхерът като посочи с пръст Луготорикс, който бе останал при вратата.

— Да — кимна Рита.

Камерхерът огледа келта с присвити очи.

— Щом казвате. — После повика един от прислужниците, които ги следваха почтително на известно разстояние, и му нареди нещо с тих глас. Прислужникът се втурна да изпълнява заръката и след не повече от минута — прекарана в неловка тишина — по коридора се приближи едър, добре сложен възрастен мъж, облечен в кожен мундир, на който бяха пришити множество издължени джобове за амуниции.

Мъжът носеше в ръцете си картечен пистолет юдейски модел и армирана жилетка.

— Това е дворцовият оръжейник — обясни камерхерът. След това взе оръжието и го подаде на келта, който го пое с нескрито възхищение. Междувременно камерхерът нареди на оръжейника да запознае подробно Луготорикс как се борави с пистолета.

— Бронежилетката е за теб, а не за нея — приключи с обясненията си оръжейникът. Говореше елински, с едва доловим паризиански акцент. — Защото ти трябва винаги да си между нея и убийците. Разбрано? — Келтът кимна мрачно.

Камерхерът отново даде знак с ръка и към тях се приближиха двама черни ейтиопци. Луготорикс инстинктивно вдигна новото оръжие, но камерхерът натисна дулото надолу и поклати глава.

— Церемония — обясни лаконично той. — Ще те приемат в Дворцовата гвардия.

Церемонията, съвсем кратка, се състоеше от сключване на кръвно братство между двамата ейтиопци и келта. Ако се съдеше по учуденото му изражение, Луготорикс остана дълбоко впечатлен от нея. Рита не беше толкова ентузиасирана. Чувстваше се страшно изморена и непрестанно се питаше защо е нужно да присъства на всичко това.

Накрая прислужниците донесоха тясна койка, която поставиха пред вратата на спалнята ѝ.

— Ще ти бъде ли удобно тук? — попита го Рита, когато двамата с келта останаха насаме.

Навъсеният мъж само вдигна рамене.

— Какво мислиш за всичко това? — продължи Рита с по-тих глас и махна с ръка към стаята и двореца.

— Ще ми позволят ли да дойда с вас? — попита келтът след кратко размишление.

— Надявам се.

— Тогава всичко е наред.

Изглежда, за него разговорът беше приключил. Рита затвори вратата и се разходи из стаята. Причудливите фрески, изрисувани над перваза, допринасяха твърде малко, за да изглежда стаята по-просторна. Те пресъздаваха лов на крокодили и хипопотами в Мареотското езеро и без съмнение бяха много стари — вероятно на две хиляди години. Чувството за перспектива беше съвсем

примитивно. Рита беше уверена, че дори тя би се справила по-добре, макар отдавна да не беше се занимавала с рисуване.

След като разгледа изящните мебели — от ебонит и слонова кост, обковани с полирано сребро и мед — тя се излегна на пухения матрак и се загледа в пурпурния копринен балдахин, който закриваше тавана.

„Какво, за Бога, правя аз?“

Стисна зъби, налегната от внезапна умора и изтощение, и изведнъж си спомни, че не е проверявала в компанела за днешно послание от Патрикия. Извади го от калъфа и включи монитора.

Мила моя внучке,

Ако си се срещнала с царицата, сигурно вече знаеш, че тя е изключително умна жена и напълно способна да наложи волята си в нейната раздирана от вътрешни противоречия Ойкумения. Но тя също е жена, която ще умре съвсем скоро — в политически смисъл. Не след дълго Ойкумения ще изпадне под властта на аристократичната администрация, а това са хора, за които политиката е като математиката. Неведнъж досега те отхвърляха нейните повлияни от интуиция и напълно непредсказуеми решения. Тъкмо затова вратата трябва да бъде намерена и изследвана преди смъртта на Клеопатра — каквато и да е тя. Тя е нашата последна възможност. Нито един разумен политик не би одобрил подобна експедиция. Всъщност нито един разумен политик не би повярвал в съществуването на подобен феномен. Клеопатра вярва, защото това ѝ помага да преодолее досадата от ежедневните неприятности и дребните ежби. Веднъж вече я разочаровах, но мисля, че тя все още е готова да рискува всичко. Както и да е, не бъди груба с нея. Упражнявай своята вродена предпазливост. И се пази от примамките на двореца. Това е опасно място. Клеопатра живее в него като скорпион сред змии.

Рита се замисли за камерхера, оръжейника, за ейтиопските гвардейци и церемонията, на която беше станала свидетел. Едва сега тези неща започнаха да придобиват смисъл. Тя изключи компанела, благодарна на Патрикия за навременните — и съвсем точни — предупреждения. Но зъбите ѝ продължаваха да тракат и сънят все не идваше.

Подготовката на експедицията за Северна Рус започна още на сутринта, при пълна секретност. Следващите два дни преминаха в главозамайващо темпо: царицата и съветниците ѝ сякаш се

надпреварваха с времето, за да набавят всичко необходимо, и съвсем скоро Рита узна причината за бързината и дискретността.

Навремето, преди десетина и повече години, Клеопатра се разпореждаше с всички въпроси, свързани с изследването и изучаването на Ойкумения. Това била царска привилегия, извоювана много преди парламентът да отнеме повечето права на нейната династия и да наложи административно управление, както в провинцията, така и в столицата.

— Твоята старица ми струваше доста скъпо с нейните непрестанно изникващи и чезнещи врати — обясни ѝ Клеопатра с тъжна усмивка и махна с ръка да сменят темата. — Напоследък и администрацията си има достатъчно сериозни проблеми. Селяните се бунтуват, чиновниците са недоволни, в Кипрос беше разкрит заговор... Всичко това ги накара да ме оставят на мира поне за няколко месеца. Все пак имай предвид, че в Александрия не можеш да запазиш нещо в тайна за дълго. Експедицията ще има нужда от сериозна екипировка и докато я набавяме, нищо чудно в парламента да прокарат някоя забрана.

Клеопатра я запозна с най-доверения си съветник, Орезиас, изследовател и експерт по Северна Рус, предан последовател на царицата. Орезиас беше висок и слаб, на средна възраст, с мъжествени черти и посребрели коси. С негова помощ Рита изготви списък на необходимите припаси, а след това обсъдиха броя на участниците в експедицията. Заради прищявка или случайно хрумване, Рита предложи да включат и Деметриос, макар двамата още да не бяха се срещали — стори ѝ се, че ще ѝ бъде приятно да пътува в компанията на събрат-математик.

Орезиас на свой ред се консултираше с друг доверен съветник, Джамал Атта, дребен чернокос мъж, генерал от запаса на Ойкуменските сили за сигурност. По произход Джамал Атта беше бербер, но приличаше на стар персийски войн. Джамал оказа неоценима помощ при обсъждане на опасностите от проникването на неприятелска територия.

Самата Рита очакваше с трепет началото на експедицията. Всеки път, когато Орезиас разпъваше огромната карта на масата в игралната зала на двореца и сочеше с жилестите си пръсти най-подходящите

маршрути, тя се питаше какви ли са действителните мотиви на царицата.

Експедицията беше крайно рискована от политическа гледна точка — налагаше се да се промъкнат незабелязано между веригата от високочестотни кули, опасващи южната граница на Рус от Бакра до Маджария. Пътят им преминаваше и през две независими републики, Хуной и Уйгурс, които бяха в приятелски отношения със Северна Рус. Откриеха ли ги, щяха да предприемат незабавни мерки, за да ги унищожат, и нищо чудно дребният пограничен конфликт да прерасне във война, Джамал Атта спомена тази възможност съвсем между другото, сякаш не му правеше особено впечатление.

Експедицията щеше да бъде оборудвана с юдейски въздухолети, сигурни и мощни машини, задвижвани от сирийски реактивни турбини. Атта им показва снимки на въздухолетите, с техните щръкнали отгоре пропелери и изпъкнали като очи на насекомо прозрачни кабинни.

— Това са най-надеждните средства за придвижване, с които разполагаме — увери ги той. — Ще вземем два въздухолета от дворцовата тайна полиция. Далечината им на действие е пет хиляди парангви. Една парангва се равнява на триста ойкуменски шоени — въжени дължини. — Рита каза, че познава добре военните мерни единици. Джамал Атта вдигна вежди, прехапа за миг устни и продължи: — Оръжия ще намерим достатъчно — черният пазар край делтата е претъпкан с каквото ни трябва — в случай че не успеем да се снабдим от тукашната оръжейна или от военните заводи в Мемсрис. Въпросът, от чийто отговор се нуждаем, е: каква е целта на пътешествието? И какво ще предприемем, ако открием онова, което търсим? — Атта и Орезиас не бяха в течение на целия план, а само на някои дребни подробности. Рита се загледа в разпространената на масата карта.

— Ще се опитаме да проникнем през вратата — каза тя.

— И къде води тази врата?

— В едно място, наречено Пътя. — Тя се опита да им обясни за какво става дума, но след първите няколко изречения Атта я погледна с изцъклени очи и вдигна ръка.

— Щом ние можем да влезем там, значи могат и други. Дали няма да ни попречат?

— Не зная — отвърна Рита. — Може и да ни се зарадват.

— Кои са те?

— Хората, създали Пътя. Може би. Атта поклати глава със съмнение.

— Когато човек открие нещо, той го пази от нежелани нашественици. Всичко това ми се струва много опасно и зле обмислено. Щях да се чувствам по-добре, ако ни придружаваше някоя малка армия.

— Но това очевидно не може да стане — подхвърли Орезиас, седнал в срещуположния край на масата. — Щом тази млада жена е готова да върви, какво може да спре един стар и опитен стратег?

Атта разпери ръце.

— Дяволски прав си. Пък и нали така повелява Нейно Величие. — Той премести изморените си очи към Рита. — Какви оръжия могат да имат те?

— Нищо, срещу което да можем да се защитим.

— Какво означава това?

— От Патрикия научих, че можем само да мечтаем за техните оръжия и че ще ги открием най-рано след няколко хиляди години.

— Що за същества са това, богове? — попита Атта с унил глас.

— Така може да разсъждава само някой изкуфял чиновник — ядоса се Рита и веднага се изчерви, задето се беше нахвърлила срещу Атта.

— Или някой стар войник, който се надява да прекара спокойно остатъка от живота си — довърши вместо нея Атта. — Който е гледал смъртта в очите неведнъж — от горите на Неа Каркедон до най-далечната точка на Африканския континент.

— Никога не сте виждали нещо подобно на Пътя — каза Рита, като го гледаше с немигащи очи. Атта и Орезиас се спогледаха.

— Много хубаво — въздъхна накрая старият генерал. — Значи нашата царица е решила да приключим службата си към нея разкъсани от невиждани чудовища или изгорени на пепел от богове.

— Или пък открили нови приятели — добави Рита, която все още не можеше да овладее гнева си. — Приятели, които да върнат на Ойкумения изгубеното величие.

— Съкровището в пастта на чудовището — промърмори Орезиас.

— И все пак... ще ми се да узная малко повече за тяхната сила и за слабостите им... ако въобще има такива — подкани я със спокоен глас Атта. — Разполагаме само с още няколко часа преди да започне товаренето. Помогнете на старото магаре да си сложи самара.

— Никога не съм виждала тези неща. Само са ми разказвали за тях — оправда се Рита.

— Помъчете се да си спомните нещо повече — настоя Атта с въздишка. — И най-дребната подробност може да се окаже от полза.

21.

Шишарк, Пета кухня

Джартът обитаваше безмълвно вътре в Олми, сякаш не осъзнаваше промяната на местонахождението си. Олми лежеше във втората стая, затворил очи, сондирайки предпазливо своя нов съсед, както хирург търси най-удобното място да проникне в заспало, но опасно животно.

През цялото време чувстваше огромната маса на обкръжаващия го астероид, непроменена от милиарди години, непроницаема като времето — първична скала и въглеродородни съединения, и вода, от която неговите сънародници черпеха векове наред.

Той погледна към пустеещия екран, където доскоро се виждаше схемата на джартовото съзнание. Но сега паметта на тайното хранилище беше празна, а съзнанието беше прехвърлено в един от имплантатите на Олми.

Първото му откритие след не повече от неколкосекундно сондиране на „госта“ беше, че съществува нещо като интерпретираща обвивка, като интерфейс, която или беше създадена от джарта по време на първоначалните изследвания, или бе въведена от самите изследователи. Без тази обвивка Олми едва ли щеше да възприеме каквито и да било смислени послания, когато Мар Келен за първи път го свърза със системата. Макар и незавършена, обвивката поне засега беше полезна.

След като потвърди наличието на интерпретираща среда, Олми извърши повторна проверка на предпазните мерки. Беше разположил съзнанието на джарта и своето собствено частично копие в един и същи имплантат, зад сложна верига от прегради, между които и ограничител за проникване в някой от останалите имплантати. На частичния поръча да поеме предварителното изследване и да му докладва периодически.

В свръхбързия свят на имплантираните функции целият този процес отне само десет минути след края на прехвърлянето. Частичният първо откри, че съзнанието на джарта е почти непокътнато — с други думи, че неговите главни и второстепенни мозъчни дейности следват строго определен модел, характерен за наличието на разум. Те не бяха разпокъсани или хаотични. Имаше само някои периферни отклонения, които Олми остави за по-късна преценка.

Не можеш да разбереш коя е повредената част на бомба с часовников механизъм, докато не я изучиш цялата.

След час пратеникът на Олми вече се беше натъкнал на няколко участъци със спомени, съхранени от джарта. Още първите опити за тяхното прехвърляне от тази страна на бариерите обезпокоиха извънземния. Част от съзнанието му се пробуди от дълбоката летаргия и за втори път Олми получи какофония от разтревожени послания:

> Мисия неизвестна. Проверка наличие на целиви възложител (?)

<

> Невъзможност за определяне на местонахождението (съзнание?) <

> (Ненавист) <

След което джартът отново потъна в лишения от време свят на привиден покой.

Спомените, които Олми успя да измъкне, не бяха нито достатъчно ясни, нито лесни за интерпретация. Сетивният апарат при джартите се отличаваше съществено от този при хората — „очите“ например възприемаха както светлинни, така и звукови дразнители, съчетавайки сигналите по начин, напълно непознат за обитателите на Хексамона. Но не това създаде затруднения при преглеждането на спомените, защото от векове съществуваха достатъчно усъвършенствани алгоритми, които да дешифрират почти всички сетивни съобщения. Изненадата му (или по-скоро тази на неговото частично копие) дойде от липсата на каквато и да било лична оценка за възприеманите събития. Собствената гледна точка на джарта, изглежда, нямаше никакво значение, всичко се възприемаше и вършеше в името на общия просперитет — имаше неоспорими доказателства, че конкретният екземпляр е действал по-скоро като дистанционен рецептор за събиране на информация, отколкото по собствена воля.

Ала скоро Олми се натъкна на сведения, противоречащи на този факт. Джартът притежаваше ясно изразена мотивировка за действие — нещо, което при хората се определяше като его. Съществуваха огромен брой невероятно сложни психологически комплекси за социално и йерархическо поведение, които се преплитаха и си влияеха, създавайки своеобразна ценностна система. И все пак при определени условия, свързани с промяна в обкръжаващата го социална среда, съществото можеше да бъде съвсем покорно и послушно, лишено от всякаква воля. При това за него не съществуваше никакво противоречие между тези две състояния.

Въпреки че джартът не правеше разлика между подчинението на външна команда и собствената си воля, Олми интуитивно се досещаше, че той не е част от същество с колективен разум. Освен ако плененият екземпляр не е бил подложен предварително на известни корекции.

В началото, докато Олми получаваше цялата събрана информация чрез еднопосочна връзка със своя частичен, той непрестанно си задаваше въпроса дали не е прехвърлил две и дори повече съзнания в имплантата. Иначе как да обясни наличието на толкова сериозни, дори несъвместими противоречия само у една личност.

Най-сетне частичният успя да събере поредица от сензорни възприятия, които можеха да бъдат интерпретирани със средствата на човешката логика.

Нищо чудно, като се имаше предвид крайно възбуденото състояние на джарта, че най-ярки бяха спомените му от момента на залавянето. В началото Олми видя Пътя — доста плосък и безцветен — с ярко светещи обекти на преден план, запаметени до най-малката подробност. Отделните детайли се меняха в трескаво темпо и Олми взе да се съмнява дали частичният предава достоверна информация. Прехвърленото в имплантата „копие“ побърза да осведоми своя „оригинал“, че интерпретацията му е съвършено точна.

Джартът просто наблюдаваше обектите от няколко различни и почти независими източника, подлагайки зрителните и звукови възприятия на постоянен анализ. Малко по-късно Олми се досети — не без помощта на своя частичен, който се намираше в непосредствена близост до изучавания екземпляр, че джартът всъщност използва

приспособени от други същества сетивни интерпретатори. Така например освен собствената, джартът притежаваше още няколко оптически системи, копирани от същества от не-джартови светове.

В момента на залавянето си джартът, изглежда, беше използвал всички възможности за наблюдение, с които разполагаше, опитвайки се да се доближи максимално до гледната точка на противника — в случая човека — с помощта на сетивни системи и възприятия, които по негова оценка наподобяваха тези при хората.

Дали този факт можеше да обясни противоречията с егото и ценностната система? А може би джартът наистина беше способен да погълне съзнанията на други, дори чуждопланетни същества и да ги носи в себе си като кутия с инструменти?

Колко разумни същества и различни култури са завладели джартите? И какво е била съдбата на победените?

Олми отдели още един час на визуалните спомени, докато получи ясна и последователна картина от залавянето.

Първо ниво на сетивно възприятие (вероятно естественото ниво на джарта):

Наоколо цари мрак, студено е и абсолютно тихо. На преден план се виждат някакви нагорещени предмети, които се движат с висока скорост. Това са машини, но джартите не строят подобни машини (кратко изображение на изкуствено осеменяване и вирусоподобно размножаване).

Второ ниво на сетивно възприятие (чуждо?):

Задният план е представен до най-малки подробности, предметите от предния план са леко размазани, извън обсега на внимание. Тази система не е в състояние да възприема машини или близки обекти.

(Интересно, зачуди се Олми, дали това е някоя от пригодените системи, която да подпомага общото възприемане на околната действителност? За разлика от предишната, приносът ѝ беше почти нищожен. Пътят все още се различаваше съвсем ясно. Част от него беше закрыта от огромно по размери тракционно поле, озарено в оранжево-червено сияние.)

Ярки, таранови лъчи разкъсват полето и проникват отвъд него — но системата отново не е в състояние да възприема машини.

(Обяснимо, макар и странно, мислеше си Олми. Виждането е неразривно свързано с мисленето, така че напълно беше възможно съществата, от които е била „заета“ тази система на възприятие, да не познават машините.)

Трето ниво (адаптирано или собствено? Прилича на първото):

Действията на предметите на преден план са напълно разбираеми, дори в абстрактен смисъл. Всяка машина е изобразена с отчетлива детайлност.

Тук Олми успя да разпознае използваните от Хексамона по време на войната бронирани материални вклинители (без екипаж, управлявани от частични) и автоматичните самонасочващи се огневи единици от най-различен калибър — всички оцветени в черно и обгърнати в сиянието на собствените си енергийни полета. Потрепери. От малък ненавиждаше оръжията. Те бяха примитивни, лишени от разум и създадени, за да разрушават. Унищожаваша всичко, което прихващаха в своите невидими разперени мрежи, превръщайки го в атоми, пулсираща топлина и гама-лъчение.

Джартът се беше изправил лице в лице с тези оръжия — и въпреки това бе оцелял, за да бъде заловен. При това той е бил на предната линия на сражението, запечатано в спомените му, докато хората изпращаха там само нематериални частични.

Дали и той не беше изкуствено създаден организъм? Първите изследователи са се усъмнили в автентичността на неговата физическа форма. Но защо тогава да се доверяват на съзнанието?

Олми отново се съсредоточи върху развоя на събитията, предхождащи залавянето на джарта. От постъпилата сетивна информация съумя да сглоби следващия епизод:

Джартът се намира в тясно превозно средство (всъдеход?), провиращо се между границите на тракционните полета като муха през тръстики. Високо над него в този участък от Пътя...

Вероятно това е 1.9x9 — сектор от около един милион километра, който и двете страни се опитват да контролират —

...бойните системи на хората и джартите са вкопчени в ожесточена битка. Силите им са изравнени — това равновесие съществува от значително време.

(Олми не е в състояние да разбере мерните единици на джартите)

Всъдеходът на джарта среща и унищожава няколко малки, човешки машини, които пълзят по обгорената повърхност на Пътя. По някакъв начин всъдеходът избягва срещата със самонасочващите се огневи единици, Сега вече той се намира на територията отвъд фронтната линия — територия, която е под контрола на хората и където възнамерява да нанесе съкрушителен удар срещу някакъв команден център — огромен поточен кораб или бронирана крепост. Но следващата му среща е с ескадрон от вклинители

— и други бойни машини, които Олми не може да разпознае —

и преди да се измъкне с маневра той е заловен в плътен слой от тракционен поле, а обвивката на всъдехода започва да се пропуква под неимоверното напрежение отвън. Зад него една пъргава разузнавателна машина запушва отвора във фронтната линия с тракционен мехур. Сега джартът се намира в нещо като енергийна клопка, която изсмуква ресурсите на всъдехода и не след дълго генераторите му започват да отслабват. Няколко дистанционни апарати, наподобяващи грамадни черни бръмбари, пропълзят под тракционния мехур и издърпват джарта от контролното табло. Тялото му е получило многобройни сериозни увреждания. От повърхността на Пътя се отделя още един бързодвижещ се обект с размери на поточен кораб

— тук възприятията на джарта на всички нива се замъгляват и спомените приключват.

Олми отвори очи. Мисията на джарта е била безнадеждна, никога досега не беше чувал каквато и да било органична форма да е правила опит за проникване през фронтната линия с джартовите еквиваленти на вклинителите. В цялата постановка имаше нещо крайно подозрително, на пръв поглед лишено от всякаква логика.

Но въпреки това хората бяха лапнали примамката, радостни да се сдобият с първия заловен джарт. Никой не е предполагал, че джартът се предава доброволно, разчитайки на невежеството на противника, за да се промъкне като троянски кон зад стените на крепостта. Защо обаче е трябвало да унищожава своите изследователи? Защо не е отворил търбуха на коня едва когато се спусне нощта и троянците потънат в сън?

Олми затвори очи и си припомни последните няколко изображения, пратени от неговия частичен. Бяха прекалено разпокъсани, за да се получи ясна картина...

Ала едно от изображенията беше придружено от острото, неприятно разяждащо усещане. Олми потрепери и побърза да прехвърли целия епизод в един от свободните имплантати, където го изолира незабавно.

След това се върна във втория имплантат и нареди на частичния да се подложи на самоанализиране. Още щом получи първите резултати, осъзна, че събитията се развиват в неприятна посока. Показа се, че частичният е бил разкрит.

Значи джартът е активен. Нито една от първоначалните предпазни мерки, взети от Олми, не беше дала нужния резултат.

Олми вдигна нови прегради около изолираните имплантати и подготви следващия частичен. Да изпраща частични в този извънземен ад беше като да изпраща себе си — и без това те бяха негови свършени копия. Той почувства внезапно нежелано покачване на хормоналното ниво и побърза да потисне надигания се в него клаустрофобичен ужас, заплашващ да го лиши от контрол на ситуацията.

От прехвърлянето не бяха изминали и два часа.

Изучаването на джарта очевидно щеше да се превърне в състезание по находчивост. След като изтри втория имплантат и прехвърли в него следващия частичен на мястото на компрометирания, Олми изчака резултатите от следващата серия сондажи. Този път съзнанието на джарта не предприе никакви опити за активно проникване в обкръжаващия го информационен слой, нито за компрометиране на частичния.

Двамата все още си мереха силите.

Въпреки успеха в атаката си срещу първия частичен — обстоятелство, за което Олми беше подготвен — джартът все още не беше успял да промени главната операционна система на имплантата, които обитаваше. Олми предполагаше, че противникът не е разбрал принципите на системата, макар вероятно да е наясно с факта на прехвърлянето.

Значи основните предпазни средства бяха достатъчно ефикасни. Поуспокоен от тази мисъл, той реши да продължи с разглеждането на подземното хранилище. Все още го потискаше усещането за тоновете скали, които се намираха над него. Въпреки това не беше готов за

връщане в обществото. Необходими бяха многократни изследвания и сондажи преди да предприеме подобен риск.

Ако джартът наистина се пробужда, значи дошло е време да се запознае с реалността на човешкото съществуване.

22.

Гея, Александрия

В просторния хангар на двореца Рита беше заобиколена от останалите членове на експедицията. Стиснала дръжките на ключицата, тя затвори очи и се съсредоточи върху въртящия се глобус. Много от обозначенията върху схемата все още не й бяха ясни. Някои от тях премигваха, сякаш за да привлекат вниманието ѝ, други се движеха или пулсираха. Океанът и част от сушата бяха оградени в червен и жълт контур. Но ключицата не разкриваше значението на тези обозначения, тя само завъртя глобуса, спирайки вниманието ѝ първо върху устието на Нил, където се намираха в момента, и веднага след това на местонахождението на вратата, маркирано с ярък червен кръст. Погледът ѝ се „спусна“ към повърхността на глобуса и тя се озова сред просторна, покрита с трева равнина, в центъра на която се виждаше вратата.

Рита отвори очи.

— Все още е там — каза тя. До нея стоеше Орезиас. Тя поеръката му и я постави върху ръкохватката на ключицата. — Затвори очи — рече му. Той я послуша и Рита почувства как проекцията преминава през тялото ѝ и достига до неговото. Орезиас замръзна, после въздъхна и направи опит да се отпусне. След няколко секунди отвори очи.

— Така е — потвърди той. — Вече знаем, че вратата съществува.

Клеопатра седеше на сгъваем трон върху ниската каменна платформа. Всички обърнаха очи към нея. Тя се изправи и протегна ръце над групата.

— В моите жили тече кръвта на Александър, Обединителя и Завоевателя — произнесе тя. — Някои може би ще го определят за царска прищявка, нелепо хрумване на една самозабравила се властваща особа. Но вие, присъстващите, не чувствате ли величието на този ден? Това, което ви предстои да откриете, може да помогне за

прераждането на Ойкумения, да ни осигури векове на възход и прогрес, да ни измъкне от тресавището, в което бавно потъваме. Вместо да търсим магьоснически талисмани, да се прехласваме по грамадния член на Азер или изгубеното вълшебство на Нейл, не е ли по-добре да открием нещо истинско, нещо, което наистина ще ни промени? Завиждам ви за опасностите, които ви чакат, и съжалявам, че не мога да ги споделя с вас. Вървете с боговете и духовете на вашите прадеди. И нека Аполо да грее над всички вас. Аз ви обичам, мои деца. И ви завиждам.

По обветреното лице на Джамал Атга се стичаха едри сълзи. Орезиас поздравя царицата с изпъната ръка и разперени пръсти — жеста на Александър за вярност и дружба.

— Ние ще се върнем, моя царице — провикна се той. Клеопатра кимна и бавно коленичи пред тях. Рита почувства ръката на Орезиас върху рамото си. Той я поведе към първия, обгърнат в гъста пара фургон. Още седем подобни фургона очакваха членовете на експедицията, за да ги откарат, заедно с багажа оръжието и екипировката, до едно секретно летище в западната пустиня.

Зад тях вървяха Джамал Атга и някакъв чернокос брадат мъж. Те се качиха във фургона на Рита и заеха местата зад нея. Щом фургонът потегли, военният съветник ѝ представи непознатия.

— Това е вашият дидаскалос, когото толкова дълго чакахте. Току-що се е завърнал от принудителното изгнание, което му беше наложил Калимакхос. Деметриос, позволете да ви представя вашата търпелива и вярна ученичка, Рита Беренике Васкайза. На нея дължите честта да ни придружавате в това начинание.

Деметриос разглеждаше усмихнатото обърканото лице на Рита. Имаше приятни, мъжествени черти.

— Наистина е чест — кимна той.

— Също и за мен. Стига да не ви е неприятно... че взехме решението във ваше отсъствие.

— Само в началото — каза той. — Все още нямам представа какво търся тук.

— Избрахме ви заради солидните ви познания по механика и научните ви интереси — намеси се Орезиас. — Императрицата предполага, че ще се натъкнем на най-различни чудеса и разчита вие да ни ги обясните, ако Рита Васкайза не съумее.

— Да си призная честно, едва ли зная за тези неща колкото нея... Доколкото разбрах, ще търсим вратата, през която покойната наместница е попаднала в нашия свят, нали?

— Може би — подхвърли Рита.

— Това наистина ще е голямо чудо. — Той поклати глава, сетне посочи кальфа с ключицата. — Това да не е един от Инструментите?

Рита кимна.

— Простете любопитството ми — продължи Дементиос. — Неведнъж по-старите механикосоци са ми разказвали за странните прибори на наместницата. Но никога не съм ги виждал с очите си... — Той понечи да протегне ръка, но Орезиас завъртя едва забележимо глава. — Наистина се радвам, че се запознах с вас — приключи смутено Дементиос.

Рита огледа останалите пътници във фургона. Тя беше единствената жена. Надеждите ѝ, че Клеопатра ще успее да надвие остарелите разбирания на Александрия, останаха излъгани.

Призори парните фургони преминаха по пустите улици на Брукейон и Неаполис, изпроводени само от неколцина ранобудни търговци, яхнали натоварени със стока магарета. Въздухът беше кристално чист и свеж, заводите, които димяха откъм делтата, все още не бяха разтворили вратите си.

Напуснаха и последното предградие и поеха по широкия павиран път, а от двете им страни се занизаха безкрайни гробища, обкичени с ярки надгробни плочи. Докато преминат града на мъртвите, слънцето вече се беше изкатерило високо в небето. Освен от трупове, Некрополис беше обитаван и от бедняци, които пъплеха между могилите с надежда да открият някакво препитание. Полицията отдавна беше вдигнала ръце от тях и единственото, за което се грижеше, бе да ги държи извън очертаванията на града. Никой от тях не обърна внимание на преминаващия керван.

Още по-нататък, където градът на мъртвите постепенно преминаваше в скалиста пустиня, пътят се сля с просторна магистрала, строена преди години от военните. Оттук до секретното летище имаше не повече от десет шоени. Когато го приближиха, утрото вече се беше превърнало в обед. Отдалече ги посрещна миризмата на керосин и нафта, заедно с рева на реактивни двигатели: въздухолетите се готвеха за патрулни полети над либийската граница.

— Пристигнахме — обяви след малко Орезиас, изправи се и раздвижи схванатите си крака.

Керванът, беше спрял на асфалтирана площадка, заобиколена от бетонен парапет. Докато слизаше по стълбичката, Рита за миг зърна сребристия търбух на един излитащ в небето реактивен въздухолет, следван от няколко по-дребни изстребители с остри като игли корпуси и широко разперени криле, върху които се виждаха обозначенията на автономните провинции Юдея и Сирийска Антиокея. От другата страна на летището, зад високата бетонна стена, се беше ширнало море от пясъчни дюни. С пронизителен рев един изстребител се спусна към площадката за кацане и премина само на стотина разтега от мястото, където бяха спрели фургоните. Рита намести калъфите на рамото си и засенчи очите си с длан, за да се предпази от ослепителните лъчи на слънцето.

След като заобиколиха кервана, тя зърна два по-малки въздухолета от типа „пчела“, паркирани в далечния край на площадката. Корпусите им бяха боядисани в защитен цвят. Изглеждаха някак грозновати и недодялани в сравнение с изящните изстребители, сякаш бяха летящи къщи. Имаха широки, разположени хоризонтално пропелери, а опашките им бяха зинали като човки на птици. Край „пчелите“ се навъртаха няколко военни, разговаряха и зяпаха приближаващата се група.

От последния фургон на-кервана слезе Луготорикс, следван от малка група гвардейци от дворцовата охрана — все за да пазят нея, осъзна Рита. Вятърът, идещ откъм пустинята, сипеше ситен пясък по асфалтовата писта. Тя вдигна очи към слънцето и пак се прикри с ръка от заслепяващия блясък. Чудесен ден за полети. А така не ѝ се летеше точно днес.

— Време е да се качваме — рече Орезиас. — Дидаскалос, помогнете на ученичката си, ако обичате.

Деметриос ѝ предложи ръка, но Рита само поклати глава и избърза напред.

— Ние ще се качим в дясната машина — инструктира я Джамал Атта.

Орезиас, който се озърташе с безпокойство, изведнъж вдигна ръка, посочи нещо в другия край на пистата и попита:

— Очакваме ли изпращачи?

— Не — отвърна Агта, видимо напрегнат. — Наредил съм никой да не доближава тази част на летището.

— Тогава по-добре да побързаме.

Деметриос застана до Рита, сякаш за да я защитава. По заповед на Агта войниците от охраната и Луготорикс заеха позиция около стълбичката. Генералът местеше обезпокоен поглед от купчината припаси, която предстоеше да натоварят, към приближаващите ги фургони.

Орезиас почука по прозрачния прозорец на пилота и нареди:

— Бъди готов за излитане, ако онези ни доближат преди да завършим товаренето.

— По радиото ни наредиха да изчакаме — възрази пилотът.

— Няма какво да чакаме — сопна се Орезиас.

— В такъв случай всички трябва да са на борда две минути преди излитане. Толкова ще ми е нужно, за да подготвя двигателите. — Пилотът затвори прозорчето.

Вътре в тесния фюзалаж Рита избра едно място до прозореца. Седалката беше съвсем проста — парче брезент, изпънато между две метални тръби. Деметриос ѝ подаде калъфа с панела и закрепил куфарите с другите инструменти на рафта зад нея. Абсурдно беше да разменят и дума — кабината ехтеше от неистовия рев на реактивните двигатели. Вторият член на екипажа им предложи наушници-шумозаглушители и даде знак всички да заемат местата си.

Отвън товарачите работеха с бясно темпо, за да прехвърлят припасите на втората „пчела“. Фургоните, с които бяха пристигнали, вече се отдалечаваха.

Рита притисна с ръце наушниците, за да изолира по-добре шума, и затвори изплашено очи. Никога досега не беше летяла.

Почти веднага някой я потупа по рамото. Беше Орезиас, който ѝ даде знак, че потеглят.

Тя надникна през миниатюрния илюминатор и забеляза, че пропелерите се въртят с бясна скорост и че вече са заели позиция за излитане. Имаше чувството, че сърцето ѝ ще спре. Не беше уринирала от часове и едва се сдържаше. Стисна болезнено зъби.

Двете „пчели“ набраха скорост и плавно се отделиха от пистата. Рита не успя да види какво правят войниците от фургоните, които ги преследваха. Надяваше се, че няма да открият стрелба.

Седнал зад широкия гръб на келта, Деметриос ѝ кимна усмихнато, въпреки че лицето му беше посивяло от напрежение, Рита отново затвори очи.

Знаеше, че никога вече няма да види нито Родос, нито Рамон и светилището на Атине Линдия. Само едно не разбра — откъде се взе в нея тази абсолютна увереност.

Сети се, че Патрикия също беше предприемала подобни пътешествия. При това още когато е била съвсем млада — точно като нея. Само че Патрикия е търсела своя дом, изгубената Земя.

„Пчелата“ подскочи рязко и тя забеляза някаква широка сребриста лента право пред тях. Наближаваха океана.

— Завиваме на изток — извика Орезиас в ухото ѝ. — Мисля, че успяхме да се измъкнем невредими. Поне никой не ни преследва.

— Какво ли е станало долу? — намеси се все така мрачният Атта. — Нещо, което не сме предвидили.

Въпросът остана без отговор. Въздухолетът, според предварителния план, поддържаше радиомълчание. Движеха се на пет-шест парасанга навътре в океана, успоредно на брега.

Рита почувства, че напрежението в пикочния ѝ мехур става непреодолимо. Тя се наведе напред и пошепна нещо на Орезиас. Той поклати глава, че не може да я чуе.

— Трябва да се изпикая — извика тя. Изследователят посочи с пръст задната част на фюзалажа, където вторият пилот пикаеше в метална кутия.

— Има завеса — поясни той.

Рита кимна. И без това друг изход нямаше. След като свърши, тя изсипа съдържанието на кутията в един отвор в пода. Течността щещ е да се разпръсне зад въздухолета като малък, краткотраен дъжд.

Постепенно привикваше с шума в купето. Вторият пилот раздаде на всички малки пластмасови торбички с маслиново олио.

— Смучете го. Полезно е за здравето — увери ги той, Рита погледна към рафта, за да се увери, че с ключицата всичко е наред. Едва сега наистина осъзна, че експедицията е започнала и връщане назад няма. Вместо радост или възбуда изпитваше необичайна тъга.

Само след час настроението ѝ се беше променило коренно. Привикна почти напълно с непрестанното подскачане на машината и странните усещания в стомаха си.

През прозорчето се виждаше отчетливата линия на брега и още по-нататък, на югозапад, мътната мараня на делтата. Тя слушаше разсеяно разговора на Орезиас и Атта с корабния оператор: тримата обсъждаха маршрута на подета. Втората „пчела“ ги следваше съвсем отблизо, на неизменна дистанция.

Келтът и войниците приемаха стоически всичко. Деметриос също беше придобил нормален вид, макар очевидно да не беше особено щастлив от резкия поврат на съдбата. Рита разкопча колана, прехвърли се на мястото до него и вдигна единия край на шумозаглушителите.

— Хайде да се състезаваме — предложи закачливо тя.

— Какво състезание? — извика Деметриос.

— Първият, който покаже, че го е страх или му е зле — губи. — Тя кимна към войниците и Луготорикс и се захили. — Съгласни?

— Аз съм съгласен — рече Деметриос и също се засмя.

— Но мисля, че вече загубих.

— Сега започваме. Стегни се. Атта ги изгледа с неодобрение.

— Къде сме? — попита го Рита и се премести към тяхната група.

Разполагаше с неограничени резерви от храброст.

— Западно от Газа — рече Орезиас. — Движим се съвсем по график. Ще следваме маршрута на Александър! Е, донякъде. Трябва да кацнем в Дамаск за гориво, после в Багдад, а след това в Раки, на Каспианско море, откъдето известно време ще ни следва един летящ танкер. Ще заредим за последен път във въздуха над Хунос и два часа по-късно ще бъдем над района, където се намира вратата. Надявам се, че никои няма да направи опит да ни попречи.

Не след дълго Рита започна да се унася от равномерния шум на двигателите. Поспа около час, сънувайки някакви песъчливи блата, а когато се събуди, вече бяха пресекли Юдея и приближаваха Дамаск. Долу под тях семеняха огромни пастелни петна от зелени равнини и кафяви ниски планини. Тя се замисли за старите кервани, за пътешествията, продължавали много дни и седмици и придружени от глад и жажда... за антични и тайнствени места. Какви романтични времена.

Да летиш над всичко това като птица беше просто нереално.

Зеленото под тях ставаше все повече. Рита помириса Дамаск още преди да го е видяла — ухаеше на вода и живот, на свежа зеленина,

която я накара да вдигне глава и да жадува за още. Деметриос и Орезиас не забелязваха нищо, потънали в обсъждане на най-различни планове. Деметриос все още имаше много да наваксва. А и нищо чудно — след като го бяха избрали без негово съгласие. „Не е ли и с мен така? — питаше се тя. — Избра ме Патрикия.“ Измъкна се от седалката и погледна навън.

Дамаск имаше славата на най-стария град в света. Вярно, че разкопките край Йерихо от миналия век бяха поразклатили тези твърдения, но Йерихо беше съвсем малко селце, докато Дамаск беше милионен град, главният търговски център на Сирия. Масивни стъклено-бетонни сгради, цветущи паркове и градини и разбира се, старата персийска крепост, която господстваше над цялата южна част на града. Отвъд нея бе само международното летище Ел Зара.

Атта се показа от пилотската кабина и обяви, че ще кацнат в покрайнините на Ел Зара, за да заредят.

— Дано там научим новините — ако има такива — добави мрачно той.

„Пчелата“ се гмурна рязко надолу и изравни полета едва когато доближиха върховете на дърветата. Рита долови уханието на фурми, над жълтеникавите къщи се извиваха прозрачни стълбове дим. Никога досега не беше посещавала тези далечни места. Ако оцелееше от тази експедиция, щеше да е една много видяла и преживяла млада жена.

„Пчелата“ се спусна върху една странична бетонна площадка, край която вече ги очакваха няколко раздрънкани фургона с цистерни. Уморени прашни мъже доближиха двете машини, теглейки дебели платнени маркучи. Изчакаха пропелерите да спрат и после тикнаха маркучите в отворите за зареждане непосредствено до вратите. Пръв слезе Орезиас, следван от Атта, неколцина войници и келта. Луготорикс пое въздух с пълни гърди и тръсна глава, сякаш да проясни мислите си.

Атта заговори надзирателя на групата, който отвърщаше неохотно на въпросите му. Не след дълго генералът се отказа, повика един шофьор на фургон и, изглежда, този път извади повече късмет в събирането на информация. Когато се върна, лицето му изглеждаше още по-мрачно.

Рита побърза да се включи в групата, която го очакваше.

— Връзката с Александрия е прекъсната — обяви той.

— Ще заредим с гориво, но освен това тук трябваше да получим нови въздушни карти на степните райони от Сирийския картографски център — от които няма и следа.

— Какво означава това „връзката е прекъсната“? — попита Орезиас.

— Само това. Нито радиосъобщения, нито телефон — нищо. Шофьорът, той е офицер, го узнал от пилотите на летището. Полетите за Александрия са отменени. Ние сме единствените, които идват оттам.

— Лоша работа — поклати глава Орезиас.

— Но какво... — поде с неразбираща физиономия Деметриос.

— Вече никой няма да ни обърне внимание — прекъсна го Атта. — Ще получим гориво, но не и подкрепа. Никаква. Поне докато не се изясни с каква власт разполага царицата...

Орезиас чешеше нервно китката си.

— Да не са нападнали двореца? Атта поклати глава.

— Каквото и да е станало, за нас сега експедицията е по-важна. — Той сви рамене. — Няма смисъл да губим време, за да узнаем повече. Трябва да продължим.

Рита се загледа в далечните небостъргачи на Дамаск. Не изпитваше никакъв страх, въпреки неочаквания обрат. Все още беше под влияние на възбудата от полета и предстоящото пътешествие.

— Провери още веднъж с ключицата — помоли я Орезиас. — Искам да съм сигурен, че нашата цел все още е там.

Тя извади калъфа, постави ръце върху ръкохватките и се съсредоточи. Яркочервеният кръст си стоеше на мястото.

— Там е — кимна тя. Орезиас се отпусна уморено назад и затвори очи.

След няколко минути зареждането на „пчелите“ приключи. Атта се върна на борда и затръшна ядно входния люк.

— Какво ще стане сега с летящия танкер? — промърмори недоволно той. — Откъде да търсим гориво за връщане?

23.

Шишарк

Само час след като напусна хранилището и пое към гарата, Олми вече беше в Четвърта кухня. Влакът пресече едно широко гладко езеро с кристално чиста вода и го остави на Северния остров, в отсамния край на кухнята. Тук Олми нае транспортър, кара десетина километра по един изоставен черен път и накрая се озова в гъста иглолистна гора.

Дълбоко под повърхността на имплантираната памет, изолиран напълно от своя „оригинал“, наскоро създаденият частичен осъществяваше изключително предпазливо изследване на съзнанието на джарта.

След тричасово пътуване Олми стигна подножието на една стара, почти хилядолетна кедрова гора. Никога досега не беше се чувствал толкова откъснат от човечеството, дори в онези далечни времена, когато се беше посветил изцяло на изучаването на нечовешка психология. Мислите му най-често го отвеждаха към Тапи и Сули Рам Кикура. Съмняваше се, че пътищата им някога отново ще се пресекат.

Слезе от транспортъра и доближи едно от дърветата. Плъзна ръка по грапавата червеникава кора, сякаш за да установи дали нещо не го свързва с дървото. Ала истината беше, че в момента не се чувстваше привързан към никого и към нищо и това го безпокоеше. Съществуваха известна вероятност регулиращите механизми на имплантите да не функционират както трябва, вследствие на което щяха да се проявят известни нарушения в душевното му състояние. За всеки случай Олми нареди да се извърши проверка за работата им, както и за състоянието на основното съзнание и връзката му с допълнителните импланти.

Всичко беше в нормални параметри.

Освен засилената стресова реакция заради огромната опасност.

Тези гигантски дървета, които го заобикаляха, бяха преживели астероидния катаклизъм след Разделянето. Бяха издържали краткия период на безтегловност, придружен от потоп, хаотични промени на времето, а след това дълги години, през които никой не се бе грижил за тях. И въпреки това изглеждаха по-здрави от всичко наоколо. Защо не можеше да вдъхне поне мъничко сила от тях?

Защо въобще нищо не чувстваше?

Изад преградите, делеящи го от имплантираната памет, достигна поредния текущ доклад. Частичният го уведомяваше за успешно осъществено проникване в съзнанието на джарта, този път в областта на културните и лични спомени. Освен това частичният разменил предпазливи „поздрави“.

Олми седна, облегна се на дървото и въздъхна уморено. Диалогът започваше малко по-рано, отколкото беше очаквал. Поне за момента джартът, изглежда, смяташе, че сътрудничеството може да му е от полза. Не след дълго Олми щеше да е в състояние да определи каква част от дешифрираните спомени на извънземния са автентични и кои са създадени изкуствено, но вече нямаше съмнение, че джартът прави всичко възможно да не издава никаква съществена информация за своята раса. Ситуацията, в която се намираха, беше повече от странна — всеки ход на едната и другата страна и всяко откритие бяха абсолютно непредвидими... а и Олми все още нямаше никаква представа нито за психологията на джарта, нито за това на какво е способен.

След като частичният приключи с прехвърлянето на поредната информация до Олми, той остана още известно време в подножието на вековното дърво, като виждаше едновременно гората наоколо и

огромни призмовидни джартови поточни кораби, движещи се с величествена флегматичност над новозавладените участъци от Пътя

(отново на няколко зрителни нива, но сега в по-добър ред, без предишната нервност)

и подскачащи рояци от обслужващи машини и малокалибрени превозни средства, които сноват между поточния кораб и широките изпъкнали платформи на пода.

Олми се сепна, върна отново последната картина в съзнанието си и с изненада установи, че под най-близката платформа се вижда обърнато наопаки изображение на повърхността на някаква планета.

Единственото възможно обяснение беше, че вратите на джартите не бяха кръгли отвори като при хората, а цепнатини в повърхността на Пътя с дължина няколко километра. Не биваше да забравя и възможността всичко, което получава, да е само илюзия, съзнателно подготвена дезинформация. Един от начините за проверка бе да попита Корженевски възможни ли са теоретично подобни продълговати врати-цепнатини в повърхността на Пътя. Но дори тогава не беше изключено останалите детайли да са били видоизменени...

Още един спомен:

смесване с други същества (Джарти? Техни клиенти?)

е плътна зелена течност, заобиколени от дребни сребристи червеи, които от време на време се притискат, а сетне се откъсват, заедно с повърхностния слой кожа, Някои от съществата имат тела, подобни на джарта в хранилището в Пета кухня, други са плоски чернобели „скатове“ с ресни по края, носени от силното течение, или трикраки симетрични „морски звезди“ с подвижни челюсти и множество пръсти на края на всеки от лъчите, влачеци зад себе си безцветни кореноподобни тръби...

Всичко това малко приличаше на кошмарна картина от морското дъно, само дето Олми не намираще никакъв смисъл в нея.

Имаше и други изображения, повечето твърде кратки, за да оставят какъвто и да било спомен. Олми ги прехвърли в паметта за по-обстойно изследване и се зае с размяната на „поздрави“.

Частичният: (Повторение на изображението от момента на залавянето и поредицата от събития, свързани с възвръщането на съзнанието на джарта)

Джартът: > Аз съм извън обсега на настоящата цел? Уточни местонахождение на целевия възложител и на конкретната задача. <

Частичният: Ти си > извън обсега на < твоята раса.

Джартът: > Определи статус настойник/син. Определи наличието на команден наблюдател. <

Частичният: > Невъзможност за определяне на статус настойник/син. Команден наблюдател отсъства. Ти си пленен и подложен на, разпит. <

Джартът: > Определи текущ статус пленен.<

Частичният изпрати дълъг списък с въпроси. На пръв поглед събитията се развиваха в успешна насока. Частичният предаде още

една кратка размяна:

Джартът: > Сътрудничество и размяна на информация за статуса? Замяна на командния наблюдател и управлението?<

Това вече приличаше на капитулация. Олми си отбеляза фразите „целев възложител“, „команден наблюдател“ и „управление“. Вероятно при джартите те съответстваха на отделните нива в обществената йерархия. Частичният беше приел условията, предложени от джарта за разширяване кръга на разменена информация. В момента се уточняваха границите и методите на работа, но нито една от преградите не беше вдигната, освен за кратко, при изпращане на периодичните съобщения.

Олми зарови пръсти в меката почва и вдигна глава към клоните. Всички негови защити бяха в положение на бойна готовност. Напълно възможно беше джартът да се подготвя за нова атака.

Изглежда, противникът си даваше сметка, че този път няма да е толкова лесно. След като не успя нито да убие, нито да подчини Олми, той очевидно обмисляше нова тактика. Каква щеше да е тази тактика, Олми все още не знаеше.

По-важното беше, че е започнала размяна на информация.

24.

Гея

Еламите Багдад беше тънещ в разруха град, завладян от месопотамците при една директна атака на техните бронирано-механизиранни орди, докато Ойкумения се занимаваше с поредния граничен инцидент, предизвикан от либийците. Наглостта на нашествениците не спря дотук: след като затвърдиха позициите си и изтребиха почти цялото местно население в името на своя кръвожаден бог, те изпратиха посланици в Александрия, настоявайки Клеопатра да бъде покръстена в тяхната вяра. Макар смешна и нахална, „молбата“ не беше за подценяване, особено когато страната беше заплашена да се озове между двама могъщи противници. Така че Нейно Императорско Величие пристигна скоропостижно в Багдад, където беше своевременно въздигната в култ, а след това от Ойкумения към древния град потекоха реки от пари и кервани с машини. В замяна на това месопотамците обещаха да охраняват северните граници на Ойкумения от Хунската република и Северна Рус.

Джамал Атга не смяташе, че в Багдад ще им създадат никакви проблеми, и наистина, след близо тричасов полет от Дамаск, те бяха посрещнати любезно от обслужващия персонал на летището и получиха не само гориво, но и карти на Казакските, Киргизките и Узбекските райони на Северна Рус.

От Багдад поеха право на север и благодарение на попътния вятър само след два часа се приземиха в Раки. Наричан някога Рагае, той беше град, затворен от яки крепостни стени, построен върху цветущ и мирен остров сред море от хаос и беззаконие. Орезиас проведе кратък разговор с управителя на летището, който го осведоми, че от Александрия все още няма никакви новини и че поръчаните два въздухолета — един стар транспортен кораб и летящият танкер, са готови да ги придружат.

Оттук нататък маршрутът преминаваше през наистина опасни територии. Преди около хиляда и петстотин години персианците и Оикуменската империя били прогонени на запад, а сетне отвъд южните-граници на Средно и Приденианско море, благодарение на съвместните усилия на алонайци и хунийци, номадски племена, които сключили съюз с тевтонците и създали огромна армия от свирепи войни. Така между бреговете на Галия и Кимбрия възникнала нова империя, толкова разнородна по характер и език, че само след петдесетина години рухнала сред пожарища и кървави междуособици и в опразненото пространство нахлули скитите и русите, Аварите и алонайците успели да задържат само земите на изток от Каспианско море, докато хунийците взели териториите на север от него. Близо хиляда години по тези земи царял хаос, докато накрая се появили ордите на егейските туркменойци, пирати и опустошители на Елас.

Туркменойците, диви племена със страст към моретата, първо сложили ръка на цялото Каспианско крайбрежие и продължили да разширяват влиянието си на север, като не се покорявали пред никого и нищо. И до ден днешен страната им беше във вражески отношения със съседите, което означаваше, че наложи ли се да се приземят на туркменойска територия, не биваше да чакат милост. За щастие възможността да бъдат свалени принудително от туркменойци беше почти изключена, поради невероятната военна изостаналост на последните.

Под тях се нижеха все безводни, лишени от растителност планини, които пробуждаха усещане за самота. Докато гледаше острозъбите върхове, Рита се замисли за различията между човешките култури, за неразрешимите на пръв поглед противоречия между отделните народи, които не подлежаха на картографиране също като тези върхове и зъбери, и за това, че човечеството едва ли някога ще повярва в една обща и универсална истина. Което означаваше или че не съществува такава истина, или че човечеството ще изчезне от лицето на Гея преди да я открие... И двете възможности я потискаха,

Възбудата ѝ отпреди няколко часа беше преминала в мрачно безпокойство. Чувстваше се изморена, краткият сън по време на полета, придружен от грохота на двигателите, не ѝ донесе чаканата отмора. Стомахът ѝ беше свит, но тя не изпитваше глад. А ги чакаше още път...

Заредиха във въздуха над северната граница на Туркмения. След като приключиха, танкерът напусна формацията и пое обратно към Раки. Сега вече ги придружаваше само транспортният въздухолет. Поне експедицията вървеше според плана.

Планините отдолу постепенно отстъпваха място на жълтеникави равнини.

— Преминаваме над южните райони на Хунийската република — обясни Орезиас.

Около двацет минути летяха съвсем ниско над все още неравния терен. Атга изглеждаше обезпокоен и непрестанно надничаше през илюминатора. Твърдеше, че тук някъде имало наблюдателни кули, но така и не забелязаха никакви следи от отбранителни съоръжения, или може би бяха твърде дребни, за да ги открият.

— Още един час — каза най-сетне Орезиас. Двигателите заработиха на по-ниски обороти и Рита реши, че сега е най-удобният момент да подремне. Мъжете наоколо седяха неподвижно като статуи, с равнодушни лица, и се поклащаха равномерно в такт с полюшването на машината. Рита постепенно започна да се унася, но неочаквано Орезиас постави ръка на рамото ѝ.

— Близо ли сме? — попита я той. Тя потърка уморено очи и извади ключицата. Глобусът беше значително уголемен и покрит с някакви странни символи и абстрактни очертания, които не ѝ говореха нищо. Кръстът си беше на мястото, трепкащ, яркочервен.

— Трябва да намалим — рече тя. — И да се спуснем още. Колкото можем.

— Петдесет разтега — рече Орезиас. — Не повече. Ще я видиш ли?

— Не зная. Може да не е толкова голяма... ще ти кажа, когато сме там.

Двете „пчели“ намалиха скоростта и бавно се снижиха, а транспортният въздухолет остана да кръжи на по-голяма височина. Рита се съсредоточи върху степта под тях, опитвайки се да съчетае пейзажа отдолу с онова, което възприемаше чрез ключицата...

— Ето — извика внезапно тя. — Стигнахме я. — По някакъв все още неясен и неопределен начин ключицата Я беше информирала, че вратата е точно под тях. „Пчелата“ направи широк завои и по указанията на Рита се озова отново над мястото — тук степта беше

покрита с гъсти шубраци, между които се провираше тясно поточе. Самата врата не се виждаше с просто око, но ключицата непрестанно я уверяваше, че е на мястото си.

— Кацаме — нареди Орезиас на първия пилот. „Пчелите“ се снижиха на височина петдесет разтега, поддържайки непрестанна връзка помежду си, обърнаха бавно пропелерите нагоре и се спуснаха върху разлюляната трева.

— Стоп машини — нареди ядосано Агта. — Необходима ни е тишина. Появихме се тук като орда пияни дракони. И глухите ще ни чуят.

— Има ли подходящо място за транспортния въздухолет? — попита Орезиас. Рита го погледна объркано — откъде би могла да знае? — после се сети, че ключицата ще ѝ каже. Тя съсредоточи вниманието си върху изображението, поиска максимално увеличение и разгледа терена наоколо. На около стотина разтега североизточно имаше удобно равно място.

— Сто разтега североизточно — каза тя. — Степта е съвсем гладка, макар вероятно да има малки дупки...

— От коя посока? — вдигна вежди Орезиас.

— Трябва да приближат от юг. Ще я видят — достатъчно широка е.

— Дано да имат късмет. Опасно ли е да излизаме?

— Не виждам защо — сви рамене Рита. Все още беше обезпокоена от факта, че вратата не се различава с просто око. Единственото, което знаеше, бе точното ѝ местонахождение.

Вдигнаха люка и отвън нахлу влажен и студен вятър. Миришеше на трева и конски изпражнения. И на още нещо — вероятно на хумус.

Степта се простираше от единия хоризонт до другия, безкрайна и еднообразна, потънала в дремещо величие. Почвата тук беше плодородна, имаше достатъчно вода и почти през цялата година грееше слънце. Небето беше безоблачно и синьо, с няколко по-ярки звезди, които се виждаха и денем,

Въздухолетът се спусна бавно към посоченото от Рита място, подскочи няколко пъти и накрая замря. Всички членове на експедицията излязоха навън и спряха край стълбата, загледани мълчаливо в блатистата, обрасла с храсталак низина. Може би се радваха, че бяха успели да се озоват при целта на пътешествието без

никакви трудности. Ако се съдеше по-лицата им, не очакваха кой знае какви сериозни премеждия и за в бъдеще. Само Атта непрестанно поглеждаше със съмнение към хоризонта.

Луготорикс и останалите войници заобиколиха Рита. Всички до един бяха въоръжени, с напрегнати лица.

Рита вдигна ключицата.

— Тук е — каза тя. После преглътна уплашено и добави; — Аз ще я доближа първа. Никой да не идва... само той. — Тя посочи келта. Не можеше да го спре, за него щеше да е смъртна обида, ако я изостави в такъв опасен момент.

— И аз искам да дойда с теб — извика Деметриос. — Нали затова ме взехте... иначе за какво съм?

— Добре — съгласи се Рита. — Значи само вие двамата с Луготорикс. — Опасяваше се, че ще има и други желаещи, но се излъга. Орезиас и Атта стояха в самия край на низината и поглеждаха боязливо надолу.

Рита бавно вдигна ключицата и я последва. Виждаше съвсем ясно вратата, на не повече от пет разтега пред тях, озарена в червено сияние.

— Затворена ли е? — попита Деметриос.

— Ето я — посочи я тя. Най-сетне можеше да я забележи и с просто око, нищо повече от мътно петно с равни очертания, което плуваше ниско над земята. Приличаше на лупа. Ключицата непрестанно я засипваше с информация, която почти не беше в състояние да възприеме или да разбере. На няколко пъти поиска да ѝ повторят отделни пасажии и така научи, че това е незавършена врата, която изисква минимална енергия за своята поддръжка, и че е създадена с изследователска цел — за вземане на проби, — а след това вероятно е била занемарена и изоставена. Отворът едва стигаше колкото да се пъкне човешка ръка, но дори и той в момента беше непроходим.

Тя преразказва наученото на Деметриос. Двамата я заобиколиха, а келтът остана зад тях, като се озърташе бдително.

„Дали ще успее да я отвори?“ — питаше се тя.

Ключицата побърза да я информира, че съществува възможност вратата да бъде разширена от тази страна, но подобно действие

несъмнено ще предизвика интереса на онзи, който я е създал и я държи под наблюдение. Който и да е той.

Знаеш ли кой е отворил тази врата?

Не, отвърна ключицата. На този стадий всички врати си приличат.

Тя се върна при Орезиас и Атта и каза:

— Вратата е твърде тясна, за да се мине през нея. Ако се опитам да я разширя, от другата страна ще узнаят, че сме тук.

Орезиас и Атта размениха няколко думи така, че никой да не ги чуе.

— Добре, ще обмислим всичко довечера — рече и Орезиас. — Връщайте се при корабите. Ще вдигнем лагер.

Слънцето вече клонеше към хоризонта и небето над степта притъмняваше. Рита отново се загледа към лупата и забеляза размазаните очертания на някаква звезда зад нея.

— Да вървим — кимна тя на Деметриос.

Войниците вече покриваха „пчелите“ с камуфлажни мрежи. Орезиас и Атта обсъждаха нещо с капитана на товарния кораб. Рита се излегна в пригответения ѝ хамак и известно време подслушваше разговора им. Из въздуха се носеха с тихо бръмчене мухи, миришеше приятно на свежа трева и тя постепенно задряма. Малко по-късно Деметриос ѝ донесе канче топла супа, тя я изгълта и отново се отпусна. „Защо точно тук? — питаше се непрестанно. — Защо тук са я отворили? Кой би могъл да проследи Патрикия до Гея и защо би го сторил?“

От два дни не беше откривала никакви послания в компанела. Тази вечер го включи отново и най-сетне забеляза поредната бележка. Патрикия естествено не беше пророк — отново я съветваше как да се оправя сред интригите в Александрия, проблеми, които вече не я вълнуваха. Рита прочете писмото и затвори облекчено очи. Понякога я измъчваше подсъзнателното усещане, че Патрикия е жива и надзърта през рамото ѝ. Но сега вече се увери, че и наместницата е смъртна — също като нея.

Свърши с четенето, изключи компанела и се заслуша в тишината на степта. Чуваше се само вятърът и шумът на поклащащите се треви — сигурно на хиляди стадии наоколо нямаше друга жива душа освен тях,

25.

Град Шишарк

Подтикван от желанието за разнообразие, Ланиер промени декора на апартамента, в който го настаниха. За Целта беше достатъчно да се разходи из стаите и да даде необходимите инструкции. „Полинезийски стил“ — каза той в столовата, която беше обзаведена в строг класически стил. Декорните проектори преровиха за частици от секундата паметта си и възпроизведоха вътрешността на церемониална колиба, озарена от трепкащите светлини на множество свещи и постлана с меки кафяви рогозки, върху които бяха подредени дървени паници. Стените бяха сковани от палмови трупи и обвесени с нанизани от изсъхнали листа.

— Много добре — кимна той. Докато се забавляваше с тези чудеса, можеше поне за малко да забрави грижите.

Корженевски беше отишъл да свиква пълна сесия на Възела, Мирски се намираше в апартамента си, идентичен с този на Ланиер, и Гари с изненада откри, че няма с какво да се занимава. Чувстваше се излишен. Изглежда, го смятаха малко стар, за да поеме изцяло тежестта на подобен проблем. Не му се щеше да го признае, но като че ли през последните години беше поизгубил жаждата за предизвикателства и свързаните с тях вълнения. Вече не искаше да се надпреварва с живота, а да си отдъхне, да се откъсне от всичко и да...

Никога досега не беше осъзнавал, че всъщност не би имал нищо против да е мъртъв.

Той огледа за последен път декора на столовата, но мислите му бяха другаде. Опита да си представи какво би означавало това. Закономерен край на целия му дълъг живот и опит. Мрак и пълен покой, и никакви изкуствени опити за продължаване на съществуването. Идеята изглеждаше примамлива, но най-странното беше, че не изпитваше никакъв страх. Той потърка изненадано брадичка, огледа се и въздъхна огорчено. Смяташе се за човек, който

не се отказва лесно, а ето че сега обмисляше тъкмо тази възможност — да се откаже от живота.

Хайнеман например никога не би се отказал. Вярно, че предпочете да е смъртен, но той обичаше живота до самия си край, макар да беше получил от него много повече удари, отколкото Ланиер. Ами Карен? Тя дори не помисляше за смъртта и още от първия ден беше приела безрезервно огромните постижения за продължаване на живота, които предлагаше Хексамонът.

Нищо чудно, че пътищата им се бяха разделили. И всичко започна малко след смъртта на Андия... когато я обзе маниакалната идея, че някой ден ще открият изгубения ѝ имплантат. Той пък каква вина имаше за това?

Стаята обяви, че пред вратата чака посетител. Ланиер изпъшка уморено и се надигна. Точно сега не му беше до гости, но и не биваше да отказва.

— Да влезе — нареди той. Тъкмо когато стигна преддверието, което наподобяваше петметров стоманен мост над бездна, заобиколен от грубо изсечен метеорен кристал, част от декора се плъзна встрани. На прага стоеше Павел Мирски с обичайната си иронична усмивка.

— Преча ли?

— Не — рече Ланиер, за кой ли път изненадан от привидно нормалния изглед на руснака. Защо поне не се е облякъл като някое божество? Една-две светкавици да бляскат в косата му...

— Не можах да заспя, а и ми се стори скучно да се ровя из библиотеката. Щеше ми се да си побъбря с някого. Надявам се, че не ви досаждам?

Ланиер кимна вяло. „Остава и да не му е скучно — помисли си той. — Даже и огромната библиотека на Камъка за него е като детска играчка.“

Двамата пресякоха просторната гостна и застанаха пред прозореца, от който се виждаше северният полюс на Шишарк. Точно в този момент част от небосвода беше закрыта от сияещия диск на Луната.

— Приятно е за окото, нали? — попита Мирски, Приличаше на заплепен от пейзажа хлапак.

Ланиер седна в едно от креслата и покани с ръка руснака. Диванът срещу него беше застлан с дебели пухкави възглавници и

Мирски отскочи несръчно, когато се отпусна върху тях.

— Да си призная — заговори той, — бях ужасно объркан, когато заминавах оттук. Но едно нещо помня съвсем ясно. — Мирски втренчи в него поглед. Ланиер не издържа и се покашля смутено. — Възхищението ми пред вас. Имах чувството, че сте човек с необичайна сила. Не можех да си обясня как не сте се побъркали, след като сте знаели за всичко това от самото начало.

Ланиер поклати глава, сякаш не беше съгласен с оценката за себе си,

— Това бяха ужасно трудни времена.

— Меко казано. Толкова по-странно се чувствам сега, след като трябваше да се появя сред вас с подобна мисия. Имах нужда да поговоря с някого. Знаете ли, ние с вас

— Доста си приличаме.

— Дори сега?

Мирски леко пребледня.

— Виждам, че сте изгубили предишния си ентусиазъм.

— Добре де — кимна Гари, завладян от желание да бъде откровен. — Уморен съм. Живях твърде дълго. Вие сте надживели вселената и въпреки това нито сте уморен, нито ви е скучно.

— Така е, но имаше и моменти, в които изпитвах безкрайна скука и изтощение. Бях напълно изчерпан от неуспеха. И не само аз, а всички, които стигнахме края на Пътя... Бяхме изплашени, смазани от идеята, че така и не постигнахме нищо. Вие се боите да не изгубите себе си, своето его. А ние щяхме да загубим нещо много по-голямо. Любопитен ли сте какво представлявам сега? — добави свенливо той.

— Всички сме любопитни — рече Ланиер малко по-меко.

— Сега съм почти такъв, какъвто бях някога. Макар че се случва и да не контролирам способностите си и тогава най-много съжалявам за предишния си живот.

Ланиер вдигна вежди. Почти не разбираше за какво се говори. Мирски продължи с откровенията си.

— Но аз дойдох да говорим за вас и за това, което ме накара да се върна. Знаете ли, аз съм в дълг пред вас. Не би трябвало да се притеснявам от това, защото миналото ми е като стара, нечетена и забравена книга. Но щом научих, че ще се върна тук такъв, какъвто бях преди, мисълта за неизплатения дълг изплува на повърхността.

— Не зная за никакъв дълг — възрази Ланиер.

— Не е нещо особено. Исках само да ви благодаря. Вие сте като светец. Вършите си работата и не чакате похвала. Вие ме вдъхновихте да поема на онова безкрайно пътешествие, а сетне да се върна отново. Във всяка една ситуация, колкото объркана и неразрешима да изглежда на пръв поглед, има зрънце от божествената истина и правота. На Камъка вие бяхте това зрънце.

Ланиер се облегна назад. Очите му бяха пълни със сълзи, нежелани, нечакани. Той преглътна болезнено, но не почувства облекчение.

— Това исках да ви кажа — благодаря — довърши Мирски.

Странно наистина, че след всичките тези години на неуморна работа не помнеше някой да му е изказвал благодарност. Беше дал целия си живот, за да помогне на хората, винаги и за всичко, от което се нуждаеха, а заради характера му, може би защото се държеше прекалено хладно, никога, никой не му поблагодари. Чувстваше се завладян от противоречиви чувства, сякаш Мирски беше отпустил вътре в него стъкленца с отдавна затворен дух.

Вдигна глава и погледна покритото с бръчки лице на руснака.

— Ние бяхме врагове — произнесе Гари пресипнало. Мирски завъртя глава и облиза пресъхналите си устни.

— Да имаш враг като вас е божия милост — каза той. — Май наистина ви отнех почивката. Ще взема да си вървя,

— Не. — Ланиер вдигна ръка. — Недейте, моля ви. Трябва да поговоря с вас, — Само за миг страхът и завистта към този човек се бяха превърнали в нещо като обич, странно усещане, каквото не беше изпитвал от десетки години. Изведнъж си спомни за Карен. Какво ли прави сега? Гари осъзна колко му липсва. Не... той е твърде стар за нея.

— Добре — рече Мирски и го докосна по рамото, сякаш за да го успокои. — Разкажете ми, какво стана след като заминахме.

— Първо исках да ви задам един въпрос... не, хиляда въпроса.

— Не мога да отговоря на хиляда въпроса.

— Тогава поне на един-два.

Мирски кимна усмихнато.

— В това ваше... представление, има толкова сила. Казахте например, че сте унищожавали цели галактики... а в тях имаше ли

живот?

— Умен въпрос — рече Мирски. — Мда. Това са мъртвородени галактики... Огромни, пълни с енергия, но изгарящи, със замръзнали звезди в ядрата си... Вие ги наричате черни дупки. В тези галактики не може нито да се зароди, нито да оцелее каквато и да било форма на живот. Последния Разум ускорява и контролира смъртта им.

Ланиер кимаше глупаво.

— След като притежавате такава сила... защо не ни принудите? Защо не изпратите някоя армия от такива като вас... или нещо подобно?

— Никой не обича грубата сила. А и няма да е правилно.

— Ами ако се провалите? Мирски сви рамене.

— Дори и тогава.

— Какво ще се случи... между този момент и края на времето?
— Ето го, интересът му към бъдещето отново се завръщаше, заедно с простото детско любопитство.

— Помня само това, което е необходимо. А дори и да зная повече, нямам право да ви кажа... всичко.

— И колко дълго ще е — до края?

— Времето означава все по-малко в тази част от историята — рече Мирски. — Ще ви дам приблизителна стойност. Около седемдесет и пет милиарда години.

Ланиер премигна, опитвайки се да възприеме тази цифра.

Мирски поклати тъжно глава.

— Съжалявам. Не бих желал да ви мамя, но просто нямам право да ви разкривам повече. Може би по-късно... когато хората се присъединят към другите общности...

Ланиер потрепери и кимна.

— Разбрах — каза той. — Извинете ме за любопитството. Сигурно и други ще ви питат. Тези, които трябва да убедите.

Мирски кимна с разбиране.

— А сега, Гари, аз също имам някои въпроси. Можете ли да ми кажеш какво е станало с гешелистките квартали, след като ви напуснахме?

— Откъде да започна?

— От завръщането на Земята.

Ланиер потърси подходяща отправна точка и поде разказа си. Беше като изповед, от каквато вече не се нуждаеше.

26.

Гей

Зад стените на палатката се чуваха птичи песни и още някакъв механичен звук, чийто произход Рита така и не успя да установи. Тя отметна завивките, потърка очи и се протегна. Всички мускули я боляха. За миг се поколеба дали да не остане още малко в леглото, без да обръща внимание на гласа на инстинкта. Изведнъж нещо изтряска недалеч от лагера. Тя скочи и започна да навлича дрехите с трескава бързина. Разнесе се остър пукот и палатката се люшна като от силен вятър. Чуваха се уплашени викове. Деметриос повдигна входната завеса, погледна я смутено и промърмори с тих глас:

— Задава се буря. Всеки миг ще завали като из ведро.

— Точно каквото ни е нужно! — Тя нахлузи панталоните, без да се притеснява от близостта му. Всъщност ситуацията дори и се стори приятна и леко възбуждаща — беше зърнала любопитството в погледа му, докато оглеждаше тялото й...

— Вярно, че няма да скучаем — съгласи се той и се обърна. Рита облече ризата, закопча се, после намери обувките. След не повече от минута вече следваше Деметриос между палатките.

Орезиас и Джамал Атта стояха на самия край на низината. Орезиас беше скръстил ръце, а Атта разговаряше с някого по портативната радиостанция, която един войник носеше на гърба си. „Да не са забравили за радиомълчанието?“ — помисли си Рита. Тъкмо когато отзад дотича Деметриос с якето й, върху тях се изсипа внезапен порой. Атта вдигна ръце и поклати глава — последната капка, за да прелее чашата на търпението му.

Двете „пчели“ се гушеха под маскировъчната мрежа, сякаш за да се скрият от пороя. Люковете им бяха отворени и през тях надничаха бледите лица на скрилите се вътре войници. Атта подаде слушалката на войника и му махна да си върви. Небето на юг се разцепи от нова

светкавица, която озари в ярка светлина степта и надвисналите над нея ниски облаци.

— Обстановката в Александрия е бедствена — извика Орезиас, за да надвие воя на вятъра. Изтика Рита и Деметриос назад към палатката, запокити мокрото си яке на леглото и прокара пръсти през косата си. Атта остана навън, вдигнал ръце към небето, сякаш го молеше за прошка.

— Сигурно иска да го тресне някой гръм. Няма да е зле, ако и нас ни удари — продължи Орезиас, — В столицата е избухнал бунт. Подклаждан от Музейона... и евреите. Обсадили са двореца. Верни на царицата части са обстрелвали Музейона,

— Не! — изстена Рита срещу подобно безсмислено кръвопролитие.

Орезиас се намръщи, за да покаже, че споделя чувствата ѝ.

— Трябваше да се досетим, заради промяната в отношението към нас в Багдад и Дамаск. Не можем да разчитаме на никого за връщане. Нищо чудно новината да е стигнала до Рус. Не зная дали вече са ни засекли по радиото, но ако изпратим още едно-две съобщения, със сигурност ще го сторят.

Луготорикс застана до Рита, готов да я защити от невидимата опасност.

— И какво правим още тук? — попита Деметриос, по-скоро обезпокоен, отколкото уплашен.

— Експедицията не е завършила — отвърна Орезиас. — Разполагаме с още два часа, преди да потеглим обратно. Ще разтоварим всичко необходимо от транспортния кораб. — Той нареди на войниците да се заемат с прехвърлянето на припасите.

Атта най-сетне дотича в палатката, целият подгизнал.

— Една светкавица попадна право върху вратата — рече задъхано той. — Взе да свети като фенер нощем. — Сякаш наговорили се предварително, двамата с Орезиас едновременно погледнаха Рита.

— Мой ред, така ли? — попита тя.

— Аз ще донеса Инструментите — подхвърли Луготорикс, Рита хвърли изненадан поглед на келта, който вече изчезваше в дъжда. „Тук всички искат само едно — час по-скоро да си пъкна главата във вълчата паст — помисли си тя. — Не зная защо, но имам някакво лошо предчувствие...“

Или просто се боеше?

— Има ли опасност ключицата да привлече светкавиците? — попита Орезиас,

— Ме зная — отвърна тихо тя.

— Какво?

— НЕ ЗНАЯ! — извика Рита. Деметриос кимна флегматично и Рита го погледна ядосано. „Той няма да ми помогне — помисли си тя. — Никой вече не може да ми помогне. Сама се тикнах в този капан.“

Луготорикс се върна с големия куфар. Рита го отключи, извади калъфа с ключицата и я протегна пред себе си, усещайки как се изпълва със сила и увереност. Келтът провери картения пистолет и застана до нея. Орезиас и другите се отдръпнаха към входа.

Без да се колебае повече, Рита излезе под яростно шибация дъжд. Какво пък, нали искаше приключения?

Тя спря и се огледа, заслепена от стичащите се по челото ѝ струйки.

— Ей там е — посочи ѝ Деметриос към долчинката.

— Ако не побързае, скоро ще се образува езеро — подхвърли Рита през рамо. Мъжете я последваха неохотно. Само келтът пристъпваше гордо изправен, присвил очи и оголил зъби в заплашителна гримаса.

Дъното на долчинката наистина беше покрито с вода до глезените. Рита се подхлъзна и едва не цопна в мътната кал. Приблужи предпазливо размазаното петно на вратата, която виждаше едновременно с очите и с ума си — последното благодарение на ключицата, която освен това ѝ показваше размерите на бурята, струпването на облаците и движението на атмосферния фронт.

Още една светкавица озари околността.

Ключицата я засипваше с информация за състоянието на вратата. Жалко, че Патрикия не ѝ бе разказала повече за тези неща. А може и да не беше знаела.

— Тук е и не изглежда променена — извика тя. Само Луготорикс бе слязъл с нея. Останалите стояха горе.

— Имаш ли нужда от помощ? — извика Деметриос и взе да се спуска по хлъзгавия склон,

— Не зная. Никога досега не съм го правила.

„Какво да сторя, за да разширя вратата?“ — попита мислено тя. Разполагаха с ограничено време и сега не беше моментът да се чуди какво може да ги чака от другата страна.

Ключицата сякаш сама беше поела управлението си. Рита следваше подсъзнателно инструкциите ѝ, усещайки-странно тръпнене в пръстите всеки път, когато ги раздвижваше. За миг затвори уморено очи и когато наново ги отвори, дъждът беше спрял. Тя се огледа изненадано. Луготорикс беше зад нея, втренчил поглед в нещо над главата ѝ. Деметриос стоеше на десетина крачки по-назад, Атта, Орезиас и войниците също гледаха към вратата.

Рита вдигна глава.

Вратата се разширяваше бавно във всички посоки. Тя светеше със странна ярка светлина, като утринно слънце, надникнало зад облаците. Рита се консултира с ключицата.

Вратата се е променила. Какво става?

Наредихме ѝ да се разшири, обясни ключицата. Ти поиска така.

Мога ли да мина през нея?

Не е препоръчително.

Защо?

Не знаем какво има от другата страна.

А няма ли начин да разберем?

Никакъв.

Поне отворена ли е?

Да.

Едва сега започна да осъзнава значението на онова, което беше извършила. Стоеше малко встрани и под вратата и се любуваше на призрачната ѝ красота, сякаш виждаше огромна застинала дъждовна капка или лещата от окоето на гигантска риба.

Водата вече стигаше до коленете ѝ. Над нея стърчаха само повисоките треви. Рита я погледна изненадано, после реши, че ще е по-добре, ако се покатери на брега, до Деметриос. Деляха ги само няколко крачки, но когато стигна до него, вече се задъхваше.

— Отворена е — побърза да му съобщи. Погледна нагоре към Атта и Орезиас.

— Не искаш ли да им кажеш? — попита я Деметриос.

— Ще им кажа, разбира се. Отворена е — викна им Рита. — Аз я отворих. Всъщност отвори я ключицата.

Атта кимна, стиснал устни. Разглеждаше замислено вратата,

— Можем ли да минем през нея? — попита Орезиас.

— Казва, че можем, но не бива. Не знае какво има от другата страна.

Орезиас слезе долу при тях.

— Дойдохме тук, за да я изследваме — рече им той. — Каквото и да е станало в Александрия, това е нашата задача. Ти си твърде ценна, за да те изпратим първа. — Атта ни е нужен, за да командва войниците. Остава Деметриос...

— С удоволствие ще ида — отвърна механикостът със светнал поглед.

— Не — вдигна ръка Орезиас. — Ти не избра доброволно тази мисия. Аз ще поема риска.

Луготорикс следеше с напрегнато изражение кратката размяна на реплики.

— Донесете втория Инструмент — нареди Орезиас на един от войниците.

— Но аз не зная как се работи с него — вдигна рамене Рита. — Патрикия никога не ми е казвала.

— Нека поне опитаме — продължаваше да настоява Орезиас. — Ако се получи, аз пръв ще премина оттатък...

— Не. За Инструментите отговарям аз — запъна се Рита.

— Аз пък отговарям за теб — отвърна Орезиас. — Но щом продължаваш да упорстваш, можем първо да изпратим някое от опитните животни в клетките. — Той я докосна нежно по рамото. — Рита, не съм безразсъден глупак. И не ми се умира. Ще бъдем предпазливи.

Дотича и войникът с втория калъф. Рита вдигна капака и извади контролния пулт и рециркуляционната кутия, и двете прикрепени здраво за широк черен колан. Орезиас вдигна ръце и тя закопча колана на пояса му.

— Как се работи с това? — попита я той. Рита помисли малко, сетне докосна контролния пулт с пръсти. Уредът не влезе във връзка с мислите ѝ, както правеше ключицата — изглежда, не беше толкова усъвършенстван. Какво би сторила Патрикия? Сигурно щеше да разговаря с него.

— Включване, моля — произнесе тя на елински, — Осигури защита. — Нищо не последва. Тя помисли още малко и реши да опита пак, но този път на английски, езика, на който я беше обучавала Патрикия, — Моля, включване. Осигури защита.

Отново никаква реакция.

Рита почувства прилив на гняв заради безпомощното си невежество. Защо Патрикия не я бе научило как се работи с Инструментите? Може би към края на живота ѝ я беше напуснала предишната острога на ума.

— Не зная какво да правя — призна тя. — Освен... да опитам на себе си... Орезиас поклати глава.

— Ако Нейно Императорско Величие все още седи на трона, ще ми отреже главата. Първо ще изпратим опитно животно. — Той нареди да донесат една клетка.

— Аз ще ида — прошепна Луготорикс на Рита. Тя поклати глава, още по-объркана. Те бяха аматьори, всички до един, и никой от тях нямаше абсолютно никаква представа за опасностите, които можеха да ги дебнат отгътък. Донесоха клетката с малко мъхесто зверче, сгушено в нея. Между решетките стърчеше само розовото му носле. Рита слезе в придошлия поток, прецапа мътните му води и застана пред вратата.

— Къде да го сложа? — попита тя.

— Остави на мен. — Орезиас стоеше зад нея с дълъг прът в ръка. Рита неволно се засмя.

Орезиас вдигна клетката с върха на пръта и я приближи към центъра на светецата лупа. Внезапно клетката и зверчето изчезнаха, сякаш отнесени от невидимата ръка на вълшебник.

— Да изчакаме десетина секунди — промърмори смутено Орезиас. Ръцете му видимо трепереха.

Рита се озърна. До слуха ѝ достигна приглушен тътен, който приближаваше от север.

— Киргизи! — извика неочаквано Агта. — Стотици са!

— Къде? — попита го преbledнелият Орезиас. Все още не смееше да изтегли обратно клетката.

Луготорикс изтича горе при войниците. Рита се разкъсваше между желанието да остане при Орезиас и да се присъедини към другите, за да разбере какво става. Войниците си разменяха изплашени викове. Тътенът се усилваше.

— Конници и пехота! — извика ѝ Луготорикс. — Близо са. Идват насам.

— Какво е знамето? — попита Орезиас, напрегнал мускули да задържи неподвижно пръта с клетката. Лещата продължаваше да виси във въздуха, необезпокоявана, погълнала през невидимия си проход малкото животинче.

— Не виждам знамена — отвърна Джамал Атта. — Това са киргизи! Трябва да се махаме!

Орезиас изтегли клетката обратно. Рита зърна вътре окървавена космата топка. И двамата я погледнаха втрещено. Животинчето беше мъртво. Или по-точно онова, което бе останало от него.

— Какво му се е случило? — попита Рита.

— Изглежда, сякаш се е взривило отвътре или нещо го е разкъсало — обясни Орезиас. Той опипа клетката — беше съвсем запазена, само дето от пода ѝ се стичаше кръв. Орезиас я откачи и побърза да я пхне в приготвената платнена торба. Дотича Луготорикс и я сграбчи за ръката.

— Тръгваме — нареди той с нисък глас. Не изпускаше нито за миг оръжието. Рита се подчини.

Двамата изкачиха склона и се огледаха. Войниците тичаха към „пчелите“, нарамили сандъци с припаси. Един се спъна и падна в тревата с уплашен вик. Рита помисли, че е прострелян, но войникът се изправи и продължи. Тя погледна на север, зад „пчелите“, и забележа тъмна линия от ездачи, които се бързо приближаваха. Чуваха се диви крясъци и тропот на копита. Зад конниците се виждаше огромно прашно кълбо. Някои размахваха саби и пушки. Скрит от прашния облак, неочаквано близко се появи странен на вид въздухолет с разположени на няколко етажа криле. Въздухолетът се носеше с пронизително бръмчене съвсем ниско над степта. Той прелетя над лагера и се вдигна нагоре, за да направи обратен завой. В задната му част имаше втора наблюдателна кабина. Рита съвсем ясно различи телескопа, монтиран пред кабината. В този момент Луготорикс я вдигна на ръце, притисна я към себе си и се затича към по-близката от „пчелите“. Отзад ги следваше Орезиас. Тя се озърна и забележа Джамал Атта, който подканяше войниците да побързат с товаренето на припасите от изоставения транспортен кораб.

— Оставяй всичко! — извика им той. — Към „пчелите“!

Но вече беше твърде късно. Конниците нахлуха в лагера, спуснаха се в долчинката и прецапаха рекичката, като едва не попаднаха във вратата, а после изкатериха брега и спряха запенените коне.

Бяха облечени с черни наметала и тъмносиви панталони, препасани с широки шарени пояси. Носеха кожени шапки с езици над ушите и размахваха пушки, огласяйки околността с радостните си викове. Войниците се озъртаха с подивели погледи. Никой не посмя да извади оръжие.

Врагът имаше огромно числено превъзходство. На всичко отгоре отново заваля и това увеличи суматохата.

Луготорикс я вдигна към широко отворения люк на „пчелата“, пъкна я в кабината, скочи след нея и насочи дулото навън. Вътре имаше още войници. Други пък допълзяха под търбуха на въздухолета, спасявайки се от копитата на подивелите животни. Конниците бяха най-малко триста.

Втората „пчела“ запали двигателите. Рита изтича при илюминатора на отсрещната стена и забеляза, че перките се въртят с бясна скорост, а реактивните турбини са обърнати надолу, към тревата. Няколко конници кръжаха пред пилотската кабина, размахваха пушки и крещяха свирепо; Орезиас се наведе до нея. Зад него се покашля Деметриос.

— Няма да ни позволят да си тръгнем — рече той. Джамал Атта беше останал навън и стоеше гордо на едно хълмче, заобиколен от конници. После се обърна и закрачи бавно към втората „пчела“. Спря близо до кабината и извика нещо на пилота.

— Сигурно му казва да изгаси машината — предположи Орезиас.

— А какво стана с животинчето? — попита Деметриос, който надзърташе от съседния илюминатор.

— Мъртво е — отвърна Орезиас. — Късметът ни изневери точно в края на експедицията.

— От какво?

— Сякаш нещо го е изяло и изплюло! — отвърна Орезиас. — Нищо чудно и нас да ни сполети същата участ.

Заобиколен от група ездаци, Джамал Атта разговаряше с някакъв едър тъмнокос субект, наметнат с черен вълнен ямурлук, който му

придаваше титанични форми. Киргизкият водач размаха заплашително сабя към гърдите му. Джамал се престори, че не я забелязва, и продължи да се оглежда с достойнство, въпреки че беше мокър и имаше жалък вид. Останалите конници събираха разпръснатите войници. Двигателите на втората „пчела“ угаснаха и турбините замлъкнаха със затихващо свистене.

— Изглежда се предаваме — въздъхна Орезиас. — Нямаме друг избор.

Рита все още стискаше ключицата. Не беше ѝ обръщала внимание от няколко минути. Тя сведе глава под рамката на прозореца и съсредоточи вниманието си върху информацията, която течеше от инструмента. Пред очите ѝ се появи познатото изображение. Вратата продължаваше да сияе под формата на червен кръст, но около нея нямаше никакви символи. Ключицата просто не забелязваше ездачите или ги смяташе за незначителен фактор. Но нещо ставаше с червения кръст. Той бе заобиколен от втори червеникав кръг, а зад него проблясваше и трети.

Кръговете се разчупиха на три еднакви парчета и се завъртяха около кръста.

Какво става?

Вратата продължава да се разширява, информира я илючицата.

Как?

По заповед от другата страна,

Рита почувства, че сърцето ѝ замира. Не беше уплашена — по-скоро развълнувана и смаяна.

— Какво направихме? — промърмори тя. После затвори очи и за кой ли път съжали, че Патрикия не е тук, до нея.

Пред люка на тяхната „пчела“ бяха спрели трима конници и крещяха нещо на войниците. Орезиас се изправи и разпери ръце, за да покаже, че не е въоръжен. Средният ездач, гологлав, с дълги тънки мустаци, се наклони напред в седлото и махна на Орезиас да излезе.

— Говориш ли елински? — попита го ездачът.

— Да — отвърна Орезиас.

— Нашият главен стратег иска да разговаря с теб. Нали ти си Орезиас?

— Да.

— И си по-старши от онзи арабиос — Джамал Атта?

— Да.

— Какво търсите тук? — попита гологлавият заинтригуван, После се изправи в седлото, размаха заплашително сабя и извика. — Не, не ми казвай! Ще докладваш на главния стратег! Ти и оня, черният!

Орезиас скочи на тревата и последва гологлавия към мястото, където Атта разговаряше с мъжа с ямурлука.

Рита беше съсредоточила вниманието си върху изображението на ключицата. Сиянието около кръста се беше увеличило, което според ключицата беше знак за повишената активност на вратата. От мястото, където бяха, не се виждаше нито долчинката, нито самата врата.

— Нещо става — рече тя на Деметриос. Той коленичи до нея. От косата му течеше вода. Протегна ръка и Рита му позволи да докосне ръкохватката. Очите му се разшириха.

— Богове! — изпъшка той. — Какъв кошмар!

— Предполагам, че татарите не забелязват нищо необичайно — каза Рита. — Но тя продължава да се разширява и набира мощност.

— Защо?

— Нещо се готви да мине през нея.

— Може би сънародниците на баба ти — подхвърли Луготорикс. Държеше картечния пистолет в скута си, готов да го използва, ако се наложи.

Рита поклати глава.

Деметриос я погледна за миг, понечи да каже нещо успокояващо, но се отказа.

И кога ще е готова? — попита тя.

Вратата е отворена. Кога ще решат да преминат — това не мога да знам.

27.

Шишарк, Четвърта кухня

Обменът на информация достигна такива размери, че Олми почти нямаше време да обърне внимание на обезпокоително нарастващото сътрудничество между джарта и втория частичен. Риск естествено съществуваше, при това не малък — достатъчно беше джартът да вмъкне някоя „ларва“ сред общия поток, която да премине изградените бариери и филтри, а след това да подрони защитата му от тази страна. Но Олми бе съгласен да поеме този риск.

Обмяната не беше еднопосочна. Частичният на Олми също снабдяваше джарта с подбрана информация за, хората.

Физически Олми седеше на един камък недалеч от тясно поточе, загледан в утринната мъгла. Мислено изучаваше лабиринтите от различни социални слоеве в съзнанието на джарта, вече убеден, че информацията, която получава, е достоверна, а не фалшифицирана. Картината, която постепенно се оформяше, надхвърляше многократно всички познания на хората за техните врагове, събирани за немалкия период, през който бяха обитавали съвместно Пътя.

Този джарт беше изпълнител. Изпълнителите осъществяваха нарежданията на целевите възложители, от които се отличаваха както по форма, така и по начин на мислене. Изпълнителят беше нещо като работник, само че задачите, които получаваше, не бяха свързани с физически труд, а с умствен. Целевите възложители проектираха пътищата за осъществяване на определена политика. Те избираха кого да повикат от общата маса на изпълнителите, които се съхраняваха — както научи Олми — в нещо като аналог на Градската памет, само че в неактивна форма. В случай че за изпълнение на задачата беше необходимо материално тяло, то също се подбираше от съответния резервоар и можеше да бъде както биологично, така и механично, или смес от двете. Съществуваше и още една възможност, трети вид тяло, но Олми първоначално не можа да разбере чуждия термин — преводът

му беше математическа форма, но липсваха каквито и да било допълнителни сведения за него.

Джартът не беше склонен да се разделя лесно с важна информация. Както и Олми.

Над целевите възложители стоеше управлението. Управлението създаваше политиката и предвиждаше резултатите с помощта на интензивно моделиране и симулиране. Управлението беше съставено от джарти в техните оригинални тела, без никакви допълнения или усъвършенствания, Членовете му бяха смъртни и им се позволяваше да преустановят съществуването си, или да умрат, след определен период на служба. Никога не прекопирваха съзнанията им. Олми беше озадачен от подобно необичайно и на пръв поглед недалновидно решение в иначе доста гъвкавото и аморфно общество на джартите, Не беше ли разточителство да се губи по такъв начин натрупаният безценен опит и познания, вместо просто да бъдат прехвърлени на следващото поколение? Той си отбеляза да поразрови допълнително из сведенията на джарта по този въпрос.

Над управлението и всички останали обществени нива беше командният наблюдател. В началото Олми не можа да схване неговата роля. Членовете на тази каста бяха неподвижни, лишени от телесна обвивка и обитаваха постоянно памет, различна от тази, където държаха неактивните изпълнители. Джартите командни наблюдатели — ако въобще можеха да се нарекат джарти — бяха лишени от всякакви емоции и притежаваха само чисто рационални способности. Изглежда, задачата им беше да събират информация от всички слоеве на обществото, да преценяват постигнатите цели и ефикасността на предприетите действия и да спускат препоръки на управлението.

Като цяло — отново за изненада на Олми — кибернетичните технологии на джартите нито притежаваха, нито познаваха изкуствено създадените програми. Всички процеси се осъществяваха от вградени съзнания на джарти, които по едно или друго-време са притежавали собствени тела. Тези съзнания запазваха постоянна връзка със спомените си, колкото и да бяха отдалечени от своята първоначална среда и независимо от броя на презаписите, измененията и усъвършенстванията. Напълно възможно беше някои от тях да помнят още времето преди завладяването на Пътя, когато джартите са обитавали само един свят — своя роден.

Съществуваше и друга възможност — джартите да се окажат сбор, комбинация от много различни същества, смесица от разнообразни култури.

Единствената каста в обществото на джартите, на която се позволяваше да се възпроизвежда по естествен път, беше тази на управлението. Нямаше никакви данни за телесната форма на членовете на тази каста. Олми постепенно започна да осъзнава, че физиологията на джартите е много по-маловажна, отколкото смятаха хората. Също като хората и джартите се бяха заели да усъвършенстват телата, с които ги бе надарила първоначално природата, но бяха стигнали много по-напред в този процес.

За Олми нямаше съмнение, че погледнато в перспектива, в процеса на своето развитие човешкото общество неминуемо ще достигне социална структура подобна на тази, която бяха изградили джартите. Въпреки опитите на неогешелистите за възраждане на остарелите и забравени форми на общуване и съществуване.

Значеха ли нещо в подобно общество понятия като свобода и индивидуалност? Още една бележка, още един въпрос.

Сред цялата информация Олми не намери нищо, което би имало някакво важно стратегическо значение — нито думичка за действията на джартите вътре в Пътя, за техните търговски партньори (ако имаше такива) или за крайните им цели (също ако имаше такива). Той реши да изстиска тази информация, дори ако се наложи да даде подобна в замяна.

А инак обмяната на сведения му приличаше на странен, непознат танц. В началото участниците пристъпват несръчно, после трескаво ускоряват темпото, достигат някакъв връх, а сетне преминават към умерена крачка.

Поне засега между тях беше налице почти пълно сътрудничество, Олми се съмняваше, че то ще просъществува дълго; в края на краищата джартът бе дошъл тук с определена задача и може би вече си даваше сметка за огромния период, изминал след пристигането му.

Значи просто дебнеше удобния момент.

28.

Шишарк

Изпратеният от Корженевски частичен откри Олми на един остров в горите на Четвърта кухня. Прехвърлен в специално оборудвана сонда-следотърсач, частичният претърси кухнята с помощта на инфрачервени датчици и откри общо седемстотин и петдесет души. Повечето бяха на групи от двама-трима, седемдесет обикаляха сами и само двама проявяваха подчертан стремеж към уединение. Частичният анализира топлинните характеристики на тези двама и се насочи към по-вероятния обект.

Подобно издирване би било немислимо при всякакви други обстоятелства, тъй като щеше да бъде сметнато за грубо вмешателство в личната свобода. Но Корженевски разбираше, че е необходимо Олми да се срещне лично с Мирски. Освен това се нуждаеше от подкрепата му при предстоящите дебати във Възела. Трудно щяха да се вслушат в съветите му, когато аргументите на Мирски бяха толкова убедителни. Как да спориш с боговете, дори когато съществуват някъде на края на времето?

За разлика от него, частичният нямаше подобни проблеми. От него се искаше да открие Олми, а след като го стори, да го доближи и да проектира съответните пикти, които го обозначаваха като призрак с определен статус.

От гледната точка на Олми всичко това изглеждаше сякаш Корженевски се е появил неочаквано в покрайнините на гората.

— Добър ден, сер Олми — рече призракът.

Олми направи опит да изплува от засипващия го поток информация и на лицето му се изписа чисто човешко раздражение.

— Доста усилия ти е струвало — рече той.

— Случи се нещо необикновено — информира го призракът. — Нужно ни е личното ти присъствие в Трета кухня. — Олми го гледаше равнодушно. Все още не знаеше какво да мисли за

неочакваната среща. — Трябва спешно да вземем решение за Пътя. Моят оригинал настоява да потеглиш незабавно,

— Повикването от страна на Възела ли идва?

— Не официално. Спомняш ли си Павел Мирски?

— Никога не сме се срещали. Но зная кой е.

— Той се завърна — произнесе призракът, като излъчваше трескаво допълнителни подробности.

Лицето на Олми се сгърчи от болка. Той потрепери, раменете му се отпуснаха и напрежението постепенно го изостави. Олми прекъсна потока на приемана отвътре информация и направи опит да се съсредоточи върху главното си съзнание и връзката си с Корженевски — някога негов учител, човекът, който беше променил изцяло живота — или по-точно животите му. Вестта за пристигането на Мирски постепенно придобиваше истинското си значение — тя беше колкото изненадваща, толкова и странна и' интригуваща. Олми не се съмняваше в съобщението на призрака. Събитията очевидно бяха поели в нова, непредвидена посока.

— Има ли поне малко време да се поразтъпчем из гората? — попита Олми с усмивка.

Призракът само поклати глава и отвърна:

— Скоро ще дойдат да ни вземат.

— Блудният син — рече Корженевски, разпери ръце и притисна Олми в обятията си. Намираха се в едно от преддверията на сградата на Възела.

Олми се засрами. Корженевски го беше посрещнал с искрена радост, а той не смееше да му разкрие онова, което ставаше вътре в него. Все още се налагаше да следи бдително за равновесието между имплантатите и най-вече да държи под око убежището, което бе предоставил на джарта.

— Къде е Мирски? — попита той, надявайки се да избегне неудобни въпроси.

— С Гари Ланиер. Сесията на Възела е след два часа. Мирски ще говори пред пълна зала. Искаше преди това да се срещне с теб.

— Той истински ли е?

— Колкото съм аз.

— Виж, това ме безпокои — засмя се пряко сили Олми.

— Освен това разказва някаква удивителна история — продължи Корженевски, който, изглежда, не намираше нищо смешно в ситуацията, вдигна глава и се загледа към стената от метеорно желязо. — Създали сме доста проблеми.

— Къде?

— В края на времето. Помня, преди неколкостотин години, когато конструирах Пътя, обмислях и подобна възможност... Но тогава ми се струваше хипотетична... Отдадох идеята си на моята склонност към всякакви кошмарни предположения, И все пак не можех да се отърва от нея. Все очаквах да се завърне някой от отпътувалите квартали.

— И ето че дойде. Корженевски кимна.

— Той не размахва обвинително пръст. Дори изглежда щастлив, че се е върнал. Но въпреки това ме плаши. Оказва се, че носим огромна отговорност. — Корженевски втренчи поглед в Олми. — Можеш ли да откажеш на молбата за помощ?

Олми поклати машинално глава. Дължеше на Инженера много повече, отколкото би могъл да направи някога за него — дори и ако пожертва живота си. Корженевски бе извършил революция в света на Олми, разтворил бе пред него нови, невъобразими хоризонти.

— Винаги на вашите услуги, сер — промърмори той.

— В близките месеци, може би дори още днес, ако намеря подходящ момент — и ако Мирски съумее да изложи историята си пред Възела също толкова впечатляващо, колкото го направи с нас, — възнамерявам да препоръчам отварянето на Пътя.

Олми го гледаше с крива, иронична усмивка.

— Да, зная — кимна Корженевски. — Ще срещна яростна опозиция по този въпрос.

Изглежда, никой вече не си даваше сметка за истинското състояние на нещата — дори и неговият учител. Олми сметна, че мигът не е подходящ, за да го поправа. Но все пак не се сдържа да сложи, макар и предпазливо, пръст в раната.

— Нали не бъркам, ако кажа, че намираш този обрат за крайно неприятен?

— Свързан е с предостатъчно вълнения и предизвикателства — отвърна Корженевски, — както и с мъдрост. А аз открай време държа на мъдростта.

— Кой от нас не се бои от последствията? — прекъсна го Олми.

Ланиер и Мирски се приближиха откъм асансьора. Мирски ускори крачка, усмихна се и протегна ръка на Олми.

— Не се познаваме — рече той. Ръкостискането му беше съвсем човешко. Топло. — Зная, че сте човек на дълга.

Олми трепна, смутен от странното встъпление в разговора. Мирски го разглеждаше мълчаливо. „Кого ли вижда всъщност?“ — помисли си Олми.

— Надявам се, че сте наясно с проблемите — добави Мирски.

Олми се поколеба, после каза:

— Само с някои... и донякъде. Мирски кимна.

— Не се излъгах в очакванията си за вас. Сега вече мога да се срещна с останалите — добави той. — Предполагам, че всички горят от нетърпение. — Той се обърна неочаквано и пое към залата. Едва сега Олми погледна Ланиер.

— Как си? Жена ти как е?

— Добре е, работи по някакъв проект...

— Току-що пристигна в Шишарк — осведоми ги Корженевски. — Работят заедно със сера Рам Киккура.

— Няма ли да ме изслуша най-после Възелът? — попита Мирски, който се беше върнал при тях. — Не мога да се успокоя! Вълнувам се — представяте ли си?

— Не — отвърна с нисък глас Корженевски. Мирски отново спря пред Олми.

— Вие смятате, че джартите отново ще бъдат ваши врагове — изрече той. — Освен това подозирате, че този път няма да са сами. Знаете, че талситяните са били техни съюзници преди — и че могат да станат отново. Вие работите върху този проблем, нали? Точно това очаквах от вас — завърши той и изгледа многозначително Олми.

— Същият ли е? — попита Олми Ланиер, след като Мирски стигна противоположния край на помещението. — Да и не — отвърна Ланиер. — Той не е човек. Корженевски се засмя.

— Това факт ли е, или само предположение?

Ланиер прехапа устни.

— Не може да е човек. Не и след всичко, което е преживял. Освен това не ни казва цялата истина. Не зная защо.

— А той знае ли дали ще успее? — попита Олми.

— Не. Мисля, че не знае. — Ланиер се огледа замислено. — Никога не съм срещал някой като него. Трябва да си призная, че малко му завиждам.

— Не е зле да сме по-предпазливи в преценките си — намеси се сухо Корженевски. — С този ангел, който кръжи наоколо.

Мирски отново изникна край тях.

— Нервен съм! Не съм се чувствал така от... от много време! Толкова е вълнуващо!

Корженевски го погледна навъсено.

— Наистина ли не ви интересува? — попита го той.

— Простете? — Мирски, спря и погледна учудено Инженера.

— Принудени сме... принуден съм да взема решение, което се опитвам да отложам вече четиридесет години! Ако отново поведем война с джартите, резултатът може да е катастрофален — да загубим всичко. — Той се намръщи.

— Дори Земята.

— Нямате представа колко много ме интересува — отвърна Мирски. — Заложено е много повече от Земята.

Но Корженевски нямаше намерение да се предава толкова лесно.

— Сер Мирски, не зная дали сте ангел, но съм сигурен, че не давате пукната пара за кожата ни.

— Да не ми се сърдите за нещо? — попита объркано Мирски.

— Сърдя се на цялата тази история! — рече Корженевски и вдигна едно рамене. — Простете, че избухнах — добави той и погледна Олми, който следеше разговора, скръстил невъзмутимо ръце. — Но и двамата сме под влияние на чувствата си. Сер Олми сигурно няма търпение да се върне при изследванията си, с надеждата Хексамонът никога да не се свързва повторно с Пътя, докато аз съм очарован от тази възможност. Поне тази част от мен, която си спомня Патриша Васкес...

Ланиер едва не подскочи, когато Корженевски погледна към него. Стори му се, че го гледа Патриша.

— Тя е най-нетърпеливата. Но едно е какво искаме ние и съвсем друго какво е нужно на Хексамона. Вашите доводи са непреодолими... Дразни ме само привидното ви безгрижие. — Корженевски сведе поглед към пода и въздъхна болезнено. Мирски мълчеше.

— В интерес на истината — подхвърли Олми, — натискът върху Хексамона за отваряне на Пътя щеше да е огромен дори без вашата поява.

— Благодаря ви за подкрепата — почти прошепна Мирски. — Очевидно има различие в гледните ни точки. Трябва да внимавам с това по време на изказването си. — Той разпери объркано ръце и огледа тялото си. — Толкова е странно да живееш с ограничения, да се движиш по утъпкани пътища. И отново да притежаваш собствена плът. Една безумна, опияняваща плътска слепота... и покой.

Над вратата се появи познатият символ на Земята, заобиколена от спиралата на ДНК — знак за начало на сесията. Под символа се материализира един частичен представител на президент-министъра Дрис Сандис.

— Моля, влезте — повика ги той. — Залата ви очаква.

Мирски помръдна рамене, усмихна се и забърза към вратата. Ланиер го последва, а Олми и Корженевски влязоха накрая. Олми се настани на отреденото му място, завладян от спомени за последното си посещение тук, когато трябваше да докладва пред Безкрайния Хексамонов Възел на Аксисград. Тогава Земята все още беше като кървяща язва, с витаеща наоколо смърт.

Мирски изчакваше търпеливо да му дадат думата в светещата сфера. В креслото до президент-министъра седеше президентът Фарен Силиом. Ланиер беше придърпал един от многобройните проектори. Знаеше какво го очаква, но гореше от желание още веднъж да преживее цялата история и да чуе изявлението на Мирски.

До него седеше някакъв телесен ортодоксален надерит и се усмихваше учтиво. Беше пиктирал любопитство за възрастта на Ланиер.

— От Земята съм — осведоми го Ланиер.

— Аха — кимна телесният. — Знаете ли нещо за предстоящото изказване?

— Няма да е честно, ако ви кажа най-интересното — отвърна загадъчно Гари. — Пригответе се за пътешествието на своя живот.

29.

Гей

Киргизът с черния вълнен ямурлук седеше с кръстосани крака в средата на кръга, оформен от неговите войници, Орезиас, ДжамалАтта, Деметриос и Луготорикс. Рита остана с другите пленници извън кръга. Жените очевидно бяха аномалия за една военна експедиция и никой не искаше да повярва, че тя е от водачите.

Доведоха преводач: дребен, с къдрава коса, облечен в размъкната военна униформа, която вероятно беше постоянно на мода в Северна Рус, широки копринени панталони и черни ботуши. Едрият киргиз избоботи нещо и преводачът повтори след него на добре разбираем елински.

— Аз съм Батур Чингиз. Аз управлявам тукашните степи от името на моите господари от Азовианска Рус. Вие сте проникнали незаконно на наша територия. Искам да знам причината, за да докладвам по радиото на моите господари. Можете ли да ми я съобщите?

— Ние сме научна експедиция — отвърна Орезиас. Докато предаваше думите му, преводачът се усмихна, Батур също се засмя, показвайки два реда жълти зъби.

— Не съм глупак. Не виждам защо е трябвало да предприемате подобен риск, вместо да помолите за същото Нашите учени хора.

— Въпросът не търпеше отлагане.

— А ти какво ще кажеш? — обърна се киргизът към Атта.

— Същото.

— Ах, така значи. Ще докладвам, че лъжете, а моите господари ще наредят да ви убия или може би да ви изпратя до Мискна в клетка. Да не сте бегълци от бунта в Аскандергул? Става дума за Александрия — поясни преводачът.

— Не разбирам — каза Орезиас.

— Питам, не бягате ли от вашия дворец? Може би искате политическо убежище?

— Не знаем почти нищо за този бунт,

— Ние също получихме новината едва преди няколко часа. — Киргизът вдигна рамене и ги загледа проницателно. — Тук не обичаме да бърбим празни приказки Иска да каже, че не са варвари — поясни отново преводачът. — Имаме радио и поддържаме постоянна връзка с нашите главни сили. Дори се къпем, когато реката придойде или се върнем в лагера.

— С цялото си уважение пред великия киргизки народ и неговите руски господари — поде тържествено Агта като погледна Орезиас, — ние наистина се озовахме незаконно във вашите земи и смирено молим за прошка. Чувствам, че великият Батур Чингиз, който денем се надбягва с вятъра, а нощем е страшилището на степта, ще ни дари тази милост. — Орезиас присви гневно очи, но предпочете да премълчи този опит за изграждане на дипломатически отношения.

— Приятно ми е да чуя подобни слова. Виждам, че започвате да разбирате положението си. Но не аз мога да ви дам прошка. Защото, както казахте, аз съм само един войник. Стига за това. Я да чуем сега, ще кажете ли нещо повече за тази ваша експедиция, преди да ви изпратя нататък?

Рита потрепери. Бяха ѝ отнели ключицата в момента на залавянето и тя нямаше никаква представа за състоянието на вратата. Смрачаваше се. Ставаше все по-хладно. През последните няколко часа имаше възможността да осъзнае няколко факта, за които досега не си беше давала сметка. Първо — че можеше да умре. Тези хора щяха да ги избият, без да им трепне окото. Луготорикс не можеше да я защити, макар че сигурно би направил опит, ако имаше поне малка възможност,

Тя беше причината да са тук. Не можеше да прехвърли вината върху Патрикия. Сама се съгласи да дойде с експедицията, освен това знаеше какво ще бъде решението на Клеопатра, когато ѝ отнесе новината за съществуването на вратата.

Отново заваля и прекъснаха преговорите. Киргизите ги изтикаха под дъжда, недалеч от отрупаните в безпорядък припаси от въздухолетите. „Живи няма да се измъкнем оттук“ — промърмори Агта. Малко по-късно киргизите опънаха въже около пленниците и разположиха постове. Диваците ги оглеждаха свирепо и от време на

време размахваха допотопните си пушки, за да покажат, че ще застрелят първия, който се опита да избяга. Рита приседна в калта и разтърка уморено лицето си. Всички мускули я боляха, беше изтощена от дългите часове на постоянна уплаха. Ужасно ѝ се ходеше по нужда, но не смееше да се отдели от групата, а и се опасяваше, че може да ядоса пазачите. Знаеше, че няма да издържи дълго.

Тя вдигна отчаян поглед към звездите и почувства студените струйки на дъжда по лицето си, „Те не знаят, нито пък ги интересува“ — помисли си с огорчение.

Ето че и боговете значеха нещо само в земите, където ги почитаха. С какво би могла да им помогне тук нейната покровителка Атине? Все пак молитвите винаги ѝ действаха успокояващо и тя реши да се помоли.

— Не мога повече, трябва да се изпикая — промърмори накрая. Джамал Атта, седнал близо до нея, я погледна учудено.

— Аз също. Ако опитаме...

Рита не му обърна внимание, загледана в нещо странно над главата му. Дълга светеща зелена лента, която се носеше беззвучно съвсем близо над земята.

— ...да направим кръг — довърши Атта.

Лентата премина над тях и в този момент се появи още една. Изглеждаха съвсем близо.

Вратата. Нещо ставаше с вратата.

Двете ленти изчезнаха. Наоколо цареше обичайната за големи лагери глъчка — войниците разговаряха, смееха се, чуваше се тропот на ботуши, вятърът свистеше в тревата. Миришеше на влажна пръст и уплашени мъже.

Атта вече беше приключил с подреждането на хората в импровизирана тоалетна. Рита влезе в кръга, събу панталоните и се облекчи. Няколко мъже я погледнаха крадешком, използвайки момента — въпреки отчаяното си положение — да зърнат гола женска плът. Рита закопча панталоните, напусна кръга и потърси другарите си. Седяха наоколо, отпуснали отчаяно глави, със замислени, разтревожени лица.

Знаеше какво си мислят — че са в безизходица. Сега вече Рита наистина се надяваше нещо да дойде през вратата. Това можеше да е едничкият им шанс за спасение.

Истински ли бяха тези зелени светещи ленти, или само ѝ се привидяха?

Тя бръкна в джобовете на якето си, опитвайки се да стопли ръцете си. Небето беше съвсем черно, огромен мрачен облак заплашваше да скрие луната. Видимостта рязко намалая.

Дъждът се усили. Едва сега Рита осъзна, че в степта е настъпила необичайна тишина. Изчезнали бяха всички доскорошна звуци. Само мрак и плющенето на дъжда. Луната надникна от другия край ѝа облака. Луготорикс се беше изправил до Рита, огромен и неподвижен. Без да каже дума, той я докосна по рамото и посочи оградата вляво. Точно отвъд ограденото място, на не повече от разтег над степта плуваше някакво странно сияние с форма на полумесец или острие на сабя, широко колкото разперени ръце. Краищата му потрепваха като платно на вятъра. Бързо и съвсем безшумно сиянието пресече отсамния край на лагера и се изгуби от погледа. „Прилича на смъртта“ — помисли си Рита.

— Киргизите? — попита тихо Луготорикс.

— Не вярвам — отвърна тя.

— Аз също. — прошепна той. Рита се огледа за Атта и Орезиас, но в тъмното не можеше да ги разпознае сред тълпата. Внезапно въздухът се разцепи от страхотен, оглушителен трясък, който сякаш идеше от всички страни на лагера. Палатките рухнаха, освобождавайки пътя за някаква. Невидима сила. Рита стоеше като парализирана, абсолютно неспособна да помръдне. В гърба ѝ се забиха нечии остри нокти и тя почувства, че дъхът ѝ спира. Луготорикс скимтеше като ранено куче. Никога досега не беше чувала човек да издава подобни звуци. Главата ѝ се люшна назад, устата ѝ увисна безпомощно разтворена и тя отново видя блестящите зелени ленти.

Нещо я повдигна. Струваше ѝ се, че тревата е пораснала до неимоверни размери и е станала метална: целият лагер беше покрит с танцуващи и святкащи стоманени остриета, чиито неравни краища се плискаха подобно на крайбрежни вълни, а на върха си имаха гладки зелени каски или качулки. Гърбът ѝ беше вдървен, навсякъде усещаше непоносима болка, но не успя да изкрещи, защото мускулите ѝ бяха парализирани. Все още можеше да вижда, но затова пък постепенно губеше способността си да разсъждава.

30.

Гея

Ключицата се озова в ръцете ѝ и веднага я завладя спокойствие. Познаваше я и за момента това бе напълно достатъчно. После някой я издърпа и Рита усети празнота от загубата ѝ.

Почти веднага, ала всъщност много по-късно, ключицата я информира, че вратата е разширена докрай в размери, достатъчни за „търговски обмен“. Имаше и други врати. Последното я разтревожи допълнително.

Луготорикс стоеше съвсем гол между две сияещи змии-саби, които го докосваха на различни места. Познаваш ли този човек?

Да. Имаш ли нужда от него?

Да. А другите?

Тя си спомни за Деметриос и Орезиас.

Пощадиха и тях.

Зачуди се какво ли ще стане с останалите.

Фактът, че е център на нечие внимание, не ѝ беше никак приятен. Известно време те бяха много, накараха съзнанието ѝ да се раздвоява и подлагаха дубликатите на тягостни преживявания. Това беше всичко, което помнеше. Тялото ѝ не беше наранено.

Нито за миг не я оставяха сама.

Разпитваха я дали Атине е отваряла врати към Гея, а също Изис и Астарт. Рита отрече. Не вярваше, че тези висши създания, тези богове, са съществували някога, Това ги заинтригува.

Тези божества да не са само въображаеми спътници, които ви дават утеха от неизбежната смърт?.

Не знаеше какво да отговори.

Ти не си направила ключицата.

Тук отговорът беше излишен.

Как я намери?

Тя им разказа.

Повярваха ѝ.

Останаха много заинтригувани от наместницата.

Тя е мъртва, събщи им Рита.

Ти произхождаш от нея.

Отново нямаше нужда от отговор.

Последва период на интензивни, почти болезнено неприятни усещания.

Но все пак времето течеше и тя го усещаше.

Лишена от спомени, Рита се озова на някакво непознато място, под синьо небе и застинало като мрамор море.

Тази картина изчезна, върна се отново, но този път Рита беше съвсем малка и се намираше в подножието на светилището на Атине Линдия. Сега вече си спомняше всичко, целия си живот. До нея стоеше млад красив мъж, макар че лицето му изглеждаше някак неясно. Зачуди се дали не ѝ е приятел, или може би любовник.

— Хубаво ли ти е? — попита я той. — Моля те, отговаряй честно.

— Поне не боли.

— Надявам се, не ни се сърдиш, че се натрапваме. Не сме имали много възможности да работим директно с вашата раса. Предишните ни опити бяха неуспешни.

Рита не отговори. Беше твърде объркана.

— Може би предпочиташ да ме наричаш с име?

— Но аз не те познавам.

— Искаш ли да останем тук?

Струваше ѝ се най-правилно да каже „да“. Тя кимна, усещайки приятната топлина на слънцето по кожата си и хладния повей от вътрешността на изоставения храм зад тях. Не вярваше, че действително се намира на това място.

„Аз съм Рита — повтаряше си тя. — Жива съм. Може би са ме пренесли през вратата. И може би Патрикия ще дойде от Хадес.“

31.

Град Шишарк

По причини, известни само на него и на неговия адвокат, президентът реши да не се настанява в апартаментите на Възела, разположени под централния купол. Вместо това взе временно жилище в една прилежаща сграда, наречена „Пет века Пътешествие“. Именно там, четири часа след изказването на Мирски, президентът събра на съвещание Корженевски, Олми, Ланиер и самия Мирски.

— Простете прямотата ми — пиктира в началото той, като се обръщаше главно към Корженевски, — но никога през целия си живот в Пътя и сега, в орбита около Земята, не съм присъствал на подобно предателско поведение при това от страна на изтъкнат гражданин на Хексамона.

Корженевски се поклони хладно.

— Отправих молбата си неохотно, под тежестта на неизбежните обстоятелства — заяви невъзмутимо той. — Това, предполагам, беше очевидно за всички,

— Ако питате мен, целият Възел се нуждае от един освежаващ талситов сеанс — отвърна Фарен Сидиом, притиснал с пръст точката между очите си, президентът погледна равнодушно Ланиер, после премести очи към Мирски. — Може и да имаме някои ограничения... но Хексамонът се смята за доста напреднало общество. Ето защо ми е трудно да повярвам, че работата ни би могла да доведе до подобни катастрофални последици в далечното бъдеще.

— Намирате се на кръстопът — вметна Мирски,

— Така твърдите вие. Но ние също не сме пълни невежи. Помня например дребната измама, до която прибегна сер Олми преди години, когато ни върна Инженера. Той винаги е служел вярно на надеритската идея. Дали и това не е някоя измама, добре замислена манипулация?

— Правдивостта на моя разказ е повече от очевидна — заяви Мирски.

— Не толкова очевидна за някой, прекарал последните десет години в борба с различни защитници на отварянето на Пътя, Борба, в която изцяло бях подкрепян от Инженера. Нещо, което ми е трудно да си представя сега.

Ланиер преглътна мъчително.

— Мога ли да седна? — попита той.

— Но разбира се — разпери ръце Силиом. — От раздражение забравих маниерите си. — Президентът инструктира декора да създаде кресла за Ланиер и останалите, — Чака ни дълъг разговор — обърна се той отново към Корженевски. — Аз съм прагматичен човек. Толкова прагматичен, колкото може да е един политик, ръководещ нация от мечтатели и идеалисти. Поне за такъв се смята Хексамонът от векове насам. Но освен това ние сме хора твърдоглави, силни, и волеви. Веднъж вече посрещ-нахме предизвикателството на Пътя. Но едва не изгубихме войната с джартите, а сега те са разполагали с десети-летия, за да усъвършенстват тактиката си. Никой от нас не си прави илюзията, че джартите са напуснали Пътя, нали? Ланиер беше единственият, който не изрази съгласието си. Чувстваше се като джудже сред гиганти. Отново го споходи неприятната мисъл, че е излишен. — Разбирате ли объркването ми? — обърна се Фарен Силийм към Корженевски. — Да, напълно, сер президент.

— Тогава изяснете ми едно нещо. Твърдите, че са ви убедили да защитавате тази идея. Но можете ли да се закълнете тук, пред мен, в името на Добрия човек, Звездите, Съдбата и Светия Дух, че не сте въввлечен в някой гнусен замисъл за отваряне на Пътя и цялата тази история не е някоя долна машинация?

Няколко секунди Корженевски разглежда мълчаливо мрачното лице на президента. Сетне кимна. — Да, сер, кълна се.

— Съжалявам, че поисках това от вас. Но трябва да съм абсолютно сигурен. И никога не сте предполагали, че Мирски или някой друг може да се завърне?

— Напротив — имах известни предположения. Трудно е да се каже обаче, че вярвах в тях.

— Значи сте убеден, че Пътят представлява заплаха за някого?

— Не точно заплаха — намеси се Мирски. — По-скоро пречка.

— Каквото и да е. Убеден ли сте? — Президентът не откъсваше поглед от Корженевски.

— Да.

— Давате ли си сметка, че значителна част от членовете на Възела ви вярват безпрекословно и че бихте могли с лека ръка да изгубите доверието им? Всеки знае, че сте отдали значителна част от живота и силите си за създаването на машините в Шеста кухня. Вероятно изпитвате гордост при мисълта, че вашето откритие е променило съществено историята на Шишарк. Съвсем разбираемо е, ако се чувствате до известна степен забравен след възкресяването ви и след Разделянето. И все пак лично аз не вярвам, че толкова лесно бихте се съюзили с неогешелистите. — Малко поуспокоен, президентът разпери ръце към останалите и седна, — Сер Олми, ако отворим Пътя, чака ли ни нова война с джартите?

— Мисля, че да.

„Ето, това е“ — помисли си Ланиер,

— Сер Мирски, ако не отворим Пътя и по този начин не преустановим съществуването му от нашата страна, ще попречим ли на благородните намерения, които движат нашите далечни потомци?

— Не само наши, но и на всички разумни същества във вселената. Отговорът е да.

Фарен Силиом се облегна в креслото и притвори очи.

— Да си призная, все още ми се мяркат някои от образите, които така живо представихте одеде. Сигурен съм, че и другите участници се чувстват така, — Той се намръщи, — Гласуването ще е доста затегнато. Вероятно ще е необходимо пълно мнозинство. Наясно ли сте с всички тези проблеми?

Мирски поклати глава.

— Ще ви запозная поне с част от тях. Първо — нашата обществена система се отличава съществено от тази на Земята. При вземане на подобни важни решения гласуват всички граждани — не само телесните представители, но и тези в Градската памет. За подготовката ще са ни нужни няколко месеца. Всеки от обитателите на паметта ще трябва да създаде свой частичен, който да го представя в *mens publica*. Частичните постепенно се обединяват в една обща, монолитна маса, която има право да гласува за не повече от две до три секунди, макар по закон времето за обмисляне на вота да е значително по-дълго. При необходимост гражданите могат да подменят частичните си в рамките на един ден, с цел отразяване на евентуални

промени в позицията им. Това естествено е само техническата страна. В политически аспект отварянето на Пътя само за да бъде унищожен от нашия край, създава сериозни проблеми с всички противници на една нова война с джартите. Да не говорим за малцинството, което настоява Хексамонът отново да окупира Пътя. Освен това едва ли можем да се съмняваме, че джартите ще възпрепятстват всякакви наши усилия в тази насока. В края на краищата, те са заложили далеч повече на Пътя, отколкото ние. Прав ли съм, сер Олми?

— Да.

Фарен Силиом скръсти ръце.

— Не зная как ще погледнат на въпроса нашите земни съграждани. И дали въобще ще са в състояние да преценят важността му в този момент. За повечето от тях Пътят е само някаква мъглява физическа концепция и нищо повече. Земните все още нямат пряк достъп до библиотеките и Градската памет. Подозирам обаче, че неогешелистите ще предизвикат вълнения и дори ще настояват Земята да не участва в гласуването... А това ще е крайно неприятно.

— Земните сенатори ще се борят със зъби и нокти — кимна Ланиер.

— Доколкото познавам настроенията в Хексамона — продължи президентът, — силите на поддръжниците и противниците на отварянето ще са приблизително равни. Въпреки очевидното надмощие на неогешелистите през последните години във Възела. Но защо ви занимавам с всичко това? Тези проблеми са повече мои, отколкото ваши. От друга страна, именно вие ми ги създадохте, така че няма какво да ви щадя. Все някой ден ще трябва да пуснем духа от бутилката и никой не може да се обзаложи какъв ще е изходът...

Фарен Силиом се надигна, но пиктира към останалите знак да почакаят още малко.

— Господа, моля за още няколко минутки от времето ви. Сер Мирски, поканил съм един ваш стар приятел и очаквам всеки момент да се присъедини към нас. Навремето, преди Разделянето и всички останали събития, двамата сте били добри приятели, колеги по служба от армията на Съветския съюз... преди Смъртта. След Разделянето той се е завърнал на Земята и досега живее там.

Мирски кимна. Изглеждаше заинтригуван. Ланиер се помъчи да си припомни някой от оцелелите руснаци, които навремето работеха с

Мирски. Имаше един, с птиче лице, ах да, злобният замполит Белозерски... увереният, но вечно тъжен Виелгорски, старши инженерът Притикин.

Над вратата блесна предупредителен сигнал.

— Господа — обяви тържествено президентът, — позволете да ви представя сер Виктор Гарабедян.

„Сигурно смята, че ще уличи Мирски в измама“ — помисли си Ланиер.

В стаята влезе Гарабедян, побелял, отслабнал, леко прегърбен. Ръцете му бяха покрити със страшни белези. Очите му бяха подпухнали, с провиснали клепачи. Ланиер веднага разпозна симптомите. Радиационно поражение, лекувано с прекомерни талситови сеанси... сигурно е правил опит да проникне на територията на някогашния Съветски съюз,

Гарабедян огледа присъстващите. Изглежда, не беше предупреден за срещата. Когато зърна Мирски, в очите му блеснаха пламъчета и устата му се изкриви в иронична усмивка. Мирски изглеждаше поразен.

— Другарю генерал — рече Гарабедян.

Мирски се надигна и приближи стареца. Двамата постояха така за миг, после Мирски разпери ръце и го прегърна.

— Какво е станало с теб, Виктор? — попита той на руски, като разглеждаше прегърбения Гарабедян.

— Дълга история. Очаквах да срещна старец... като мен. Не ме предупредиха, че ще изглеждаш така. Виждам, и сер Ланиер е тук.

— Необходими ни бяха няколко часа, за да открием сер Гарабедян — съобщи им Фарен Силиом.

— Живея колкото се може по-близо до Армения — разказваше Гарабедян на Мирски. — След няколко години родината ми ще бъде почистена напълно и тогава смятам да се завърна. Работех като милиционер в Съветските възстановителни сили... а после воювах на страната на Арменския фронт за освобождение срещу Хексамона. Не беше кой знае каква война. Все едно децата да се нахвърлят с тояги срещу своите учители и лекари. Когато и това свърши, станах фермер. А вие къде бяхте, другарю генерал?

Мирски огледа стаята с насълзени очи.

— Приятели, двамата с Виктор трябва да поговорим.

— Искаха да ти задавам разни въпроси — оплака се Гарабедян.

— Добре, но насаме. Гари, вие също можете да дойдете. Ще ни осигурите ли стая?

— Разбира се — кимна Фарен Силиом. — Използвайте работния ми кабинет. — Ние, естествено, ще запишем срещата ви.

Ланиер забеляза, че лицето на Мирски бе претърпяло странна промяна. Чертите му бяха изострени, напрегнати, съвсем като в онези времена преди четири десетилетия, когато се срещнаха на Камъка.

— Бих желал преди това да разменя няколко думи със сер Ланиер — заяви Корженевски.

Двамата руснаци напуснаха стаята, придружени от Силиом.

— Сер Ланиер? — попита Корженевски.

— Той наистина е Мирски — кимна Гари.

— Някакви съмнения?

— Не.

— А потвърждението на Гарабедян?

— От него се нуждаеше само президентът.

— Съмнението е негово законно право — намеси се Олми.

След като президентът се върна, Ланиер последва руснаците в кабинета. Гарабедян и Мирски бяха седнали до малка кръгла маса, заобиколена от кресла със свободна форма. В стаята ухаеше на бор и чист сняг. Стиснал обгорените си ръце, Гарабедян разглеждаше натъжено своя стар другар.

— Знаете ли, Гари — поде Мирски, — бяхме рамо до рамо с Виктор, когато щурмувахме Картофа, прощавайте — Камъка, заедно с останалите космодесантчици. Той беше до мен, когато се предадохме, помагаше ми със съветите си и в тежките времена, които последваха... За последен път се видяхме преди да замина с кварталите на гешелистите. Никак не ти е било леко и след това, Виктор.

Гарабедян продължаваше да го разглежда мълчаливо. После се обърна към Ланиер.

— Сер Ланиер — рече той на английски, — ние с вас сме остарели. Кой повече, кой по-малко. Но другарят генерал Мирски...

— Вече не съм генерал — прекъсна го Мирски.

— Той въобще не се е променил. Освен... — Гарабедян присви очи. — След като ви простреляха, станахте някак... по-решителен...

— А после изминах доста дълъг път.

— Хората, които дойдоха за мен... те не ме питаха дали искам да ви видя. Просто ми наредиха да тръгна с тях. Също както в старите времена. Как е възможно това, Павел? Та ние вече не сме деца. Вярно, че воювахме срещу Хексамона, но после страдахме. И умирахме!

— Разкажи ми какво си изстрадал, Виктор. Моля те. Ланиер забеляза, че по лицето на Гарабедян премина сянка.

— Каж ми — повтори Мирски и сложи ръка на рамото му.

— Нищо вече не е както преди — поклати печално глава Гарабедян. — И няма да бъде. Това е хубаво и лошо. Понякога си мисля, че през целия си живот съм вършил само едно — излизал съм да видя широкия свят, а после съм се завръщал на село, при баща ми. — Гарабедян вдигна покритите си с белези ръце. — Ние отидохме в заразените земи. Почвата беше като змия. Тя ни хапеше. А после дойдоха ангелите от Хексамона. Отведоха ни, но ни се извиниха заедно не можели да ни осигурят нови тела. Не ми позволиха да се върна у дома. Там вече нямало нищо. Преместих се в Армения... сега я наричат Нова Анатолия. Вече нямало народи, казват. За да не се делим. Всички сме граждани. Станах фермер, създадох семейство. Всички загинаха при едно земетресение.

Ланиер поклати глава. Не можеш да помогнеш на всеки, повтаряше си той.

— Отглеждах коне. Създадохме арменски кооператив за защита от турците. После сключихме с турците мир и заедно се бихме срещу иранските търговци на опиум. Хексамонът отново се намеси и ни разтърва... а на онези дадох нещо, което правеше употребата на опиум безсмислена...

Мирски погледна Ланиер.

— Имуноблокатори — поясни Гари. — Предизвикват непоносимост. — Беше чувал за тези неща. Мирски кимна.

— Продължавай.

— Какво да ти кажа още, Павел. Мисля, че страдах достатъчно. Вече дори не мога да изпитвам болка. А ти си млад. Ти ли си, наистина?

— Не — отвърна Мирски. — Не съм точно човекът, когото познаваш, Виктор. Но аз също преживях моменти на радост и мъка.

Гарабедян се усмихна вяло и махна с ръка. — Помниш ли Сосницки? Хубав човек беше. Липсваше ни, когато живеехме в Армения. Всичко се преобърна наопаки, Павел. Мразех турците, а взех за жена туркиня. Дребничка, мургава, с черна коса. Роди ми много хубава дъщеря. Изнежена, градско чедо. Сега съм фермер, селянин и работя по специална програма от Хексамона.

— Това ли искаше? — попита го Мирски. Гарабедян сви рамене и се усмихна иронично.

— Това е животът — отвърна той. После неочаквано сграбчи Мирски за ръката. — Но ти? Ти какво си? Кажи ми?

Мирски погледна Ланиер.

— Виктор, те чакат от теб този отговор. Трябва да им кажеш... аз ли съм това.

— Каза, че си... не съвсем — рече Гарабедян. — Но мисля, че си ти. Да, сер Ланиер. Това е Павел. Кажете го на президента.

— Ще му го кажа — кимна Гари. Мирски се засмя радостно.

— Да поседим още малко, Виктор, искам да те огледам пак. Не мога да повярвам докъде е стигнало онова простичко селско момче, което помня...

32.

Град Шишарк

Твърде малка част от дебатите във Възела протекоха в реално време. Корженевски и Мирски отговаряха на въпросите и участваха в обсъжданията от едно изолирано разклонение на Възела в паметта, докато Ланиер можеше само да „слуша“. Така дългите часове на размяна на информация и аргументи всъщност бяха съкратени само до няколко секунди.

За щастие самите дебати бяха лишени от разпалеността, която неминуемо щяха да достигнат при откритата сесия. Гешелисти, неогешелисти и ортодоксални надерити — всички имаха какво да кажат и щяха да го правят в продължение най-малко на три дни. Обсъждаха се и най-дребните подробности, не беше пропуснат нито един аспект от отварянето на Пътя.

Някои от предложенията бяха толкова мащабни и смели, че Ланиер не беше в състояние да ги възприеме, други пък поразяваха с дръзновението си — като например това веднага след отварянето на Пътя да бъдат унищожени всички джарти, настанили се в него, след което човечеството да разпростре границите си навътре и да отваря нови проходи на всеки десетина-петнадесет километра, като по такъв начин установи пълно надмощие преди джартите — или някой друг — да опитат да възстановят нарушеното статукво. Група колеги на Корженевски, учени, обитаващи от десетилетия Градската памет, подхвърлиха идеята Пътят да бъде разрушен отвън, без астероидът да се свързва с него. В подкрепа на предложението си те незабавно изтъкнаха две основни предимства — първо, по такъв начин се избягвала нежеланата среща с джартите, и второ — премахвала се опасността от отмъщение от страна на другите обитатели на Пътя. Ала тук се намеси Мирски и демонстрирайки познания по математика и физика, които озадачиха дори Корженевски, доказа, че предложението е напълно неосъществимо.

Иначе руснакът изглеждаше отегчен по време на дебатите. Самият Ланиер също често губеше нишката, дори когато прибягваше до помощта на безбройните указатели и справочници в паметта.

Ала Ланиер почувства нещо, което, изглежда, не беше съвсем очевидно за останалите участници, В изказванията на всеки един от тях, когато ставаше дума за Пътя, се прокрадваше нотка на носталгия и дълбоко уважение. Все пак Пътят беше техен свят, тяхно собствено творение, място, където немалко от участниците бяха израснали и живели преди Разделянето, Така дебатите придобиха известна едностранчивост, заприличаха на взаимно споделяни спомени и накрая се лишиха от очакваната острота. Вече не спореха „за или против отварянето“, а за това дали след него Шишарк да остане завинаги свързан с Пътя.

Някъде на този етап участниците в сесията отново заеха материалните си форми. Накрая трябваше да обсъдят въпроса дали да проведат общ референдум и ако това стане — а изглеждаше неизбежно, — необходимо ли е да включват в него жителите на Земята.

Ланиер се върна в залата сам. Мирски, Корженевски и Олми бяха поканени на нова среща с президента. Преди това Гари успя да открадне няколко часа за себе си, взе влака за Трета кухня и разгледа града, като не пропусна да посети плавната библиотека, където навремето бе изучавал руски и където Мирски беше застрелян, а сетне възкресен. Библиотеката беше отворена за посетители преди около трийсет и пет години, сега коридорите й гъмжаха от развълнувани студенти и ученици, а въздухът бе изпълнен с ярки светещи пикти. Пред терминалите нямаше нито едно свободно място, само дълги, търпеливи опашки. Някога всичко тук му се струваше чуждо, непознато и страшно. Сега се чувстваше като у дома си.

Едва сега осъзна, че през изминалите няколко дни е променил отношението си към астероида-звездолет. Помисли си, че не би имал нищо против да поживее няколко години в Шишарк. Тялото му с радост посрещаше намаленото тегло, дори се изкушаваше да опита някои от старите гимнастически упражнения. Спомни си за дългите часове, които някога прекарваше на висилката...

Залата постепенно се изпълваше с нови телесни представители. Атмосферата беше напрегната, предстоеше вземането на важни

решения, от които зависеше съдбата на много светове.

Не след дълго се появиха Мирски и Корженевски и се настаниха до него. Последни влязоха президентът и президент-министърът Дрис Сандис и заеха местата си зад светещата сфера за изказване.

Президент-министърът обяви:

— Възелът е готов да гласува по предложението на серовете Мирски, Корженевски, Олми и Ланиер.

Ланиер бе изненадан, че го причисляват към групата на вносителите. За момент изпита вълнение като в старите дни. Огледа се. Нямаше представа как ще протече самото гласуване. Дали присъстващите щяха да пиктират решенията си — тогава цялата зала щеше да се озари като коледна елха,

— Изписването на думата „да“ ще се смята за положителен вот относно отварянето на Пътя, „не“ — за отрицателен — продължи с поясненията си президент-министърът. — Моля, гласувайте.

Залата се превърна в хаос от „да“ и „не“-та. Първоначално Ланиер си помисли, че вторите преобладават, но после си каза, че е жертва на собствената си нервност, Президент-министърът погледна към секретаря, седнал до сферата за изказване, и той вдигна дясната си ръка.

— Възелът гласува за отварянето на Пътя, Предстои второ гласуване — дали отварянето да бъде последвано от разрушаването на Пътя, така, както предлага сер Мирски?

Членовете на Възела гласуваха повторно, но шумът в залата така и не стихна,

— Резултатът от второто гласуване е отрицателен. Пътят ще остане отворен. Трето предложение — моля потвърдете с гласа си своето съгласие за създаването на специални бронирани сили, чиято цел ще бъде обезопасяването на Пътя с цел по-нататъшното му използване от страна на Хексамона и неговите съюзници.

Шумът в залата нарасна. Някои от присъстващите разговаряха оживено, размахваха ръце и пиктираха над главите си различни аргументи.

— Резултатът е положителен, А сега, моля, гласувайте за това дали нашето решение да бъде предложено за повторно гласуване чрез референдум от всички жители на Хексамона, включително и телесните представители от Земята.

Отново оживление в залата.

— Присъстващите са против. Следващо предложение — ще бъде ли зачетен гласът на жителите на Шишарк, седемте кухни и двата орбитални квартала...

И отново, И отново.

Ланиер затвори очи. Вече беше неизбежно. Почти си представяше зейналата паст на коридора, както я беше видял някога... Имаше дори мъничка възможност да узнаят, някой ден, какво се е случило с Патриша Луиза Васкес.

— ...„да“ и по това предложение. Още утре специален представител на Възела ще запознае с него обществеността, Определям едноседмичен срок за размишления преди провеждането на окончателния референдум. До двадесет и четири часа след изтичането на този срок всички граждани да уведомят-своите представители за решението си. След приключване на референдума Възелът ще се събере на нова, извънредна сесия, където да определи по-нататъшните си действия. С което — и с разрешение на президента — обявявам настоящото заседание за закрито.

Ланиер се изправи и огледа залата. Някои от телесните представители се прегръщаха радостно или поздравяваха съседите си с ярки пикти, други бързаха да се измъкнат незабелязано. Шумът бе невъобразим. Малка група ортодоксални надерити изчакваше президента и президент-министъра да слязат от подиума.

— Лоша работа — промърмори до него Мирски. — Аз отворих торбата с духовете и те взеха, че избягаха.

— И какво ще правите сега? — попита го Ланиер.

— Ще мисля. Защо не успях да ги убедя?

— Забравили сте нещо много важно за хората по време на вашето дълго пътуване.

— Изглежда. И какво е то?

— Ние сме гадна сбирщина копелдаци. Явихте ни се тук като ангел-спасител, само че хората не обичат да изпадат в ролята на безпомощни нещастници. Може би просто не ви вярват.

Челото на Мирски се покри с бръчки.

— Моите физически сили не са неограничени. Аз съм по-скоро катализатор, отколкото експлозив. Ако се проваля обаче, последиците ще бъдат крайно неприятни.

— Ами тогава използвайте хитрост. Или някоя стара хватка от джудото. Помъчете се да насочите силата на противника в желаната от вас посока.

— Силата? — Мирски го погледна озадачено.

— На общественото недоволство — поясни Ланиер, Може и да беше излишен и стар, но в главата му се беше оформил чудесен налудничав план.

— Да?

— Мисля, че трябва да помолим Олми да ни срещне със Сули Рам Кикюра.

— Значи имате идея — кимна Мирски.

— Нещо подобно. Освен това трябва да говоря с жена си. Този път не позволиха на Земята да участва в решението. А това ще изостри рязко противоречията, които зреят от години. Нищо чудно дори да се окаже експлозивът, какъвто вие не желаете да бъдете. — Ланиер вдигна ръка и разтърка схванатия си врат.

— Водете, приятелю — рече Мирски. — Ангелът-спасител се прекланя пред вашата прозорливост.

33.

Шишарк — Градската памет

Щом се прибра от конференцията в своя временен апартамент, Карен захвърли дрехите и навлече любимото си копринено кимоно, което ѝ бяха подарили неколцина оцелели от огнения ад в Япония още преди тридесет години. След това се изтегна на креслото с чаша шардоне — местна реколта — и поръча на глас любимия си квартет от Хайдн, съпроводен с отморяващи изображения. Апартаментът беше декориран като открита веранда, от която се виждаше заливът на тропически остров. В далечината, почти на хоризонта, над сините лъскави вълни, димеше вулкан, чиито пламъци се смесваха с ниските нащърбени облаци. Отнякъде полъхваше топъл солен вятър.

Илюзията беше почти пълна.

В стаята неочаквано се разнесе мелодичен звън. Карен се изправи лениво в креслото, огледа се и попита тихо:

— Да?

— Сера Ланиер, търсят ви двама души. Единият е вашият съпруг, а вторият — Павел Мирски. Тя потрепери неволно. Говорим за вълка...

— Махнете острова и върнете стандартната декорация — нареди тя на глас. — Очаквам ги. Гари се появи точно в средата на стаята.

— Здравей, Карен.

— Как си? — попита тя, усещайки хладината на чашата в ръката си. Беше малко подразнена от неочакваното му появяване. И без това напоследък нещата между тях не вървяха.

— Чудесно. Мислех си за теб.

— Аз също се чудех как се справяш — отвърна тя неопределено. Все още не знаеше как точно да се държи.

— Изчаках да се върнеш от конференцията. Не исках да те прекъсвам.

— Слушам те.

— Трябва да разговаряме със Сули Рам Киккура.

— Тя все още е в Градската памет. Пази пиленцата да не се изкълват.

— Проблеми ли имате?

— Нещата просто не вървят, Гари. Върнах се да си почина. Впрочем, какво става с Мирски?

— Не гледа ли сесията на Възела?

Тя поклати глава. Почти не я интересуваше.

— Ще си имаме големи ядове. — Той ѝ обясни накратко положението.

Карен започна да осъзнава, че разговорът не е личен, а по-скоро на професионална тема. Фактът, че Земята е била поставена в изолация при вземането на подобно важно решение, никак не беше за пренебрегване.

— Направо не мога да повярвам! — възкликна тя. — Възелът ли реши това — за Земята?

— Мирски донесе потресаваща новина — продължи Ланиер. — Никак не ми харесва, че Възелът отказа да изпълни молбата му. Мисля, че решението да бъде отворен Пътят и да бъде оставен в това положение е напълно погрешно.

— Сули запозната ли е с неговия разказ?

— Не.

Карен се замисли. Сега не беше време за дребни дразги. Двамата отново бяха като малък сплотен тим, работещ по общ проблем. Имаше някаква промяна в мъжа ѝ. Какво бе сторил с него Мирски — с всички тях?

— Добре. Ще се свържа със Сули в Градската памет и ще ѝ кажа, че е спешно. После ще организирам нова среща. Ти къде си?

— В един от апартаментите на Възела.

— А Мирски... той ли е наистина?

— Да.

Отговорът бе категоричен, без никаква сянка от съмнение. Познаваше го достатъчно добре, за да го знае със сигурност.

— Значи работата наистина е сериозна.

— Така е... Карен, съжалявам, че те забърквам в това. Лицето ѝ пламна.

— Какво искаш да кажеш?

— Ще ми се да поговорим и за други неща... когато всичко свърши.

— Например?

— Като му дойде времето.

— Хубаво — кимна тя.

— Обичам те — рече Ланиер и изображението му се стопи.

Това я завари съвсем неподготвена. Тя въздъхна и преглътна неизвестно откъде появилите се сълзи. Не беше ѝ го казвал от години.

— Проклет да си! — прошепна тя.

34.

Rita

Преди споменът за залавянето ѝ да избледнее напълно, заслепена от фалшивото Родоско слънце, тя попита младежа до себе си:

— Къде са моите приятели?

— Съхранени — отвърна ѝ той. Тя се помъчи да продължи с въпросите, но не ѝ позволиха. Мислите ѝ се движеха в определени отвън направления. Единственото, което осъзнаваше, бе, че всичко наоколо е илюзия. „Не съм свободна“ — повтаряше си отчаяно тя. Завладя я ужас. Знаеше със сигурност, че не е сред сънародниците на Патрикия. Наместницата щеше да ѝ разкаже за тези ужасни неща...

Къде беше тогава?

Едно не разбираше — как можеше да е някъде и същевременно да не бъде там? Не сънуваше, всичко бе твърде реално, ала същевременно нямаше никакъв контрол над обкръжаващата я действителност,

Тя се спусна по каменните стъпала към къщата, където беше живяла Патрикия. Усещаше хладината на камъните с босите си ходила. Надникна в първата стая, после във втората. Вече знаеше, че искат да научат от нея всичко за наместницата. Не биваше да им позволява. Непрестанно се мъчеше да прогони мисълта за Патрикия. Но колко още щеше да издържи? Изглеждаха достатъчно силни и настоятелни.

Рита реши да не обръща внимание на младежа. Престана да отговаря на въпросите му. Нямаше никакъв начин да определи дали малкото, което ѝ казваше, отговаряше на истината.

За миг съзнанието ѝ се помрачи от гняв и библиотеката на Патрикия изчезна от погледа ѝ. Когато зрението ѝ се възстанови наново, на пода бе положен един от Инструментите. Беше ключицата, в нейния специален калъф.

— Това е прибор за преминаване от Пътя в други светове. Ти привлече вниманието ни, като го използва върху една от вратите.

Рита хвърли поглед през рамо. Младежът отново бе зад нея. Лицето му изглеждаше все така равнодушно.

— Откъде го взе? — попита той.

— Вече знаете.

— А откъде го е взела баба ти? Тя затвори очи, но изображението на ключицата не изчезна. Не искаше да отговаря.

— Нямаме намерение да те измъчваме — продължи младежът. — Тази информация ни е нужна, за да те отведем там, където си тръгнала.

— Искам да си ида у дома — въздъхна тя.

— Ти не си направила този прибор. Нито баба ти. Вашият свят не познава подобна техника. Любопитни сме откъде се е взел. Може би някога сте били свързани с Пътя?

— Патрикия. Нали вече ви казах. — Какво им е казала? Нали трябваше да внимава.

— Да. Вярваме ти.

— Тогава престанете да ме разпитвате! — Тя се обърна към младежа и гневът отново замъгли погледа ѝ. Всеки път, когато се ядосваше, те сякаш узнаваха повече. Ах, защо ли не можеше да умре!

— Няма от какво да се боиш. Ти не си мъртва. Нито пък ранена.

Лицето на младежа внезапно изгуби резки очертания и краищата му потънаха в мрак. Когато отново се появи, имаше съвсем обикновени черти, черна коса и наскоро поникнала брада. Приличаше на най-обикновен жител на Родос.

— Приемам тази форма, защото ти не си привикнала с нас.

— Значи вие не сте човекоподобни?

— Не. За разлика от вас, хората, ние притежаваме много и най-различни форми. Ние сме съединени и същевременно различни. — Той се засмя. — Ето защо, моля те, приеми ме такъв, какъвто ме виждаш.

Изглежда, бяха решили да сменят тактиката, за да направят измамата по-приемлива. Рита му обърна гръб. Стараеше се да не гледа към ключицата.

— Моля те, пусни ме. Искам да си ида у дома.

— Няма да крия от теб истината. В момента твоят свят е подложен на промени, за да го направим по-продуктивен.

— Не разбирам за какво говорите.

— Сега ще ти обясня. Състоянието, в което се намиращ, малко наподобява сън, само дето съзнанието ти е пазено напълно. Целта на нашите изследователи е да те запознаят с твоя нов живот. Аз съм нещо като старши офицер на изследователската група. Току-що пристигнах, за да разговарям с теб. Допреди малко разговорът водеше един младши офицер. За разлика от него, аз познавам по-добре вашата раса. Дотук ясно ли е?

— Мисля, че да — каза Рита.

— В това състояние се намиращ вече няколко години от вашето време. Тъй като не ни заплашваш по никакъв начин и вече узнахме от теб всичко, което ни е необходимо, реших да ти позволя да се събудиш. Когато си готова, ще можеш да използваш своето истинско тяло и средата около теб ще е съвсем реална. Разбра ли?

— Не желая да постъпвате както си искате с мен — отвърна тя. Години? Чак сега започна да осъзнава смисъла на казаното. Нищо чудно да е била мъртва, убита в момента на залавянето. Двете с Патрикия бяха отворили кутията на Пандора, но все още нямаше представа какво е излязло отвътре. Години!

„Аз бях твърде млада. Откъде можех да зная? Дори Патрикия не знаеше. Дали и нейният свят е мъртъв?“

Някъде в периферията на съзнанието ѝ изникнаха странни, добре познати болезнени тръпки. Илюзията за Родос постепенно избледняваше. Тя отвори очи и откри, че лежи на твърда топла повърхност под ярко светещ кехлибарен правоъгълник. Кожата ѝ сърбеше, сякаш беше покрита със солена пясък. Ръцете ѝ наистина бяха зачервени като от слънчево изгаряне.

Точно отвъд завесата от светлина се виждаше човешка фигура. Наоколо цареше непрогледен мрак. Рита не се чувстваше добре.

— Болна съм — прошепна тя.

— Ще ти мине — увери я сянката.

— Вие джарти ли сте? — попита тя и се опита да седне. Досега не беше посмяла да зададе този въпрос. Беше се надявала да узнае отговора сама. Но до нея беше само сянката.

— Опитвам се да определя значението на тази дума. Възможно е да сме джарти, макар нито ти, нито Патрикия някога да сте срещали джарти. За нас думата „джарти“ няма никакво значение, а човеците, които Патрикия е познавала, не са говорили нашия език... Може би е

дошла от други раси, с които хората са контактували. Но отговорът е „да“.

— Тя ми каза, че вие сте воювали с хората. Сянката не отговори на скрития въпрос.

— Ние сме много и различни, можем да променяме формата си според необходимостта и желанията си, а също и функциите си.

Рита се почувства малко по-добре — физически, но не и душевно. Сега отчаянието ѝ бе заменено от вледеняващ страх. Наоколо изгряха нови светлини, като далечни сияния.

— На Земята ли съм?

— Ти си вътре в мястото, което наричате Пътя. Дъхът ѝ секна. Тя сподави възклицанието си. Можеше ли да им вярва?

— А спътниците ми живи ли са?

— Те са тук с теб.

Още един уклончив отговор.

— Живи ли са? — настоя тя.

Сянката пристъпи напред и лицето ѝ се озова в пределите на светлинния сноп. Рита се отдръпна. Знаеше, че онова, което вижда, е напълно реално, а не илюзия. Лицето носеше мъжки черти, но беше някак неодушевено, с гладка мургава кожа и присвити очи. Лице, което би забравила веднага в тълпата. Не беше нито божествено, нито чудовищно. Съществуването носеше кожено яке и панталони съвсем като тези, с които бяха облечени войниците от нейната група... преди години, ако това беше вярно.

— Желаш ли да говориш с тях?

— Да — рече тя и задиша учестено. Вдигна ръка и опипа лицето си. Изглеждаше непроменена, а и какво друго да очаква? Дори похитителите ѝ се стараеха да поддържат човешки облик.

— С всичките ли? — попита я джартът.

Тя сведе уморено поглед и прошепна едва чуто:

— Само с Дементиос и Орезиас.

— Ще ни е нужно малко време. Тук са. Ние не изхвърляме нищо.

35.

Шишарк

— Не очаквах да те видя отново — пиктира Сули Рам Кикиура към Олми. Символите ѝ бяха оцветени в студени сини и зелени оттенъци. Олми се усмихна загадъчно и последва Корженевски и Мирски в гостната-на апартамента, който обитаваше Рам Кикиура. Стаята беше декорирана в стил „двайсети век“ с тръбна мебел, дървени кресла, голи бели стени и просторен телевизионен екран в единия край.

— Извинете за примитивните условия — произнесе на глас Рам Кикиура.

— Защо, всичко тук пробужда много приятни спомени — отбеляза със задоволство Ланиер. Вече беше доловил охлаждането в отношенията между Олми и адвокатката. Самият Олми посрещаше промяната стоически.

— Нашите земни гости все още са в Градската памет — поясни Рам Кикиура. — Опитваме се да поправим едно пълно фиаско. Карен ще бъде тук само след няколко минути. Доколкото научих от нея, през последните няколко дни е бил създаден нещо като потаен съюз. Възелът е решил да отвори наново Пътя, нали? — Тя целенасочено избягваше погледа на Олми.

— Да — кимна Корженевски, все още изправен до едно от креслата. — Въпросът ще бъде поставен на всеобщо гласуване от Хексамона. Всъщност само кварталите и Шишарк.

— Значи Земята пак ще бъде дискриминирана. Не зная ще се отървем ли някога от наследството на Възстановяването — поклати горчиво глава Рам Кикиура. Имаше изморен вид, но инак си беше съвсем същата като преди четири десетилетия, когато Ланиер я видя за пръв път. Дори стилът на дрехите ѝ изглеждаше непроменен.

Олми заобиколи бавно голямата маса.

— Запозната ли си с разказа на Мирски? — намеси се той.

Рам Кикура кимна.

— Дотолкова, доколкото можах да издържа. Ужасна история.

— Ужасна? — погледна я изненадано Мирски.

— Знаете ли, аз съм родена и израснала в Пътя... но струва ми се, че намеренията ви са кощунствени. Да отворите Пътя отново и да го оставите така, това е повече от глупост. Това е истинско зло.

— Хайде да не изпадаме в крайности — предложи Корженевски.

— Моля за вашето извинение — сви устни Рам Кикура.

— Стига си хленчила — пиктира между двамата Олми. Използваше силно концентриран лъч. Тя го погледна с изцъклени очи. — Тези хора са тук, за да молят за помощта ти. Също и аз. Няма какво да се горещиш, преди да научиш какво мислим ние. Или в какво вярваме.

Всичко това бе казано за не повече от частица от секундата. Ланиер бе единственият, който успя да долови част от графичната реч, при това не беше сигурен, че я е изтълкувал съвсем правилно. Рам Кикура отпусна рамене и се загледа в килима.

— Моля за извинение. Сер Олми е напълно прав в забележката си. Бях излишно рязка. Но тези неща открай време са предизвиквали гнева ми. И най-вече след като прекарах последните няколко десетилетия в ликвидиране на последствията от Смъртта.

— Искам да отбележа, че винаги съм се възпротивявал на отварянето на Пътя — продължи Корженевски. — Но точно сега натискът от страна на Хексамона е неудържим. А и завръщането на сер Мирски...

— Простете, сер Корженевски — прекъсна го Мирски. — Все още съм любопитен защо тя нарича историята ми „ужасна“.

— Ако може да ви се вярва, Пътят задушаваше нашата вселена като някаква змия — натърти Рам Кикура.

— Не точно. По-скоро създава непреодолими затруднения пред една изключително важна задача, с която са се нагърбили нашите потомци. Но никой от тях не би посмял да определи Пътя като „ужасен“. Те го смятат за чудо. Направо изумително е, че между звездите може да съществува подобна материална нишка, позволяваща да се осъществява връзка между различни светове и да постига толкова много! Подобни конструкции съществуват и в другите вселени, но нито една от тях не е сътворена от същества в толкова

начален стадий на развитие. За нашите потомци Пътят е като египетските пирамиди или Стоунхендж за нашите прадеди. Ако зависеше само от тях, те щяха да го съхранят като паметник на човешкия гений. Но това е невъзможно. Пътят трябва да бъде разрушен — от този край.

Рам Кикюра забрави за гнева си. На лицето ѝ се четеше любопитство.

— Значи не ви интересуват нашите дребни политически боричкания, така ли? — попита го тя.

Мирски потропа нервно с пръсти по облегалката на креслото. Ланиер почти се забавляваше от ситуацията.

— Политиката... никога не е дребна работа за онези, които е оплела в мрежите си, А лично мен ме интересува само дотолкова, доколкото е в състояние да помогне за разрушаването на Пътя.

В този момент се появи и Карен и побърза да целуне Ланиер по бузата. Гари взе ръката ѝ в своята и я стисна.

— Сер Корженевски? — обърна се той към Инженера. Нямаха много време за приказки.

— До шест седмици Пътят може да бъде отворен. Опасявам се обаче, че с разказа си сер Мирски дава много важен коз в ръцете на неогешелистите. Възелът вече гласува решение за отварянето. Никой не се съмнява какво ще последва — имам предвид, ако там наистина ни чакат джартите. Но освен войната, която е неизбежна, се откриват нови възможности за връзка и търговия с други светове. Обзалагам се, че в най-скоро време ще последва дъжд от молби за преференции в търговията с талситяните... Възстановим ли търговските си взаимоотношения с тях, за затваряне няма да става и дума. Талситяните са невероятно опитни търговци, а и това, което предлагат, се ползва с огромен интерес сред жителите, на Хексамона... Сер Олми?

— Дори надеритите нямат нищо против методите за продължаване на живота. До края на това десетилетие поне няколко милиона ще трябва да се разделят с телата си и да се преселят в Градската памет... или да умрат. Надеритите, знаете, ненавиждат мисълта да обитават постоянно Градската памет. За тях Градската памет е нещо като геена, като ортодоксален ад.

— Всичко това ми звучи доста лицемерно — произнесе сухо Ланиер.

— И е точно така — потвърди Корженевски. — Научих, че в Градската памет съществували специални, наскоро сформирани изследователски комитети на неогешелисти, които изучавали възможността джартите все още да държат под контрол Пътя. Целта им е не толкова да възпрепятстват, колкото да забавят отварянето, докато бъдат създадени достатъчно мощни средства за защита — и дори за водене на настъпателни действия.

— Божичко! — възкликна Карен. — Значи ли това, че ни предстои нова война с джартите?

— Дори и оптимистите не се съмняват в това — рече Корженевски.

— Ами ако джартите ни очакват напълно подготвени? — попита Ланиер.

Корженевски направи кисела физиономия.

— Това е един от най-често спохождащите ме кошмари — особено в последно време. Разположил съм няколко частични в различни участъци на Градската памет, които следят хода на дебатите. Искам да съм в течение, в случай че ми наредят да взема участие в подготовката на отбраната...

— Но как ще се отбраняваме? — прекъсна го Карен.

— Е, това вече е тайна, при това строго секретна — заяви Корженевски. — Която ще стане обществено достояние веднага щом възникне необходимостта. Разполагаме с оръжия с невероятна мощ, складирани на различни места в Шишарк. Толкова мощни, че употребата им беше забранена дори в пределите на Пътя. Но нито един военен не би се отказал от подобни оръжия, предвид възможността някой ден да му послужат отново... Затова ги прибрахме в хранилища дълбоко в астероидните стени. Древни, но все още ефикасни, бих казал смъртоносни.

— Рам Кикюра клатеше изумено глава.

— А ни беше казано...

— Всички политици лъжат — прекъсна я Мирски, — когато им е изгодно. Точно това очакват от тях хората,

— Оръжия? — повтори с преbledняло лице Ланиер.

— Запаси от последната война, струпани в тайни хранилища — добави Олми.

— И от дълго ли са там? Били ли са, когато ние пристигнахме? — попита Ланиер.

Олми и Корженевски кимнаха. Рам Кикура следеше разговора с мрачна насмешка.

— Ами ако ние ги бяхме открили?... — Той не довърши въпроса.

— Нямаше да избегнете Смъртта — каза Корженевски. Сетне махна с ръка да сменят досадната тема. — Дори и джартите да държат Пътя под контрол, бихме могли да изградим предмостие. Мисля, че това беше военната формулировка.

— Освен ако не са се усъвършенствали повече от нас — подхвърли пресипнало Рам Кикура.

— Така е. Именно затова останах като съветник на Възела по военните въпроси. Въпреки че никак не ми харесваше тази длъжност. Затова пък имах достъп до най-различни сведения и разработки. Мисля, че проблемът сега е как да повлияем на колективния разум на Хексамона...

— Заобиколете Възела — посъветва ги Рам Кикура. — Обърнете се направо към гражданите, включително и земните жители.

— Без Земята мнозинството ще подкрепя отварянето

— рече Ланиер. — Извършихме пробно моделиране. Всъщност направи го сер Олми.

— А Земята защо я забравихте? Защото са твърде невежи, така ли? — подхвърли язвително Карен.

— Земята е като далечна провинция, която живее само със своите проблеми — отвърна Корженевски. — Но дори това не е оправдание. Мисля, че тях също ги засяга заплахата от война с джартите. Ето, сера Рам Кикура правилно посочи, че е възможно расата на джартите да ни е задминала далеч в техническо, а това означава и военно, отношение. Именно затова е необходимо абсолютно всички страни в Хексамона да вземат отношение.

— Деликатна история — намеси се Мирски, настанен удобно в едно от креслата. — Не смяташ ли, Гари?

Карен погледна учудено мъжа си. Ланиер също беше изненадан от неочакваната фамилиарност.

— Павел настоява Пътят да бъде разрушен.

— И ако това не стане? — попита Рам Кикура.

— Ще стане — отвърна Мирски. — По един или друг начин. Макар че лично аз не очаквах подобни затруднения. Но ако се проваля в мисията си, последиците може да са катастрофални.

— Това заплаха ли е? — попита Рам Кикура.

— Не. Увереност.

— И колко катастрофални?

— Все още не зная. Не съм размишлявал по въпроса. А и сигурно няма да съм в състояние да схвана цялата им сложност в своята настояща материална форма.

— Твърде много проблеми — подхвърли Корженевски с нещастен вид. — Сер Мирски, когато историята ви стане достояние на всички, как мислите, колцина ще ви повярват и колко ще сметнат, че сте дегизиран провокатор на ортодоксалните надерити, опитващ се да ни свърже вовеки с окови за майката Земя?

— По-убедителен от това, което вече показах, не мога да бъда — разпери безпомощно ръце руснакът. — Не ми ли вярвате? — Той огледа присъстващите с вдигнати вежди.

Карен мълчеше объркано. Корженевски, Олми и Ланиер не се поколебаха да потвърдят, че му вярват. Рам Кикура го гледаше с известно съмнение,

— Тогава да обмислим тактиката си — предложи Ланиер. — Трябва да създадем достатъчно достоверна картина, която да бъде приета както от обикновените хора, така и от сенаторите. Рам Кикура ще поеме правната страна. Така ще ударим от две посоки.

— Мисля, че ще е най-добре, ако започна от Земята — заяви Рам Кикура. — След няколко дни има среща на Земния Хексамонов съвет. Преди това трябва да знам — каква част от историята е строго поверителна?

— Всичко — произнесе лаконично Корженевски. — Никой няма право да споделя информация с други хора, докато не бъде взето окончателно решение.

— Това също не е редно от юридическа гледна точка — отбеляза Рам Кикура. — Виждам, че неогешелистите вземат връх в политическия живот. Изненадана съм, че Фарен Силиом е готов да ги следва...

— Предпочита да се занимава лично с тях, вместо да ги остави на опонентите им — рече Ланиер.

Рам Кикура пиктира някакъв сложен, неразгадаем за Гари символ.

— Ще избягвам споменаването на оръжията. Инак могат да ме привлекат под отговорност за разгласяване на тайни, свързани с отбраната — а по тази част не съм експерт.

— Знаете ли, докато не обитавах това тяло и умът ми заемаше огромни пространства, все си мислех, че всички рационални хора ще се съгласят — рече Мирски. — Каква изненада — да си отново човек!

Ланиер се засмя,

— Отново с дървена глава, а?

— Въпросът не е в това — рече руснакът. — А във всичките тези интриги, уловки...

— Амин — прекъсна го Карен и погледна към Рам Кикура. — Хората си остават същите.

36.

Пътят

Нещастен и прозрачен, духът на Деметриос увисна във въздуха пред Рита. Тя пребледня от ужас — видението я завари съвършено неподготвена. Струваше ѝ се, че е извън владенията на всички познати богове, оставена на милостта на зли демони.

— Съхранихме само съзнанието му — обясняваше ѝ нейният придружител. — В момента той не използва нито тялото, нито мозъка си, мисловните му процеси протичат в съвършено различна среда. Същата, където държахме доскоро и теб. Уплашена ли си? — Той я разглеждаше внимателно.

— Да — призна тя.

— Искаш ли да преустановим картината?

— Да! Да! — Тя отстъпи назад, прикри очите си със свити юмручета и захлипа истерично. Деметриос протегна към нея призрачните си ръце, но не можа да промълви и дума. После изчезна.

Помещението, в което се беше пробудила, бе и нейната затворническа килия. Рита приклепна на мекия под и зарови лицето си в шепи. Беше изгубила и последните резерви от смелост. Даваше си сметка, че така както е сега, завладяна напълно от отчаяние, е съвсем уязвима. Готова беше да се върне дори в предишното, подобно на сън състояние, където поне я нямаше болката и нещастieto. Само и само да е далеч от този кошмар.

— Няма от какво да те е страх — успокояваше я сянката до нея. — Ще можеш да разговаряш с твоя приятел, а не с изображението, което създадохме заради теб. В момента той обитава една изключително приятна илюзия, подобно на тази, в която бе ти, преди да те върнем в телесната ти обвивка.

Придружителят изчака търпеливо, докато Рита се съвзе напълно. Нямаше представа колко време е изминало, Тук времето се измерваше с други мерки.

— А Орезиас... и останалите? — попита тя. — И те ли са мъртви?

— За нас смъртта има друго значение. Някои обитават илюзорни светове, други се намират в неактивна форма — нещо като дълбок сън. Никой от тях не е мъртъв.

— Ако пожелаеш, ще мога ли да разговарям с тях?

— Да. Всички те са на разположение. Стига да си търпелива и да изчакаш активирането им.

Тя реши да опита отново, въпреки че не знаеше дали ще може да се владее.

— Можете ли да направите Деметриос малко по-реален? Видът му ме плаши... Прилича ми на мъртвец. По-скоро на призрак.

Придружителят повтори няколко пъти на глас думата „призрак“. Изглежда, се опитваше да схване смисъла ѝ.

— Бихме могли да му придадем по-плътен вид, но той пак ще бъде само илюзия. Съгласна ли си?

— Да. Да.

Отново се появи Деметриос. Този път имаше съвсем материален вид и не изглеждаше толкова нещастен. Рита се изправи и го приближи, стиснала нервно юмруци.

— Кой си ти? — попита го тя. Цялата трепереше.

— Деметриос, механикос и дидаскалос от Музейона в Александрия — произнесе фигурата. — А ти си Рита Васкайза, нали? Мъртва ли си? — Говореше с нисък, вибриращ глас.

— Н-не мисля — произнесе тя с тракащи зъби, — Попаднахме в плен на демони. Не, почакай... — Тя затвори уплашено очи. Опитваше се да си представи как би постъпила на нейно място Патрикия. — Мисля, че сме заловени от същества, които не са човеци, но притежават много усъвършенствани... машини.

Деметриос пристъпи напред във въздуха.

— Не мога да те пипна — рече той. — Би трябвало да ме е страх, но не се боя... Мъртъв ли съм? Рита поклати глава.

— Не зная. Той казва, че си жив. И че сънуваш.

— Той? Кой е той? — Деметриос посочи придружителя.

— Един от похитителите.

— Прилича на човек.

— Но не е.

Придружителят не обръщаше никакво внимание на Деметриос. Беше се съсредоточил изцяло върху Рита и това я плашеше.

— А останалите мъртви ли са?

— Той казва, че са живи.

— Какво ще правим сега?

— Нищо — намеси се в разговора им придружителят. — Не можете да избягате. Тук се отнасяме към вас с нужното уважение. Няма да ви сторим нищо лошо,

— Чу ли го? — попита Рита.

— Да — кимна Деметриос. — Отворили сме погрешна врата, нали?

— Той каза, че на Гея са изминали години.

— А беше само преди няколко часа — произнесе замислено Деметриос. — Може ли да ни върне обратно... на истинската Гея?

— Можете ли? — попита Рита.

— Възможно е — произнесе придружителят. — Но защо искате да се върнете? Онзи свят вече не е светът, който познавате.

Деметриос не реагира. Рита почувства, че стомахът ѝ се свива: от малкото, което бе научила от Патрикия, вече можеше да си представи какво е станало с Гея. Това бяха джарти, жестоки и безкомпромисни. Така смятаха хората, които бяха помогнали на Патрикия да дойде на Гея.

„Значи аз съм виновна за унищожаването на моя роден свят.“ Тя потърка уморено лице.

— Деметриос, страх ме е. Тези... същества няма да ни пожелат. Единственото, което искат, е информация.

— Напротив — възрази придружителят. — Ние сме доста състрадателни. И загрижени за вашето благополучие. Много малко ваши сънародници са умрели, откакто завладяхме вашата планета. Останалите са съхранени. Ние не позволяваме на нищо да се загуби. За нас всяка мисъл е скъпоценна. Ние сме учени и пазим всичко, което ценим.

— За какво говорите? — попита Деметриос. Гласът му беше напълно спокоен, без следа от предишния страх.

— Позволявате ли да се обърна направо към вашия приятел? — попита я придружителят. Рита кимна смутено.

— Наш дълг и предназначение е да изучаваме и запазваме вселената, да разширяваме пределите на нашата цивилизация и да служим на познанието. Ние не сме жестоки. Жестокостта е понятие, чийто смисъл узнах от вашия език. Безсмислено е да се причинява болка и да се унищожава. Също толкова безсмислено е да позволяваме на другите цивилизации да се развиват до такава степен, че да възпрепятстват нашия растеж. Където и да се озовем, ние събираме и съхраняваме, ние запазваме и изучаваме, но не позволяваме да ни пречат.

Деметриос слушаше всичко това със замислено, леко озадачено изражение. Знаеше твърде малко за всичко това, липсваше му подготовката, която Рита бе получила от Патрикия.

— Бих искала да видя моя свят — рече Рита. — А също така Деметриос, Орезиас и... Джамал Атта. Нека и те дойдат с мен.

— Можем да изпълним само част от молбата ви. Джамал Атта се самоуби в момента на залавянето. Успяхме да възстановим само част от съзнанието му. Безпокоя се, че изображението няма да е добре контролирано,

— Аз трябва да отида на Гея — настояваше. Рита. Опасяваше се, че ако заплаче, отново ще изгуби всичко.

— Ние ще ви отведем. Желаете ли да наблюдавате процеса на прехвърляне, или бихте предпочели това да стане мигновено?

Деметриос я погледна въпросително. Очевидно не знаеше какво да я посъветва.

— Искам да видя всичко — каза тя.

— Може да ви се стори объркващо. Ако ми позволите, ще ви придружа, за да ви обяснявам. Или предпочитате да въведем нещо като справочник с нужната информация в съзнанието ви?

Тя наведе глава. Не разбираше какво точно ѝ предлагат и това я плашеше. Дали нямаше да я променят? А може би вече се е променила. Тази мисъл ѝ се стори непоносима.

— Моля ви — прошепна тя. — Само ме отведете там. Елате и вие.

Само на едно се надяваше — че джартите я мамят. В противен случай тя наистина беше мъртва. Не ѝ се вярваше обаче да ѝ позволят да умре. Доколкото ги познаваше, за тях това би било безсмислена загуба.

37.

Град Шишарк

Случваше се Рам Кикира да се замисли как ли би се чувствала, когато се озове в Градската памет, без възможност за връщане, изолирана от живота, в един непрестанноменящ се свят без постоянни форми и с почти неограничени възможности за духа. Понякога Градската памет ѝ се струваше рай, друг път я оприличаваше на ад или чистилище — в зависимост от настроението, в което се намираще.

Вярно, че и тя бе родена в Градската памет, отелесена така, както щеше да стане със сина ѝ съвсем скоро, и си даваше сметка, че предразсъдъците ѝ са колкото наивни, толкова и глупави. По закон имаше-право на още едно превъплъщение, животът ѝ в никакъв случай не беше изпълнен с неочаквани рискове, би могла да просъществува хилядолетия, преди заплахата да стане реална...

Ала мисълта за пренасянето в Градската памет бе толкова неизбежна, колкото и страхът от смъртта при земните жители. Само че никой от тях вече не вярваше в задгробния живот, докато тя знаеше със сигурност, че поне съзнанието ѝ ще продължи да съществува — вечно.

Също като Олми, Рам Кикира се кореше, че рядко навестява своя нероден син в паметта. В края на краищата пет минути от реалното ѝ време се равняваха на месеци във виртуалното. Последния път, когато се срещнаха, тя придружи Тапи на една забележителна, макар и въображаема разходка по поречието на Амазонка. Симулацията, създадена съвсем отскоро, все още се радваше на голямо търсене от страна на обитателите на паметта. За Тапи тя бе почти като награда.

Но този път срещата им щеше да е съвсем кратка. Рам Кикира проникна в Градската памет на Аксис Евклид дистанционно, през Шишарк. Това ограничаваше както времетраенето, така и възможностите за пребиваване.

Щом се озова в личното пространство на Тапи, тя откри, че синът ѝ е погълнат от крайно неприятен, почти болезнен, но

необходим процес. Той „ограничаваше“ пределите на своето съзнание, за да съумее да го побере в размерите на нормалния човешки мозък при предстоящото отелесяване.

— Чувствам се отвратително — оплака ѝ се Тапи. — Тук разполагам с неограничена свобода. Реалният свят ми се струва като затвор!

— Понякога е точно така.

— Чудя се, дали превъплъщаването наистина е привилегия...

Тя се завъртя из личното му пространство и огледа онези части, с които беше решил да се раздели до момента.

— Мъдър избор — похвали го тя. Повечето бяха копия на модифицирани съзнания, които Тапи бе използвал при изучаването на различните абстрактни реалности на Паметта и които никога нямаше да му потрябват в реалния живот.

— Толкова много от мен ще изчезне — заяви объркано Тапи. Използваше възможността да се оплаче на майка си, пред Олми никога не би посмял да го стори. Рам Кикюра почувства известна гордост.

— Не виждам нищо, което наистина да е важно — успокои го тя.

— Няколко гласа по-малко в общия хор. Вече имам известна представа как ще изглеждам. Мисля, че Олми ще ме одобри. Ти как смяташ?

— Той среща ли се с теб? Тапи кимна.

— Преди известно време. Каза, че е доволен.

— Баща ти познава добре свършената работа.

— Мисля, че има някакви неприятности.

— Всички ги имаме.

— Неговите са по-големи, отколкото си мислиш. Тя огледа изображението на сина си — почти приличаше на избраната телесна форма.

— Да е споделял нещо... неочаквано? — Не — отрече Тапи. Не му се щеше да приказва много по тази тема.

— Безпокоя се за него.

— Аз също.

— Избра ли вече къде искаш да се родиш?

— Да, в Шишарк. Искам да знам одобряваш ли това, с което смятам да се занимавам след превъплъщението? — Нямам право нито да одобрявам, нито да възразявам. Ти ще си напълно самостоятелен.

— Все пак искам да зная мнението ти.

— По-важното е да знаеш, че каквото и да правиш, винаги ще се гордея с теб. Сега вече разбирам, че наследството на баща ти е твърде силно. Няма съмнение, че си негов син.

Изображението на Тапи засия. Той я прегърна.

— А ти — рече Тапи, — си войник, също като татко. Само че водите различни битки.

Докато беше сред приятелите си, Олми чувстваше, че има пълен контрол, и не беше толкова обезпокоен от онова, което ставаше в него, колкото очакваше. Ала въпреки това се почувства добре, когато остана сам — макар и за няколко часа. Липсваше му изолацията, която му даваше гората в Четвърта кухня.

Този път не се върна в апартамента си в град Шишарк, а взе временно жилище близо до купола на Възела. Дори и да го държаха под наблюдение, знаеше, че няма начин да узнаят какво има в имплантатите му.

Изкушаваше се веднага щом се прибере да се излегне в леглото и да насочи вниманието си към своя вътрешен свят, за да проследи развоя на събитията. Но си наложи преди това да се поупражнява известно време в хипнотичните стъпки от „релсосо“ — древен танц от света на франтите, който бе научил преди няколко века на Тимбъл, тяхната родна планета. Разперил ръце, Олми следваше строгия ред на движенията, старайки се да компенсира разликата в гъвкавостта между тялото на човека и това на франта. Все пак владееше добре повечето от основните движения. Което беше напълно достатъчно за да почувства ефекта от танца. Когато свърши, се чувстваше отпочинал и изпълнен със сили.

— А сега ще поседя и ще повегетирам — произнесе той на глас и приклепна в средата на почти пустата стая.

Според поредния доклад на частичния обмяната на информация между него и затворения в имплантата джарт течеше гладко, без сътресения. След няколко часа се очакваше през бариерите да премине нов голям пакет от сведения.

Но дори това, с което вече разполагаше, беше значително по обем и съдържание. Каналите, които използваше, даваха признаци за задръстване, самите имплантати бяха запълнени почти до границите на своя капацитет. За разлика от свръхвисоката скорост, с която протичаха

процесите вътре в имплантатите, изучаването на придобитата информация вървеше бавно и мъчително, но в това също имаше известни предимства — така отделните сведения можеха да се съпоставят и проверяват многократно.

Олми затвори очи и се потопи в атмосферата на джартовата философия. Да се преведат джартовите житейски концепции на езика на хората беше трудно, понякога невъзможно; друг път обаче почти веднага откриваше сходни аналози. Все пак не биваше да се изключва възможността джартът съзнателно да подбира подаваната информация, представяйки един привлекателен, но недостоверен облик, което си беше чиста пропаганда.

Олми инструктира частичния да отвърща с реципрочно количество културна и философска информация.

Оказа се, че по природа джартите са ненаситни завоеватели, също както и хората. Ала докато хората се интересуваха предимно от търговия, джартите поставяха на първо място господството и пълното подчинение. Те не желаеха да делят властта си с нито една от останалите раси и допускаха изключения само тогава, когато нямаха никакъв избор. Талситяните например търгували с джартите още във времената преди хората да завладеят първия милиард километри от Пътя. Джартите бързо разбрали, че е почти невъзможно да бъде завладяна и подчинена тази загадъчна раса. Сигурно са знаели, че талситяните са представители и посредници на една много по-древна и неизмеримо по-загадъчна раса — във всеки случай много по-развита от самите джарти.

Въпросът беше, защо тази ненаситност? Какво се криеше зад неукротимото желание да се завладява и подчинява всичко живо?

Управлението изпълнява своя дълг съобразно разпорежданията на > древно управление < — Събирай и съхранявай — на всички нива, винаги и навсякъде. Едва след осъществяване на > последния дълг < от > потомственото управление < ще настъпи отдих за всички изпълнители и други и тогава отново ще станем такива, каквито сме били, лишени от бремето на дълга, разкрепостени > изображение на лишени от вътрешно напрежение материали < — ето я същината на нашето съществуване. Защо и хората не постъпват така?

Олми се опита да разшифрова този очевидно ключов пасаж. Официалният тон подсказваше, че може би в него са включени цитати

от някакво нравствено или полурелигиозно литературно или научно произведение. Още в началото правеше впечатление новото словосъчетание — „потомствено управление“, разкриващо нови страни от еволюцията на джартовата раса, ориентирана към вътрешна и външна трансформация. Странно, но тук присъстваше и Епмек за възможно сътрудничество между джартите и останалите космически раси и за разпределяне на отговорността. Обединяващото звено, изглежда, бе идеята за крайна трансформация. Самото потомствено управление надхвърляше представите за отделни личности и, изглежда, беше нещо далеч по-мощно и всеобхватно.

„Събирай и съхранявай“. Този лозунг, придружен с цяла верига от образи, беше особено любопитен. Олми насочи вниманието си към неговото непосредствено обкръжение, разтваряйки един след друг информационните слоеве. Оказа се, че джартите са колекционери, но и нещо повече — те трансформираха онова, което събират, надявайки се по такъв начин да преодолеят процесите на естествено остаряване и саморазрушаване на събираните предмети, същества, култури и планети. Те разглеждаха природата като процес на постоянно разложение и отмиране, който трябва да бъде поставен под контрол, а след това преустановен напълно, а съхраненият обект да бъде запазен за „потомственото управление“.

Олми бе завладян от странна смесица на ужас и възхищение. Не егоистична алчност движеше джартите, а по-скоро неизмеримо дълбоко състрадание, присъщо само на една изпълнена с неясни противоречия и същевременно много напреднала култура, и това нямаше почти нищо общо с човешките представи за благоденствие и прогрес. Джартите се мислеха за посредници между всички разумни същества и евентуалния им трансцедентен край. Те вярваха, че ще получат право на отдых едва след като изпълнят задачата си, когато поднесат прилежно „замразения“ пакет от съхранени галактики (каква маниакална амбиция!) на тази загадъчна общност, наречена „потомствено управление“, и за награда самите те бъдат „събрани и съхранени“. Но какво ли ще прави „потомственото управление“ с пакета?

Този въпрос не беше от компетентността на джартите.

Във всеки случай не и на един обикновен изпълнител, пък бил той и модифициран.

Олми откри списък на абсолютно забранените действия и бездействия. В борбата за окончателно съхраняване беше разрешено да се унищожава — така, както джартите унищожаваха хората, за да запазят контрола си над Пътя, — но да се унищожава безцелно и без това да е необходимо беше неппростим грях. Никъде в джартовата философия не съществуваше концепцията за жестокостта, нито пък за радостта от победата, задоволството от добре свършената работа или злорадството от поражението на противника. Удовлетворението беше допустимо едва след поднасяне на съхранения пакет.

Олми се съмняваше, че подобна нравствена извисеност е възможна при всички — това беше по-скоро идеал, но неговата всеотдайност и твърда решимост правеше смешни жалките стремежи за усъвършенстване и прогрес, които движеха човечеството. Развитието тук не беше заради самото развитие, а за по-бързото постигане на абсолютната цел, прогресът се явяваше дълг на всички членове на обществото — от обикновения изпълнител до управлението.

Човешката история не познаваше подобен финес на социалното управление. Фиксираните цели най-често водеха до застои, периоди на сурови изпитания и накрая предизвикваха собствената си промяна. Дори в епохата на Хексамона съществуваша обединяващи философски концепции — като идеята за водещата роля на Звездите, Съдбата и Светия Дух и управлението на Добрия човек Надер, въз основа на които бяха изградени цели сложни институции, управленчески групи и идеалистични възгледи.

За джартите не беше трудно да съчетаят представата за войната и разрушенията с жизнената си философия, още повече че това не изискваше промяна на крайната цел. За хората войната беше не само извор на нещастия, но и — колкото и парадоксално да звучеше — движеща сила за прогреса, източник за нови социални промени.

Олми отново си даде сметка, че е подлаган на пропагандно въздействие, при това много ефективно. Джартът подаваше твърде малко информация за историята на своя свят. Вместо това представяше готови идеали, без да посочи колко стриктно се спазват от неговото общество.

Олми изостави философията и се насочи към онзи участък, където се разкриваше ролята на Пътя в осъществяването на

грандиозния план на джартите.

След като джартите проникнали за първи път в коридора през една случайна сондажна врата, те бързо схванали принципите, стоящи зад това чудо. На себе си гледали като на създатели на тази безкрайна тръбовидна вселена — нещо, което се стори направо смешно на Олми, — а в по-късния период развили теорията, че са били въведени тук от потомственото управление, за да осъществят по-бързо своята абсолютна цел. Не след дълго били в състояние да отворят нови врати във всяка точка на вселената и дори открили способ да проникват в други вселени. Можели да пътуват до края на времето. Ако се съдеше по онова, което знаеше плененият джарт, неговите сънародници все още не бяха осъществили това пътешествие по начина, по който го бяха сторили гешелистките квартали след Разделянето... Вероятно са сметнали, че това е от приоритета единствено на потомственото управление, или са го отложили за онзи период, когато най-сетне осъществят целта, която са си поставили.

Като средство за осъществяване на тази цел Пътят съвпадал напълно с плановете им. С негова помощ джартите смятали да доставят по-бързо очаквания пакет.

Съвсем за кратко Олми съумя да надникне в образа, свързан с тази мечтана идея: една статична, съвършено управлявана вселена, в която всички източници на енергия са овладени, разкрити са всички загадки и не се извършват никакви промени — готова да бъде предоставена на потомственото управление. Напълно логичен завършек.

Въпреки наученото Олми не намираще сили да приеме джартите за братя по разум. Струваше му се, че са по-скоро някакви съвършени машини, създадени да изпълняват ролята си, безмилостни и лишени от свобода на волята, каквито бяха вирусите...

Сравнението беше твърде опростено, ала му позволяваше да бъде наясно с чувствата си. Джартите бяха врагове, които можеше едновременно да мрази и разбира.

В този момент частичният го уведоми, че е готов за прехвърляне на поредната информация.

Олми отвори очи. Не беше никак лесно да се ориентира след поредното странно пътуване. Макар и прегледал съвсем повърхностно

предишния пакет информация, той го прехвърли за съхранение и
разчисти пътя за нов.

38.

Пътят

Не измина много време и Рита се почувства изтощена от пътуването към Гея. Не разбираше почти нищо от онова, което ѝ показваха, въпреки настоятелните опити на придружителя да ѝ обяснява всичко.

Щом я изведоха от помещението, което обитаваше, я поставиха в защитна овална сфера, в която имаше черна, широка няколко стъпки платформа. Заедно с нея в сферата се настани и придружителят.

— Къде са моите спътници? — попита Рита.

— Те ще минат по краткия път. Организирахме това пътуване специално за вас, макар то да изисква допълнителен разход на енергия. „Скъпо“ — както се изразявате вие хората.

Сферата висеше в непрогледен мрак. Далеч напред се виждаше малък светещ триъгълник, който стоеше неподвижно. Придружителят мълчеше.

Рита потрепери. Някаква частица от нея продължаваше да се озърта като подплашено животинче, търсейки път за бягство или поне обяснение за всичко неразбираемо наоколо. Но изход нямаше. Тя се извърна и забеляза огромна, безмерна стена, която закриваше целия хоризонт зад тях. Стената беше сива, с гладка повърхност. Най-много от всичко я плашеше тишината. Трябваше да заговори, инак щеше да закрепси.

— Не ми казахте името си — рече тихо тя. Придружителят извърна лице към нея и попита учтиво:

— Желаете ли да имам име?

— А вие нямате ли собствено?

— Напротив, притежавам много и различни названия. Но те са за работа. В настоящата форма мога да разговарям само с вас.

— Моля ви, изберете някакво име — въздъхна безпомощно Рита.

— Нека бъде Кимон. Подходящо ли е?

В трети курс имаше един състудент със същото име. Едър, приятен мъж, с когото известно време поддържаше близки отношения. Беше нежен и Рита бе доста увлечена по него. Може би придружителят разчиташе да посвири тъкмо на тази струна.

— Не — каза тя. — Това не е вашето име.

— Тогава какво да бъде?

— Ще ви наричам Тифон — заяви Рита. Това беше от Хезиодос — Тифон, ужасното чудовище, което се сражавало със Зевс, сина на Гея... Името щеше да я държи нащрек.

— Тифон да бъде.

Без никакво предупреждение сферата се понесе напред, отдалечавайки се от безмерната стена. Нямаше никакъв начин да определи скоростта, съществуваше единствено усещането за движение. Мракът наоколо се изпълни с разноцветни дъги. Тя погледна нагоре и зърна милиарди святкащи линии, които следваха техния път. Триъгълникът отпред започна да расте — изглежда, приближаваха нещо като проход в преградата отпред.

Не откъсваше хипнотизиращ поглед от растящото триъгълно отвърстие, изпълнено с млечнобяла светлина. Беше като божествено одеяние. „Само че принадлежи на чужди богове — припомни си тя. — Аз не бива да вярвам в тях. Моите все още са в мен — Атине и Астарт, Изис, Азер, Азерапис и Зевс... и сега Тифон.“

Внезапно светлината я обгърна отвсякъде, а мракът бе като малка точица далеч назад. Бяха напуснали с шеметна скорост прозрачна триъгълна призма, в чиято страна подобно на чудовищна паст зееше тъмен отвор.

— Къде съм сега? — попита тя шепнешком. — Зад нас е корабът. Намираме се във вакуум, в коридор от сияещи газове. Скоро ще се спуснем към пода.

Все още не разбираше къде се намират. Стомахът ѝ се сви на топка, всичко наоколо бе толкова странно и непонятно. Как ли би реагирала наместницата на нейно място? Може би някога Гея е била също толкова чужда и непозната за Патрикия.

Тя вдигна свитите си юмручета и разтърка очи. Боляха я и сълзяха непрестанно. Вратът ѝ беше схванат. Главата ѝ кълтеше, чувстваше се потисната въпреки великолепната светлина навън...

„Защо се държа така? Може би трябва да съм благодарна, че все още пазя разсъдъка си?“

А светлината продължаваше да нараства. Далеч под тях се виждаха някакви петна, разхвърляни като шарки на географска карта, бледозелени квадратчета, кафяви и бели линии, разделени на равни интервали от конусообразни кули, изградени от подредени един върху друг дискове със заоблени краища.

Нещо прещрака в съзнанието ѝ и след кратък миг на преориентация тя ненадейно осъзна къде се намират.

Бяха във вътрешността на затворена продълговата повърхност, като цилиндър или тръба, но с огромни размери. Подът на цилиндъра бе покрит с геометрични фигури подобно на критски килим, повечето зелени, кафяви и бели...

Вече знаеше какво вижда. Патрикия ѝ го бе описвала

неведнъж — по-скоро като модел, без цветовете и всичко останало. Над сферата блестеше със заслепяващо сияние плазмената тръба и невероятното образувание наречено потокът, или сингуларната. Може би призмата, която напуснаха, се движеше по хода на сингуларната също както поточните кораби на хората.

А от всички страни ги заобикаляше Пътят.

39.

Хавайските острови

Земният сенат беше във ваканция, членовете му бяха разпръснати из тихоокеанските крайбрежия. За щастие в Хонолулу беше останал един от най-влиятелните сенатори и Гари побърза да уреди среща с него.

На Земята го придружаваха Сули Рам Кикюра и Карен — задачата им можеше да се определи почти като саботаж.

Ланиер познаваше добре Робърт Каназава, главен сенатор на Тихоокеанските народи. Бяха се срещали още като офицери във флота, Каназава бе служил на подводница, докато Ланиер беше пилот. Пътищата им се разделиха някъде преди Възстановяването, а се срещнаха отново на една от сесиите на Възела в Шишарк. Гари уважаваше дълбоко Каназава, който бе от малцината оцелели след огнения ад на Смъртта — по онова време вече бил командир на американска подводница, а след това бе работил в Калифорния, откъдето за първи път го бяха предложили за сенатор.

В разгара на Смъртта почти всички по-важни обекти на НАТО и Варшавския договор бяха подложени на унищожителни ракетни удари. По някаква странна прищявка на съдбата или поради пропуск в стратегическото планиране на руснаците Пърл Харбър бе ударен само два пъти. Някои от близките острови получиха по един удар, други бяха пропуснати. За разлика от тях Хонолулу направо бе заличен от лицето на земята,

Именно на него спря избора си Ланиер след Разделянето, когато трябваше да се започне отнякъде. Островите се оказаха изключително подходящи за достъп както от космоса, така и от съседните брегове. Радиационното заразяване беше съвсем слабо, почти безвредно и лесно можеше да бъде неутрализирано с помощта на машините и техниката, предоставени от Хексамона.

Само за десетина години джунглите на Оаху отново бяха пищни, а равнините покрити с трева. Израснаха нови градове, подхранвани както от пристигащите от Хексамона помощи, така и от ентусиазма на местните жители и процъфтяващата транстихоокеанска търговия между Нова Зеландия, Северна Австралия, Япония и Индокитай.

Всички тези причини повлияха Земния сенат да избере Оаху за своя столица. Това бе едновременно признание за успеха и поклон пред могъществото, а представителите на Възела можеха само да одобрят избора. Нямаха право на повече.

Каназава живееше в къща с каменни основи и бамбукови стени, само на миля от лъсналия като разтопено стъкло бряг на Уайкики. Ланиер, Карен и Сули Рам Кикира се промъкнаха по тясната пътека, над която бяха надвиснали полюшвани от влажния бриз палмови листа, и спряха пред автоматичния портиер — продълговата сребриста метална тръба, която запречваше малката дървена порта.

— Радвам се да ви видя, сер Ланиер — проговори портиерът с пискливия глас на Каназава. — Очаквах ви с нетърпение. Моля заповядайте и ме извинете за бъркотията. В момента работя над някои материали от предстоящата сесия.

Изкачиха се по каменните стъпала и се озоваха на просторна веранда, из която бризът се разхождаше на воля, Мебелите бяха ат тъмно полирано дърво. Навсякъде се виждаха папки с документи, подредени в стройни купчини — свръхмодерните компютърни системи все още бяха лукс за земните жители. А и Каназава не си падаше по новостите и открай време предпочиташе простия лист хартия.

— Харесва ми тук — заяви Рам Кикира и се настани в едно от креслата. — Всичко е съвсем истинско.

От дъното на верандата се появи и Каназава. Носеше дълга памучна роба и меки чорапи.

— Гари, Карен! Радвам се да ви видя отново. — Той се усмихна на Рам Кикира. — Ако не се лъжа, вие сте земният адвокат сера Сули Рам Кикира? — Каназава й подаде ръка. — Да си призная, малко съм разтревожен от това неочаквано посещение. Да не се е случило нещо важно?

Той ги отведе в другия край на верандата и им предложи различни напитки от механичния смесител. Каназава живееше сам,

втората му жена бе починала преди десетина години и вместо да потърси утеха в някоя нова връзка, той бе потънал изцяло в работата си.

— Съвсем предстоящо е Възелът да обяви решението си за отваряне на Пътя. Ще има референдум — съобщи му Ланиер.

— За първи път чувам — погледна го изненадано Каназава. Бузата му беше разсечена от ален белег — спомен от годините, когато бе служил на подводница. Ланиер си припомни, че по време на първата ракетна атака подводницата му се намирала недалеч от Калифорнийския бряг, в зоната на сринатия до основи Сан Франциско.

— По всичко изглежда, че земните жители няма да бъдат допуснати до референдума — продължи той.

— И защо? — попита Каназава с непроницаемо изражение.

— Въз основа на някакво забравено правило от времето на Възстановяването — обясни Ланиер. — Според което земните жители нямат право на глас, когато става дума за решения от жизненоважно значение.

Каназава кимна.

— Използвано за последен път преди единадесет години, но все още в сила. И какво общо има всичко това с мен?

— С всички нас, по-скоро — рече Ланиер, — Но това е дълга история.

— Щом си дошъл чак тук, сигурно си заслужава да я чуем. Започвай.

И Ланиер започна да разказва.

40.

Шишарк

Корженевски пресече терминала на Шеста кухня и спря пред Мирски. Руснакът разглеждаше замислено огромните машини, които се издигаха като небостъргачи в противоположния край на кухнята. Ниско над повърхността се плъзгаха облаци, които за миг закриваха гледката и хвърляха продълговати сенки под себе си. Листата на дърветата блестяха в яркозелено под ослепителната светлина от плазмената тръба. Имаше нещо странно и успокояващо в тази картина. Корженевски се загледа, очарован от ненадейно споходилото го сантиментално настроение.

Подобно на Олми той също смяташе, че вече нищо не може да попречи за отварянето на Пътя.

— Какво великолепие — промърмори Мирски. — Невероятно постижение. — Той се усмихна на Инженера. — Помня, че бях потресен, когато пристигнах тук за първи път. Имах чувството, че съм джудже в страната на великани. Всичко тук ми се струваше чуждо и непонятно, още повече че войната току-що беше приключила, а и ние бяхме пристигнали на Картофа — искам да кажа на Камъка — съвсем неканени... Колко време ще ви е необходимо, за да подготвите машините?

— Три дни. Сега кухнята гъмжи от частични и дистанционни прибори. Трябва да бъде огледан всеки по-важен детайл.

— А оръжията?

Корженевски вдигна поглед към светлината в небето. Започна да ръми и тревата под краката им заблестя от капките. Дъждът в Шеста кухня се използваше от векове, за да охлажда и почиства машините.

— Не съм техен създател. И зная твърде малко за тях. Но предполагам, че са готови за употреба. През целия си жизнен път Хексамонът е зависел от машините. Ние почитаме нашите

неодушевени създания и почти инстинктивно ги строим така, че да издържат дълго.

— И кога точно ще се осъществи отварянето?

— След около две седмици — най-много до месец. Зависи от това дали Ланиер и Рам Кикюра ще съумеят да отменят референдума.

— Ако ви наредят, ще го го направите ли? Ще отворите ли Пътя?

— Ще го направя — кимна Корженевски. — Изглежда, не аз, а Съдбата го иска, нали?

Мирски се засмя. Корженевски чуваше смеха му за първи път. Стори му се някак нечовешки и той почувства, че го побиват тръпки.

— Наистина е Съдбата — кимна Мирски. — Живял съм сред същества, равни на богове, но Съдбата озадачаваше и тях.

41.

Хавай

— За мен ще бъде чест, ако останете тук — рече Каназава. — Гостоприемството на този дом не е каквото беше, когато бе жива жена Ми, но все има какво да ви предложи.

— С удоволствие ще останем — кимна Ланиер. — Утре рано потегляме за Орегон, сетне ще летим за Мелбърн и обратно у дома — в Нова Зеландия. Нямаме много време. Настаниха се на верандата, за да се любуват на залеза, който озаряваше в огненочервено отсрещния бряг, където преди войната бе имало военноморска база.

— Това какво са? — посочи Ланиер белезникавите петънца отвъд района на базата.

— Гробища. Тук ги има твърде много — каза Каназава. — Понякога си мисля, че след всичко преживяно би трябвало да се разбираме по-добре — а не е така.

Ланиер се усмихна съчувствено.

— Говориш за онези горе, нали?

— По дяволите, Гари, ти си работил с тях, дори беше от първите, които ги срещнаха. Сигурно разбираш по-добре мотивите им.

— Може и да си прав.

— Защо тогава се отнасят с нас като с малоумни? Не сме ли равностойни партньори?

— Ние сме по-слабата страна в партньорството, сенаторе.

— Не сме чак толкова слаби и наивни, за колкото ни мислят. Можем да извършим поне шест невероятни неща още преди закуска.

— Мисля, че фразата беше „да повярваме в шест невероятни неща преди закуска“.

— Невероятни неща! Като например този странен призрак, завърнал се от страната на мъртвите...

— Имало е и други случаи — възрази Ланиер. — Лично аз помагах в една програма за възкресяване на мъртъвци. Но сега случаят

е друг.

— Добре — кимна Каназава и се загледа към облаците над хоризонта. — Може наистина да сме наивни. Но помисли си само какво ще последва, когато новината обходи Земята. Ние презираме нашите спасители, Презираме ги, задето ни отнеха децата.

— Не зная дали те разбирам правилно, сенаторе. Не те са виновни, а Смъртта.

— Не. Строителите на Шишарк — те са оцелели след Смъртта, изправили са се на крака и са намерили сили да построят нова цивилизация. Сами са открили чудесата, на които сега се радват потомците им, и дори са изстреляли цял астероид-звездолет за космическо пътешествие. Те слязоха сред нас с ръце, пълни с чудеса, като родители, които носят подаръци на децата си, а понякога дори ни ги даваха насила. Не ни позволиха да повторим нито една от техните грешки...

— И слава Богу! — прекъсна го сухо Ланиер. — Инак съвсем щяхме да я оплескаме.

— Да, но не разбираш ли какво ти казвам? Моите сънародници се смущават да общуват с тези хора, смятат ги за ангели. Боят се от тях и ги почитат. Земята се превърна в гето...

— Заслужили сме го — подхвърли Ланиер,

— Станал си циничен, Гари.

— Не без причина, сенаторе. Но разбирам накъде биеш. И все пак мисля, че не бива да се отказваме. Земята трябва да надживее недоволството, презрението и горчивината, пък дори и завистта. Нужен ни е ентузиазъм, за да се измъкнем от тресавището.

— Те не ни разбират, Гари — поклати глава Каназава.

— За тях ние сме далечно минало. Герои от страшна приказка. Материал за легенди. Накарай ги да свалят маските на безразличие и да погледнат надолу към Земята. Рам Кикура и Карен приближиха към тях.

— Това, че сме смъртни, не е единственото, което ни отличава от тях — довърши Каназава.

Вечерята поднесоха работи. Четиримата се настаниха край широката бамбукова маса с груби кръгли крака. След умората от пътуването и напрежението Ланиер и Карен почувстваха, че главите им се замайват още след първите миниатюрни чашки ром. Ланиер не

беше изпадал в подобно състояние от десетилетия. Един по един стегнатите възли в душата му взеха да се отпускат и той започна да вижда Карен с други очи, очите на един по-млад Ланиер. Може би това, че отново бяха заедно и работеха по общ проблем, щеше да помогне да зараснат раните, отворили се с годините и неразбирателството.

Рам Кикура категорично отказа да вкуси ром.

— Чувала съм за алкохола — съпротивляваше се тя. — Това е наркотична отрова.

— Горещо на Шишарк да няма сух режим? — засмя се Каназава.

— Не, разбира се. Просто алкохолът при нас играе твърде малка роля. Още в началото на Пътешествието моите сънародници са проявявали по-голям интерес към пряката мозъчна стимулация. Сега този метод е значително усъвършенстван и напълно безвреден, с негова помощ помагаме на пристрастени към наркотици и други химични препарати и тук, на Земята... Но алкохолът никога не се е превръщал в обществен проблем. Мисля, че в някои от кухините дори се отглеждат специални сортове грозде, за вино... — Всички я слушаха заинтригувани да научат нещо повече за историята на астероида. — Сетне, когато бил отворен Пътят и започнал активен търговски обмен с други цивилизации, талситът и неговите производни напълно изместили нашите собствени стимуланти. Да не говорим за възможността от пълно прехвърляне на съзнанието в Градската памет, където са постижими всякакви удоволствия. Алкохолът и останалите токсични вещества естествено били забравени като твърде примитивни средства.

— Примитивните средства също притежават свое очарование — отбеляза Каназава.

— Не обичам да се правя на глупачка — рече троснато Рам Кикура. Потопи пръст в чашата с ром и го поднесе към носа си. — Естери и кетони. Много силни.

— Направо унищожават мозъка — засмя се Карен. — Ще взема да поискам една бутилка.

— Алкохолът — обяви Рам Кикура — е проблем на земните жители. Не съм ли права?

— Абсолютно сте права — потвърди Каназава. — Той е балсам за нашите рани.

— Мразя да губя контрол над себе си — упорстваше Рам Кикура. Карен се наведе към нея.

— Хайде, пийни. Много е приятно на вкус. Може само да опиташ.

— Зная какво е на вкус. Поръчвала съм си биохрони в Градската памет.

— Биохрони? — вдигна вежди Каназава.

— Били са популярни навремето — обясни Ланиер. — Симулатори на човешки опит. Пресят, естествено. Просто изживяваш нечий друг живот.

— Майчице! — възкликна изумено Каназава. После започна оживена дискусия за това дали биохронният секс може да се сравнява с действителния и Рам Кикура незабелязано придърпа чашата към себе си. Гари виждаше, че е заинтригувана от питието: изглежда, намираше в него връзка с миналото. Спомни си, че когато за първи път се срещнаха, Рам Кикура бе пиктирала американското флагче над рамото си, горда със своя дървен произход, за който знаеше толкова малко. Ето че сега до нея бе частица от това минало. А и биохронните спомени сигурно не бяха така добри като реалните.

— Добре де — въздъхна тя, протегна ръка и вдигна чашата. — За това да си човек! — И отпи доста по-голяма глътка, отколкото би й препоръчал Гари. Очите ѝ се разшириха, тя се закашля и се задави. Карен я тупаше уплашено по гърба,

— Уф, в името на Звездите! — изстена накрая Рам Кикура. — Тялото ми ненавижда тази течност!

— По-кратко — каза ѝ Каназава. — Твърде силно е да го отпивате наведнъж...

Рам Кикура размаха засрамено ръка, изтри сълзите си и вдигна отново чашата.

— Кажете някой тост — помоли се тя.

— Да пием до дъно — предложи Ланиер.

— Само като го чуя и ми се свива гърлото — оплака се Рам Кикура и отпи скромна глътка.

— Не разбирам — вдигна рамене Каназава. — Ромът е чудесен. От моя район.

— Тук всичко е твой район — захили се Ланиер. — Чудя се дали опиваш всички гости?

— Няма да се напия — успокои ги Рам Кикура. — Разполагам с имплантирани метаболитатори, които превръщат алкохола в захар побързо, отколкото мога да го поглъщам.

— Колко жалко — подхвърли Каназава.

— Бих могла да забавя темпото, с което работят — успокои го тя. — За да почувствам поне мъничко...

Каназава погледна многозначително Ланиер. Карен въздъхна.

— Май не те бива много за купони, скъпа — рече тя.

Нощното небе над Хавай беше изпъстрено със звезди досущ като в „Звездна нощ“ на Ван Гог. Каназава измъкна отнякъде лазерно фенерче. Седяха на тревата пред верандата, ядяха бразилски шоколади и пиеха ром.

— Това е моят собствен планетариум. — Сенаторът вдигна разперени пръсти към небето. — Нищо горе в космоса не може да се сравни с него... Той ми носи щастие.

Каназава включи фенера и насочи лъча към звездите.

В небето се появи тънък червеникав стълб.

— Познавам всички съзвездия — продължи той. — Японски, китайски и западни. Дори някои вавилонски.

— Красиво е, наистина — призна Рам Кикура. Беше позволила известно количество алкохол да проникне в кръвта ѝ и сега се чувстваше приятно отпусната. — Небето тук долу е по-човешко. По-приятелско.

— Мен пък ме плаши — заяви Карен. — Още от съвсем мъничка.

— Моят собствен планетариум — повтори Каназава. — Мога да си соча из него с фенерчето и никой няма да ми направи забележка. Техните проблеми — той прокара лъч по небосвода — не са наши проблеми. Знаеш ли, Гари, хубаво е, че се видяхме отново. Пък и на приятелите ти се радвам. Живеем толкова отдалечени, родители и деца...

— Кой са родителите — попита Карен — и кои децата?

— Вие сте родителите — рече Рам Кикура.

— И децата също — довърши Карен и удари чело в рамото на Ланиер.

— Ох — извика Ланиер. — Какво има?

— Просто те чукнах, дърто копеле — изкиска се тя. — Прощавай. Трябва да е от рома.

— Ами чуки ме пак тогава — захили се той. Рам Кикура протегна ръце.

— Ще ми се сега тук да има деца. Щастливи, здрави земни деца. Обичам да гледам от прозореца на моя апартамент в Аксис Евклид как децата играят. Карен, защо не опитахте още веднъж?

— Бях твърде заета — отвърна Карен и прехапа устни. — Как може да си твърде заета, за да имаш деца?

— По естествен път или както го правите горе в Хексамона? — попита Карен. Беше изтикала болката нейде назад.

— Е, като нас, от Хексамона. Синът ми, Тапи, направо е старомоден. — Тя се усмихна и поклати глава. — Съвсем скоро ще се яви на изпита за превъплъщаване. Намислил е да върви по стъпките на баща си... на Олми — добави тя.

— Не знаех, че имаш син — каза Ланиер.

— О, да, имам. И ужасно се гордея с него. Не смятам да го раждам по стария начин. Важното е да имаш дете — какво от това, че е заченато в Градската памет. Да го оставиш да поникне като цвете, да греши...

— И да умре — добави Ланиер със затворени очи. Карен замръзна и се отдръпна от него.

— На Шишарк също има гробища — продължи Гари като избягваше погледа на Рам Кикура. — Твоите сънародници знаят какво е смърт — знаели са.

— Смъртта е неуспех — заяви малко ядосано Рам Кикура.

— Смъртта е завършек — каза Ланиер. — Смъртта е безвъзвратна загуба.

— Виж, с това и аз съм съгласна — кимна Карен и отново го бутна с чело. — Да прием за живота.

— Робърт! — посочи го с пръст Ланиер. — Искам да чуя твоето мнение! Какво е смъртта — завършек или загуба?

— Тази вечер отидохме доста далеч от темата, не мислите ли? — попита Каназава.

— Хората гледат различно на смъртта, когато самите те трябва да умрат. Те я преобличат, танцуват с нея и слагат черни дрехи, за да покажат, че ги е страх. Може много неща да не ми харесват в

Хексамона, но уважавам това, че предоставят на всеки правото на избор. Повечето от тези гробове са от времето след Смъртта. Не малко от моите сънародници се надяваха на вечен живот. Може би някой ден ще го имат. Смъртта не е неуспех. Може наистина да е завършек, но само тогава, когато решението е в наши ръце.

— Правилно — кимна Карен.

— А ти искаш ли да живееш вечно? — попита го Ланиер.

— Не — отсече Каназава.

— Защо?

— Твърде лично е.

— Хайде вече да сменим темата — предложи Карен.

— Не, за мен е важно — обади се неочаквано Каназава.

— А и вие сте ми приятели. Може и ромът да помага. Но не мога да забравя някои неща. Неприятни спомени. Не мога например да използвам талсит или псевдоталсит, колкото и прекрасни да са тези средства. Защото държа на спомените си, те са неделима част от мен. Понякога ме навестяват през целия ден. Разбираш ли за какво говоря, Гари?

— Амин — рече Ланиер.

— Когато умра, тези спомени ще изчезнат завинаги. Аз също ще изчезна и вероятно някой по-добър от мен ще застане на мястото ми. Ще гледа да не повтаря грешките ми и ще разбере онова, което аз не успях.

— Амин — прошепна отново Ланиер.

— Вие наистина сте чудесен човек, сенаторе — рече Рам Кикура.
— Вашата смърт ще е голяма загуба, Каназава кимна в знак, че оценява комплимента.

— Ние не умеем да плачем — продължи Рам Кикура.

— Изпитваме същите чувства, но се издигаме над тях. Медитираме, за да ги преживеем. Възприемаме всичко наоколо и се стараем да запазим онова, което е в нас, но... — Тя поклати енергично глава. — Не мога да разсъждавам! Този проклет ром!

— Заобиколени сме с прекалено много смърт, за да оценим обективно смъртта на един отделен човек — произнесе замислено Каназава. — Карен, одобряваш ли възрастта на твой мъж?

— Не — каза Карен след дълга пауза.

— Вече не съм млад като нея — допълни Ланиер.

Тя сведе поглед от звездите към тъмната трева.

— Не е в това въпросът. Не искам да те загубя. Не желая и да се пожертвам, за да бъда редом с теб.

— Много говорим — намеси се Каназава. — Пиянски приказки. *In vino veritas.*

— Колко благородно — каза Рам Кикура. — И съвсем човешко.

Карен скочи и изтича в къщата. Ланиер се изправи, отгърси панталони и рече:

— Време е да си лягаме. Ще ида при Карен. Каназава кимна с мъдър вид.

Ланиер изкачи стълбите, намери спалнята и заста на прага. Карен се събличаше.

— Помня, когато за първи път се любихме — рече той. — В тръбохода. Тя не отговори. Тъкмо си разкопчаваше сутиена.

— Трябвах ми доста години, за да те приема в себе си. Много след като се оженихме.

— Моля те, млъкни — рече Карен. Гласът ѝ звучеше спокойно.

— А после ми беше толкова нужна, сякаш си част от мен. Мислех, че винаги ще бъдем заедно. И ще решаваме заедно. Толкова много те обичах, че забравих, че не си част от мен.

— Утре ни чака работа. А и ти не си единственият с лоши спомени. Аз се върнах в Хунан. Помниш ли? Видях родния си град, помирисах смъртта. Гари. Из пътя бяха разхвърляни скелети на деца, които бяха там от месеци, или от години — може би родителите им ги бяха изоставили, защото просто не са могли да ги нахранят. Знаеш колко малко успяхме да спасим. Ти не си единственият с лоши спомени!

— Зная — отвърна Ланиер, все още подпрян на вратата.

— Аз се научих да живея с тях. Научих се да ценя обичта си към теб. Искам само да останеш при мен. Мразя дори мисълта, че някой ден можеш да ме напуснеш.

— Зная.

— Върни се при мен тогава. Все още можеш да бъдеш млад. Имаме още толкова много работа да вършим. Векове наред.

— Не мога да постъпя така. Бих искал да ме разбереш.

— Аз пък искам да разбереш моите... страхове.

— Ще се опитам. Но сега работим заедно, Карен. Тя потрепери, вдигна уморено рамене и седна на леглото.

— Какво мислиш за Мирски? — попита го след време.

— Наистина ли ще доведе боговете сред нас? Това ли ви обещава? Той е нещо ужасно, Гари.

— Не мисля така. Тя поклати глава.

— Кошмар.

— По-скоро привидение — поправи я Ланиер. — Почакай и ще видиш.

— Страх ме е — отвърна протичко тя. — Поне това позволяваш ли ми?

— Разбира се. — Ланиер си помисли, че ако сега отиде при нея и я прегърне, тя няма да се съпротивлява, може би дори ще му е благодарна.

— Спи ми се. — Карен се отпусна на широкото легло.

Той я наблюдава известно време, после угаси светлината, обърна се и пристъпи в тъмния, притихнал хол. Отвън на тревата Каназава и Рам Кикура продължаваха разговора.

— За мен ще бъде чест, ако споделите леглото ми тази нощ — тъкмо казваше Каназава.

— Нима изглеждам чак толкова пияна, сер Каназава? — Попита Рам Кикура.

— Ами аз?

— Всъщност... с удоволствие — отвърна Рам Кикура след кратко мълчание.

Когато Ланиер се върна в спалнята, Карен вече спеше дълбоко, заровила глава в меката копринена възглавница.

На сутринта Ланиер излезе да се разхожда по брега още преди Карен да се е събудила. На около километър по-нататък забеляза Рам Кикура. Адвокатката крачеше бодро по изхвърлените на пясъка водорасли, висока, стройна, в компанията на цял рояк чайки. Ланиер я доближи и двамата вървяха мълчаливо известно време.

— Как се чувстваш? — попита я Ланиер.

— Никога досега не бях се любила със земен — произнесе почти замечтано Рам Кикура. — И хареса ли ти?

— Някои неща са си същите... зависи от гледната точка. — Тя помълча и добави: — Сер Каназава направо е бесен. Никога досега не

бях виждала толкова ядосан човек... макар снощи да не го показва. Решил е да свиква на извънредно съвещание всички земни сенатори. Смятат да поискат отменяне на насрочения референдум. Мисля, че мога да им помогна — познавам добре законите.

— Ще спечелите ли? — попита я Ланиер.

Тя се наведе и вдигна една стъклена японска плавка.

— Чудя се, от колко време лежи тук? Правят ли ги още?

— Не зная. Мисля, че да. Ще спечелите ли?

— Едва ли — отвърна тя. — Хексамонът не е това, което беше.

— Тя вдигна плавката, любувайки се на малките въздушни мехурчета, замръзнали в стъклото. Сетне я изпусна на пясъка.

— Президентът май предпочита да кара по вятъра — подхвърли Ланиер. — Макар да обяви, че е против отварянето на Пътя.

— Такъв си е. Пък и какво може да направи, когато Възелът е на друго мнение. Опасявам се, че като капитан на един разбунтувал се кораб, той няма да се поколебае да отреже Земята от всякаква възможност за участие, за да спаси каквото може.

— Но джартите...

— Веднъж вече ги накарахме да отстъпят, при това не бяхме подготвени за срещата с тях.

— Говориш така, сякаш подкрепяш отварянето. Тя се намръщи, после поклати глава,

— Адвокатът трябва да знае как се чувства опозицията. Аз съм почти толкова бясна, колкото е Каназава. — Тя приклепна и вдигна парче от строшена бутилка. — А това колко ли е старо, как мислиш?

Ланиер не отвърна. Спомни си колко бе изненадан Мирски, когато научи за отказа на Възела да изпълни молбата му.

— Какви са шансовете референдумът да отхвърли идеята?

— Почти никакви. Особено след като Земята няма да Участва,

— Тогава какво търсим тук? Мислех, че има поне малка възможност. Че можем да окажем известно въздействие.

— Можем поне да опитаме — каза Рам Кикура. — Да се вкопчим в проклетите им подметки и да ги задържим с всички сили. Май идва приливът, а?

— Това ли ще им кажем в Орегон?

— Навсякъде, където е нужно.

Двамата се обърнаха и поеха обратно към къщата. Когато се прибраха, останалите вече бяха седнали на масата и роботите поднасяха закуска. Каназава и Рам Кикура се държаха приятелски, но нищо повече.

Ланиер беше увесил нос. Кой знае защо, след разговора целият му ентузиазъм се беше изпарил. Струваше му се, че ще е съвсем различно, ако бе позволил да го подмладят. Все пак имаше една малка надежда. Хрумна му, че Мирски — и съществата от края на времето — все още не са извадили всички козове.

Събраха набързо багажа и Рам Кикура размени няколко думи с Каназава, докато го пренасяше до малката совалка. Когато влезе в кабината, автоматичният пилот изобрази яркочервена пикта, за да привлече вниманието му.

— Говорете английски, ако обичате — каза леко раздражен Ланиер.

— Наредиха ми да изчакам с излитането, докато пристигне полиция от кварталите.

Ланиер остави чантите на пода, седна и го погледна изумен.

— Полиция от кварталите? Да не е земната полиция?

Пилотът не отговори. Светлината в кабината намаля и придоби мек синкав оттенък.

— Все още ли функционирате? — попита го Ланиер.

Отново никакъв отговор. Той се надигна, стиснал ядосано юмруци, показа се от вратата и извика на приближаващата се Карен:

— Мисля, че сме задържани.

Рам Кикура и Каназава дотичаха от къщата.

— Проблеми ли има? — попита сенаторът.

— Идва полиция от кварталите. Лицето на Каназава стана сурово.

— Ето това няма да позволя.

— Стига да можете — рече Рам Кикура. Каназава я погледна, сякаш го беше зашлевила. — Положението май е сериозно, Гари. Как смяташе да...

Карен погледна към морето. Отвъд рифа, право към тях се носеха три блестящи точки на фона на мрачносивите облаци. Летателните апарати направиха широк завой и се спуснаха почти хоризонтално над

просторния двор пред къщата на сенатора. Зад колелата им останаха кални дири.

— Сер Ланиер — разнесе се усилен от високоговорител глас от първия апарат. — Моля, отговорете.

— Аз съм Гари Ланиер. — Той излезе пред другите.

— Сер Ланиер, вие и жена ви трябва незабавно да се върнете в Нова Зеландия. Наредено е всички земни да се завърнат по родните си места.

— По чия заповед? — попита Рам Кикура. — И на какво основание? — Тя сниши глас и добави: — Нямам право.

— Въз основа на Ревизириания акт за Възстановяването. И лично по нареждане на президента. Моля качете се на совалката. Летателният ѝ план вече е променен.

— Не отивайте — посъветва ги Каназава и размаха юмрук към трите апарата. — Аз съм сенатор! Настоявам за незабавна среща с президента и президент-министъра!

От апарата не последва никакъв отговор.

— Няма да се качвате на совалката — заяви Рам Кикура, — Всички оставаме тук. Едва ли ще посмеят да приложат насилие.

— Гари, те казаха, че всички земни се връщат по родните си места. Дали това важи и за онези, които имат разрешение за временно пребиваване на орбиталните тела? — попита Карен. Изглеждаше объркана и изплашена като малко дете.

— Не зная — рече Ланиер. — Сенаторе, струва ми се, че можем да направим повече, когато сме на своя територия... стига да не ни поставят под домашен арест. — Той се обърна към Рам Кикура. — А ти най-добре иди на Шишарк.

— Стига да ми позволят — произнесе мрачно тя. — Сега вече може да се очаква всичко.

— Ако го направят — заяви Карен, — ще си имат сериозни неприятности.

„Виж, в това се съмнявам — помисли си Ланиер. — Силата е на тяхна страна. Решили са да играят по свои правила и ще го сторят.“

Трите летателни апарата изчакваха безстрастно решението им. Слънцето блестеше по металните им обшивки. Рам Кикура вдигна мокрия кичур от челото си.

— Няма какво да стоим тук като наказани деца — предложи Ланиер. — Сенаторе, благодаря, че ме изслуша. Ако имаме още една възможност да поговорим...

— Моля, качете се незабавно в совалката — прогърмя познатият глас.

Ланиер хвана ръката на жена си.

— Довиждане — каза той на сенатора и Рам Кикура. — И успех. Съобщете на Корженевски и Олми за това, което става тук.

Рам Кикура кимна. Качиха се на совалката и вратата зад тях се затвори.

42.

Пътят, Усвършенствана Гея

Намираха се в лабиринт от блестящи зелени линии, покриващи изцяло повърхността на Пътя. Сферата се носеше високо над тях с такава невероятна скорост, че Рита едва успяваше да следи промените наоколо. Не след дълго почувства, че ѝ призлява.

— Лошо ми е — рече тя на Тифон. Придружителят хвана ръката ѝ — за първи път я докосваше. Усещането беше приятно и топло, макар донякъде неубедително. Изведнъж Рита почувства, че краката ѝ се подкосяват. Отпусна се на колене, очаквайки Тифон да направи нещо за нея и да прогони нетърпимия световъртеж. Но той просто си стоеше до нея и я наблюдаваше. Подпираше я, колкото да не падне по гръб. Тя сдържа един напън за повръщане и стисна очи, търсейки поне мъничко утеха в тъмнината.

След като постоя така, се почувства по-добре. Поне вече не ѝ се виеше свят.

— Ако сте жадна, изпийте това — предложи ѝ Тифон.

Тя отвори очи и забеляза стъклена чаша с прозрачна течност в ръката му. Взе я и отпи предпазливо. Вода и нищо друго — доколкото можеше да определи. Почувства разочарование. Очакваше да е някакъв чудодееен еликсир. Все пак си оставаше загадка откъде се е взела чаша с вода в празната сфера... Кой знае защо, си представи как Тифон отваря тайно чекмедже в тялото си и изважда отвътре чашата, а после плюе в нея. Тя затвори очи, почувствала нова вълна на прилошаване.

Като се възстанови, се надигна, подпирайки се на перилата, и върна недопитата чаша. За да не гледа навън, проследи скришом как ще постъпи Тифон с нея.

Просто я държеше. Нищо повече. Рита потрепери, събра сили и надникна през прозрачната стена. Бяха се спуснали ниско над повърхността и се носеха — следвайки посоката на зелените линии — към една бяла кула. Доколкото можеше да прецени от разстояние,

кулата не бе по-висока от Александрийския фар, но затова пък изглеждаше по-масивна. Все пак в мащабите на Пътя и най-грамадните сгради приличаха на джуджета.

Вниманието ѝ бе привлечено от мигаща светлина по-нататък в гърлото на Пътя. Тя прикри очи, въпреки че сиянието на плазмената тръба не бе заслепяващо, и примижа, за да фокусира поглед към движещото се петънце. То също бе обкръжено от светлинен ореол и се носеше с огромна скорост в тяхна посока.

Рита неволно отдръпна глава, когато светещият предмет се озова точно над тяхната сфера. Оказа се, че това е огромна призма, озарена в цветовете на дъгата, също като предишната. Тъкмо когато си помисли, че двете призми ще се сблъскат като локомотиви, пътуващи по една и съща линия, титаничните светещи геометрични фигури преминаха една през друга като гигантски призрачни видения, после всяка продължи необезпокоявана по пътя си.

Патрикия никога не ѝ беше разказвала за тези неща.

— Ще полудея — прошепна тя и погледна към Тифон.

— Сама избрахте този маршрут. Никой от мен не минава често оттук.

Тя се зачуди на странния израз, сетне реши, че гледката навън все пак ще е по-малко смущаваща от онова, което бе искал да каже Тифон, и вдигна очи.

В кулата не се виждаха никакви проходи. Въпреки това сферата премина право през стената на един от заоблените дискове, озова се в огромно затворено пространство, из което плуваха най-различни обекти и след това пресече още една стена. После се запускаха в овална шахта със стени в яркозелен цвят. Далеч под тях се виждаше прозорец от изпъкнало като лупа стъкло. Зад прозореца се мярнаха разкривени очертания на лазурно море, синьо небе и сивкави облаци — всичко това толкова приличаше на Гея! Тя задържа дъх, едновременно невярваща и изпълнена с надежда, че най-сетне е дошъл краят на кошмара.

— Това е вратата към Гея — съобщи ѝ Тифон. — Беше изграден проход от първа величина. Обикновено използваме по-малки проходи, но в случая решихме, че си заслужава.

— О! — възкликна Рита, макар да не разбираше всичко.

Докато летяха право надолу към лупата, стената на шахтата менеше цвета си и постепенно стана съвсем бяла.

Сферата удари прозореца и изведнъж пропаднаха от другата страна. Точно под тях се виждаше брегова линия и зелената повърхност на океана под плътен слой от облаци. Слънцето грееше ярко.

Рита почти не смееше да диша.

— Къде се намираме?

— Това е твоят свят — увери я Тифон.

Вече знаеше отговора; сигурна беше, че не сънува.

— Значи сме на Гея?

— Съвсем близо до твоя дом, както ме осведомиха.

Лично аз никога не съм бил там.

— Искам да си ида... — Тя погледна нагоре и видя синьо небе и неясно блещукане точно над главата си — вратата, през която току-що бяха преминали. — Може ли да отидем на Родос?

Тифон обмисли за миг молбата ѝ.

— Няма да погълне много енергия. Но от друга страна, вече сме съвсем близо до определения лимит. Налага се бързо да получа нужните резултати.

— Не разбирам за какво говориш.

— За разследването, което вода. От теб се очакват отговори — и то скоро.

— Знаеш всичко, което зная и аз — възрази Рита. Толкова беше изтощена, че ѝ се плачеше. — Какво мога да направя за теб?

— Да ни отведеш при онези, които са конструирали твоята ключица. Поне ни кажи къде са. Зная — той спря с жест опитите ѝ да протестира, — че на теб самата не ти е известно много. И все пак съществува известна надежда да ни разкриеш повече чрез своите действия или с присъствието си. Освен това тези, които търсим, биха могли да установят контакт с ключицата. Но само ти си в състояние да работиш с нея. Все още притежаваш известна стойност в своята обичайна активна форма.

— А какво ще стане с моите... спътници?

— Можем да ги прехвърлим тук, ако това те успокоява.

— Моля ви, направете го.

Тифон се засмя.

— Чудни са вашите форми за социално успокоение. Такава опростеност и спотаена агресивност. Предадох молбата, спътниците ви ще ни чакат на Родос — стига да не сме надхвърлили енергийния лимит.

— Не зная дали ще издържа тук повече. Чувствам се напълно изтощена.

Тифон я посъветва да седне на пода на сферата.

— В Родос ли отиваме? — попита тя.

— Да.

— Аз ли съм първият човек, когото изучавате?

— Не — отвърна Тифон. — Моите съзнания са изучавали около десетина човеци от този свят преди да им бъде поръчан вашият случай.

— Всичко ли знаете за нас? — Този път в гласа ѝ се долавяше спотаен гняв.

— Не. Все още има безброй подробности и детайли, които ни предстои да изучаваме. Не зная дали ще ми позволят обаче да завърша изследванията си. Има много по-висши задачи, върху които в момента работят останалите ми съзнания.

— Все го повтаряте — рече Рита. — „Моите съзнания“. Не разбирам какво означава.

— Аз не съм една личност. Съхранявам се в активно състояние в потока. Също както вие пазите спомените в главата си. Открихме, че като предизвикваме резонанси в потока, получаваме възможност да съхраняваме огромни количества информация — буквално цели информационни светове. Това ясно ли е?

— Не — призна тя. — Как можете да бъдете повече от една личност?

— Много просто, като се дублира матрицата, или съзнанието ми, а тя може да се копира безкрайно. Освен това съм в състояние да се смесвам с други съзнания в иай-различни пропорции. Понякога специално за нас се строят добавъчни ефектоатори — машини, кораби или обикновени тела. Така се намираме едновременно на различни места.

— Имате ли опит в общуването с чужди раси?

— До известна степен. Учех се да приличам в каквото мога на вас, докато воювахме в Пътя. Тогава все още бях отделна личност с

биологичен носител и форма близка до тази, с която съм се родил.

Патрикия ѝ бе разказвала малкото, което знаеше, за войната с джартите. За Рита — тогава още съвсем малко момиче — тези разкази бяха като причудливи и неразбираеми приказки. Сега съжаляваше, че не ги е слушала по-внимателно.

— И каква е оригиналната ви форма?

— Никак не прилича на човешката.

— Но все пак тогава сте притежавали своя собствена форма.

— Не аз. Част от мен. Не забравяйте, че след това се комбинирах с много и най-различни съзнания.

— Пак ме объркахте — оплака се Рита. — Първо ми казвате едно, сетне обратното.

Тифон клекна до нея и опря лакти на коленете си. Съвсем човешки жест. Дали не откриваше на лицето му и признаци на характер?

— Вашият език е твърде беден откъм нужните словосъчетания. Впрочем, така е с всички звукови езици.

— Значи вие не разговаряте помежду си?

— Не с думи, или по-точно със звуци.

— Ще ме убие ли, ако ви наредят?

— Никой няма да ми нареди подобно нещо, ако под убийство разбирате унищожаването на вашата личност. Деяние, което определяте още като престъпление, или грях.

Рита сметна, че засега ѝ стига. Тя се отпусна по корем върху гладката повърхност. Точно отдолу се виждаше океанът, с щръкнали тук-там островчета, обкичени с каменни колони, наподобяващи застинали палми. Мястото ѝ се стори съвсем непознато.

А ѝ казаха, че са близо до Родос. Може би „близо“ имаше друго измерение в представите на джартите, които преодоляваха огромните разстояния на Пътя само за секунди.

Още острови, със същите каменни колони. Някои от тях имаха златисти кубета. Островите бяха съвсем голи, не се виждаше никаква растителност.

— Мога ли да помириша въздуха? — попита тя.

— Не — отвърна глухо Тифон.

— Защо?

— Вече не е здравословен за вас. На вашия свят съществуват организми и биологични машини, които могат да пътуват по въздуха и са твърде дребни, за да бъдат забелязани с просто око. С тяхна помощ Гея ще достигне ново, по-усъвършенствано ниво.

— Никой ли не може да живее отвън?

— Никой като вас — отвърна лаконично Тифон. Тя отново почувства, че ѝ премалява. Значи джартите бяха заразили Гея — нали това искаше да ѝ каже придружителят? Бяха я засели със смърт и унищожение. Вече никой не може да живее...

— А хората? Какво е станало с хората?

— На Гея няма хора. Всички са били съхранени за понататъшно изследване.

Чак сега дойде омразата. Появи се неочаквано и я притисна като с гигантска ръкавица. Рита се нахвърли срещу Тифон със стиснати юмруци. Придружителят не направи никакъв опит да се защити. Удряше го с всички сили, отново и отново, завладяна от неистов гняв. Пестниците ѝ деформираха лицето му, коленете ѝ оставяха вдлъбнатини в тялото му. От устата ѝ се откъсна вик, проточи се като птичи крясък, извивайки се по-високо с всеки нов удар. Имаше чувството, че блъска някаква мека гумена кукла. Че я рита, стиска я за шията и отчаяно се опитва да я задуши, а пръстите ѝ потъват в податливата плът.

Тифон се строполи на платформата с размазано лице и подпухнали очи, а тя то изрита още няколко пъти преди да почувства някаква святкаща празнота в главата си. Тогава вдигна поглед към равнодушните облаци, усещайки стичащите се по страните ѝ сълзи, и избърса слюнката от брадичката си. Гневът си бе отишъл, ръцете ѝ краката ѝ трепереха. Тя постепенно се овладя.

Погледна надолу, към смачкания вързоп от дрехи и плът, в който вече нямаше нищо човешко, сетне сграбчи перилата и задиша тежко, за да прогони нарастващото гадене. На хоризонта се виждаше равна зелена линия, която бързо растеше. Това беше Родос, винаги щеше да го познае. Сферата продължаваше да я носи към родния остров. Само дето вече я нямаше надеждата.

Зад нея Тифон проговори с непроменен глас, въпреки жестоките удари.

— Сега вече със сигурност сме надхвърлили енергийния лимит.

43.

Град Шишарк

Президентът Фарен Силиом се появи чак когато всички членове на Възела заеха местата си и се насочи право към подиума. Олми беше седнал между Корженевски и Мирски. Корженевски имаше загадъчно изражение — той знаеше най-добре от всички присъстващи в залата колко е важна тази среща, но не показваше нито одобрение, нито неодобрение.

Олми си помисли, че може би зад привидно безразличното лице на Мирски се крие заплаха за Хексамона, по-голяма дори от войната с джартите. Олми отдавна бе престанал да се съмнява в разказа му и беше дълбоко уверен, че Мирски е от хората, които просто са неспособни да лъжат. За тази преценка не малко бе допринесло и заключението на Гарабедян. Ала въпреки всичко това Възелът — и самият президент Фарен Силиом, който в случая бе жертва на неумолими политически предпоставки — беше готов да нареди отварянето на Пътя. С други думи, да се извърши един политически акт, който щеше да разшири още повече зейналата пропаст между Земята и орбиталните тела.

На всички земни жители, пребиваващи в момента на орбита, бе наредено да се завърнат долу. Хексамонът влизаше в извънредно положение, при което имаха тежест единствено законите от времето на Войната с джартите.

Междувременно президентът бе обявил, че ще подаде оставка, ако общият референдум не потвърди решението на Възела. В случай че това станеше, според Корженевски обществото щеше да се изправи пред първата сериозна политическа криза от времето на Възстановяването насам.

Но всичко това едва ли имаше някакво значение, погледнато от страната на онези, които бяха изпратили Мирски. Там мащабите бяха космически.

Олми не се съмняваше в способностите на Корженевски да осъществи целия сложен процес по отварянето на Пътя веднага щом получи такова нареждане от президента, По-интересно беше какво щеше да предприеме Мирски. Виж, тук не важаха никакви предположения. Всъщност тепърва ще има време да се безпокои за тези неща.

Другата, по-голяма тревога, беше пребиваващият в него джарт, който с охота разкриваше нови и нови страни от своя предишен живот. Потокът от информация бе прераснал в истински потоп и заплашваше да разкъса всякакви бентове.

Поне засега Олми успяваше да задържи наплива. Дори бе подготвил нови предпазни мерки.

Освен това, по договаряне между неговия частичен и джарта, възнамеряваше от време на време да му предоставя достъп до своите звукови и оптични рецептори. Така общуването и най-вече разбирателството щеше да е по-ефективно.

Съществуваше естествено и известна опасност, но той смяташе, че тя не ще надхвърли онова, което вече бе преодолял.

Олми го определи като следващия етап от времето на промени.

Президентът приключи с обръщението си и беше аплодиран от присъстващото неогешелистко мнозинство. Надеритите запазиха почетно мълчание.

Корженевски се обърна към Мирски.

— Приятелю, ще трябва да изпълня дълга си независимо от собствените си възгледи по въпроса.

Мирски сви рамене и кимна, сякаш даваше прошка на Инженера.

— Всичко ще се оправи — успокой го той. Сетне погледна към Олми и му намигна.

44.

Шишарк, Орбиталните квартали, Земята

Корженевски загреба шепа белезникав прах и се заслуша в тихия му шепот, докато той изтичаше между пръстите му. Пясъкът бе единственото, което бе останало след един неуспешен опит преди близо шест години да бъде отворена врата извън Пътя — провал, който не стана достояние на обществеността, ала същевременно оказва решаващо влияние върху разработките в тази насока. Вместо да създадат врата, бяха получили нова форма на материя, която поне засега не показваше никакви съществени преимущества. Цели шест години от живота му, отишли в напразни проучвания...

Той изсипа праха на малка купчинка върху един черен, обгорял къс скала, изправи се и огледа лабораторията, с която се сбогуваше мислено. Щеше да се върне тук най-рано след няколко месеца, може би никога.

Току-що бяха публикувани резултатите от референдума. С мнозинство от две трети гражданите на Хексамона бяха гласували за отварянето на Пътя.

Фарен Силиом вече нямаше никакъв избор. Корженевски задейства робота-пазач и даде последни инструкции на своя частичен. Не изпитваше нежелание да се завърне в Шеста кухня, по-скоро беше ентузиазиран. Някъде дълбоко в него отново се беше обадил един тих и настоятелен глас, който го подтикваше да поеме новото предизвикателство, и Корженевски бе сигурен, че това е гласът на Патриша Луиза Васкес.

Корженевски събра в една чанта най-необходимите инструменти и уреди, прибави и дневниците си и всичко останало, което щеше да му е необходимо, докато приключваха с подготовката за отварянето на Пътя.

— И да слушаш — подхвърли той на робота-пазач, докато излизаше. Спря за миг на прага и се огледа, смръщил вежди. Стана му

странно, че беше заговорил една машина, сякаш бе човешко същество.

Заобиколен от километри пясък и камънаци, Инженерът се покатери на транспортъора, който щеше да го откара при станцията на свръхскоростните влакове във Втора кухня.

Частичният на Сули Рам Кикура полагаше огромни усилия, за да освободи своя оригинал от домашен арест в Аксис Евклид. Молбата му беше отхвърлена от Спомагателния съд на Градската памет на основание на влезлите в сила Извънредни закони и със забележката, че всички подобни молби трябва да бъдат представяни лично от телесните носители. Последното, разбира се, беше най-малкото смешно и нелепо, но Рам Кикура дори не се изненада. По-скоро почувства тъга.

Останала в своя апартамент, където я бяха затворили веднага след завръщането ѝ, тя знаеше предварително, че частичният ще се провали. Новият Хексамон, променящ се с часове под въздействие на обстоятелствата, беше готов да определя правилата в хода на играта. Тъкмо в този момент, след приключването на референдума и бляскавата победа на неогешелистите, беше най-малкото опасно да се възпротивява открито на решението за отваряне на Пътя. Вече няколко десетилетия законите и политическите правила на Хексамона бяха нещо като граници, отвъд които се ширеше хаосът, анархията и разрухата. Усещайки промяната на общественото мнение, президентът и президент-министърът бяха готови на всичко, дори да потъпкват граждански права, само и само да осигурят реда и спокойствието на мнозинството. Сякаш прибъгвайки до тези крайни мерки те наказваха Хексамона за решението, което сам бе избрал.

Не ѝ позволиха достъп до Градската памет, което означаваше и че не може да се свърже с Тапи, който всеки момент щеше да се роди. Не можеше да разговаря нито с Корженевски, нито с Олми. Съобщиха ѝ, че с тях всичко е наред и че съдействат с всички сили за овладяване на извънредното положение.

Тя самата нямаше никакво намерение да „съдейства“. Вярваше в онова, което защитаваше, и знаеше, че няма да изневери на себе си.

В Нова Зеландия пролетта донесе великолепно време. Ланиер се грижеше за десетина черноглави овце, Карен му помагаше, колкото за да забрави нерадостните мисли. Нямаше какво друго да правят, бяха им забранили да напускат пределите на долината.

Работеха заедно, но дистанцията между тях оставаше. Ланиер бе завладян от мрачен песимизъм. Не знаеше как ще свърши всичко това, а и не го интересуваше.

През целия си живот беше изпитвал възхищение пред Хексамона и онова, което бе постигнал. А ето, че последните няколко години бележеха нарастващо напрежение между Земята и орбиталните квартали — и всичко заради разместване на политическите пластове в Хексамона. Същият този Хексамон, който беше спасил Земята, сега ги предаваше, предаваше всичко, за което се бяха борили заедно.

Още преди да е приключило Възстановяването.

Чувстваше се стар и безкрайно изморен; Безрадостните мисли го спохождаха най-често вечер, когато двамата сядаха на верандата, за да се наслаждават на свежия вятър.

„Аз съм само човек — казваше си той. — Имам право да увехна също като листата по клоните. Животът отдавна ме изпревари. Изпях своята песен, време е да си ида. Не завиждам на тези, които ще дойдат след мен.“

Може би най-лошото беше краткият проблясък на надежда, предизвикан от появата на Мирски. Мисълта, че отново има за какво да воюва, да побеждава.

Но Мирски беше изчезнал.

Никой не го бе виждал от месеци.

Време бе да си ляга. Ланиер направи опит да стане, да се отдели от твърдия дървен стол и болезнените спомени. Дланите му опряха в пречките, той изправи гръб, но не успя да се повдигне, сякаш панталоните му бяха залепнали за седалката. Наведе се изненадан, за да потърси причината. Нещо избухна, съвсем беззвучно. Огромна топка от мрак изригна пред очите му и главата му изведнъж придоби гигантски размери.

Черната топка продължи да нараства, а вътре в нея се оформи тъмен тунел. Той сграби дръжките на креслото, но отново не успя да се изправи.

— О, Боже! — възкликна Ланиер. Устните му сякаш бяха гумени. Гигантско мастилено петно покриваше мислите му, една след друга се хлопваха вратите към всички спомени. Карен не беше до него, нямаше я наблизо. Точно така беше издъхнал баща му, внезапно, без оплаквания, с нищо повече от едно прощално „о, Божичко“ на уста.

Тунелът се разшири, изпълнен с ярка светлина.

45.

Шишарк

На дълбочина шейсет метра под външния периметър на южния полюс в Седма кухня се намираха седем генератора, свързани чрез седем вакуумни шахти с машините в Шеста кухня. Генераторите не притежаваха въртящи се части, нито каквито и да било уреди, работещи на електронен или магнитен принцип. Принципите, които се използваха при тях, бяха открити от самия Корженевски въз основа на математическите разработки на Патриша Луиза Васкес от края на двайсети век.

Седемте генератора предизвикваха сътресение в пространство-времето, вследствие на което се отваряше Пътят. Не бяха използвани от четири десетилетия, но въпреки това бяха в пълна исправност, вакуумните шахти бяха добре почистени, премахнати бяха всякакви нежелани източници на лъчиста енергия, а микроскопичните количества газове вътре в тях — щателно изпомпани, тоест всичко за сътворяването на загадъчния страничен продукт от взаимодействието между вселените бе готово.

В прохода към Седма кухня беше монтирана нова наблюдателна раковина, пълна с най-различни измервателни уреди, сред които като из лабиринт се провираха многобройните изследователи.

Самият Корженевски се носеше недалеч от мястото, където навремето беше преминавала сингуларната на Пътя, обгърнал тялото си със защитен тракционен мехур. Не изпускаше нито за миг от очи сложната конструкционна работа, която продължаваше с усилен темпове върху южния полюс на Седма кухня — тъкмо в момента издигаха грамадните концентрични пръстени на стимулаторите на виртуални частици и техните подсилени тритиеви резервоари. Всъщност стимулаторите щяха да влязат в играта едва след отварянето на Пътя и идеята беше да бъдат използвани като оръжия, тъй като бяха в състояние да оголят повърхността му от всякакви форми на материя

на протежение от неколкостотин километра, осигурявайки възможност Хексамонът да изгради свое „предмостие“, в случай че се появи необходимост от такова. За да се избегне опасността от разпръскване на разрушена материя под въздействие на стимулаторните лъчеви клинове, щяха да бъдат издигнати защитни завеси от тракционни полета.

Страшни оръжия, страшни защитни системи...

И още по-страшни противници.

Корженевски използваше двата почивни часа, които му се полагаха, за да обмисля събитията от последните няколко месеца. По това време обикновено наблюдателната раковина беше съвсем пуста — ако се изключеха приборите.

Само след две седмици генераторите на Пътя щяха да са готови за първите изпитания. Отначало щяха да бъдат създадени няколко виртуални вселени от фрагментирани измерения — нещо като отражения на съществуващите, но в абстрактна реалност — в преднамерено-нестабилни конфигурации. Нощното небе над Земята щеше да се озарява от тяхната смърт, докато лъчения и частици, чужди за този континуум, напускаха своя път, за да се смесят с околното пространство.

След още три седмици, ако първите изпитания преминеха добре, Корженевски щеше да нареди създаването на тор^[1] — самостоятелна и стабилна вселена, обърната навътре към себе си. После щеше да разтвори тора и да проследи хода на неговото изчезване — начинът, по който ставаше това, щеше да предостави сведения за състоянието и свръхпространствената локализация на прекъснатия терминал на Пътя.

През следващите няколко месеца Корженевски и неговите помощници щяха да „ловят на въдица“ този терминал. За целта щеше да бъде създадена още една временна виртуална вселена, съответстваща по размери и конфигурация с Пътя, но с ограничена дължина, и тази вселена щеше да бъде свързана с терминала, превръщайки се по такъв начин в мост между генераторите и все още независимото им създаване.

Рамон Рита Тиеспос дел Лос Анхелес

Корженевски затвори очи. Нямаше представа откъде изникват в ума му тези странни словосъчетания, тези имена, едни познати, други съвършено чужди. Може би заедно със Загадката на Патриша Васкес,

използвана, за да съюзи разпокъсаните му частични, в него са били прехвърлени и част от нейните спомени — въпреки че теоретически това се смяташе за малко вероятно. Но в онзи далечен миг Патриша е била в доста объркано състояние, а и откритите части на Инженера съвсем не са били подходящи за учебен пример за успешно осъществяване на процеса на съединяване.

Сега не беше време да се безпокои, нито да се поддава на моментни настроения. Но рано или късно неминуемо ще трябва да се подложи на едно ново и доста генерално реконструиране на собствената си личност. В противен случай го заплашваше разпадане.

Първо обаче трябваше да помогне на Хексамона.

„Имам нужда от малко отдих — повтаряше си той. — Не повече от минутка насаме. Стига ми да възвърна изгубеното си равновесие.“

— Конрад — разнесе се глас от другия край на раковината. Корженевски се намръщи ядосано и потърси източника на гласа. Беше Олми. Не се бяха виждали от няколко седмици. Той разпери ръце, оттласна се лекичко от тавана и полетя през вътрешността на раковината.

И двамата пиктираха взаимни приветствия и се прегърнаха в почти пълната безтегловност.

— Приятелю — промърмори Корженевски.

— Обезпокоих те в краткото време за почивка.

— Така е, но няма значение. Радвам се да те видя.

— Чу ли?

— Какво да съм чул?

— Гари Ланиер получил масивен мозъчен кръвоизлив.

— Той нямаше имплант... — Лицето на Корженевски пребледня.

— Мъртъв ли е?

— Почти. Карен го открила секунди след като се случило и веднага повикала помощ от Кристчърч.

— Тази проклетата земна гордост! — извика Корженевски. Гневът поне заглушаваше болката.

— След десетина минути били при него. Все още е жив, но се нуждае от сериозна операция — засегнат е почти целият мозък.

Корженевски затвори очи и бавно поклати глава. Не одобряваше принудителното медицинско лечение, но при подобни обстоятелства

просто нямаше друг избор.

— Те го направиха — произнесе с горчилка той. — Всички сме виновни за това...

— Винаги има достатъчно виновни — рече Олми. — Ако Карен се съгласи на реконструкция, по-голямата част от увредения мозък ще бъде възстановена... Но той винаги е заявявал нежеланието си да получава такъв тип медицинска помощ.

— Съобщи ли на Рам Кикюра? Олми поклати глава.

— Държат я под домашен арест. Връзката с нея е отрязана. Пък и знаеш, че ръцете ми са къси.

— И моите не са кой знае колко дълги. Но замахна ли, все ще стигна един-двама от по-важните клечки.

— Ще се радвам да го сториш — каза Олми. — Боя се, че за момента позицията ми е доста нестабилна.

— Защо?

— Отказах да поема командването на Комитета за извънредна защита.

— Ти сигурно си най-подходящата кандидатура — укори го Корженевски. — Защо отказа? Олми се засмя, но не отговори. Загледан в лицето му, Корженевски почувства, че го изпълва симпатия към този човек.

— Друг път ще ти обясня. Да знаеш, че известно време ще ти е трудно да се свързваш с мен — последното съобщение бе предадено с краткотраен и изключително тънък лъч, който да бъде възприет само от Корженевски. — Ако имаш да ми казваш нещо, сега е моментът...

Корженевски продължи да го разглежда още известно време, сетне пиктира:

— Ще се чувствам наистина самотен без теб... Гари и Рам Кикюра.

Олми кимна.

— Може би пак ще се срещнем, стига да пожелаят Звездите, Съдбата и Светият Дух. — И отплува бавно към входния люк.

Корженевски остана сам в раковината, заобиколен от машини, червени сфери и зеленикави кубове. „Няма какво да почивам“ — рече си той и отново се захвана за работа.

---

[1] В математиката — вид ротационна повърхнина — Б.пр. ↑

46.

Земята

Ланиер висеше на ръба на кладенец. Всеки път, когато отпускаше пръсти, очаквайки да полети надолу, някой му помагаше. Не можеше да умре. Вече ненавиждаше идеята да бъде спасен. Докато все още дишаше, бе обречен да понася гадния вкус в устата си и постоянното разкъсващо усещане в червата и стомаха. В един кратък миг на проясняване се помъчи да си припомни кой е, но не успя.

Внезапно наоколо изригна ослепителна светлина. Сякаш бе окъпан в някакво свръхестествено великолепие. В същия миг почувства тръпки в мозъка. Разнесе се нечий глас;

— Направихме всичко, което е по силите ни. Като изключим реконструкцията.

Гари обмисли тези думи, едновременно познати и неразбираеми.

— Никога не би се съгласил с последното.

Карен.

— Тогава сме безсилни.

— Ще се върне ли отново в съзнание?

— Той и сега е в съзнание, в известен смисъл. Вероятно дори ни чува.

— А може ли да говори?

— Не зная. Опитайте.

— Гари? Чуваш ли ме?

„Да, Карен. Защо не ме оставиш да умра? Стига с тази работа, която ни чакала.“

— Гари?

„Нали Възстановяването приключи.“

— Гари, страшното мина. Чуваш ли ме?

— Не мога да те оставя да умреш. Свързах се с медицинския център на Хексамона в Кристчърч. Те направиха всичко, каквото могат...

Все още не виждаше нищо, дори не можеше да определи дали очите му са отворени. Великолепната светлина бе изчезнала.

— ...не им позволявай.

— Какво?

— Не им позволявай.

— Гари, кажи ми какво да направя. Говореше на китайски. Почти плачеше. Той я правеше нещастна. Още един глас се намеси, на английски.

— Сер Ланиер, невъзможно е да се възстановите напълно без реконструкция. Въведохме няколко миниатюрни подвижни терапевтични уреда в мозъка ви, които спомагат за възстановяване нарушената цялост на тъканите.

— Не желая ново тяло.

— Вашето собствено тяло е съвсем в ред. Увреден е мозъкът ви.

— Никакви привилегии.

— За какво говори той? — попита мъжкия глас.

— Не желае да получи привилегировано медицинско обслужване — обясни Карен.

— Сер Ланиер, става дума за стандартна процедура. Да не искате да кажете — гласът очевидно не говореше вече на него, — че отказва поставянето на мозъчен имплантат?

— Винаги е отказвал.

— Но, сер, това е съвсем обичайна практика. Като всяка друга манипулация, каквато не сте отказали.

— Не. Тогава не ставаше дума за удължаване на живота.

— Ако ни бяхте посещавали по-често в Кристчърч, щяхме да предотвратим и този инцидент.

— Вие от орбиталните тела ли сте? — попита Ланиер бавно и отвори очи — поне почувства, че клепачите му се вдигат, но все така не виждаше нищо.

— Аз съм от Мелбърн, сер. Получих образованието си тук. Не долавяте ли акцента?

Така беше, характерният австралийски акцент.

— Добре — рече Гари. Нима имаше някакъв избор? Или все пак се боеше от смъртта? Почти не можеше да мисли, във всеки случай му бе трудно да следва собствените си разсъждения. Просто не искаше да причинява

нови страдания на Карен.

Все още чуваше гласа ѝ някъде наблизо, ала звуците ставаха все по-слаби, сякаш ги поглъщаше мракът. Преди да изгуби съзнание той чу нечий друг глас със странно познат руски акцент.

— Гари. Дръж се, приятелю. Помощта идва.
Мирски.

47.

Шишарк

Олми реши да изчезне още щом научи, че възнамеряват да му предложат команден пост. Рискът ставаше прекалено голям — едновременно щеше да е в най-чувствителната точка от управлението на Хексамона и да държи в себе си джарт.

След разговора с Корженевски той се върна за кратко във временния апартамент под Възела, после в своя стар апартамент в Александрия и изчисти всички следи и на двете места. Поколеба се едва когато трябваше да прекъсне връзката с библиотеката. Преди да изпадне в пълна изолация трябваше да изпълни един последен дълг. Повика своя любим следотърсач и му нареди да открие местонахождението на Тапи.

— Шишарк — Дойде отговорът.

— Отелесен?

— Раждането е приключило успешно. В момента се радва на новото си тяло.

Нито той, нито Рам Кикура бяха присъствали на церемонията... Олми изпита срам и съжаление.

— Мога ли да разговарям с него по някоя закрыта линия?

Следотърсачът не отговаряше няколко секунди,

— Директно не — уведоми го накрая. — Но той е оставил тайна информационна сметка, до която имаш достъп само ти.

— Свържи ме — засмя се Олми.

Сметката съдържаше едно-единствено послание: „Приет на отбранителна служба. Започвам работа след няколко дни. Успех на всички.“

Олми прочете посланието няколко пъти и прегледа придружаващите го пикти, които изразяваха обич, уважение и възхищение. Без да мисли, той се пресегна, сякаш да ги докосне, но ръката му мина през тях.

— Имам съобщение за него — рече Олми. — И една молба.

След като прехвърли съобщението в тайната инфосметка на Тапи, Олми изтегли следотърсача и изключи терминала.

Настъпил бе моментът да се скрие там, където със сигурност нямаше да го намерят. Все още не беше готов да предостави информацията на Хексамона, чакаше го още много работа. Нищо от онова, което бе узнал, не можеше да се използва за стратегически цели — научил бе интересни неща за много страни от обществения живот на джартите, ала нищо съществено относно тяхното научно и техническо равнище, Едва ли джартът бе носил важна информация, след като предварително е знаел, че ще бъде пленен. Но въпреки това Олми смяташе да продължи личното си разследване още няколко седмици...

Истината беше, че постепенно губеше контрол. Работата толкова го увеличаваше, че беше готов да се затвори с месеци в себе си, да преглежда подадената от частичния информация, да сравнява, да категоризира и да се връща към реалния свят само когато е необходимо да поеме хранителни вещества или за да провери докъде са стигнали с подготовката на отварянето. Тоест да падне в клопката, която сам си беше поставил.

Никога не бе имал възможност да контактува с врага толкова отблизо, почти интимно. Изучаването на противника бе като разглеждане на собствения образ в криво огледало. Това бе сложна и опасна игра, в която не беше изключено партньорите да разменят местата си.

Олми беше престанал да мрази джарта. Понякога му се струваше, че почти е готов да го разбере.

Заедно бяха изработили нещо като психологически диалект, който позволяваше на всеки от тях да разсъждава като другия. Бяха започнали да обменят и лична информация — несъмнено внимателно подбрана и пресята, но все пак даваща възможност за допълнителни сведения относно техните личности. Олми разказа на джарта за детството си, за своето естествено раждане и консервативно възпитание в среда на ортодоксални надерити, но не спомена нито дума за откритите частични на Корженевски и за дългите години на конспирация. А в замяна научи от джарта следното:

Цивилизованата планета е черна планета. Място, където възможността за разкриване и залавяне е нищожна. (Ние) се крием тук, очаквайки мига, когато отново ще служим на Пътя. Има много планети като тази, където активни и дълбоко законспирирани изпълнители чакат да получат задачи. (Аз) бях завербуван на служба на един такъв свят, с прекрасно тъмно небе, обсипано със звезди; (Аз) не познавам естественото раждане. (Ние) бяхме завербувани от целеви възложители, при получаване на задачата (ни) бяха прехвърлени всички необходими знания, за нейното осъществяване. Всяка нова задача е съпроводена с подобни изчерпателни познания; (ние) не забравяме предишните си задачи, а ги запазваме, за да черпим от тях опит и информация.

Олми разказа на джарта за това как протича едно нормално детство: образование, забавления, избор и получаване на първия имплантат, значението на библиотеките; избягваше всякаква визуална информация, за да попречи на противника да придобие пространствени представи които сетне при случай да използва. Въобще не спомена Шишарк, старееше се да поддържа илюзията, че той също се е родил и израснал на планетата.

Надяваше се с времето да разкрие някои от лъжите на джарта. В края на краищата той бе активната страна и след като дърпаше конците, трябваше да получи някакво предимство. Едва тогава щеше да предава надолу по линията само истини.

Във външния свят Хексамонът продължаваше да работи упорито по набеязаната цел. Макар и рядко, Олми напускаше скривалището и използваше обществените терминали, за да провери как се развиват събитията. Повечето съобщения бяха обгърнати с плътен слой пропаганда. Хексамонът се криеше от самия себе си, гузен заради онова, на което се бе решил. Непрестанно се нуждаеше от потвърждение за правотата си.

Олми не одобряваше подобно поведение. Една лъжа неизменно водеше след себе си други, след всяко неправомерно действие идеше ново. Всички негови подозрения и страхове относно управлението на Хексамона се бяха потвърдили.

Изграждането на отбранителните инсталации почти бе привършило. Най-много след месец астероидът щеше да се свърже с

Пътя. Жителите на орбиталните тела бяха колкото ентузиазирани, толкова и обезпокоени.

Земният сенат също беше приведен в извънредно положение. Сенаторите и телесните представители бяха задължени да спазват стриктно правилата, също както и местните управители.

Рам Кикюра продължаваше да е под домашен арест, изолирана от околния свят.

Олми следеше всички тези събития с мрачно недоволство. Отварянето се беше превърнало във всеобща фикс-идея и никой не можеше да се изпречи на пътя му — Дори традицията, градена с хилядолетия.

Нищо чудно с времето да започне да уважава джартите с тяхната едностранчива душевна чистота, много по-силна, отколкото при неговите сънародници, които живееха в един свят на лицемерие и объркване.

Той отново потъна в изследванията си.

48.

Земята

— Беше ли тук Павел Мирски? — попита Ланиер, когато Карен се върна.

Тя спря, погледна го изненадано и отвърна малко раздразнено:

— Не. Пак си сънувал.

Той преглътна и кимна. Сигурно беше права.

— Колко дълго спях?

— Не беше сън — рече тя. — Бяха те подложили на реинтеграция. Преди два дни въведоха последните възстановяващи микроби в кръвта ти. Почти си беше отишъл... Той протегна ръце и ги завъртя в масажирещото поле. Преди около два месеца,

— Виж ти.

— Стана, както си седеше на верандата. Бях съвсем близо до теб. Ти... се надигна и падна до креслото. — Тя поклати бавно глава. — Понякога те мразя. Понякога...

— Нямах представа, че ще се случи — прекъсна я той.

— Ами баща ти?

— Аз не съм той.

— Държеше се така, сякаш искаш да умреш,

— Може и да съм искал. По не можех да те загубя.

— Искал си да дойда с теб, така ли? Не съм готова за това.

— Зная.

— Изглеждаш достатъчно стар, за да си мой баща.

— Благодаря.

Тя хвана брадичката му с пръсти и внимателно я за въртя, после докосна подутина в основата на тила.

— Поставиха ти временен имплантат. Можеш да го премахнеш по-късно — стига да пожелаеш. Поне засега Хексамонът се грижи за теб.

— Защо? Те ме излъгаха... — Той опипа подутината.

Това било значи. „Яд ме е... страшно ме е яд.“

— Хексамонът те иска жив. Сенатор Рас Мишини временният управител на Нова Зеландия... той нареди да те съживят на всяка цена и да ти сложат имплантат въпреки нежеланието ти. Ти си герой. Гари. Какво ще помислят земните жители, ако умреш?

— И ти им позволи?

— Научих по-късно. Не ми дадох възможност да избирам. — Гласът ѝ лекичко трепереше. — Казах им какво е желанието ти. Те се съгласиха с мен, но после пристигна Рас Мишини... уж само на посещение... — Тя обърса влажната си буза. — И нареди да ти поставят имплантат. Каза, че трябвало да остане, докато премине кризата.

Ланиер отпусна глава и затвори очи.

— Прощавай — рече той.

— Аз мислех, че си мъртъв. Мислех, че никога вече няма... че ние...

Той се пресегна и я хвана за ръката.

— Стига... успокой се. Наистина се държах като егоист.

— Не, ти си човек с принципи. Аз те уважавам, но се боях за себе си.

— Човекът с принципи също може да бъде егоист — възрази Ланиер.

Тя поклати глава и стисна ръката му.

— Ти ме караше да се чувствам виновна. След всичко, което направихме на Земята... сякаш се готвех да ѝ изневеря.

Гари погледна през прозореца. Навън беше нощ.

— Как върви животът? — попита той.

— Мисля, че не ни казват всичко. Скоро ще се свържат с Пътя.

Гари направи опит да се надигне от леглото, но откри, че е твърде слаб.

— Трябва да говоря с този твой чиновник — заяви той.

— Щом съм толкова важен, че да ме запазят жив, сигурно ще се съгласи дя се срещне с мен.

— Той не иска да говори с нас. Въобще не говори, Толкова е надут. Гари, боя се, че започвам да ги мразя.

„Какъв шок е било всичко за тях — мислеше си Гари, седнал на терасата и увит с чаршафи, въпреки че въздухът бе топъл. Лято. Земята

неизменно следваше своите сезони, разорана, изпълнена с нещастие, красива и грозна. — Какъв шок! Да напуснат своя великолепно устроен, рационален свят на Пътя и да се спуснат тук като ангели на посещение в далечното минало.“ Той вдигна бележника и прегледа записките си върху миниатюрния екран. Едно-две неща го подразниха и той побърза да ги изтрие.

„Те не се нуждаят от нас — продължи да пише Гари. — Всичко, което им е нужно, е на Камъка — в Шишарк — и когато отворят Пътя, те отново ще притежават повече, отколкото им трябва.“

— Ако не и повече, отколкото са в състояние да контролират — промърмори той, докато треперещите му пръсти бягаха по клавишите.

Ланиер бе решил, че е дошло времето да напише за всичко, което е преживял. Щом са намислили да го държат встрани от сцената на историята, тогава ще съхрани поне онова, което вече е видял. След реконструкцията паметта му се беше изострила и в началото това почти го дразнеше. Но поне имаше работа и така времето минаваше незабелязано. Може би записките му щяха да заинтригуват някои от хората с влияние. Ако вече не го бяха забравили.

„Какъв ли шок — започна отначало той — е било за тях да открият, че миналото е пълно с хора, които не знаят нищо за психологическата медицина, хора с изтерзани, уродливи и дори извратени умове, рожби на своето време и на обстоятелствата, също като техните изтерзани и уродливи тела — прегърбени, грозни, повехнали, вкопчили пръсти в своите разпарцаливени личности, издигнали в култ малките си желания и болестите, уплашени от възможността да бъдат подложени на някакви непознати и стандартни медицински процедури, след които всички ще станат напълно еднакви. Хора, твърде невежи, за да видят, че има и други, нормални начини на мислене, съвсем различни от техния собствен мироглед. Свободата се корени в контрола и промяната — ето за какво си е давал сметка новосъздаденият Земен Хексамон, но каква непосилна задача! Наоколо само лъжа и измама, интриги и недоволство и постоянна борба с наследството от Смъртта, както и с причините за световната катастрофа. Всички ние, участниците в нея, бяхме като прекършени гребла и само Хексамонът виждаше ясно какво трябва да се направи...“

И какво е то? Да се върнат добрите стари дни? Онзи свят, който те познаваха толкова по-добре от нас? Старите идеали и философии? Решението за Разделянето беше твърде прибързано, също както сега беше решението за отварянето. Тъмни петна в иначе гладката история на Хексамона. Пукнатини върху лъскавата повърхност.

Карен беше казала, че сега ги ненавижда, Ланиер не споделяше чувствата ѝ — въпреки гнева и отчаянието си той все още им се възхищаваше. Защото най-сетне бе видял онова, което десетилетия наред пропускаше или не желаше да признае — че и те, също като него, са хора, способни на грешки.

Някакво движение привлече зорения му зад прозореца поглед. Блестяща точка, която бавно се спускаше към хълмовете и скоро се изгуби зад тях. Гари погледна часовника.

— Карен — повика я той. — Идват.

— Доставки? — попита тя. Тъкмо бе излязла с подноса.

— Предполагам.

— Колко мило. Дано поне този път измъкнем някоя новина.

Малката совалка излетя над дърветата и се спусна върху покрития със свежа трева двор. Сблъсъкът бе омекотен от автоматично задействаното тракционно поле. През люка в носа ѝ се показва млад хомоморф неогешелист. Никога досега не го бяха виждали. Ланиер събра чаршафите, праметна ги на облегалката и се надигна, все още с бележник в ръка, за да го посрещне.

— Здравейте — провикна се младежът. В държането му имаше нещо странно познато. — Казвам се Тапи Рам Олми. — Сер Ланиер?

— Здравей — отвърна Ланиер. — Това е жена ми, Карен.

Младежът се усмихна.

— Донесох ви разни неща. — Тапи се огледа и каза малко смутено: — Простете неловкостта ми. Аз съм новороден. Само преди три месеца преминах тестовете за отелесяване. Истинският свят е толкова... ярък.

— Защо не влезете? — предложи Карен.

— Благодаря. — Той изкачи стълбите на терасата, извади малка сребриста пръчица от джоба си и прокара пръст по светещата зелена линия от едната ѝ страна. — Къщата ви не се наблюдава. Само околността.

— Изглежда, не ги интересува какво си говорим — обясни Карен.

— Е, това е чудесно. Нося ви пакет от татко.

— Вие сте синът на Олми и Сули Рам Кикура, нали? — попита Ланиер.

— Точно така. Но сега мама е в изолация. Надявам се скоро да я освободят. Те се боят от нея. Баща ми се крие, но не защото го търсят... Честно казано, не зная защо се крие. Той ми нареди да ви снабдя с изчерпателен доклад за всичко, което става в Шишарк. Да си призная, това може да ми създаде сериозни проблеми. Но аз, също като него, съм готов да жертвам кариерата си. — Тапи подаде на Ланиер няколко запаметяващи блока — от стария модел. — Няма пикти, само текст. Баща ми е превел графичната реч там, където я има. Мога да ви предам накратко...

— Но моля те, седни — покани го Ланиер. Рам Олми седна и сложи ръце в скута си.

— Тази нощ Инженерът възнамерява да създаде няколко виртуални вселени. Те ще му послужат да „улови“ прекъснатия край на Пътя. Мисля, че страничните ефекти от опита ще се наблюдават дори тук долу. Картината ще е доста впечатляваща.

Ланиер кимна. Отдавна бе престанал да се удивлява на подобни неща.

— Защитните установки са монтирани. Не са проведени пълни изпитания. Аз съм в една от групите, отговарящи за това.

— Успех тогава.

— Разбирам иронията ви, сер Ланиер. Ако всичко върви добре, връзката с Пътя ще бъде възстановена до една седмица и първото пробно отваряне ще бъде след две седмици.

— Исторически момент.

Ланиер все още беше прав. Карен стоеше зад него. Рам Олми вдигна очи към тях и на лицето му се изписа смущение. „Като млад жребец е“ — помисли си Ланиер.

— Нося ви също съобщение от Конрад Корженевски — рече Тапи. — Сер Мирски е изчезнал безследно. Инженерът ми заръча да ви кажа: „Призракът избяга“.

Ланиер кимна.

— Да седнем — предложи той на Карен. — Безпокоим момчето. Баща ти всъщност защо се крие?

— Мисля, че по този начин иска да изрази някакво неодобрение. Ние всички сме крайно загрижени заради наложената ви принудителна изолация. Не съм чувал някой от колегите ми в отбранителната секция да одобрява начина, по който се отнасят със Земята...

— Но разбирате необходимостта от това — подхвърли Карен.

Рам Олми я огледа с ясните си спокойни очи.

— Не. Лично аз не разбирам. Извънредният закон дава подобни пълномощия на Възела и президента. Те вземат решенията. Неподчинението се наказва с незабавно обезтелесяване и прехвърляне в Градската памет. Лично за мен това би означавало да се върна там, откъдето току-що излязох.

— Как се озова на тази работа?

— Просто помолих да бъда включен в групата. Никой не възрази — не съм неблагоприятен. Нали ви обясних, че не зная защо баща ми се крие. Не зная да е нарушавал някакъв закон. Никой не може да те принуди насила да приемеш команден пост. Това е просто смешно.

— А Корженевски доброволно ли сътрудничи? — попита Карен.

— Не зная какви са мотивите му. Понякога е толкова странен и неразбираем. Чух, че се справял чудесно. Лично аз не съм се виждал с него, получих съобщението от негов частичен.

— Все пак благодарим за жеста — кимна Ланиер.

— Удоволствието беше изцяло мое, Освен това исках да ви кажа... — Той се изправи. — Май е време да си вървя. Припасите вече са разтоварени. Искам да знаете, че когато всичко свърши и астероидът отново бъде свързан с Пътя, Хексамонът смята да насочи всички усилия, за да довърши започнатото на Земята. Очаквам с нетърпение този момент, защото смятам да се включа с всички сили в някой от проектите, които ще ви възложат да ръководите. И на двамата. За мен ще бъде чест да работя с вас, а сигурен съм, че майка ми и баща ми ще се почувстват горди от подобно решение.

Ланиер бавно поклати глава.

— Това никога няма да свърши — рече той. — Не и по начина, по който си го представя Хексамонът,

— За предупреждението на Мирски ли говорите? — попита Рам Олми.

— И за него. Както и за потъпканото доверие. Доста неща ще трябва да закърпва Хексамонът. Рам Олми въздъхна.

— Всички слушахме съобщението на Мирски. Не зная какво да мисля за него. Специалният комитет на Възела го смята за фалшификация.

— Мирски не беше фалшификация — отвърна Ланиер, малко по-рязко, отколкото възнамеряваше. — Той беше тук и успя да убеди Инженера, баща ти и майка ти в своята правота. Предупреждението му е съвсем сериозно.

— А къде е сега, сер?

— Не зная — сви рамене Ланиер.

— За мен ще е интересно да се срещна с него — ако се върне.

— Ако се върне. Ами ако вместо него се появи някой по-могъщ?
— Ланиер се надигна и махна развълнувано с ръка. — Благодаря ти, че ни посети. Кажи на всички, които ги интересува, че сме добре. И че никой от нас не е променил становището си. Кажи го и на твоите началници.

— Да, сер. Ако имам възможност. — Тапи благодари на Карен за гостоприемството и се сбогува.

Двамата го изпратиха до верандата и проследиха излитането на совалката.

— Приятно момче — промърмори Ланиер, когато сребристото й тяло се изгуби в небето. — Но и той е с тях. С цялото си сърце и душа.

— Син на баща си — и на майка си — отвърна Карен.

Ланиер я целуна по челото.

— Какво ли представление ни е подготвил тази вечер старият магьосник? — рече той и погледна към небето.

— Ще донеса одеяла — досети се Карен. Ланиер не я чу, беше потънал в мисли. Скоро Корженевски — и може би частица от Патриша Васкес заедно с него — отново щяха да започнат своята странна игра с духовете на вселената. Карен се върна и опъна одеялото на тревата.

— Нищо няма да пропусна — каза тя. — Може и да са гадни копелета, но са невероятно умни. Ланиер кимна и я хвана за ръката.

— Обичам те — рече той и почувства, че очите му се изпълват със сълзи.

Тя само опря глава на рамото му.

Рано на следващата сутрин Ланиер написа в бележника си: „Видяхме осветената част на Шишарк, ниско на северозапад, обгърната от слабо сияние. Нощта бе топла и старите кокали не се обаждаха, умът ми бе съвсем ясен, спомените ми — все така изумително чисти. Карен лежеше до мен. Сигурно бяхме единствените хора на Земята, предупредени за събитието.

Толкова много им дължим на тези непоколебими ангели и наши далечни потомци. Докато гледах към Шишарк почувствах, че на гърлото ми е заседнала буца. Аз се боя за тях. Ами ако сбъркат и се самоунищожат? Какво ли са решили да предприемат боговете на Мирски от края на времето? И къде са сега?

Внезапно от Камъка бликнаха безброй ослепително ярки лъчи, пресякоха в миг три четвърти от небосвода и достигнаха десетки хиляди километри в космоса, заобикалящ Земята. Не зная какво бяха, защото лазерните лъчи щяха да се отразят в срещнатия прах, а в пространството край нас има толкова много прахообразни частици. Седяхме и гледахме, невежи като диваци. Светлинните стълбове угаснаха също толкова неочаквано, колкото се бяха появили, и за известно време се виждаха само звездите и Камъкът — по-ярък, преместен с още няколко градуса на северозапад. Помислих, че с това представлението на Корженевски за тази вечер е приключило.

Ала изведнъж Камъкът се превърна в епицентър на мощно виолетово-синьо сияние, което закри небето като завеса и за не повече от секунда се разпростря от единия хоризонт до другия. Вътре в завесата проблясваха неясни червеникави петна, наподобяващи сърпове на луни. Сетне завесата се покри с множество цепнатини, като старо парче плат, попаднало в средата на буен поток. На мястото ѝ остана гигантска уродлива медуза с безброй пипала, толкова грозна и същевременно изпълнена с живот, че неволно извърнах глава. Присъствах на някакво неестествено раждане, на велико тайнство, когато законите на вселената се подчиняват на други, по-силни закони.

После небето потъмня и отново се върнаха звездите — ярки и красиви, сякаш необезпокоявани. Каквото и да се е случило по-нататък, ние не можахме да го видим.“

49.

Шишарк

Изправен пред панорамното стъкло на наблюдателната раковина Корженевски не откъсваше поглед от стената на Шеста кухня. Пръстите му бягаха чевръсто по клавишите на командното табло. Във въздуха зад него се носеше самият президент, облечен с церемониален плащ и шапчица като онези, които са носели висшите мандарини. Беше дошъл тук, направо от последната сесия на Възела, за да проследи втората и третата серия тестове след задействането на машините в Шеста кухня.

На едно място в стената — в района на трети квадрант — вече се вдигаше черен димен стълб, около който тревожно кръжаха няколко летателни апарата.

— Знаеш ли какво е това? — попита Фарен Силиом.

— Противопожарен антирадиационен клапан — отвърна Корженевски, без да се обръща. Не отделяше поглед от схемата на пода: напрежението в някои от квадранти те бе толкова голямо, че всеки миг можеха да се получат пробойни в стената на астероида. — Дребна работа.

— Тестът успешно ли върви?

— Успешно — почти изръмжа Корженевски. — И колко ни остава до свързването? — Девет дни. Това е времето, за което машините ще осъществят нужното равновесие. Но първо ще изчакаме да се разтвори примката на виртуалната вселена. Едва тогава пътят към свързването ще бъде чист.

Президентът пиктира символ на вяло одобрение.

— Да си призная, нито аз, нито нрезидент-министърът се чувстваме особено щастливи. В края на краищата, накараха ни да вършим тези неща против волята ни, нали? Корженевски присви очи и си помисли: „Затова пък ти направи целия процес толкова мъчителен и болезнен, че да пострадат всички.“

— Поне се връщаме у дома — каза той. — Там, откъдето не трябваше да си тръгваме.

Фарен Силиом, изглежда, пропусна край ушите си нескритото самообвинение. Корженевски беше вдъхновителят на всички взети решения.

Кълбото беше толкова заплетено, че нямаше как да намерят свободен край.

50.

Шишарк

Какво е Павел Мирски?

Олми преустанови упражнението върху голия под на апартамента и незабавно вдигна втория обръч от бариери. Въпросът бе изникнал неочаквано, без частичните да са подавали на джарта подобна информация. Не беше нито случайна мисъл, нито заблудено ехо.

Няколко минути Олми стоя неподвижно в средата на стаята, с пребледняло лице, опитвайки се отчаяно да открие епицентъра на отекалия въпрос. Повторение не последва, но докато проверяваше щателно всички връзки между мозъка и имплантатите, той осъзна, че всъщност повторение въобще не се налага. Информацията вече беше изтеглена, ловко и неусетно, направо от източника в неговите естествени спомени.

Значи макар на пръв поглед непокътнати, бариерите бяха преодоленни.

В стаята бе толкова мрачно, че му заприлича на гробница. За един кратък миг Олми обсъжда идеята да взриви сърцето и имплантатите, но почти веднага си даде сметка, че не е в състояние. Всички командни връзки бяха прекъснати. Можеше да умре само ако скритите детектори в имплантатите засекаят нещо нередно. Къде беше частичният? Нима всичко е било абсорбирано от противника, включително и информацията за защитните системи?

Второ уточнение — дали Павел Мирски е човек като теб, или е управление със свои цели?

Олми закри с плътна завеса мислите си, все още изпълнен с надежда, че не всичко е загубено. В действителност нямаше абсолютно никаква представа какво се е случило и какъв е размерът на пробива.

Открих значителни количества скрита информация, най-вече образи и цветове — продължи гласът. Изглежда, че обсъждаше всичко

това само със себе си, а Олми бе неволен свидетел. Чувстваше се като капитан на кораб, чийто екипаж неочаквано и необяснимо е бил обладан от демони. На „мостика“ уж цареше спокойствие, но достатъчно беше да надникне на палубата, за да осъзнае, че корабът вече не му се подчинява.

Ти не си управление, нито пък целеви възложител. Дали не си команден наблюдател във временна форма? Не. Ние знаем, че ти си обикновен изпълнител, комуто са били дадени извънредни привилегии. Но не е и това. Направо изумително. Ти сам си си позволил тези привилеги.

Олми осъзнаваше ясно, че е допуснал ужасна грешка. До момента всички негови защитни системи бяха преодолени безпрепятствено. Оказа се, че не само е подценил джарта, но и лековерно е надценил възможностите си.

Отново за Павел Мирски. Никъде в паметта ти не откриваме нищо, което да е като него. Павел Мирски е уникално и изненадващо явление. Какво е неговото послание?

В един кратък момент на измамни надежди Олми помисли, че ако позволи на джарта да получи съобщението, ще спечели няколко ценни секунди, през които би могъл да си възвърне изгубения контрол и да се самоунищожи. Той се приготви и внимателно разкри достъпа до историята на Мирски.

Но джартът нито за миг не разтвори невидимата ръка, с която го стискаше. Докато Олми се бореше с нарастващото чувство на отчаяние и страх, джартът продължаваше разсъжденията си за Павел Мирски.

Мирски отдавна вече не е нито от твоя ранг, нито от твоята система. Той не е човек, какъвто някога е бил, той се връща при вас с послание, но вие нямате представа как го е направил. Ние също го очаквахме, ала той се появява при вас; може би едновременно е посетил и моята раса, макар това да не ти е известно.

Мирски е пратеник, изпълнител от потомственото управление.

Олми се опита да овладее надигащата се в него паника и да си възвърне изгубеното спокойствие. Всичко бе станало толкова бързо, почти светкавично, без сянка от предупреждение, без да осъзнае, че двамата са разменили ролите си. Сега той бе затворникът, неговата личност бе разделена на части и подложена на щателен анализ от джарта. С малкото, което му бяха оставили, той се помъчи да събере

във фокус всички свои спомени, но откри, че достъпът до повечето от тях е блокиран от нашественика. За джарта присъствието на Павел Мирски имаше изключително важно значение.

Съпротивата ти е безпредметна. Аз се разпространявам все по-широко с всяка твоя поредна, проверка на състоянието.

— Оставям се под твой контрол — предаде се Олми. Добре. Ти се боиш заради онова, което ще направя с твоята раса. Вярно, че първоначалната ми задача бе да нанесе максимална вреда на вашата цивилизация. Но сега тази задача е отменена. Новината за пристигането на съобщението от потомственото управление е много по-важна, отколкото нашият конфликт.

— Как успя да преодолееш бариерите? Безсмислено любопитство. Не те ли интересува същината на пратеника Мирски?

Олми потисна желанието си да закрещи.

— Интересува ме. Учуден съм и, съм заинтригуван. Все пак, как съумя да минеш през бариерите?

Представата ви за значението на определени алгоритми е доста непълна. Пропуск, който сигурно произтича от характера на вашето развитие. Всъщност държа те под контрол вече доста продължителен период.

— Играел си си с мен значи.

Заслужава ли нещо друго един провалил се >аматъор<? Ти не притежаваш необходимия ранг, за да се отнасям към теб с уважение. Въпреки това ще се старая да бъда точно толкова любезен, колкото бе и ти с мен.

При други обстоятелства Олми сигурно щеше да си помисли, че се намира в най-тежкия и позорен миг от живота си. Ала, изглежда, джартът го беше лишил от възможността да прави подобна преоценка. Той почувства само някаква неясна потиснатост и безнадеждност. Беше като душа, лишена от тяло и воля и захвърлена в някакъв ужасяващ задгробен живот, където е обречена на вечна неподвижност.

Скоро ще получа възможност да. предам тази важна информация на командния наблюдател. Ако ми помогнеш, ще ти позволя да интегрираш отделните части на съзнанието си и ще можеш да присъстваш изцяло на този важен момент.

— Няма да сътруднича, ако възнамеряваш да причиниш зло на моя народ.

Не бих могъл да навредя по никакъв начин на същества, които са сродни с пратеника. След като сте се озовали на това по-висше равнище, според нашите закони вие вече не подлежите на съхранение и подготовка. Сега вие сте изпълнителите на потомственото управление.,

Макар и разделен на множество несвързани помежду си части, Олми не преставаше да анализира информацията, която получаваше. Все пак не беше склонен да приеме безрезервно идеята, че джартът вече не възнамерявал да атакува Хексамона... Още повече след признанието, че именно с такава задача е бил прехвърлен тук.

— Какво искаш от мен? — попита той,

Ние трябва да се завърнем в Пътя. Налага се да информираме командния наблюдател.

Олми осъзнаваше, че няма почти никакъв избор. Положението му беше безнадеждно — джартът го беше надиграл по всички пунктове. Изникваше въпросът дали с течение на времето същата съдба няма да сполети и цялата човешка раса. А може би просто преувеличаваше заради собствения си провал?

51.

Усъвършенствана Гея

Рита продължаваше да се чувства като затворено в клетка зверче. Вече не искаше да знае истината. Носеше се право към Родос, където щеше да се сблъска с нея — в цялата ѝ страшна откровеност. Беше затворена в сферата с едно пребито и смачкано до неузнаваемост чудовище, което по-скоро наподобяваше счупена кукла, отколкото човешко същество. Чу го да се изправя зад нея, но не посмя да се обърне. Затвори очи, стиснала с побелели пръсти перилата, сетне ги отвори наново, като си повтаряше; „Нали това искаше да видиш? Гледай сега.“

Отдавна беше изчерпала всичките си резерви от сила и търпение. Помъчи се да проговори, но от гърлото ѝ се изтръгна само дрезгав стон. Главата ѝ се люшна безпомощно, тя напрегна мускули и бавно се изправи, почти увиснала на перилата.

Точно под нея се виждаше търговското пристанище на Родос и дългата тясна земна ивица, която го свързваше с Камбисийската крепост, в чието подножие се гушеше военното пристанище. Самият град Родос бе изчезнал и на негово място се виждаше подравнено кафяво петно.

— Къде е? — прецеди през зъби тя.

Навсякъде из острова стърчаха познатите вече каменни колони с позлатени шапки. Приличаха на огромни кошмарни видения.

— Защо? — проплака тя, — За какво са?

Тифон проговори, но нищо не се разбираше. Тя не посмя да го погледне. Не беше той — а то.

Слънцето залязваше право зад тях. Сферата направи широк кръг и се спусна точно към мястото, където някога се издигаше тяхната къща — къщата на Патрикия. Стори ѝ се, че къщата все още е там — и наистина се оказа права, само дето беше заобиколена с някаква метална ограда.

— Тук наблизно е и храмът — осведоми я Тифон. Гласът му и шумът от стъпките в тясното пространство предизвикаха вълна от тръпки по гърба ѝ: имаше неща по-страшни и от смъртта и едно от тях бе да подчиниш волята си на тези чудовища. Тя избърса припряно лицето си, извърна се и впери поглед в придружителя.

— Защо сте ги запазили?

— Защото значат нещо за вас — отвърна Тифон. Пресегна се и намести с ръка сплескания връх на главата си. Рита преглътна, сдържайки с мъка желанието да повърне. Беше ѝ останало само едно нещо, за което все още можеше да се държи, и това бе собственото ѝ достойнство.

— Целият този свят значи нещо за мен — произнесе тя. — Искам да го върнете такъв, какъвто беше.

Тифон изхърка нещо, сетне речта му стана съвсем ясна и разбираема.

— Невъзможно. Вече надхвърлихме определения енергиен лимит. Твоят свят не е безполезен, нито е унищожен. Той е превърнат в музей и всеки, който желае да изучава историята на Гея, може да дойде тук и да го стори. А междувременно ще служи и за лагер, където да се отглеждат и възпитават млади попълнения.

— Всички мои сънародници ли са избити?

— Всъщност мъртвите са съвсем малко. Трябва да отбележа, че ако не бяхме пристигнали навреме, броят на жертвите щеше да е много по-голям. Повечето от тях сега са в хранилищата. Уверен съм, че не се чувстват нещастни. Някои от моите съзнания също са живели там и спомените им са доста приятни. За разлика от смъртта, хранилището не е окончателно, а само временно убежище.

Тя поклати глава, изтръпнала от ужас, изгубила желание да слуша повече.

— Къде са моите спътници? Нали каза, че ще ги прехвърлиш тук?

— Те са тук. — Сферата пресече просторната градина на Патрикия. Дръвчетата бяха разцъфнали. Приближаваха се към къщата, а от другата ѝ страна Рита забеляза още няколко сфери — в едната беше Деметриос, във втората Луготорикс, а в третата — Орезиас. Всеки имаше придружител.

Луготорикс стоеше неподвижно, скръстил ръце и стиснал здраво очи. Тифон мълчеше. Сферите започнаха да кръжат една около друга в градината. Луготорикс, изглежда, долови присъствието ѝ, защото внезапно отвори очи, погледна право към нея и на лицето му се изписа радост и облекчение. Деметриос само кимна, избягвайки да срещне погледа ѝ. Орезиас сякаш нямаше сили да вдигне глава.

Поражение. Окончателно и пълно. Без възможност за отстъпление.

Какво ли би сторила Патрикия? Ако беше тук, изгубила два свята... далеч от родния дом. Рита не се съмняваше, че старата наместница просто щеше да се хвърли на земята и да умре. Това, което ставаше, надхвърляше възможностите на човешкия мозък.

— Целият този свят е мъртъв — произнесе тя.

— Не — поправи я Тифон.

— Млъквай — отрязва го тя. — Мъртъв е! Този път придружителят предпочете да замълчи. Опита се да заговори другите, но стените на сферата не пропускаха никакъв звук. Тя се извърна рязко и погледна Тифон. За миг на лицето му се мярна тържествуващо изражение — кратко, но достатъчно изразително. Вече не се съмняваше, че са я докарали тук, за да измерят дълбочината на своята победа. Като пленници на парад. Покорни, сломени под чуждата сила. Нямаше да ѝ позволят дори да умре. Сигурно и нея бяха съхранили. Може би някой ден хората, които бяха създали Пътя, отново щяха да започнат война с джартите, да ги отблъснат или дори разгромят, а после да я намерят — нея и спътниците ѝ — като записи в кутии, или каквото е там, и да им върнат първоначалния облик. Трябваше ли да се надява? Струваше ѝ се почти невероятно.

Но Патрикия би се хванала и за най-тънката сламка... Рита погледна спокойно и нареди на Тифон:

— Върни ни обратно.

— Това нищо ли не значи за теб? Тя поклати глава.

— Не желаяш ли да посетиш храма?

— Не.

— Искаш ли да умреш? — попита я с пристодушното любопитство Тифон.

— Предлагаш ли ми го?

— Не. Разбира се, че не.

— Тогава ме върни.

— Ясно.

Вътрешността на сферата се изпълни с фосфоресциращ дим. Тялото ѝ внезапно олекна, изчезна усещането за притегляне.

„Сега ще ме съхранят — помисли си тя. — Ще ме сложат в кутията. Но някой ден отново ще се върна.“

Вече не се боеше от забравата, дори я чакаше с нетърпение — там щеше да намери утеха.

52.

Земята, Шишарк

Напоследък Ланиер отново бе започнал да излиза в планината, обикаляше старите, добре познати пътеки, любуваше се на гледката и на непрестанно растящите стада овце. Въпреки всичко, което беше станало, се чувстваше удовлетворен. Не беше по силите му да спаси човечеството от собствената му глупост, нито да спре хода на историята.

Да изгубиш чувството за отговорност означаваше и да си възвърнеш свободата. Толкова много време от живота си бе посветил, за да помага на другите. Сега беше време Да си отдъхне и да се подготви за следващата стъпка.

Въпреки поставения без негово съгласие имплантат и облекчението, че е избегнал смъртта, той бе твърдо убеден, че не може да избере безсмъртието. И когато отново настъпи моментът — след десет или петнадесет години — ще бъде по-добре подготвен.

Не смяташе личността си за толкова скъпоценна, че да налага присъствието ѝ на света за сто, двеста, че и повече години. Не се самоподценяваше, нито бе уморен, просто така бе възпитан.

Приемаше и несъгласието на Карен. Напоследък си бяха възвърнали изгубената преди години близост. И това му стигаше.

Два месеца след неговото възстановяване, в една кристалноясна нощ двамата се разхождаха под звездите. Шишарк не се виждаше.

— Не съм сигурна, че наистина ме интересува какво става там горе. — Тя посочи с пръст мястото, където трябваше да е Шишарк.

Ланиер кимна. Фенерът осветяваше пътеката на няколко метра пред тях.

— Ето тук се срещнахме — прошепна той. Гласът му прозвуча смутено, като на влюбен младеж. Карен се засмя.

— Преживяхме, много щастливи години, Гари — рече тя. — Какво по-важно от нашето общо минало — или общото ни бъдеще?

Той не намери сили да отговори. В известен смисъл го бяха принудили да остане жив... Но все още не искаше да умре. Желаше само спокойствие и справедливост за всички, а при сегашните обстоятелства неговото собствено безсмъртие не изглеждаше никак справедливо спрямо другите.

— Пак сме си двамата — каза замислено той. Тя стисна ръката му.

— Така е. Двамата.

Ланиер знаеше, че Карен не може да остане вечно край него. Вдигнеха ли наложената изолация — което щеше да стане най-много до месец, — пътищата им отново щяха да се разделят. Той не го искаше, но такава бе действителността. Гари бе готов да се помири със старостта, Карен — никога.

А имаше толкова много хора, с които би желал да се срещне отново.

Въпроси, на които да чуе отговора.

Какво ли е станало с Патриша?

Беше ли си у дома, в някоя алтернативна вселена, или бе загинала още в началото на опита?

Шишарк затваряше орбитата около Земята на всеки пет часа и петдесет минути и така беше от Разделянето насам. В някои региони на Земята придаваха на астероида божествен произход дори след десетилетията интензивно обучение и разясняване на неговата природа — човешката душа лесно се обръщаше към мистичното.

Новината, че спасителите на Земята възнамеряват да я изоставят, се беше разпространила мълниеносно, предизвиквайки паника на някои места и всеобщо облекчение на Други. Тези, които се прекланяха пред Шишарк и неговите обитатели, смятаха, че с нещо са разгневили божествата и те си отиват. В известен смисъл бяха прави, но както Земята не можеше да забрави своето минало, така беше и с Хексамона.

След като Корженевски приключи успешно с първите изпитания и отварянето стана съвсем предстоящо, Извънредният комитет на Възела се зае да лекува някои от най-лошите рани във взаимоотношенията със Земята.

Нямаше много време, пък и членовете на Комитета не горяха от прекомерен ентузиазъм. Всички бяха преизпълнени с гордост и

вълнение от взетото решение и новите хоризонти, които се разкриваха пред Хексамона, опиваха се от възвърнатата си сила и могъщество. Земята вече беше второстепенна цел, а Пътят — основен източник на просперитет.

Забравени бяха предупрежденията на Мирски. Та нали и самият „призрак от края на времето“ беше изчезнал без следа? Ако силата му с била толкова голяма, защо не попречи още при гласуването във Възела или не повлия на референдума? Дори Корженевски все по-рядко си спомняше за него. Беше затрупан от работа, вълнението му нарастваше с всеки ден.

Инженерът се носеше от единия край на кухнята до другия, развявайки червеното си наметало като някое странно видение от приказките.

Скоро през проходите преминаха първите три поточни кораба — изящни като старовремски крайцери — и увиснаха сред сиянието на своите тракционни полета.

Това бяха часовои, снабдени с всякакви смъртоносни оръжия и готови да влязат в бой при първия сигнал. Освен това щяха да ги използват за изучаване на Пътя.

Корженевски погледна надолу, към огромната цилиндрична долина на Шеста кухня и почувства неясна и безпричинна тревога. Напоследък все по-често се чувстваше във властта на някакви сили, бликащи дълбоко в него, които го водеха упорито в избраната от тях посока. Не протестираше. Напротив, вярваше, че знаят къде отиват.

Едно от нещата, които джартът необяснимо защо му бе отнел, бяха сънищата.

За един снабден с допълнителни импланти хомоморф сънят не бе жизнена необходимост. Анализът на натрупания опит и спомените, както и отдихът на пренапрегнатия мозък и разтоварването на подсъзнанието се извършваха по време на работа — за тази дейност се грижеха няколко опростени копия в имплантатите. По този начин Олми си осигуряваше неизчерпаема работоспособност по всяко време на денонощието, позволявайки на непотребните за момента фрагменти от съзнанието да се разпределят на смени и да почиват.

С времето този процес бе достигнал до съвършенство.

Сънищата му бяха ярки, интензивни, почти колкото истинския живот, все едно че за кратко се прехвърляше в някаква друга вселена,

където законите бяха различни (и подлежащи на непрестанна промяна). Така крайната цел от сънуването се постигаше без самият Олми да прилага съзнателно усилие. Съдържанието на съновиденията се съхраняваше в специален раздел на един от имплантатите, за случай че Олми прояви интерес, и обикновено биваше изтривано след няколко години.

Сега обаче джартът бе окупира цялото налично имплантирало пространство, както и главния мозък. Връзката с последния беше прекъсната.

По-рано Олми имаше две възможности — да заспи и да сънува естествен сън, или да наблюдава съновиденията по време на бодърстването. Преди окупацията на джарта винаги използваше втората възможност. Беше напълно в състояние да се справя с дребните нежелани психични отклонения, възникващи нерядко по време на съновидението най-вече.

Но сега джартът държеше под контрол не само имплантатите, но и основното му съзнание и подсъзнателните пътища в органичния мозък, където се извършваха тези процеси. Така съзнанието на Олми често и без предупреждение се оказваше затворено в един нереален свят на сънища.

Това беше царство, нерядко обитавано от чудовища. Подсъзнанието и всички негови части, отговарящи за рефлексните реакции, се намираха в ужасно състояние. Олми можеше да наложи на съзнанието си да бъде съвсем спокойно, но в подсъзнанието, където той нямаше власт, цареше безпомощност, ужас и паника.

Понякога, когато джартът не се нуждаеше от отговорите му, той беше принуден да се скита из някаква измислена, призрачна страна, като герой от второкачествен биохронен сериал.

Срещите с тъмните страни на собствената му личност го накараха да си даде сметка за някои недостатъци на своя характер, на които до скоро преднамерено не беше обръщал внимание. (Въпросът беше, защо тези недостатъци са оставали неповлияни след многократните талситови сеанси, на които често се бе подлагал?) Може би не би допуснал така лесно да бъде надвит от джарта, ако собственият му дом не беше разделен отвътре... На всичко отгоре сънищата му бяха изпъстрени с настойчиви желания за самоубийство и често се налагаше да води изтощителна борба с тези желания —

понякога те придобиваха облика на дребни насекомоподобни същества, които се нахвърляха яростно върху него, опитвайки се да му отхапят крайниците или да му откъснат главата.

Нерядко трябваше да прибегва до целия си наличен резерв от храброст, за да оцелее — докато джартът му възвърне отново достъпа до външния свят.

С течение на времето Олми започна да се пита дали джартът нарочно не го оставя да обитава този мрачен и лишен от измерения вътрешен свят, също както бе постъпил Олми преди това с него. Нищо обаче не потвърждаваше подозрението му, че джартът е отмъстителен или злонамерен. Той просто се нуждаеше от целия наличен капацитет на мозъка на Олми, за да поема и смила натрупваната информация и най-вече да разиграва пред околния свят поведение на нормално човешко същество.

Дори в редките случаи, когато съзнанието му разполагаше с контрол върху тялото и сетивата, Олми пак не беше в състояние да предприеме никакви самостоятелни действия, без да е получил одобрението на джарта.

Поне засега джартът внимателно избягваше всички алгоритъмни детонатори, докосването до които щеше да предизвика взрив в тялото, което двамата заемаха. Олми отдавна бе изгубил представа за местонахождението им, неговият частичен бе успял да се самоизтрие малко преди Олми да попадне в плен — единствената грешка на джарта досега, — а само частичният знаеше къде са поставени тези детонатори.

След като си осигури пълен контрол и никой не можеше да оспори победата му, джартът започна постепенно да възвръща някои от основните функции в ръцете на Олми и да се държи все по-често като опитен ездач, отколкото като кукловод. За първи път той искаше или нареждаше, вместо да го принуждава да извършва това или онова.

Ние трябва да разговаряме с Корженевски. Осигури присъствието ни на отварянето.

— Първо ще направят пробно отваряне — обясни Олми. — По-добре да изчакаме истинското. Освен това не мисля, че е редно да се показвам сред хората...

Джартът обмисли предложението.

И двамата разполагаме с > ограничено време < нали, колега/ изпълнител? Трябва да действаме бързо. Сега не е моментът да се безпокоим от евентуално разкриване. Осъществи ли връзката, Корженевски може да срещне непреодолими пречки, за да я прекъсне.

За не повече от три седмици с помощта на десет хиляди телесни, няколко хиляди частични, работи и дистанционни и под вещото ръководство на Корженевски бе извършен щателен преглед на всички машини в Шеста кухня и бяха подменени повредените и излезли от употреба части. Предстоеше следващият важен момент.

През последните часове преди първото свързване Инженерът реши да откъдне в раковината, която този път бе прикрепена към една от вътрешните стени на прохода. Чувстваше се на границата на умственото и физическо изтощение. Дори създаването на поне дузина частични помощници не можеше да облекчи бремето, което носеше на плещите си. И Друг път се беше подлагал на подобни натоварвания, но сега наистина бе прекрачил границата.

Навремето първите портопроходци на Пътя са поставяли акцента на своята подготовка върху психологическото самоусъвършенстване. Церемониалният плащ, неизменен атрибут при техните задължения, служел и като напомняне, че един неспокоен и несъсредоточен ум може да доведе до непредвидими последствия при работата с ключицата...

А ето че Корженевски, в чийто ум цареше едва ли не пълен безпорядък, възнамеряваше да използва цялата Шеста кухня — и заедно с нея астероида — като ключица, с чиято помощ да отвори гигантска врата.

Той се уви зиморничаво в плаща, затвори очи и издиша гъст облак талсит — последният истински талсит, който все още можеше да се намери в Хексамона. Не можеше да си позволи достатъчно дълъг сеанс, за да проясни напълно мислите си, но и това щеше да помогне. Отново пое с пълни гърди от обгръщащата го мъгла, изпълвайки с миниатюрните всепречистващи частици белите си дробове, кожата и всичко останало, което можеха да достигнат.

— Сер Корженевски.

Той отвори очи. Зад прозрачната талситова мъгла се виждаха очертания на човек. Сферата беше заключена, никой не можеше да

проникне, без той да бъде предупреден. Корженевски се надигна и отметна плаща.

Олми. Корженевски се изненада — приятелят му имаше занемарен вид, очите му блуждаеха, от него миришеше като от непочистен хомоморф. На всичко отгоре стаята се изпълни с атмосферата на страх. Корженевски сбърчи нос.

— Щях да те поканя — рече той, — Не беше необходимо да се промъкваш като крадец.

— Никой не знае, че съм тук.

— Защо се криеш?

Олми вдигна рамене. Корженевски забеляза, че не носи пиктор.

— Знаеш, че сме близки приятели, при това от доста време. — Корженевски неволно протегна ръка и се подпря на стената на тракционното поле. Разговорът започваше странно, двамата винаги се бяха държали непринудено помежду си. — Винаги си уважавал моето мнение... и си ми вярвал. Аз също винаги съм ти вярвал.

— Така е — кимна Корженевски. Този разговор се по-малко му харесваше.

— Идвам с една необичайна молба. Става дума за нещо, което Хексамонът не би одобрил. Не искай от мен поне засега да обяснявам причините... Мисля обаче, че ще имаш много сериозни проблеми, когато осъществиш пробна връзка с Пътя.

— Стари приятелю, аз очаквам много проблеми.

— Не и тези, за които говоря. От известно време се занимавам с изследователска работа, събирам всичко, което е известно за джартите. Струва ми се, че се натъкнах на възможност да избегнем всички потенциални неприятности, свързани с отварянето. Възможно е дори да ти помогна с изпитанията. Това, което искам от теб, е да изпратиш съобщение в Пътя чрез пробната връзка.

— Съобщение до джартите? Олми кимна.

— За какво съобщение става дума?

— Това не мога да ти кажа. Корженевски смръщи вежди.

— Всяко нещо си има граници, Олми.

— Много е важно — може да ни спести една нова война.

— Какво всъщност си научил? Олми поклати глава.

— Не мога да изпълня една толкова необичайна молба, ако не зная нищо за същността ѝ.

— Друг път да съм те молил за нещо?

— Не.

— Конрад, може да ти се стори нечестно... но мисля, че ми дължиш една услуга.

— И още как — съгласи се Корженевски. За миг изпита непреодолимото желание да извика охраната. Желанието премина, но безпокойството му се засили.

— Искам да ми повярваш, че става дума за нещо изключително важно, което засега не мога да ти разкрия.

Корженевски разглеждаше мрачно човека, с чиито усилия се бе върнал към активен живот.

— Вярно е, че имаш право на изключителни привилегии — призна той. — И че никога досега не си се възползвал от тях... дори пред мен. Какво е съобщението?

Олми му подаде един запаметяващ блок.

— Записано е тук, кодът е познат на джартите.

— Съобщението за джартите ли е? — Корженевски не можеше да повярва, че Олми е станал предател. — Да не е предупреждение? — По-скоро увертюра към мир.

— Нима смееш да си играеш на дипломация с най-страшния ни враг? Президентът и ръководството на отбраната знаят ли за това?

Олми поклати глава. Очевидно не желаше да се разпростира по въпроса.

— Ще те попитам само още нещо. Това съобщение може ли да изложи на опасност отварянето?

— Може би ще ти се стори малко старомодно, но кълна ти се, че по никакъв начин не го заплашва. По-скоро може да ти осигури успеха.

Корженевски пое запаметяващия блок. Дали нямаше някакъв бърз и незабележим начин да узнае съдържанието му? Не, с противник като Олми това беше почти невъзможно.

— Готов съм да го изпратя през връзката при едно условие... че при първа възможност ще ми обясниш, какво си намислил. И какво се е случило с теб.

Олми кимна.

— Къде мога да те намеря? — попита Корженевски.

— Ще дойда при осъществяването на пробната връзка, Фарен Силиом ме покани.

— Разбрах, че ще има много публика.

— Мигът ще е исторически — отбеляза Олми. Корженевски прибра блока в един от джобовете на куртката си. Олми протегна ръка и Инженерът я стисна.

После Олми напусна малкото помещение.

Дали ще изпрати съобщението? — попита джартът, когато излизаха от прохода.

— Да — отвърна Олми. — Проклет да си и дано попаднеш във вашия джартов ад.

Ние сме като братя, разнесе се спокойният глас на джарта, а същевременно не си вярваме.

— Ни най-малко — съгласи се Олми.

Не мога да те убедя колко е важна мисията ми сега.

— Дори не си опитвал.

Не зная какво ще намерят твоите хора, когато отворят Пътя... но няма да е никак приятно.

— Те са подготвени.

Не разбирам чувствата ти, но са ми интересни. Аз не мога да ти причиня вреда. Ти носиш съобщението на потомственото управление. Точно това съобщение ще предаде твоят приятел — че вие не сте и не бива да бъдете наши врагове.

53.

Земята

През своя последен ден на Земята Ланиер се зае да насече дърва за печката — използваша я по-скоро с декоративна цел, отколкото за отопление и готвене. Чувстваше се ободрен от физическото натоварване. Стари, изпитани ритуали — пренасяне на дърва, подреждане...

Карен опече хляб и му донесе едно парче, за да го опита.

— Днес се освобождавам от моите малки помощници — рече той и посочи червеното кръгче на календара. На днешния ден и последните възстановяващи микроби щяха да се разтворят в кръвта му.

— Не е зле да се обадиш в Кристчърч за текущ преглед — посъветва го тя.

— Няма да се съгласят да извадят имплантата. А пък аз ще бойкотирам всички благотворителни начинания на Рас Мишини по мой адрес.

Тя се усмихна, но не каза нищо.

— Ще взема да се поразходя — подхвърли Ланиер. — Искаш ли да дойдеш?

— Имам още малко работа — рече тя, хвана ръката му и я целуна. Сетне нежно погали посивелите му коси. — Ти върви. Вечерята ще е готова навреме.

Гари избра пряката пътека между къщата и старата дъбова гора, през храсталаците от гъста папрат. Беше изминал около два километра от къщата, когато изтръпването на дясната му страна стана съвсем осезаемо. След няколко крачки почувства и леки притъпени бодежи. Внезапно го обля хладна пот. Гари спря и се подпря на тоягата си. Краката му омекнаха и затрепериха. Най-сетне, осъзнал, че не може да остане повече прав, той се отпусна на меката трева.

Дясната страна. Лявата мозъчна полусфера. Сигурно беше получил втори кръвоизлив.

— Къде са сега моите малки помощници — промърмори той с променен от болката глас. — Те щяха да ме оправят. Не биваше да се случва.

Върху лицето му падна нечия сянка. Той се преви напред, направи безуспешен опит да се изправи, вдигна глава и видя, че само на два метра пред него стои Павел Мирски.

— Гари. Можеш ли да дойдеш с мен?

— Не трябваше да се разболявам. Моите помощници...

— Вече не си вършат работата, нали? Нов пристъп на слабост.

— Не зная.

— Нищо човешко не е перфектно — рече Мирски. Изглеждаше съвсем спокоен, почти равнодушен и не предприемаше нищо, за да помогне на Ланиер. Гари беше оставил комуникатора в къщата.

Болката беше преминала, но затова пък отново виждаше черния тунел и хлопващите се пред спомените му врати.

— Сега ще е, нали? Затова си тук.

— Съвсем скоро съзнанието ти ще бъде прехвърлено в имплантата. А ти не искаш това.

— Не. Но и това не бива да става сега.

Мирски приклепна и втренчи поглед в очите му.

— Сега ще бъде. — да. Ти умираш. Можеш да избираш — или да умреш както те го искат — и тогава скоро ще получиш ново тяло, или да го сториш по своя воля. Във втория случай бих искал да дойдеш с мен.

— Аз... не те разбирам — с мъка промълви той. Почти не можеше да управлява езика си. Беше ужасно, дори по-ужасно отпреди. — Карен...

Мирски поклати печално глава.

— Ела с мен, Гари. Чака ни голямо приключение. Ще научиш някои изумителни истини. Но трябва да решиш веднага.

— Не е честно.

— Повикай за помощ. Моля те.

— Не мога. Всъщност аз не съм тук в материална форма.

— Моля те.

— Решавай.

Ланиер затвори очи с надежда да избегне тунела, но не можеше. Вече почти не помнеше кой е и къде се намира.

— Добре — произнесе той отпаднало,

Нещо топло го притисна силно зад очите и той почувства прорязване — не беше болезнено — дълбоко в главата си. Струваше му се, че лежи на някаква гладка и мека повърхност, а съзнанието му постепенно напуска тялото, свързано с невидими и неразривни брънки с Мирски, който вече не изглеждаше като Мирски и дори не приличаше на човек. Това, което виждаше сега, не беше светлина, нито пък звуците, които достигаха до него от Мирски, бяха думи.

„Още от началото все се питах какво представляваш. А ти въобще не си бил човек.“

„Отдавна вече не съм — потвърди Мирски. — Ще оставя нещо за Карен, за да не мисли, че е изгубила всичко.“

Тялото на Ланиер се претърколи на една страна и полегна върху намачканите папрати. Очите му бяха полуотворени. Дясната ръка потрепна конвулсивно, сетне се отпусна. Гърдите му се повдигнаха за последен път. Сърцето продължи да удря още няколко минути, но след това и то замря.

Макар имплантатът му да не беше празен, Гари Ланиер бе мъртъв.

54.

Шишарк

Седмата кухня тънеше в сянка, насочена към звездите, далеч от светлината на слънцето и отразеното сияние на Земята. Приличаше на гигантска чиния с гладка повърхност и щателно подравнен ръб. Вътре в нея блещукаха само четири светлинки — това бяха последните групи, завършващи проверката на повърхността ѝ.

В прилепената за вътрешната стена на прохода раковина сега беше пълно с важни гости — политици, историци, цялата група на Корженевски, учени и техници, които щяха да поемат ролите си веднага щом се осъществеше връзката с Пътя. Тук бяха и президентът, президент-министърът и Джудит Хофман.

И Олми, който, изглежда, се владееше отлично.

Всички бяха увиснали сред мътното сияние на тракционните полета, като мухи, попаднали в гигантска паяжина.

„Толкова хора се изтърсиха, сякаш предстои самото отваряне“ — помисли си с раздразнение Корженевски, докато нагласяваше ключицата. Веднъж вече го беше правил, преди векове, и тогава връзката с Пътя бе променила из основи живота на Хексамона, насочвайки всички негови усилия към един нов и неочакван свят.

Все още не беше решил окончателно дали да изпраща съобщението на Олми. Приятелството и дългът бяха едно, но тук ставаше дума за много по-важни, дори съдбоносни неща, пред които желанията на отделни личности изглеждаха дребни и незначителни.

И все пак през целия си живот Олми бе работил само за благо на Хексамона. Едва ли съществуваше по-героична и всеотдайна личност от него.

Корженевски се затвори в тракционното поле в средата на раковината и включи контролното табло на ключицата. В този момент всички машини и апарати в Шеста кухня бяха под негов контрол. Дългите месеци на щателни проверки и подготовки бяха минало.

Ръцете му стиснаха с уверени движения ръкохватките на ключицата, умът му беше ясен и съсредоточен върху предстоящото. Не беше се чувствал така от години.

И ето че моментът настъпи. В раковината се възцари напрегната тишина.

Корженевски затвори очи и поиска от ключицата пълна информация. Във всички посоки навън и навътре бяха изпратени хиперпространствени сонди — малко повече от математични абстракции, временно превърнати в реалност от машините в Шеста кухня, — от които се очакваше да проследят развитието на процеса там, където човекът не можеше да надникне.

Пресичайки плътния слой от близки по характер полуреалности, които обгръщаха тази вселена и мултиформеното пето измерение, което разделяше големите вселени и техните различни хронологични линии, сондите търсеха нещо изкуствено, нещо, което да се отличава от прецизно организирания хаос на природата. Всички данни и сведения се подаваха директно в ключицата на Корженевски. Големите вселени бяха заплетени една в друга, на места се пресичаха, на други ги разделяха огромните разстояния на петото измерение.

Корженевски бе завладян от познат екстаз. Онази част от него, която принадлежеше на Патриша Васкес, приличаше на тихата повърхност на дълбок океан, върху която вали дъжд — тя само възприемаше, оставяйки на него да управлява целия сложен процес.

За един лишен от време миг сетивата му се сляха с ключицата и той разбра с някаква преходна и мистична яснота всички тайни на този сравнително ограничен пресечен участък в петото измерение. Корженевски се намираше в състояние, в каквото бе изпадал само няколко пъти през живота си. Сега всички теоретични предпоставки и предположения нямаха значение — той знаеше.

В този свят, отвъд границата на думите и опита, Инженерът се натъкна на аномалия. Безкрайно дълга, извита като спирала

и като червей

заобиколена от точки с огромна пространствена концентрация, които обикновено се определяха като „геометрични колоди“, извиваща се като змия по цялата дължина на неговата вселена и достигаща далеч отвъд границите ѝ, където имаше само лишена от всякаква материя

безкрайна тъмнина — сянката на терминалната вселена, която ще просъществува твърде кратко, преди да се саморазпадне...

Пътят.

И сред тези масивни, течни и същевременно неизменни спирали — черва, змии, белтъчни молекули, ДНК — Корженевски се зае да търси прекъснатия край. Самото търсене можеше да отнеме векове, но това не го безпокоеше, дори ако накрая от Шишарк би останал само един безжизнен скалист остров в пространството. Най-важна сега бе целта, всичко останало бе второстепенно.

Корженевски огледа внимателно и с опитно, вече много по-зряло око, своето създание. Още в началото се натъкна на някои нови характеристики, които заслужаваха по-внимателно изследване, структурата на „геометричните колоди“, великолепния комплекс от подпространствени естакади там, където Пътят пресичаше няколко естествено възникнали космически аномалии на собствената си вселена-майка, избягвайки възникването на спонтанни разкъсвания и последващото си неизбежно унищожаване. Създанието му бе заприличало на живо същество, стараещо се инстинктивно да продължи собственото си съществуване...

Никъде в цялата сложна плетка от големи вселени не се забелязваше и намек за върховно присъствие или разумна организираност. И дума не можеше да става всичко това да е дело на какъвто и да било разум или на всемогъща воля. Ако съществуваше Бог, или богове, мястото им не беше тук, за Корженевски това бе неоспорим факт. Защото нито един Бог не би пожелал да поеме ролята на създател на безкрайността — това, което Корженевски виждаше, усещаше и възприемаше, не можеше да бъде нито създадено, нито унищожено.

Пред него беше самата свръхкосмическа Загадка, клоаката отвъд всякакви математики и физики, където се поглъщаха всички Гьоделови противоречия.

Беше като някакво невероятно по размери пано, върху което можеха да се рисуват всякакви картини от живота и съществуването на разумните цивилизации, полигон за начинаещи и напреднали разуми и дори за такива, чиято мощ е равна на божествената. Светове сред светове сред светове без начало и без край.

Тук понятието „скука“ беше изключено, също както думата „самота“. Това беше Всичко, и то бе безкрайно повече от достатъчно.

И ето че в апогея на своето изследване Инженерът откри прекъснатия край на Пътя.

Той прегледа цялата налична информация в ключицата и активира стимулаторите и проекторите, заобикалящи чинията на Седма кухня. В пространството наоколо изникнаха няколко фалшиви отражения на Земята и Луната, породени от изкривената реалност. Само далечните звезди блещукаха необезпокоявани.

Той не премести нищо, нито пък приложи сила и въпреки това съумя да изтегли прекъснатия край на Пътя през'огромни разстояния и да го срещне с разпереното като ветрило поле на проекторите. За съвсем кратко си позволи да се учуди на способностите си да преодолява просторите на свръхкосмоса, дори изпита изкушението да продължи още по-нататък. Но всичко това нямаше значение, защото задачата беше изпълнена.

55.

Земята

Нощното небе над Земята бе озарено от странни и непрестанноменящи се сияния, зад които се полюшваше завесата от звезди. Карен извика с пресипнал глас в мрака. Ланиер бе излязъл преди няколко часа и тя не знаеше къде е. В къщата нямаше ток. На всичко отгоре бяха прекъснати и връзките.

Тя сграбчи електрическото фенерче и побягна по пътеката към гората. Знаеше, че този път няма да успее навреме. Избърса сълзите си с опакото на ръката и премигна, опитвайки се да проясни замъгленото си зрение.

Стигна мястото, където стъпките му неочаквано свършваха. Сякаш нататък някой го бе носил. Изтича нагоре, откри нови стъпки, объркани, сочещи във всички посоки. Завъртя фенерчето и забележа полегналите папрати край пътеката. Пристъпи към тях, разтвори ги и надникна в пространството отвъд. Небето отгоре се озари от поредното ярко сияние. Достатъчно, за да зърне очертанията на проснатото тяло.

— Гари — повика го тихо тя. Гласът ѝ беше почти спокоен. После бавно протегна ръка, докосна неговата и опипа за пулс. Вдигна фенерчето и освети безжизнените му, широко разтворени зеници. Кожата му беше съвсем студена и твърда. Карен се огледа. Нямаше как да повика помощ от Кристчърч. Радиовръзката беше смутена заради онова, което ставаше на Шишарк.

Можеше да разчита само на себе си.

Почти инстинктивно — беше го правила само веднъж преди, но подготовката си казваше своето — Карен разтвори малката чантичка с прибори на колана, измъкна екстрактора, преобърна тялото и напипа малката подутина на тила.

56.

По средата на Пътя

Ланиер не чувстваше тялото си, но същевременно можеше да вижда по някакъв начин, без очи.

Долавяше съвсем ясно присъствието на своя настойник; знаеше, че това е съществото, появило се под формата — или изпълнявало ролята — на Павел Мирски, Той се сля с това същество, попивайки всичко — от природата до възможностите му — и започна да се оформя по негов образ и подобие. Без да използва реч или думи, той зададе няколко неотложни въпроса, останали в наследство от материалната му форма, и получи началото на отговорите.

Къде се намираме?

Между Земята, и Шишарк.

Не ми прилича на Земята. Тези повлекла от светлина...

Защото не я виждаме с очи. Твоите останаха долу.

Да, да... Нетърпението, което го владееше в началото, постепенно се усмиряваше. Съвсем скоро ще се научи да владее тези атавистични чувства, без наличието на тяло те бяха съвсем безполезни и най-вече — смущаващи. Болката си отиде. Заедно с тялото ми.

Не е необходима.

Ланиер поглъщашеменящите се изображения на Земята под тях. Никога досега не я беше виждал такава — от повърхността ѝ бликаха безброй сияещи нишки, които се простираха в обкръжаващия я мрак и там изчезваха...

Това какво са? Толкова, са много, че почти не виждам планетата.

Същества — големи и малки. Виж къде отива светлината.

Завързва се на. нещо като възел. Не мога да я проследя.

Това е жертва на живот. Събиране на всички спомени, на всички усещания, на целия натрупан опит.

Души?

Не точно. Не става дума за ектоплазмени тела или души. Ние сме крехки и преходни като цветя. Когато умрем, наистина си отиваме — и вселената е. пуста, безжизнена и безформена. Освен ако, както понякога става, тези, които притежават сила, не решат да организират нещо като възкресяване.

И кои го прави сега?

Последният Разум.

Нашите потомци ни спасяват, така ли?

И затова има причина. Живите същества са нещо като дестилат на вселената — окончателното превръщане на информацията в познание. Всички чувства, мисли и опит се събират не само в момента на смъртта, но по цялото протежение на живота. Познанията са безценни, те могат да бъдат дестилирани безчислен брой пъти и да бъдат прехвърлени и през най-микроскопичните цепнатини между тази вселена, когато тя умре, и новата, която ще бъде родена от нея. Те са нещо като семена, които ще помогнат на зародиша да се отдели от хаоса, придавайки му съответния ред. А после новороденото на свой ред ще породи разум и така по един или друг начин процесът ще се повтори до самия край, когато и новата вселена ще остарее.

Нищо ли не умира?

Всичко умира. Но това, което е важно и значимо в нас, бива съхранено... ако успее Последният Разум. Сега вече разбираш ли колко е спешна моята мисия?

Ланиер неочаквано бе завладян от спомени за всички изминали години на болка и смърт, които се разтвориха пред него като албум с обемни снимки. Всичко умира... Но Последният Разум изгаряше цели галактики в началото на времето, за да подхранва усилията си и да запазва всичко най-хубаво от опита на всяко живо същество. Не само на хората, но на всички същества, които събират информация, превръщайки я в познание, които се учат и наблюдават, опознавайки обкръжаващото ги, за да могат да го променят. Като се започнеше от микробите, та чак до разумните обитатели на Земята, на всички нива се извършваше една невъобразима по размери жътва, разшифроване, подбиране и...

запазване.

Той преглътна тази мисъл, усети вкуса ѝ, просмука се от значението ѝ — не спасяването на тялото, нито на отделната личност

или душата — а сливането и усъвършенстването на цялото. „Това, което е най-добро във всички нас.“

Спомни си за баща си, умрял от мозъчен кръвоизлив на един паркинг във Флорида. За майка си, починала от рак в една канзаска болница. За приятелите, близките и познатите, изчезнали мигновено в огромната изгаряща пещ на Смъртта, полъхнала съвсем за кратко на Земята. Всички техни постижения, открития, всички грешки и пропуски, дори сънищата и мислите им са били пожънати от този небесен комбайн, а зрънцата са били спасени от смразяващите пипала на забравата и смъртта. От най-простия до най-гениалния човек, от краткия вдъхновен полет на птиците до странните обитатели на моретата, от насекомите до хората и хората и хората — всичко е било пожънато и спасено. Дали това не беше безсмъртието — да станеш частица от нещо, в което винаги ще можеш да си припомниш какво си бил?

И не само на Земята, но и на останалите светове в галактиката и всички други галактики, където цъфтеше живот — безкрайни полета със стотици милиарди обитаеми планети, толкова различни, че да надхвърлят и най-смелия размах на въображението. От тази космическа гледна точка съдбата на Земята изглеждаше токова незначителна, ала Последният Разум беше достатъчно могъщ, за да се пресегне към нея и да промени с невидимо докосване съдбата ѝ, а сетне да се върне към своята безконечна, всепоглъщаща мисия,

Дори в настоящата си форма му беше неимоверно трудно да възприеме всичко това и съвсем невъзможно да го разбере.

Аз също ли бях пожънат? Затова ли си тук — за да ме отнесеш?

Пътищата ни са различни. А също и ролите.

Какво сме — дух, енергия?

Ние сме като течения, използващи невидими тръби, с помощта на които частиците от енергия и материя общуват помежду 'си, съобщават си къде се намират и какво представляват — проходи, скрити за хората от нашето време, но достъпни за Последния Разум. И къде отиваме?

Първо в Шишарк.

57.

Шишарк

Присъстващите се бяха събрали в прохода зад контролния център на Корженевски. Президентът, президент-министърът, официалните историци на Хексамона, сенатори, сред тях и Джудит Хофман.

Точно отпред, зад прозрачната стена на раковината едно кръгло петно от непрогледна нощ бавно се разширяваше, докато накрая докосна гладкия ръб на кратера на Седма кухня, закривайки звездите. Вътре в него се виждаха неясните отблясъци на Слънцето, Земята и Луната, които постепенно избледняваха.

Корженевски отвори пробната връзка. Мъничка точица млечнобяла светлина изгря точно в центъра на черния кръг. Инженерът се съсредоточи върху ключицата, стараейки се да не обръща внимание на промените пред себе си и да „опипа“ онова, което лежеше отвъд връзката.

Вакуум. Абсолютно празно пространство, заобикалящо потока и плазмената тръба.

Честотата на нейната светлина съвпаднаше с тази на плазмената тръба от Пътя.

Застанал на няколко метра зад Корженевски, президентът Фарен Силиом чу Инженера да прошепва:

— Тук е.

Едва сега Корженевски излезе от своя транс, но съвсем за кратко, колкото да излъчи серия от сбити пиктирани заповеди към пулта пред себе си. Мистериозното съобщение на Олми премина през отворената връзка и беше погълнато от Пътя.

— Всичко наред ли... — поде президентът.

Светлата точка в мрака пред тях внезапно проблесна. Корженевски почувства леко сътресение в ключицата. Това сътресение, изглежда, беше отекнало навсякъде в Шишарк, защото от

пулта и мониторите се посипаха предупредителни пикти, съобщаващи за неизправности в Шеста кухня.

Корженевски мигновено провери дали всичко с връзката е наред. Нямаше никакви отклонения.

Нещо от другата страна се опитваше да премине през тесния процеп.

Корженевски съсредоточи цялото си внимание върху ключицата. Някаква сила действаше на отвъдната страна, опитвайки се да стабилизира връзката и дори да разшири пробното отвърстие, и той не виждаше възможност да ѝ се противопостави.

— Проблеми — пиктира той на Фарен Силиом. Отпърво се опита да прекъсне връзката. Но светещата точка остана, дори започна да нараства. След като не можеше да действа в тази насока, оставаше му само на свой ред да разширява връзката, макар че сега това щеше да е истинско безумие. Каквато и да беше тази сила на отвъдната страна, тя очевидно желаше отварянето и съединяването на Шишарк с Пътя да бъде завършено.

Корженевски повика отново симулираното изображение на плетката между вселените и огледа от различни „ъгли“ връзката, търсейки някое слабо място, каквото теоретически не би трябвало да съществува. Надяваше се да го използва, за да дестабилизира връзката и да запречи пътя на неизвестната сила, която настояваше да премине по нея.

Но преди да открие онова, което търсеше, от светещата точка изригна гигантски протуберанс от енергия и прониза тракционното поле на една от наблюдателните раковини над горния край на прохода. Самата раковина се разпука и беше отнесена от ненадейно появилия се от устието на прохода ураганен вятър.

Фарен Силиом се вкопчи в наметалото на Корженевски. Огненият език продължаваше да се мятта из кухнята, оставяйки дълбоки бразди върху каменно-металните стени на астероида, а после се изви над раковината с официалните гости и докосна за миг носа на поточния кораб, превръщайки го в разтопена лава. Отделен от тракционния док, корпусът на поточния кораб отхвъркна назад и се стовари право върху сферичната раковина на Корженевски, сплесквайки я върху димящата стена.

Корженевски не можеше да диша, но сега това нямаше значение. Той затвори очи, потопа се в разтегленото време на имплантираната си памет и се зае да търси дефекта — причината за катастрофалните последици.

Фарен Силиом изпусна края на наметалото му и полетя назад. Проходът беше закрит от второ, аварийно тракционно поле и президентът попадна в него заедно с цяла купчина предмети, вдигнати от вятъра.

Олми беше обгърнал с ръце един от вертикалните пилони. Неколцина от присъстващите прелетяха край него, следвайки траекторията на президента. Една от тях бе Джудит Хофман, но Олми се пресегна и успя да я задържи. Личното ѝ тракционно поле обгърна и двамата.

Корженевски се бе привел напред, срещу вятъра. Не изпускаше от ръце ключицата и се стараяше да следи данните от пулта, въпреки че съзнанието му бавно го напускаше. Той побърза да превключи мисловната си дейност към един от резервните имплантати... и най-сетне откри онова, което му трябваше — едва забележим проблясък на неуравновесеност и нестабилност в единия край на връзката. Имплантатът продължаваше да интерпретира потока от информация, с който го заливаше ключицата, дефектът „миришеше“ на изгоряло и оставяше неприятен вкус на гума в устата.

Воят на вятъра утихна, налягането в прохода бе спаднало почти до нивото на разредените газове във външния вакуум, но същевременно бе намаляло и енергийното изригване от устието на Пътя — сега то се насочваше само към строго определени цели. Доколкото Олми бе в състояние да определи, поне за момента енергийният пламък избягваше контакта с хора, съсредоточавайки усилията си върху машините, но при последните си няколко удара бе достигнал в опасна близост до Инженера.

Стиснал здраво очи, Корженевски усещаше топлината, но не виждаше, че краят на наметалото му се е подпалил. Няколко тракционни полета вече бяха заприщили прохода, за да преустановят изтичането на атмосфера и да възстановят нарушеното равновесие, други, по-малки полета обгръщаха разпилените из прохода хора като в сапунени мехури, но се пукаха с лекота при всяко поредно преминаване на енергийния поток.

Проходът беше задръстен от безжизнени човешки тела и останки от апаратура и машини, както и от няколко по-едри късове от раздробения поточен кораб, които се блъскаха с трясък в гладките стени.

Корженевски съсредоточи цялата налична енергия на Шеста кухня през ключицата към дефекта във връзката, опитвайки се да отвори врата през него и по такъв начин да прекъсне връзката или да предизвика нагъване на Пътя.

За един кратък миг се зачуди дали не са се изправили срещу страшната сила на Последния Разум — както ги заплашваше Мирски, но интуицията му подсказваше друго.

Връзката разцъфна в яркочервено сияние, което озари стените на откритата към космоса Седма кухня. Всичко това Корженевски видя през монитора на ключицата, а в следния миг почувства, че първият от имплантатите му е заплашен от претоварване. Ако не го изключеше, имаше опасност не само съдържанието на имплантата, но и част от неговото съзнание да бъде изтрито.

Той откъсна ръце от ключицата, но процесът вече беше завършен.

Розовото сияние избледня и на негово място отново се появиха звездите. Енергийният поток беше изчезнал. Точката млечнобяла светлина трепна няколко пъти и накрая угасна.

В същия миг утихна и вятърът, които свиреше в ушите на Инженера. Тракционните полета най-сетне бяха преградили плътно изтичането на атмосфера и някъде зад гърба му, откъм недрата на Шеста кухня, долиташе равномерният грохот на огромните помпи, работещи с максимално натоварване, за да заместят загубите от въздух.

Колко ли време бе продължило? Корженевски поиска сведения от имплантата.

Двадесет секунди. Само двадесет секунди.

Олми провери състоянието на Хофман — след удара тя бе изпаднала в безсъзнание — и даде строги инструкции на тракционния мехур да поддържа определена среда. Едва след това се понесе към пулта, върху който лежеше Корженевски. Инженерът помръдна, пое болезнено въздух и се извърна.

— Какво стана? — попита Олми. Джаргът в него вече подаваше отговора: автоматична защита.

— Тъкмо смятах да те попитам — отвърна Корженевски. — Твоят сигнал... — Той спря и се огледа. — Колко души загубихме? Къде е президентът?

Олми погледна към прозрачната стена на тракционното поле, запечатало херметически северния край на прохода. В пространството около раковината, се носеха най-различни предмети, всеки по своя траектория. Тракционният мехур на Фарен Силйом не беше издържал на огромното натоварване. В този момент около тялото му кръжаха няколко дистанционни автомати, готови да го отнесат.

— Там е — посочи той.

Корженевски направи болезнена гримаса и се отпусна като спукан балон.

— Мисля, че повечето от загиналите са неогешелисти — рече Олми. — А те всички имат имплантати.

— Истинска катастрофа — изстена Корженевски и поклати отчаяно глава. — За това ли ни предупреждаваше Мирски?

— Не мисля.

— Значи джартите.

Олми хвана Корженевски за ръката и го отстрани от ключицата.

— Най-вероятно — рече той. — Ела с мен. — Джартът не направи никакъв опит да контролира действията му.

За него Корженевски бе точно толкова важен, колкото и Олми.

Инженерът продължаваше да говори, по-скоро на себе си.

— Опитаха се да разширят връзката докрай. Искаха да ни нападнат. Да ни унищожат.

Олми запита джарта дали такава е била целта им. Със сигурност, до момента на получаването на съобщението.

Откъм прохода вече идваха първите медиработници.

Олми продължаваше да дърпа Корженевски зад себе си.

— Трябва да поговорим — каза той. — Имам да ти обяснявам доста неща.

Не знаеше дали бе произнесъл тези думи по своя воля, или с разрешението на джарта. Какво значение имаше?

Съобщението беше изпратено. А после се беше случило нещо, което за малко да унищожил не само Седма кухня, но и целия астероид. Удар с изненадваща сила, въпреки ниската пропускателна способност на пробната връзка...

Провалът на Олми носеше своите горчиви плодове.

58.

Град Шишарк

Креслото на президента в просторната заседателна зала на Възела беше празно, В съседното кресло седеше президент-министърът Дрис Сандис, а Инженерът стоеше в светещата сфера за изказване. Президент-министърът изглеждаше съвсем невредим.

За разлика от него, Джудит Хофман бе пострадала — лицето ѝ беше покрито с рани. Бяха я настанили на едно от местата за свидетели заедно с още неколцина оцелели след катастрофата. Залата беше съвсем празна, разследването се водеше лично от президент-министъра, според закона за Извънредното положение.

До Джудит седеше Олми. Джартът в него не даваше признаци на живот, макар да беше нащрек.

Президент-министърът поиска сведения за броя на ранените и убитите.

— Току-що — обяви той — президентът е бил превъплътен. Общият брой на убитите е седем, деветима са тежко ранени, включително и двама официални историци, двама телесни представители и един сенатор. Толкова тежки загуби не сме имали още от времето на Разделянето. За щастие всички до един са оборудвани с имплантати и вероятно ще бъдат върнати към живот. Сер Корженевски, можете ли да ни кажете какво се случи?

Инженерът погледна към Олми. Така и не бе им останало време да разговарят — и двамата бяха откарани за преглед малко след края на инцидента. Оттогава не бяха оставали насаме.

— Както беше предвидено, осъществих пробна връзка с Пътя. Нещо се опита да премине по връзката и попречи на първоначалното ми намерение да я прекъсна преждевременно.

— Имате ли представа за характера на това „нещо“?

— Предполагам, че става дума за оръжие на джартите. Президент-министърът го погледна стреснато,

— Това само предположение ли е?

— Бдителни джарти, чакали търпеливо изгодния момент — подхвърли Корженевски. — Не зная какво друго може да бъде.

Президент-министърът поиска мнението на представителите на отбранителните сили. Всички изразиха съгласието си с предложената хипотеза.

— Възможно ли е в такъв случай да бъде осъществена втора пробна връзка, за да узнаем със сигурност?

— Да — кимна Корженевски. — Бих могъл да повтора опита с ексцентрично разположена връзка, или дори врата, която да се намира на около стотина и повече километра от прекъснатия край на Пътя. След това под прикритието на защитни полета и при всички необходими предпазни мерки да извършим разузнавателен набег и да затворим вратата преди да бъдем открити.

— И какъв е шансът за последното?

— Много малък — рече Корженевски. — Ще бъде необходима обаче пълната евакуация на Шишарк — като се изключи военният и отбранителен персонал.

Президент-министърът го погледна мрачно.

— Това е изключително трудна задача.

— Но неизбежна — обади се главнокомандувачият отбранителните сили. — Ако действително искаме да си възвърнем достъпа до Пътя и да създадем предмостие, трябва да разполагаме с обезопасяващ буфер между линията на фронта и цивилните.

— И какво предлагате за целта?

— Всички цивилни граждани да бъдат прехвърлени на орбиталните тела.

— Само телесните представители ли?

— Не, сер. Става дума за телесните представители, обитателите на Градската памет, а също и хранилищата на културни ценности и информационни материали. Самият Шишарк ще послужи за буфер. В случай че претърпим поражение, трябва да сме готови да прекъснем връзката си с Пътя, като унищожим астероида.

Хофман погледна към Олми. Лицето му беше мрачно и недоволено.

— Някакви по-сериозни повреди в Шеста кухня? — попита президент-министърът.

— Не, сер — отвърна Корженевски. — Можем да продължим.

— Не бих казал, че случилото се беше напълно неочаквано — призна Дрис. Останалите го слушаха мълчаливо, никой не смееше да възрази. Както президентът, така и президент-министърът бяха действали под натиска на мнозинството, а сега трябваше да понесат отговорността за случилото се. — Като действащ президент и съобразно закона за Извънредното положение нареждам пълната евакуация на Шишарк. Сер Корженевски заедно с щаба на Отбранителните сили да изготви план за съвместни разузнавателни действия на територията на Пътя.

59.

Земята, Кристчърч

Карен седеше в приемната на Кристчърчската клиника с пребледняло лице и подпухнали от безсънната нощ очи. Изминали бяха тридесет часа, откакто откри тялото на мъжа си, но до момента не ѝ бяха съобщили нищо за състоянието на имплантата.

През прозореца се виждаше една от главните улици на градчето. Навън бе пълно с народ, виждаха се както земни жители, така и хора с официалните униформи на хексамонови служители. Преди около час беше пристигнала първата новина за евакуацията и Карен се безпокоеше в суматохата да не забравят за мъжа ѝ.

Карен погледна ръцете си, все още покрити със засъхналата кръв на Гари. Спомни си онази безкрайно дълга и ужасна минута, през която бе разрязала тила му, а сетне бе извадила имплантата от гнездото му. Безумното шофиране по пътя за Кристчърч, с имплантата и мъртвото тяло на задната седалка.

В мислите ѝ нахлуха и други спомени от съвместния им живот — кратките, но безмерно щастливи мигове.

Хората са създадени, за да страдат. Не за да откриват отговори на въпросите.

На вратата се появи лаборант — не беше същият, на когото бе предала имплантата. Огледа приемната, забеляза я и пристъпи към нея с официалното изражение на човек, готвещ се да съобщи лоша вест. Тя вдигна вежди и го загледа очаквателно.

— Госпожа Ланиер?

Карен кимна едва забележимо.

— Сигурна ли сте, че този имплантат е принадлежал на мъжа ви?

Карен се облещи.

— Сигурна съм... аз лично го извадих.

Лаборантът разпери ръце и погледна към прозореца.

— Мъртъв ли е? — попита неочаквано тя.

— Имплантатът не съдържа съзнанието на вашия съпруг. Вътре има съзнание, но то е женско. Нямаме никакви сведения за тази личност... не знаем коя е тя. Съзнанието ѝ изглежда непокътнато.

— Не разбирам...

— Ако това наистина е имплантатът на вашия съпруг, тогава и аз не разбирам как...

Карен скочи. — Кажете ми какво е станало!

Техникът само поклати объркано глава.

— Имплантатът съдържа съзнанието на млада, около двадесет и пет годишна жена. Изглежда, е била съхранена доста отдавна там — преди около двадесет години, тъй като няма спомени за събитията през следващия период.

— Но това е невъзможно — прекъсна го Карен. — Моят съпруг...

— Не зная. Говори ли ви нещо името Андия?

— Какво?

— Андия. Така се казва жената.

— Тя беше наша дъщеря — отвърна Карен. Лицето ѝ пребледня, краката ѝ се подкосиха и тя се отпусна в креслото. — Какво е станало с мъжа ми?

— Все още не сме приключили с анализа. Вече ви казах, че в имплантата има само една личност и името ѝ е Андия. Нямам представа какво е станало с мъжа ви.

Карен поклати уморено глава.

— Но как? Тя изчезна... преди двайсет години... Техникът вдигна безпомощно рамене.

— Гари... те го накараха да носи имплантата. — Карен си наложи да запази спокойствие: най-много се боеше от това, че ще се разтрепери неудържимо. Не смееше да се надигне, опасяваше се да не припадне. Светът наоколо сякаш всеки миг щеше да се разпадне.

— Мога ли да говоря с нея?

— Съжалявам. Необходимо ни е още известно време, докато разширим присъствието ѝ в целия имплантат. Дъщеря ви земен гражданин ли беше?

Карен последва лаборанта в архивното отделение на болницата и отговори на всички негови въпроси. Не след дълго откриха и досието

на Андия. Изпратиха го, за да сравнят сегашната матрица със схемата на матрицата, записана в момента на поставянето на имплантата.

Двете матрици съвпаднаха напълно.

— Само чудо може да обясни всичко това — призна объркано лаборантът. Очевидно не вярваше на нейната история. — Ще поискам да бъде извършено официално разследване.

Тя кимна, примирила се вече с неизбежното. Живееше в някакъв изолиран свят, между ужаса и надеждата. Бе изгубила Гари и бе намерила дъщеря си. Имаше само едно възможно обяснение.

Никога не беше вярвала в съществуването на неznайни сили. Като малка я възпитаваха в марксизъм, религията за нея бе нещо вредно и непонятно. Сега изведнъж си спомни за Мирски и за онези, които той твърдеше, че представя.

„Ако си го взел със себе си, моля те, грижи се за него — обърна се тя на руски към призрака. — И, благодаря ти за дъщеря ми.“

Почака още един час в приемната, докато лекарите и лаборантите се опитваха да намерят разумно обяснение на случилото се. Когато отново я повикаха, вече се чувстваше по-добре.

— Започнахме легална процедура по превъплъщението ѝ — има легално право — обясни ѝ лаборантът. — Но тя ще отнеме известно време. Точно в момента е обявено извънредно положение, наредиха ни да подготвим клиниката за всякакви спешни случаи. Всички совалки ще бъдат прибрани на док. Все пак мога да ви уредя някоя, ако решите незабавно да се върнете у дома.

Тя махна с ръка. Нямаше какво да прави вкъщи.

— Ще остана. Ако мога с нещо да помогна.

— Мисля, че можете — кимна лаборантът. — Прегледахме внимателно архивите... има някои необясними неща. Дъщеря ви е изчезнала в океана. Няма никакъв начин съзнанието ѝ да попадне в имплантата на вашия съпруг.

Тя се усмихна и поклати тъжно глава.

— Така е... Бих искала да поговоря с нея, веднага щом стане възможно...

— Разбира се — кимна лаборантът. — Съветвам ви да поспите малко в приемната. Ще ви повикаме.

— Благодаря — рече тя.

Андия?

60.

Град Шишарк

Корженевски се разхождаше из парка, наречен на негово име — в средата се издигаше собствената му монументална статуя.

Беше дошъл тук, за да се срещне и разговаря с Олми, но пристигна близо час по-рано. За известно време, докато военните приключеха с оборудването на Шеста кухня, присъствието му там не беше наложително. Преди няколко часа евакуацията на Шишарк беше завършила успешно.

Парк „Корженевски“ заемаше стотина акра от вътрешността на град Шишарк. Докъдето му стигаше окото, се виждаше само свежа трева, покрита с ярки цветя и гъсти дъбови и орехови горички. И до ден днешен паркът беше любимо място за отдих на всички жители на града. Беше построен малко след началото на Пътешествието по проект на Инженера, който се бе постарал да създаде хармония между градската архитектура, животинския и растителен свят. Всъщност крайният резултат бе атмосферата на покой.

Човек можеше да се разхожда тук по всяко време на годината — продължителността на сезоните съвпадаше с тази в Англия. За парка постоянно се грижеха автоматизирани градинари — неуморни труженици, които отделяха мъртвите и загиващи растения, подпомагаха израстването на останалите и поддържаха реда. В цикъла бяха включени дори насекомите и микроорганизмите.

И всичко това бе негово дело. От известно време му беше трудно да определи с точност кой или какъв е, но продължаваше да живее със спомена, че е Инженерът, живата история, възкресената легенда, епицентър на всеобщо уважение — и подозрение, както от надеритите, така и от неогешелистите. Но каква част от него отговаряше на онзи Конрад Корженевски, създателя на целия този сложен свят, и каква бе наследил от Патриша Луиза Васкес — ето въпроса, който го измъчваше.

Всъщност това нямаше особено значение. Историята продължаваше своя ход и някой ден споменът за него щеше да се загуби като пращинка над океана. Съвсем скоро Хексамонът щеше да се завърне отново в Пътя. Съществуваха сериозна опасност настоящите му обитатели да се възпротивят с всички налични сили и дори да унищожат Шишарк — тогава създателят щеше да загине заедно с творението си.

Веднъж вече беше напуснал този свят — убит при заговор на ортодоксалните надерити.

Наказан, задето ги бе обрекъл на Пътешествието.

Вечен смутител на реда.

Това като че ли обясняваше всичко.

Корженевски навлезе в кръглия лабиринт от храсталаци, изпълващ централната част на парка. Лабиринтът не беше особено сложен, особено за хора, чиито мозъци са подсилени от имплантати. Идеята за построяването му също беше негова. Той погледна към празното място в средата на лабиринта — там вече го очакваше дребна човешка фигура. Като по команда двамата тръгнаха един към друг, заобикаляйки препятствията. Корженевски, който познаваше чудесно разположението на фигурите в лабиринта, се придвижваше по-бързо.

Намираха се на двайсетина метра, разделени от последния, най-вътрешен кръг, когато Корженевски вдигна глава и втренчи изненадан поглед в лицето на другия. За един кратък миг му се стори, че се е върнал във времето на Разделянето, преди четиридесет години...

Човекът, който бе дошъл на срещата, бе Ри Ою, старши портопроходец на Безкрайния Хексамон. Присъствието му тук бе също толкова невъзможно, колкото и появата на Мирски — и двамата бяха заминали с гешелистките квартали по Пътя.

— Здравей — извика Ою и помахаше с ръка. Сетне кимна към някого зад гърба на Корженевски, показвайки му, че не са сами. Инженерът се обърна почти неохотно и видя, че Олми е застанал в другия край на вътрешния кръг.

— Каква е тази конспирация? — ядоса се той. — И ти ли си в бандата на Олми?

— Никаква конспирация няма. Той въобще не ме очаква. Просто сметнах, че моментът е удобен да поговоря и с двама ви. Какво ще кажеш, ако скъсим пътя на сер Олми? Този лабиринт е чудесен, но едва

ли е най-подходящото място за сериозни разговори. Имаме си достатъчно проблеми, че да решаваме и него.

— Хубаво — каза Корженевски. Стараеше се да изглежда спокоен.

— Не ми изглеждаш изненадан — подхвърли Ри Ою.

— Вече нищо не може да ме изненада. — Той изчака Ою, за да продължат заедно. — Ти да не си поредният призрак-пророк?

— Никакви пророчества. Боя се, че съм тук в ролята на строг настойник. — Ще ме подлагате ли на разпит, за да потвърдите самоличността ми?

— Стига вече. — Корженевски махна уморено с ръка. — Предавам се. Ясно е, че самите богове са се загрижили за дребните дела на простосмъртните. — Той се засмя, но лицето му остана загрижено.

— Значи не се съмняваш в това, което твърдя, че съм?

— Ни най-малко — отвърна Корженевски. — Нито пък в това, в което си се превърнал.

Някогашният портопроходец пиктира одобрението си към това мъдро заключение. Междувременно Корженевски забеляза, че сер Ою не носи проекторно колие — изглежда, бе открил някакъв друг способ за пиктиране.

— Дойдох тук с една трудна молба към теб и Олми — поде той.

— По-скоро заповед — отвърна Корженевски.

— Искане ми се да ви убедя в абсолютната ѝ необходимост.

— Аз бях съгласен с Мирски — въздъхна Корженевски. „Поне отчасти“ — добави мислено той. — И подкрепих всички негови усилия.

Ри Ою се усмихна многозначително.

— Ти положи огромни усилия за отварянето на Пътя. — Гласът му не прозвуча обвиняващо, но това не беше необходимо, като се имаха предвид обстоятелствата и душевното състояние на Корженевски.

Инженерът безпомощно завъртя глава.

— Само изпълнявах дълга си пред Хексамона.

— Нямах ли други мотиви?

Корженевски не отговори. Или по-скоро не знаеше отговора.

— В теб се съдържа копие от Загадката на една определена жена. Лично аз уредих прехвърлянето. Сега работиш за нея, нали?

— Щом така казваш...

— Така е.

— Предполагам, че работя в нейна полза. Но това, което тя иска, не противоречи на моя дълг.

— Загадката не е еднаква с пълноценната личност. Особено ако нещо не е било наред в процеса на прехвърлянето. Резултатът може да е доста различен от очакванията.

Корженевски почувства студената ръка на отчаянието.

— Имаше моменти, когато бях като... обладан — призна той. — Действах под чужда воля...

— Не се тревожи. Всичко е за добро.

Корженевски имаше желание да избяга, да зареже всичко и да прехвърли отговорността върху първия срещнат. Върху някого, на когото поне може да се разчита.

— Можеш да се възползваш от гениалността ѝ — поне от тази част, която е у теб — посъветва го Ри Ою и същевременно пиктира няколко приветствени изображения към Олми, когото вече бяха приближили. Олми кимна невъзмутимо.

— Никой не се изненадва да ме види — отбеляза намръщено Ою.

— Сега е сезонът на чудесата — рече Олми със странно променен глас. Привидно беше спокоен, но си личеше, че това му струва огромни усилия на волята. „Какво ли пък го мъчи сега?“ — зачуди се Корженевски.

— Вие двамата изповядахте ли се вече един пред друг? — попита Ри Ою,

— Нищо не съм изповядвал — рече Олми. — Но предполагам, че не можем да имаме тайни пред Последния Разум.

— Не бих отишъл чак толкова далеч в предположенията си. Ще отбележа само, че сега е най-удобният миг за един малък откровен разговор.

— И мястото май е удобно — кимна Корженевски. Помисли си, че портопроходецът изглежда почти толкова обладан, колкото и той. — Можем да пиктираме в концентрирани лъчи.

— Правилно. Омръзнаха ми тези приказки. Време е да сложим край на глупостите. Сер Мирски, изглежда, е пипал твърде меко. Или

не е бил достатъчно изобретателен. Идвам с предложение за вас двамата — нещо, което може да реши всички наши затруднения с изключение тези на Хексамона. Земята и Хексамонът ще трябва да се научат да живеят в разбирателство. Готови ли сте да ме изслушате?

— Слушам ви — произнесе смирено Олми. — Вие сте пратеник на потомственото управление,

— Това пък какво означава? — ококори се Инженерът.

Седнаха на една каменна пейка сред цъфналите рози.

— Ти не си единственият обсебен от духове — осведоми го Ою.
— Но първо нека ти обясни сер Олми, а сетне ще ви направя предложението...

61.

Шишарк

Подобно нещо не беше се случвало от времето на Разделянето. Евакуация на четири милиона жители от петте кухни на астероида. За целта бяха мобилизирани всички налични летателни средства. Само броят на совалките надхвърляше десет хиляди, но въпреки това процесът беше бавен и мъчителен. Имаше и размирици — няколко по-дребни политически фракции категорично отказаха да напуснат домовете си на Шишарк. Наложиха се да бъде употребена сила.

През последните четири десетилетия Шишарк неусетно се беше превърнал в мозъчния център на Хексамона, съсредоточавайки всички административни дейности, докато орбиталните тела служеха за гигантски жилищни комплекси. Прехвърлянето на тези функции щеше да е почти непосилна задача, ако Хексамонът не разполагаше с изпитани методи за съхраняване и пренасяне на огромни количества информация.

Олми стоеше в прохода на Първа кухня, обгърнат в персонално тракционен полет, и наблюдаваше оживения трафик от различни по размер совалки, движещи се непрестанно в двете посоки. Четири от совалките бяха отстранени и прехвърлени през ротационния док за извършване на ремонт — четири от десет хиляди. И това ако не беше доказателство за изключителните технически постижения на Хексамона!

Владетелят на Олми наблюдаваше цялата тази дейност без никакъв коментар. Всичко беше уговорено предварително — привидно Олми трябваше да се включи в организирането на евакуацията, а в действителност — да отвлече при първа възможност един от поточните кораби.

Докато се изповядваше на Инженера, лицето на Корженевски беше придобивало все по-мрачен вид. И за двамата се бе оказало

неимоверно трудно да преценяват правотата на собствените си действия в светлината на една по-могъща и по-висша сила...

Олми поне се беше освободил от бремето си. Всъщност беше се натоварил с още по-голямо бреме — мисълта, че дори и да не беше позволил на джарта да го завладее, пак трябваше да върши същото — да се противопоставя, тайно, на волята на управниците на Хексамона и дори на гласа на обществото.

Някои биха го нарекли предател, но той все още вярваше, че е един недооценил възможностите си и попаднал в плен войник.

Девет часа преди осъществяването на следващата връзка Корженевски се зае с подготовката — този път заряза червеното церемониално наметало и избра обикновен черен комбинезон, много по-практичен за всякакви непредвидени обстоятелства. Докато приемаше докладите на операторите, дистанционните монитори и частичните, разпръснати из Шеста кухня, той неусетно се отдаде на спомени.

Върна се в онези далечни години преди първото отваряне, когато най-различни непредвидени проблеми заплашваха Хексамона с хаос и провал на всички планове. Трудни времена, през които Хексамонът не само съумя да завладее и изпълни с живот неговото безкрайно творение, но и да издържи на заплахата на джартите.

В началото силите изглеждаха изравнени. Нито джартите, нито хората знаеха как да се справят със своя противник. Всички опити за общуване с джартите се оказаха неуспешни. Малко след това последваха и първите атаки от тяхна страна — не бяха особено масивни, по-скоро приличаха на разузнаване с бой. При едно от стълкновенията пострада и повърхността на Седма кухня. Тогава Корженевски за първи път се обезпокои за състоянието на заровените генератори и проектори — след взрива им можеше да последва неконтролируемо нагъване на Пътя...

За щастие, тревогите му се оказаха безпочвени. Все пак идеята за „нагъването“ на Пътя му се стори перспективна и той продължи разработките си в тази насока. Не след дълго установи, че получените „бръчки“ биха могли да се предават по повърхността на Пътя също като вълни, принуждавайки го да се извива на спирала, да оформя възли и дори отвори към околното пространство и накрая да се разпада на множество фрагменти.

„Спирала“ и „възли“ означаваха съвсем различни неща, приложени към по-горните измерения. Корженевски бе разработил всички възможни разрушителни последствия, които можеше да предизвика тази вълна — както във вътрешността, така и върху външната повърхност на Пътя.

Благодарение на това, че Пътят се пресичаше сам със себе си в безкраен брой точки от времето и пространството, беше възможно и отварянето на врати в неговата повърхност. Също както Пътя, тези врати не можеха да съществуват безкрайно — животът на всяка една от тях щеше да продължи толкова, колкото и на Пътя. Общият брой на вратите, които можеха да бъдат отворени едновременно, бе огромен, но също не беше безкраен. Теоретически невъзможно бе Пътят едновременно да осигурява Достъп до всички свои пресечни точки.

В резултат на това разкъсването на Пътя от предизвиканата в стената му вълна щеше да отнеме години, може би дори векове. На места отделните фрагменти — тези, в които съществуваха отворени врати — щяха да оформят временни връзки помежду си или да се затворят като примки. Някои от фрагментите биха могли да се свържат впоследствие с нови врати или да се отделят и да продължат съществуването си самостоятелно.

След като вълната стигнеше противоположния край на Пътя, унищожавайки го по цялата му дължина, от него щеше да остане само една къса „опашка“, скачена с „мехура“, оформящ яйцето на новата вселена, за която бе споменал Павел Мирски.

Корженевски приключи с изслушването на докладите и се отпусна изморено в креслото на раковината, която отново обитаваше. Затвори очи и си позволи да потъне в океана от дълбока меланхолия, който го изпълваше от доста време.

Нямаше кого да остави зад себе си. Никакви потомци, ако се изключеше самият Хексамон. Веднъж вече беше умирали и не се боеше от смъртта. Това, което истински го плашеше, бе прекрачването на границите.

Този път срещу него стояха същества, които далеч надминаваха човечеството в своето развитие. Самият факт, че не желяха да налагат волята си със сила, говореше повече от всичко за тяхното недвусмислено превъзходство. Освен ако мозъкът му не беше в

състояние да схване цялата сложност на положението и му подаваше услужливо най-подходящото обяснение.

И ето че сега му предстоеше да измени на дълга си пред Хексамона и да претъпи тези граници. Това, което го вълнуваше, бе дали Хексамонът ще намери в себе си достатъчно гъвкавост и изобретателност, за да продължи съществуването си без Пътя?

Ще се опитат ли да създадат нов Път? Какво би могло да ги спре?

Нито веднъж по време на всички свои изследвания с помощта на ключицата, нито веднъж през цялата история на Пътя Корженевски или някой от портопроходците не се беше натъквал на подобна конструкция... в тази вселена. Мирски беше споменал за съществуването на коридори в другите вселени, но в тяхната Пътят бе единствен.

Корженевски си даваше пълна сметка за своите изключителни възможности и същевременно не се съмняваше, че и други биха могли да му съперничат по гениалност. Мечтата му да открие начин за директна връзка с вратите без посредничеството на Пътя остана неосъществена, но може би неговите последователи щяха да успеят и тъкмо това обясняваше липсата на сведения за втори Път.

Имаше още едно обяснение за уникалността на създадения от него пространствен коридор и това беше наличието на възпрепятстваща сила, представлявана тук от Павел Мирски и Ри Ою. Но защо тази сила бе позволила създаването на първия Път, след като последствията от него бяха толкова разрушителни?

Ако се придържаха успешно към плана на Ри Ою — който, изглежда, бе свързан с огромни рискове, — може би след време Последният Разум, същият, когото джартът на Олми наричаше „потомствено управление“, щеше да им обясни всичко това, което сега не му даваше покой.

Поне засега Загадката на Патриша Васкес, с която дележа едно съзнание, не проявяваше признаци на безпокойство. Може би Ри Ою разчиташе по-скоро на нея за осъществяването на своя план.

62.

Земята

Оказа се, че никъде в Нова Зеландия не разполагат с нужната апаратура, за да позволят на съзнанието на Андия да заеме изцяло освобождения от Гари имплантат, а и в бъркотията около евакуацията това можеше да стане най-рано след седмици. За Карен този неприятен факт имаше две последствия — първо, че отелесяването на Андия се отлагаше за неопределено време, и второ — че дори не можеше да разговаря с нея. Оставаше ѝ само да работи и да се въоръжава с търпение.

Дали заради евакуацията, или поради някакви други причини, никой не посмя да я въвлече в разследването на мистериозното изчезване на Гари. Може би я бяха забравили или смятаха, че усилията няма да донесат полза от политическа гледна точка.

След като орбиталните тела бяха запълнени докрай, започнаха да вдигат преселнически лагери на Земята — повечето близо до големите центрове. Всичко това бе свързано с прехвърляне на огромни количества напреднала технология, която щеше да позволи на гражданите от Хексамона да продължават необезпокоявани ежедневно си съществуване — било то в реалния живот или във виртуалното пространство на Градската памет... Карен мислеше за тях като за парникови цветя, нуждаещи се от непрестанни грижи и изкуствена среда, за да дадат търсения резултат. Друг път ѝ приличаха на мравки в сложно устроен мравуняк... без да губят човешкото в себе си,

Изпратиха я да работи на строежа на един от тези лагери. Назначиха я за връзка между местното административно звено и официалните представители от Хексамона. Ден след ден, докато работата напредваше, тя трябваше да изглажда противоречията и непрестанно да търси нови пътища за взаимно разбирателство. Нощем, докато другите спяха в околните палатки, тя лежеше, загледана в

брезентовия покрив, и си мислеше за Гари и Андия... и за Павел Мирски.

Понякога плачеше, а после дълго не заспиваше, зачудена над странното си поведение. Все пак беше благодарна на хаоса и на работата си. Без тях скръбта от раздялата с Гари щеше да е нетърпима. Бяха изминали няколко месеца от смъртта му, а тя не преставаше да мисли за него.

Светът отново търпеше грандиозни промени. Историческо време, също като онова, което на младини бяха преживели двамата с Ланиер.

Към края на следващата седмица лагерът беше почти готов. Започнаха да пристигат и първите совалки, натоварени с бежанци.

Късно следобед в последния ден от седмицата Карен реши да се покатери на един от близките хълмове. Взе сандвич и бутилка бира. Когато стигна горе, огледа равнината, доскоро наподобяваща гигантски паркинг за най-различни машини. Сега вместо тях се виждаха кокетни жилищни сгради, а до няколко дни щяха да са готови пътищата, парковете и всичко останало.

Всички неизползвани материали бяха складирани в източния край и оттам с помощта на конвейери се подаваха към строителните машини, които ги преработваха и използваха в ежедневната си работа. Самите машини притежаваха немалко полуорганични елементи и използваха за гориво целулоза и други растителни продукти, а остатъците от преработката се складираха в западния край на огромни, сиво-кафяви кубове.

Градчето приличаше на селищата, които бе виждала на Шишарк. Постройките бяха оцветени в млечнобяло, стените им изглеждаха почти прозрачни — и в цялата картина се долавяше някаква призрачност, но тя знаеше, че съвсем скоро върху първия стенен слой ще бъде наложен втори — оцветяващ и придаващ допълнителна форма. Интериорът щеше да се оформя от обитателите. Не при всички — говореше се за дефицит на интериорни проектори, така че вероятно част от бежанците щяха да се изправят пред необходимостта от постоянна и непроменяема мебелировка.

Въпреки това условията тук щяха да са с векове по-усъвършенствани, отколкото във всяко друго селище на Земята.

Принудени от обстоятелствата да се заселят — макар и временно — на Земята, жителите на Хексамона най-сетне бяха довършили последния стадий от дългия процес на Възстановяването. Сега вече земните жители и обитателите на астероида имаха възможност да разрешат на обща основа всички доскорошни противоречия.

Освен ако на Шишарк всичко преминеше гладко. Тогава бежанците щяха да се завърнат и нещата тук щяха да продължат както преди.

Тя отново се замисли за съдбата на Гари и за странното изчезване на Мирски. Беше се превърнало едва ли не в ежедневен ритуал. Действаше й успокояващо. Кой знае защо, виждаше ръката на Мирски зад цялото това невъобразимо по размери преселение.

Ако наистина тук действаха сили отвъд нейните представи, защо тогава да не приеме, че Гари не е потънал завинаги в небитието? Дори и никога да не разговаря отново с него... важното беше, че все още съществува... някъде.

Вятърът, който духаше над лагера и се вдигаше нагоре по склона, носеше аромата на прясно окосена трева — и на един зараждащ се град. Карен погледна нагоре в небето и кой знае защо, почувства необяснимото и нелогично желание Шишарк да бъде унищожен. Така и не можа да си обясни откъде се появи то.

Чак късно вечерта, докато се мятеше сред чаршафите, неспособна за пореден път да заспи, тя откри отговора на този въпрос, а на сутринта, когато й предстоеше среща с местните фермери и представителите на лагерния град, вече го беше забравила.

Остана само желанието.

Трябва да разбереш къде си. Не бива да живееш в два свята.

63.

Пътят

В онези редки моменти, когато не я подлагаха на изследване, разпити и всички онези необясними, странни и ужасни неща, които джартите вършеха с нея, Рита се опитваше да разбере всичко, което някога ѝ бе казвала Патрикия. Отдавна вече бе осъзнала, че се е изправила пред стена, с каквато наместницата никога не беше се сблъсквала — стената на невежеството, с която се бяха заградили джартите. Какво всъщност правеха с нея? Сякаш бяха отделили мислите ѝ от съзнанието и ги държаха в отделни килии. Не чувстваше истинското си тяло, или поне не вярваше вече да е свързана с него. Някои от илюзиите, които ѝ представяха, бяха много убедителни, но тя се беше научила да не вярва на привидните реалности.

Къде съм?

Нямаше съмнение, че са я върнали обратно в Пътя, а също и че процесът, който бяха започнали на Гея, все още не е завършил. От това заключи, че не би могла да остане на родната планета, а и за тези, които я изследваха, беше по-удобно да я държат в близост до тялото ѝ. Умът ѝ можеше да бъде навсякъде. Не знаеше дали Тифон все още е един от онези, които се занимават с нея. Пък и това вече нямаше значение. Джартите, изглежда, бяха постигнали пълна взаимозаменяемост.

От време на време в процеса на изследването ѝ връщаха част от спомените, изглежда, за да проверят какво ще направи с тях, или да открият онова, което им беше нужно.

Най-често я поставяха в различни социални ситуации, в които за участници служеха фантоми-хора. Отпърво тези фантоми не включваха нито един от познатите ѝ в Александрия. Рита участваше охотно в сцените, докато не разкри, че са фалшиви, но дори тогава част от нея позволяваше да бъде излъгана, докато друга се отдръпваше и следеше всичко със скептичен поглед.

А после започнаха срещите с Патрикия. Разиграваха една и съща сцена, отново и отново. Караха я да извиква в паметта си и най-малките подробности и да ги преглежда отново, под най-различни ъгли, а джартите я наблюдаваха.

Когато и това приключи, я върнаха отново в Александрия, в кратките месеци, през които беше студентка. Беше се записала за часовете по математика и инженерство, където дидакалос бе Деметриос. Нямаше представа дали в сцената участва истинският Деметриос, или това е само поредната фалшификация, както смяташе по-скептичната част от съзнанието ѝ.

Всичко наоколо изглеждаше толкова истинско, че не след дълго Рита си позволи да се отпусне. Замлъкна дори постоянно нашепващият скептичен глас. Малко преди да изчезне, той отправи към нея прощалното си предупреждение:

„Най-сетне преодоляха и последната ти защита.“

А след това Александрия стана съвсем истинска, макар и на моменти обрисувана в щрихи.

Не помнеше нищо-за пътешествието из степта.

Рита успя да спечели повечето от академичните сражения. Деметриос проявяваше към нея интерес, далеч надхвърлящ обичайното внимание на преподавател към някой даровит ученик. Свързваше ги нещо общо, което никой от тях не можеше да определи.

Дните минаваха, дойде зимата, суха и хладна, и както обикновено двамата решиха да слязат с лодка надолу по Мареотис, По пътя Деметриос ѝ призна, че я е научил на всичко, което знае, извън политическите познания:

— За последното не те биваше особено — рече ѝ той. Тя не възрази: открай време смяташе, че честността струва повече от всякаква политика, и побърза да му го каже.

— Не и в Александрия — възрази той. — Особено за внучката на наместницата Патрикия.

Докато се плъзгаха надолу по равната повърхност на реката, Рита се мъчеше да си спомни нещо много важно, което непрестанно ѝ убягваше. А може би просто беше притеснена от вниманието на Деметриос. Разбира се, че ѝ беше приятно — Деметриос беше привлекателен мъж, но все пак като че ли имаше още нещо... дали не беше срещата с царицата? За кога ли е насрочена?

— Не зная кога ще бъде срещата ми с Клеопатра — произнесе тя с надежда да научи повече. Деметриос се засмя.

— Баща ти ли я уреди?

— Така мисля.

— ИСКА да измести библиофилакса.

— Не мисля, че това е причината... просто всеки, който иска аудиенция при царицата, трябва да чака дълго.

— Съвсем оправдано. Тя е доста заета.

Рита притисна бузите си с длани. Имаше чувството, че не са съвсем материални.

— Искам да се върна на брега — рече тя. — Не ми е добре.

Едва в този момент дълго и грижливо подготвяната илюзия започна да се разпада. Грешката не беше в нейните похитители, по-скоро нещо в психиката на Рита не бе наред. Чувстваше се все по-объркана, невъзможно ѝ бе да въведе какъвто и да било ред в мислите си.

Минаваха дни. Тя продължаваше следването, а нощем потъваше в сън, който по-скоро наподобяваше пропадане в бездна.

Понякога сънуваше едно малко момиче, което чука на вратата на баба си. Кое беше това момиче, позволило си да отнема от скъпоценното време на Патрикия? После момичето изчезна, но тропай ето по вратата остана — кухо, изпълнено с отчаяние.

Патрикия така и не позволи на момичето да влезе. Затова пък Рита най-сетне бе допусната на аудиенция при царицата. Когато влезе в личните ѝ покои, се оказа, че в един от ъглите стои Орезиас и чете някакъв плътен дебел пергаментов свитък. На стената бяха изрисувани сцени от погребението на Джамал Атта.

А след това някакъв едър червенокос келт я въведе в най-свещеното място — будоара на царицата — тясно помещение с каменни стени, закрити от плътни завеси. Рита погледна озадачено келта и промърмори смутено.

— Струва ми се, че знам името ти.

— Влизай — рече ѝ той. — Името ми няма значение. Влизай при царицата.

Царицата беше болна, това си личеше веднага. Лежеше в просторно легло с балдахин, завита с кожи от непознати животни, осветена от няколко позлатени лампи. Беше стара, много стара,

отслабнала, с бяла коса, облечена в черна нощница. Рита спря до леглото и царицата втренчи уморените си очи в нея.

— Ти не си Клеопатра — рече Рита. Царицата не отговори, само я гледаше.

— Искам да говоря с Клеопатра. Рита се обърна и забеляза Луготорикс — едва сега си спомни името му — застанал недалеч от нея.

— Сбъркала съм мястото — каза му тя.

— Така е с всички ни — отвърна келтът. — Спомни си! Опитвам се да ти помогна, да те направя силна! Спомни си!

От тъмния ъгъл излеае Тифон, все още с подпухнало от боя лице и големи, мъдри, всезнаещи, човешки очи.

— Сега вече ти е позволено да си спомниш — рече ѝ той.

64.

Град Шишарк

Тапи Рам Олми пое по коридора на цилиндричния жилищен комплекс, оглеждайки се за номера на апартамента, в който някога бе живяло триадното семейство на Олми. Дотук се стареше да следва съвсем точно напътствията на баща си. Скоро откри и вратата. Беше отворена, а вътрешността бе декорирана точно така, както я бяха оставили предишните обитатели. Тапи познаваше добре историята на баща си — триадното семейство бе прекарало само три години в този апартамент след принудителното изгнание от Александрия. Но въпреки това баща му често обичаше да се връща на това място, тъй като за него то бе единственото олицетворение на роден дом.

За Тапи, все още непривикнал с реалния живот и новите измерения, всичко тук бе необичайно и любопитно и той се стареше да приема нещата такива, каквито са — и каквито, вярваше, ги виждаше баща му.

Олми стоеше пред огромния панорамен прозорец в централното помещение, вдясно от входа. Тапи влезе, без да поздрави, и зачака да го забележат.

Олми се обърна. За първи път, откакто водеше съзнателно съществуване, Тапи остана смутен от вида му. Изглежда, Олми бе преустановил всички възстановителни процедури, а и не бе приемал хранителни разтвори. Беше отслабнал и измъчен. Очите му се втренчиха в Тапи, без да го виждат.

— Радвам се, че дойде — промълви той.

— Радвам се, че ме повика.

Олми се приближи към него. Едва сега го огледа по-внимателно.

— Много добре — кимна той. Очевидно имаше предвид телесната обвивка, която Тапи сам бе конструирал. — Справил си се чудесно.

— Благодаря ти.

— Изпратил си моето съобщение до Гари Ланиер... преди да умре. Тапи кимна.

— Жалко, че не можах да работя с него.

— Той беше забележителен човек. Приятелството ни беше малко... странно, но и двамата служехме на Хексамона.

Тапи го слушаше внимателно, свел глава.

— Искам също да предадеш обичта ми на майка ти. Не можах да се видя с нея.

— Тя все още е в изолация.

— Но предполагам, че скоро ще я освободят. Ти поне ще я видиш...

Тапи стисна болезнено устни. Първият сигнал за тревога.

— Никога вече няма да се видим с теб. Не мога да ти обясня причината...

— Веднъж вече ми го каза, тате.

— Този път е сигурно. Няма да има втора възможност.

— Павел Мирски се завърна — подхвърли полу на шега Тапи. Олми се засмя по такъв начин, че кръвта му се смрази.

— Аз едва ли ще имам този късмет.

— Мога ли да задавам въпроси, тате?

— Предпочитам да не го правиш.

Тапи кимна.

— Защото не бих могъл да ти отговоря — продължи Олми.

— С нещо мога ли да помогна?

Олми се засмя отново, този път топло, и кимна едва забележимо.

— Да — добави той, — Научих, че си назначен в отбраната на Седма кухня.

— Така е.

— Интересува ме едно нещо. Не можах да приключа с проучванията си по този въпрос. Вашите оръжия все още ли са предназначени единствено за джарти, или в обхвата им влизат всякакви чуждопланетни същества?

— Първото. По други просто няма да открият огън.

— При каквито и да било обстоятелства?

— Ръчно можем да ги насочваме към всякакви цели... но за това едва ли ще има достатъчно време.

— Не го правете.

— Сер?

— Само това. Никога не се прицелвайте ръчно в разумни цели. Само това ще те посъветвам. Тапи преглътна мъчително и сведе очи към пода.

— Аз също трябва да те питам нещо, тате. Зная, че не работиш по инструкции от Хексамона, Разбрах го със сигурност. — Той протегна ръка и докосна баща си по рамото. — Каж ми, това което правиш — за доброто на Хексамона ли е?

— Да — отвърна Олми. — В далечна перспектива е точно така.

Тапи отстъпи назад.

— Друго не ми е нужно. Ще направя всичко, каквото поиска от мен. Но ако разбере, че съм бил... — Той затвори очи, опитвайки се да усмири гнева и объркването си.

— Ако почувстваш и най-малкото подозрение в онова, което ти казах, можеш незабавно да преминеш на автоматичен прицел — довърши Олми.

— Нещо друго, сер?

— Имаш благословията ми.

— Някога ще узная ли всичко? — Ако съществува и най-малката възможност, която да е по силите ми, ще узнаеш.

— Смяташ ли, че ще загинеш?

— Не зная — поклати глава Олми.

— Какво да кажа на мама?

Олми му подаде един запаметяващ блок.

— Предай й това.

Тапи пхна блока в джоба си, пристъпи колебливо напред и изведнъж прегърна баща си.

— Не искам да ни напускаш — въздъхна той. — Не можех да ти го кажа предишния път. — Той се отдръпна и Олми видя сълзи в очите му.

— Божичко, ти можеш да плачеш!

— Реших, че много помага...

— Завиждам ти — призна Олми и избърса сълзите с връхчетата на пръстите си. — Аз изгубих тази способност.

Двамата напуснаха апартамента заедно и Олми затвори вратата. Разделиха се в коридора, без повече приказки. Твоят син много прилича на теб, отбеляза джартът.

— Твърде много — рече Олми.

65.

Седма кухня

Този път проходът между Шеста и Седма кухня бе почти пуст, в раковината бяха дошли само Корженевски и двама представители на военните — в телесните си форми. Пред и зад раковината бяха монтирани мощни тракционни проектори, готови да вдигнат силови заслони при първия сигнал за опасност. Към генераторите бяха поставени специални аварийни прекъсвачи, които щяха да позволят на Корженевски да дестабилизира връзката и по такъв начин да прекрати осъществената комуникация между Пътя и Шишарк.

Въпреки всички предпазни мерки Корженевски се чувстваше неспокоен. Какво щяха да предприемат този път джартите? Нещо още по-страшно, с което да не успеят да се справят?

Беше съвсем като игра на шах с по-силен и по-умен противник, само дето животът на всички им бе поставен на карта.

Възможно бе, разбира се, посрещането този път да е съвсем различно — ако посланието на Олми бе достигнало целта си. Не можеше да разчита на това — изригването на енергийния протуберанс бе започнало веднага след осъществяването на връзката, което означаваше, че съобщението може въобще да не е преминало, Ако е имало кой да го получи.

Корженевски се настани зад пулта и придърпа ключицата. Позволи си няколко секунди за съсредоточаване, а сетне бавно потъна в транс на свръхкосмическото възприятие, преживявайки отново величието, хаоса и красотата на търсенето на Пътя.

Този път го откри много по-лесно. Вътре в сензорната симулация, създавана от ключицата — един не напълно реален свят, където обикновените човешки възприятия значеха твърде малко — Корженевски описа няколко кръга край прекъснатия сегмент от Пътя. Макар и оформен като гигантски коридор, погледнат от това измерение

той не можеше да бъде разделен на „външна“ и „вътрешна“ част, също както вселената, в която обитаваше Корженевски.

Следващата задача беше да се определят точните координати за осъществяване на връзка.

Ключицата и машините в Шеста кухня извършиха всички необходими приготовления.

За Корженевски обкръжението на астероида изглеждаше лишено от материалност, като дим, като спомен от предишен живот.

Никакви енергийни камшици този път — връзката изглеждаше напълно стабилна. Веднага след проникването отсреща той изпрати няколко дистанционни монитори, които предадоха първото визуално изображение.

На това място Пътят бе съвсем пуст — също както и на сто километра в северна и южна посока. Почти веднага се върнаха отраженията и на радарните сигнали, от които научи, че са отворили вратата приблизително на хиляда километра от прекъснатия край на Пътя.

Пътят беше празен в тази посока, както и в северна — на около петстотин хиляди километра.

Корженевски отново излъчи сигнала на джарта, почака няколко секунди и го повтори. Отговор нямаше.

Но и пустотата беше достатъчно многозначителна... дори гостоприемна, ако така бяха решили джартите.

— Имаме предимство — обърна се Инженерът към военните наблюдатели. — Пътят е съвсем празен — поне до 5x5.

Изтегли дистанционните монитори и прекъсна връзката. Бяха се уговорили, че при подобни обстоятелства ще преминат незабавно към отварянето на пълноценна врата между Пътя и Седма кухня.

Силите на отбраната вече бяха излезли на позиция, готови да осигурят предимството на Хексамона.

Корженевски отдъхна няколко минути, съсредоточи се и се зае с отварянето на вратата.

Млечнобялата точка светлина се появи отново и бързо разцъфна като бледо цвете, изпълвайки пространството на Седма кухня с призрачни сияния — отблясъци от разкривените подпространства, които заобикаляха отворения между тях коридор. Цветето бързо потъмня и се измести встрани.

Острият ръб на Седма кухня неочаквано се оцвети в бронзово. Пътят изпълваше празнината на кухината по-бързо, отколкото беше в състояние да го следи невъоръжено човешко око.

Инженерът не мърдаше от централното място в раковината, неразривно свързан с ключицата, изчакващ окончателното доказателство за своя успех — издължаването на сингуларната и свързването ѝ с централната ос на астероида.

Знаеше точно къде сингуларната ще преустанови своето напредване — на деветнадесет сантиметра от местоположението на ключицата, която държеше в ръцете си и чийто ориентиран полюс се подаваше отвъд тракционната стена на раковината.

Не след дълго забеляза и предния фронт на приближаващата се сингуларна — приличаше на причудливо изкривено огледало, бавно и неумолимо растящо пред погледа му. Вътре в симулираното пространство на ключицата тя наподобяваше огромна по размери динамично напрегната сила, концентрираща в себе си цялото материално напрежение от съществуването на Пътя. Малцина от неговите колеги бяха в състояние да възприемат необятната сложност и противоречивост на сингуларната.

Сингуларната избута назад стената на тракционния мехур, който я обгърна и засия в синкава светлина. Тъпият ѝ край продължаваше заплашителното си настъпление към него, отразявайки в гротескно разкривени измерения картината на неговия свят, и спря — точно както беше предвидил — на една длан разстояние от полюса на ключицата.

Корженевски отлепи ръце от ръкохватките. Огледа се, но не видя никъде Ри Ою, макар че долавяше, присъствието му през цялото време на свързването. В същото време машините на отбранителните сили вече обливаха с невидимите си лъчи вътрешността на Пътя, търсейки дори най-малките следи за присъствие на друга цивилизация,

— Връзката е стабилна — докладва Корженевски. — Пътят е отворен.

66.

Пътят

Камъкът продължаваше да се носи в орбита около Земята, но с една малка разлика — сега северният му полюс сочеше към звездите. Седмата кухня тънеше в непрогледен, лишен от очертания мрак. Поясът на съчленението с Пътя се охраняваше от тракционни полета, които не позволяваха и на най-дребните материални частици да доближат връзката.

Новината се разпространи светкавично.

Никой не организира пищни празненства. Хексамонът бе осъществил отдавнашната си мечта и приемаше този факт спокойно и зряло.

В краката им лежеше огромно и непознато царство. На Земята бяха изминали десетилетия, но кой би могъл да каже колко време бе преминало в Пътя?

Новото тяло на президента все още не беше завършено. Корженевски стоеше в средата на президентския апартамент в Трета кухня — той беше разположен на върха на най-високата сграда, наподобяваща гигантска кристална висулка, увиснала върху паяжина. Помещенията бяха съвсем празни, лишени от каквато и да било декорация. Изображението на президента се подаваше направо от една изолирана част на Градската памет.

— Добър ден, сер Инженер — поздравя го Фарен Силиом, Корженевски се извърна и загледа изображението, скръстил ръце на гърдите си.

— Задачата е изпълнена, сер президент.

— Вече видях... и ми съобщиха. Чудесна работа, според преценката на вашите колеги.

— Благодаря ви.

— Имате ли обяснение защо сега Пътят е празен на такова огромно разстояние?

— Нямам представа, сер президент — поклати глава Корженевски и помисли: „Ето, че започнах и да лъжа.“

— Дали джартите не ни дебнат в засада?

— Не зная какво могат да си мислят джартите, сер президент.

— Надявах се да имате поне някаква хипотеза... както имам аз. Трима души ме посетиха в Градската памет. Корженевски вдигна учудено вежди.

— Простете — каза той и поклати уморено глава, — Не съм спал няколко дни. — От пода изникна меко бяло кресло и инженерът побърза да се отпусне в него.

— Предполагам. Сигурно знаете, че в Градската памет е почти невъзможно да се сънува, а фантазията и фалшификацията си личат веднага. Това, което видях, не беше фалшификация.

Корженевски слушаше мълчаливо, все така скръстил ръце.

— Един от гостите беше Мирски — продължи президентът, — Колкото и странно да звучи, вторият бе Гари Ланиер, същият, който умря... Рас Мишини ми каза, че му поставили принудително имплантат. Не одобрявам постъпката му, но Мишини е крайно безкомпромисен в действията си... дано не надрасне поста си на земен сенатор. Във всеки случай, в имплантата не се съдържало копие от личността на Ланиер. Вътре открили дъщеря му, която изчезнала преди двайсетина години. Кой я е поставил там?

Корженевски отново поклати глава.

— Третият гост бе Ри Ою. Дори разговарях с него. Ланиер и Мирски не бяха особено приказливи. Но виж, портопроходецът ме изплаши. Припомни ми висшите задължения, на които сме се съгласили да служим като част от нашата отговорност пред Пътя... А именно, да го използваме по такъв начин, който би допринесъл за благо действието на всички негови клиенти. Освен това ми каза, че съвсем скоро сте щели да вдигнете някаква вълна по повърхността на Пътя, която евентуално щяла да го разруши.

— Да — рече Корженевски.

— Тези призраци очевидно могат да стигат където си пожелаят. Ланиер и Мирски си заминаха и заявиха, че повече няма да ги видим. Ри Ою оставал при нас. Каза, че работата му не била свършила...

— Предполагам — съгласи се Корженевски.

— Това отива отвъд всякакви политически предубеждения, не смятате ли? Дватама с вас заемаме ключови позиции. Аз притежавам необходимата власт, за да се намеся в осъществяването на плана. Мога, разбира се, и да пасувам, оставяйки на вас цялата работа.

— Така е, сер президент.

— Значи джартите вече не са ни врагове?

— Може би не, сер президент.

— И няма да атакуват Шишарк? Готови са да ни оставят Пътя и всичко, което той значи за тях?

— Наистина не зная. Джартът на Олми... — Корженевски млъкна уплашено. Надяваше се, че не е издал нещо, което президентът не знае.

— Зная за този проклет джарт, макар че ако питате мен, сега Олми принадлежи на него.

— И така да е, Той е изпратил сигнал до своите, че хората са влезли във връзка с някаква висша сила, която те наричат „потомствено управление“. Последния Разум на Мирски.

— Това вече го чух от Ри Ою.

— Та те сигурно повече няма да ни създават неприятности. Освен ако някъде бъркаме.

— Не мога да си представя, че джартите биха се отказали толкова лесно от нещо, което са държали в ръцете си и за което воюваха толкова упорито. Смятате ли, че ние сме в състояние да постъпваме толкова великодушно?

— Мисля, че да, сер президент. Нали го вършим за благо на Хексамона. — Това е наш дълг.

— Да, сер. Но има и по-висши задължения. Както сам казахте.

— Имате ли представа какво може да се случи с Хексамона, ако запазим новоразкритата връзка с Пътя?

— Не напълно.

— Не е изключено това „потомствено управление“, или Последният Разум, както щете, да убеди джартите, че Пътят трябва да бъде унищожен, пък дори и ако това означава унищожаването на Хексамона.

— Не зная. Мисля, че е възможно.

— Аз пък го смятам за много вероятно. — Изображението на президента се приближи към Корженевски. — Зная добре какво

повелява моят висш дълг. Ние трябва да запазим Хексамона, независимо от гласа на народа. Колкото и любезни да са тези гости от края на времето и каквито и чудеса да ни представят. Съмнявам се, че сме в състояние да се противопоставяме на подобна сила.

— Така е, сер. — Корженевски сведе покорно глава. — Значи нямам друг избор. Нарещам ви да унищожите Пътя. Шишарк може ли да бъде спасен?

— За да унищожа напълно Пътя и най-вече — да предотвратя създаването му отново, — ще се наложи да разруша и Шеста кухня. А това би означавало... — Той премина в графичен и пиктира картина от Шеста кухня, в която едни срещу други се сражаваха разделените сили на Хексамона: гражданска война и пълен хаос, пред каквото неговата родина не се беше изправяла дори по времето на Разделянето. — Такива са най-вероятните последици, ако се опитаме да унищожим Пътя. Решим ли да запазим Хексамона, ще трябва да се разделим с Шишарк. Лицето на президента потъмня.

— Защо ми трябваше да се качвам на този пост? — изстена той. — След време току-виж ни обявили за най-заклетите предатели в историята на Хексамона... Така да бъде. Ще се погрижа да бъде приведена в изпълнение и последната фаза от евакуацията. А вие предупредете военните... не мисля, че трябва да им казвате цялата истина. Нека просто знаят какво може да стане.

— Ще ги предупредя.

— Утре ще ме прехвърлят в моето ново тяло. Кога ще се заемете с разрушаването?

— Най-рано след шейсет часа, сер президент. Нека оставим на евакуацията да приключи напълно.

— Сега вече всичко е във ваши ръце. Знаете ли, сер Корженевски, надявам се никога вече да не се занимавам с подобни въпроси. — Изображението на президента почерня и изчезна, оставяйки зад себе си знак за приключване на разговора и благодарност за изпълнени задължения пред Хексамона.

67.

Между

Работата в Шишарк беше привършена. Дойде време да се отправят по невидимите подпространствени канали към местата, където се съобщаваха отделните светове. Ланиер бе изгубил всякаква представа за време и нищо чудно, след като за своите близки и приятели той вече беше мъртъв. Но все още мислеше, все още помнеше и умът му продължаваше да функционира в нематериалната матрица, изградена и поддържана от Павел Мирски.

Мъртъв ли съм? — попита го гой.

Да. Разбира се.

Но къде е забравата?

Нима предпочиташ забрава? Затова ли, смяташ, са всички усилия?

Не...

Времето ни тук изтече. Чакаат ни важни решения... Трябва да изберем пътя за дома,

Ланиер имаше странното желание да се разсмее. Каза го на Мирски.

Учуден си, нали? Такава свобода. Та бихме могли да се върнем така, както ще го стори Ри Ою. Или по друг, много по-заобиколен път.

И той описа на Ланиер къде ще ги отведе вторият път и какво ще видят.

Откъснат от реалността на единствения живот, който беше познавал, и преминал в тайнствения и загадъчен свят между, Ланиер поглъщаше с интерес информацията на Мирски. И двата маршрута му изглеждаха еднакво приемливи... Но вторият беше по-интересен. Никога не беше си представял нещата, които Мирски му обещаваха да види. Абсолютна и безгранична свобода, пътешествие отвъд всички пътешествия... при това със строго определена цел.

Последният Разум се нуждае от множество наблюдатели по пътя, който ще преминем, както и от постоянен приток на сведения. Ние ще осигурим този приток — от началото до края,

Няма ли да потеглим оттук? — Попита Ланиер.

Не. Връщаме се в началото. В края на краищата след като си свършихме работата, ние сме само наблюдатели, а не действащи лица. Информацията, която ни предстои да събираме, няма да предизвика никакви последици върху времената, откъдето ще го вършим.

Мислите на Ланиер придобиха неочаквана яснота и той почувства, че е завладян от странна смесица между обич, носталгия и чувство за дълг.

Все още не съм прекъснал връзката си със съвременността.

Мирски потвърди тази догадка.

Не е ли време да се сбогуваме? — предложи той. — Съвсем за кратко. С всички, които обичаме.

За последен път?

Не е задължително... само за дългото време, през което няма да сме заедно.

Пак не те разбирам.

След като имаме свобода, значи можем да си позволим и някои привилегии! С кого смяташ да се сбогуваш?

Трябва да открия Карен.

А аз — Гарабедян. Какво ще кажеш, ако се срещнем след... няколко секунди?

Ланиер отново бе завладян от желанието да се разсмее.

Готово. След няколко секунди. Колкото и да ни отнемат те.

И двамата се понесоха през подпространствените канали, запазени за съобщения между всички миниатюрни частици във време-пространството.

Карен крачеше в компанията на трима земни сенатори по прясно боядисаната улица на Мелбърнския лагер.

— И на това му викат лагер — възмущаваше се сенаторът от Южна Австралия. — За мен пък е дворец. Нашите сънародници могат само да мечтаят...

Карен бе слушала подобни реплики цяла сутрин и вече беше започнало да ѝ омръзва. Изглежда, ѝ предстоеше дълъг и уморителен

ден, през който още много пъти щяха да ѝ напомнят, че е по-близо до маймуната, отколкото са жителите на астероида.

Тя спря, почувствала неясно изтръпване на коленете. Изведнъж я обгърна някаква странна вълна от любов, радост и възторг — радостта беше заради дългите години, които бе преживяла с любимия си съпруг. Заради онова, което бяха постигнали заедно.

Може и да не сме създадени идеални, но вършихме онова, което ни бе по силите.

— Гари — прошепна тя. Почти усещаше присъствието му, струваше ѝ се, че се е сляла с него. „Не сега — прошепна някаква част от нея. — Не се отпускаяй пред тези чужди, непознати хора.“ Но усещането не я напускаше и тя протегна ръце, сякаш за да го прегърне.

Сенаторът от Южна Австралия спря и я погледна озадачено.

— Какво ви е?

— Чувствам го. Наистина е той, не си въобразявам. — Тя затвори очи и бавно отпусна ръце. — Чувствам го.

— Наскоро изгуби съпруга си — побърза да съобщи на останалите сенаторът от Нова Зеландия. — Преживя го много тежко.

Заслушана в познатия глас, Карен дори не ги чуваше. Винаги сме били добър екип.

— Обичам те — прошепна тя. „Не си отивай. Къде си? Наистина ли си ти?“ Отново протегна ръце и прегърна въздуха. За един съвсем кратък миг ѝ се стори, че докосва пръстите му.

Чакат те още толкова много изненади — чу го да казва и след това докосването му изчезна и той сякаш се стопи в безкрайната далечина,

Тя отвори очи и втренчи поглед в изненаданите лица на спътниците си.

— Моят мъж... — опита се да им обясни с разтреперан глас. — Гари.

Отведоха я на една малка поляна между сградите.

— Нищо ми няма — уверяваше ги Карен. — Оставете ме да поседя. — Тя се огледа. Бе заобиколена от причудливи дръвчета и странни, изящно оформени къщи. Изведнъж ѝ се стори, че се е върнала десетки години назад в миналото и че отново е на Шишарк, във Втора кухня, преди за първи път да се срещне с Гари. Преди началото...

Потрепери и въздъхна. Главата ѝ най-сетне започваше да се прояснява. Но срещата беше толкова реална и истинска, уверена беше, че не е халюцинация, макар че се съмняваше, че ще съумее да убеди в това и околните.

— Нищо ми няма. Наистина. Вече съм добре.

68.

Началото на Пътя

Корженевски бе поел на сантиментално пътуване. Искаше му се да докосне с ръка повърхността на Пътя преди окончателното му унищожаване. За Инженера Пътят бе много повече от свидна рожба. Възприемаше го като част от себе си и да преустанови съществуването му беше също като да извърши самоубийство.

Докато се спускаше в асансьора на Седма кухня, той нагласи параметрите на индивидуалната тракционна сфера и зачака отместването на масивната стоманена врата, зад която сякаш започваше един приказен свят.

Ако се изключеше времето, в което бе съществувал под формата на няколко разпокъсани частични, той бе живял не повече от четиридесет години. Според представите в Хексамона все още бе младеж, но във всеки случай беше много по-млад от собственото си творение, каквато и скала за времеизмерване да се приложеше за Пътя.

Помпите приключиха с изсмукването на въздуха от кабината на асансьора. Вратата се плъзна встрани и Корженевски впери поглед в зейналата паст на чудовището, което веднъж вече бе погълнало него, Хексамона, джартите и още дузина раси, творението с изградена мрежа от търговски канали между отделните светове, отделните времена и дори отделните вселени.

На десетки километри наоколо се простираше обгореният, черен, лишен от живот, скалисто-метален под на Седма кухня. Отвъд тази безжизнена зона започваше Пътят, бронзов на цвят и съвсем не толкова негостоприемен. Корженевски знаеше, че ако доближи очи до повърхността му, ще забележи миниатюрни черни и червени петънца, наподобяващи дребни мехурчета, а всъщност живителната субстанция на самото пространство-време.

Широката петдесет километра бронзова тръба се извиваше и изчезваше в далечината. Корженевски вдигна глава нагоре, към

отраженията на плазмената тръба, която свършваше заедно със Седма кухня, и за миг почувства замайване, сякаш наистина бе станал неделима част от изкривената до неузнаваемост пространствена геодезия, описваща невъзможното съществуване на Пътя.

Тук вече го очакваше малка персонална совалка. Щом се качи на борда ѝ, совалката се вдигна на десетина метра над повърхността, пресече границата на Седма кухня и спря едва когато навлязоха на тридесетина километра в Пътя.

Корженевски се спусна по стълбата, увисна само на сантиметри от голата повърхност и изключи участъка от тракционно поле под краката си. Сега вече стоеше върху самия Път. Свали едната си обувка и опипа с крак повърхността му — не беше нито топла, нито студена. Единственото ѝ физическо качество бе нейната материалност. Повърхността на Пътя нямаше никакво отношение към законите на термодинамиката.

Корженевски се наведе и я потърка с длан.

Изведнъж се изправи, почувствал нечие присъствие — Загадката на Патриша Васкес, която сякаш надничаше през рамото му. „Пътят е и нейно създание — помисли си той, — Наше създание, едновременно прекрасно и чудовищно.“

— Нищо не е толкова чисто, колкото теб — обърна се той към Пътя. — Ти си олицетворение на осъществената мечта. Ние не знаехме колко много ще значиш за нас. Ти ни позволи да поживеем в страна на прекрасни сънища. А сега трябва да те убия.

Той се изправи, загледан в равнодушната, нереална повърхност на Пътя, после се върна в совалката и нареди да го откара в Седма кухня.

69.

Пътят

— Ние сме затворници — призна Рита на Дементиос, докато се разхождаха с дървена лодка из езерото. — Всички. Царицата е мъртва, Джамал Агта също. Те не са в този свят.

— Добре де — кимна Дементиос. — Съгласен съм с теб, че нещо не е наред. Но какво искаш да кажеш с това, че сме затворници?

— Подложени сме на изследване, на експеримент. От Джартите.

— Тази дума ми е непозната.

Рита докосна лицето му с пръсти.

— Не го ли чувстваш? Че сме затворници?

— Готов съм да приема думите ти за верни.

— Помниш ли един келт на име Луготорикс? Отнякъде се появи щъркел, кацна на единия борд на лодката и изграчи през дългия си клюн:

— Сега вече можеш да си спомниш.

Понякога Рита търсеше подходящо място в спомените си, където да се скрие. Защо е нужно да си припомня? И без това нямаше къде да избяга — дори краката, които притежаваше, не бяха истински. Понякога се връщаше при майка си, в старата родна къща, и двете си бъбреха за разни неща. Приятно беше да полежиш на припек и да не мислиш за нищо.

Една сутрин, докато вървеше нагоре към храма, забеляза, че сянката ѝ върху пращия път не променя посоката си. Рита спря заинтригувана и вдигна ръце, но сянката не помръдна. После неочаквано размаха ръце, докато Рита стоеше съвсем неподвижно. Издължи се, пресече пътя и запълзя нагоре по скалистата стена на клисурата и горичката над нея. Клоните на дърветата се люшкаха, когато преминаваше над тях.

По пътя се показва младеж с дълга черна коса. Той спря до нея и се загледа в растящата сянка, която се изравни с хоризонта и продължи

нагоре в небето, сред бягащите облаци.

— Опасявам се, че започваме да те губим, Рита Васкайза — изрече младежът. — Не бива да се криеш. Ако не успеем да те задържим, спомените ти ще се разпилеят, а това не е никак желателно. Защо не се помъчиш да се съсредоточиш?

— Не — отвърна тя. — Зная какво правя.

Тя побягна от младежа, но вътре в мислите, или спомените си, пое в погрешна посока.

И се препъна в един склад със стари кошмари.

Преди да успеят да изключат съзнанието ѝ тя зърна духовете на всички, чиято смърт бе причинила, да се носят над окървавените морски вълни със застинал на устните въпрос:

„Защо отвори вратата?“

Тя бе погубила Гея.

А не ѝ позволяваха да умре.

Душата ѝ лежеше разпростряна, като забодена с карфица пеперуда, подложена на безчовечни изследвания от чудовищните колекционери. Виждаше безброй еднакви стаи с метални стени и във всяка имаше по един човек — деца, старци, жени, младежи, бременни, войници — всички преминаваха пред погледа ѝ, изобразени с невероятна отчетливост, по-истински от която и да било картина в спомените ѝ, сгърчени около пронизващите ги през сърцата карфици.

„И аз съм като вас — искаше ѝ се да им закрепци. — Не мога да избягам.“

И все пак бягаше. Лишена от материално тяло, тя се криеше в дълбините на спомените си, кръстосваше безчислените пътища на ума си, трескава от отчаяние, страх и вина. Бягаше все по-бързо и по-бързо, докато накрая започна да се топи и да тече като река, превърна се във водопад и се разпиля на ситни, блестящи пръски...

Без обединяващ център, почти без съзнание.

На едно дихание от несъществуването.

70.

Шишарк

Изстрелян тринадесет века по-рано в своето време, без съмнение Шишарк бе най-великото постижение на човешката раса и величието му бе нараснало още повече след създаването на Пътя. Вътре в него се намираха двата най-великолепни града на цялото човечество, там бяха складирани най-унищожителните оръжия, астероидът бе и люлка на една нова и изключително напреднала цивилизация, епицентър на философия, обединила в себе си всички човешки представи за света и всички религии, повечето съсредоточени в мита за Добрия човек, който олицетворяваше всемирния подтик към прогрес и завладяване на звездите.

Фарен Силиом обмисляше всички тези неща в своя апартамент. Все още не беше привикнал' напълно към новото си тяло, съжаляваше, че бе станал причина за незапланувано изразходване на скъпи материали, но направо ненавиждаше мисълта да продължи съществуването си в нематериална форма.

Ако на Шишарк е писано да умре, по-добре и той да загине с него, вместо да се изправи пред обвиненията на съгражданите си.

Подобно на Корженевски, президентът също изпитваше необяснима меланхолия, ала категорично отказваше да признае, че възнамерява да постъпи като предател, Нещо повече, погледнато в космически мащаби, той бе истински герой — не че се нуждаеше от подобно оправдание. Всъщност точно в този момент президентът не бе нищо повече от посредник между определени сили и конкретния момент от историческото развитие на човечеството, истинско олицетворение на съдбата, която повечето политици лъжливо смятаха, че контролират.

Фарен Силиом разбираше добре мястото си в историята на Шишарк и съвсем не мислеше, че то е почетно. Без да иска разрешение от никого, само защото притежаваше определена власт в конкретния

момент, той бе наредил — или по-скоро подкрепил — разрушаването на уникалния астероид. Беше го извършил, подтикван от на пръв поглед неоспорими аргументи, въпреки че крайната цел му се струваше смътна и дори непонятна. „Така е, защото позволих да бъда убеден от боговете — мислеше си той. — Историците рядко са снизходителни към политическите лидери.“

Семейството му вече се беше прехвърлило на Земята, в един от лагерите в югоизточна Азия. Имаше две деца, и двете заченати и родени по естествен път — в съответствие с надеритската традиция. Не беше трудно да си представи съдбата на тези деца — щяха да израснат в едно първоначално чуждо и непознато земно обкръжение, откъснати от центровете на цивилизацията — орбиталните тела със сигурност щяха да се изолират от земната цивилизация. Лишена от поддръжката, на която толкова разчиташе, земната цивилизация щеше да поеме надолу, по пътя към разложението и деградацията. Кой можеше да предвиди подобен край в онези ентузиазирани времена след Разделянето?

Земята отново щеше да следва своя посока, забравила надеждите на Възстановяването и вярата в Хексамона. Президентът бе наредил изстрелването на дистанционни монитори в няколко орбити около Шишарк — всички бяха свързани с неговото контролно табло. Искаше да наблюдава от различни гледни точки историческия миг — когато и ако настъпи. Все още таеше в себе си известен, макар и слаб, скептицизъм. Шишарк винаги бе съществувал! Поне в неговия живот...

Остана малко засрамен от вълната сантиментални спомени, която неочаквано го заля. Макар и не по-малко сложни, тези отминали времена бяха много по-разбираеми. Никога досега не беше допуснал, че ще изпитва носталгия по грандиозното творение на Корженевски.

Изглежда, че от момента на Разделянето Хексамонът бе изгубил представа за своето място в света. Така и не бе открил родния си дом.

71.

Началото на Пътя

Олми протегна ръка и докосна огледалната повърхност на потока. Пръстите му се плъзнаха неусетно в посоката, в която бе приложил лекия натиск. Лишен от всякакви сили на триене, концентрирал в себе си огромна мощ, преди Разделянето потокът бе един от главните източници на енергия за Хексамона.

Корженевски го наблюдаваше от своята раковина.

— Можеш ли да влезеш в корабите?

— Поне в един от тях ще мога със сигурност — отвърна Олми. — Имам пропуск за този. — Той посочи първия кораб в редицата, най-близкия до потока, същия, който бе пострадал по време на енергийното изригване. Сега корабът бе ремонтиран и готов за пътешествие. — По време на Разделянето именно с него извършихме последното пътуване в Пътя, малко преди отсамният му край да се затвори... бяхме заедно с Гари Ланиер и Патриша Васкес. Откарахме представителите на Тимбъл и другите светове... и оставихме Патриша до едно подходящо място с геометрични колоди, за да отвори своя врата.

Двамата пресякоха с плавен полет прохода и спряха пред поточния кораб.

— Не зная по какво го различаваш — призна Корженевски. — За мен всички са еднакви.

Олми притисна длан в една овална вдлъбнатина върху външната страна на кораба и входният люк се разтвори безшумно. Посрещна ги миризма на тапицерия, застоял въздух и химически очистители. Ярката електрическа светлина озари стената в близкия край на прохода, върху която затрептяха сенките им.

Олми последва едва забележимите оранжеви насочващи силови линии, които го отведоха при пулта за управление. Корженевски се спусна след него в прозрачната кабина. Намираха се в носовия отсек.

Съществуват ли някакви ограничения за предстоящото пътуване? — попита го джартът.

Не и за мен, отвърна Олми. Пропускът, с който разполагаше, отговаряше на ранг сенатор от Хексамона и доколкото му беше известно, засега статусът му оставаше непроменен. Не се съмняваше, че корабът ще се подчини на всяка негова заповед. Едва ли някой би заподозрял присъствието на шпионин толкова високо в управлението на Хексамона. Във всеки случай, със сигурност не очакваха да открадне кораб, с който да се понесе навътре в Пътя...

Щяха да успеят — с подкрепата на президента и помощта на Тапи.

Олми пхна ръце в ръкавиците за управление и създаде широко тракционно поле около кораба. Стените на мрачния проход се озариха от зеленикаво сияние. Корабът потегли плавно към раковината.

Междувременно Корженевски се обърна чрез дистанционния панел към раковината и я инструктира да пропусне през себе си поточния кораб. Щяха да пресекат разредената ѝ стена и да се скачат със сингуларната. Потокът трябваше да премине през самия център на кораба, където за целта бе оборудван изключително прецизен изобразен генератор. В момента на скачването отвореният край на генератора щеше да прилепне към отсрещния полюс, а разположените по вътрешната повърхност клампи щяха да опрат сингуларната. Осъществявайки, по команда от Олми, натиск върху нея, клампите щяха да предизвикат ефекта на „пространствена трансформация“, благодарение на който поточният кораб се задвижваше по хода на сингуларната.

— Моят частичен даде нареждане за започване на последната фаза от евакуацията — докладва му Корженевски. — Точно след шест часа в стената на Пътя ще бъде предизвикана мощна разрушителна вълна. Дотогава трябва да сме далеч навътре.

— Уморен ли сте от живота, сер Инженер? — попита го Олми, докато проверяваше двигателите.

— Не зная — призна Корженевски. — По-скоро съм уморен от това, че не знам кой съм.

Олми кимна с разбиране.

— За да узнаем кои сме! — произнесе тържествено той и вдигна тост с въображаема чаша. Сетне бавно подкара поточния кораб напред,

право през прозрачните стени на наблюдателната раковина и върху безкрайната, гладка, огледална лента на сингуларната.

Шишарк

Последните и най-запалени архивари и археолози на Хексамона започнаха да изтеглят своите частични наблюдатели от Втора и Трета кухня, където ги бяха изпратили за прощален оглед на градовете. Поради крайния недостиг на време никой не обърна внимание на останалите кухни.

Почти цялото информационно съдържание на Градската памет беше прехвърлено на орбиталните тела; останаха недокоснати само личните инфосметки на онези потребители, които ги бяха забравили или бяха престанали да съществуват преди векове. Никой не можеше да определи неимоверното количество информация, което щеше да бъде унищожено, без да бъде открито и анализирано.

Последни напуснаха позициите си военните. Сега вече на астероида останаха само неколцина индивиди с повишена склонност към самоубийствени авантюри или прекомерна любов към рискованите начинания. Сред тях бе и Фарен Силиом — твърдо решен да изпълни поетото пред себе си обещание. Чувстваше се като капитан на потъващ кораб — за чиято гибел бе допринесъл.

Беше се настанил пред панорамния прозорец в един от най-високите апартаменти в града на Трета кухня. Никой не знаеше, че е тук. Постара се да се измъкне незабелязано, не искаше точно в последния момент да се изтърси някоя неканена спасителна команда. В края на краищата, решението да прекъсне по такъв сложен начин съществуването си беше негово неотменно гражданско право.

Засега поне не се виждаха никакви следи от назряващата катастрофа. В Шишарк всичко изглеждаше спокойно, светлината на плазмената тръба беше ярка и нетрепваща.

73.

Пътят

— В първите няколко минути ще се движим с ускорение едно g — съобщи Олми. Имащ ли представа, къде може да са твоите? — попита той джарта.

Сингуларните станции в нашата територия са разположени на интервали от около пет милиона километра. Но първо ще стигнем поточната отбрана и бариерите.

Значи не бива да се придвижваме бързо, нали?

С не повече от една пета с. Това е максимално допустимата скорост на всички наши кораби. Обектите, които се движат по-бързо, биват унищожавани.

Предполагам, че им а начин да известиш твоите началници за нашето приближаване?

Когато му дойде времето, ще използвам тялото ти за тази цел.

Олми предаде размяната на мисли на Корженевски.

Беше доволен, че поне за известно време контролът бе в негови ръце.

— По мои изчисления ще бъдем на около един милион километра навътре в Пътя, когато се вдигне вълната — отвърна Инженерът. Олми се запозна с пиктираните изчисления и пресметна скоростта, която трябваше да поддържат, за да не бъдат застигнати от разрушителната вълна.

За тази мисия ли се беше подготвял през всичките тези години?

Не, очакваше, че ще има война, а не тази безсмислена надпревара по Пътя, вдъхновена от един троянски кон, който бе допуснал в собственото си съзнание. Ето че сега не му оставаше нищо друго, освен да пожертва и себе си, стига да осигури оцеляването и съществуването на Хексамона. Дребна, почти нищожна жертва, сравнена с онова, което можеха да спечелят.

Той повика изображението на Седма кухня, която бавно се смаляваше зад тях. Ако можеше да се вярва на данните, отбранителните системи все още не бяха задействани, виждаха се единствено самонасочващите се тракционни полета, които напразно търсеха следа от атакуващ противник. Без никакво усещане за движение — поточният кораб притежаваше своя система за поглъщане на инерцията — те започнаха да ускоряват към едно g.

— Потегляме — обяви Олми.

Корженевски не беше в състояние да откъсне мислите си от онова, което сега ставаше в Шеста кухня. Само след няколко минути всички контролни центрове на машините щяха да регистрират предварително програмирани неизправности. Други механизми щяха да се помъчат да компенсират тези неизправности. За известно, макар и кратко време, това щеше да им се удаде, ала същевременно те щяха да бъдат подложени на огромно натоварване, надхвърлящо многократно техните възможности, което в края на краищата щеше да доведе до собственото им излизане от строя. Проекционните генератори щяха да се изключат, за да създадат условия ремонтните работи да отстранят повредата; след като роботите не успеяха да възстановят нарушения баланс, генераторите щяха да се включат отново, за да възпрепятстват своето собствено разрушаване под въздействията на растящото деструктивно напрежение вътре в Пътя, и така накрая цялата сложна система от машини в Шеста кухня щеше да замре.

А от агонията ѝ щеше да се роди вълната, която да унищожи Пътя. Там, където тя преминеше, фундаменталните физически константи щяха да се променят със светкавична бързина, а материята, останала вътре в Пътя, щеше да преустанови съществуването си, превръщайки се в различни форми на лъчение, повечето непознати в нормалното пространство и време. Тези лъчения съвсем скоро щяха да се разпаднат до изключително високоенергични, фотонopodobни частици, които щяха да се просмучат през остатъците от Пътя и да се разсеят в пространството около Шишарк, достигайки за съвсем кратко време разстояния от стотици светлинни години. В момента на навлизане в нормалното пространство те щяха да приемат характеристиката на истински фотони, превръщайки се в разноцветни космически сияния.

Корженевски поклати глава. С мъка сдържаше сълзите си. За разлика от Олми, той не обича да се оставя на волята на чувствата си. Сигурно и този път чувствата му бяха родени от присъстващата в него частица от Патриша Васкес. Загадката, която двамата споделяха, осъзнаваше добре цената на онова, което предстоеше да бъде унищожено, както и значението му за Инженера.

— Ей сега ще се почне — промълви той. От неосветения заден отсек на кораба се показва Ри Ою и втренчи съчувствен поглед в Корженевски.

— Възхищавам се на смелостта ти — изрече той. Корженевски кимна натъжено.

74.

Аксис Евклид

Сули Рам Кикура вече не беше пленничка на Хексамона. Бяха я освободили от изолацията на собствения ѝ апартамент. Идваше време за преоценка на всичко, което бе понесла през последните две седмици.

Непрестанно ѝ се струваше, че зад всичко това е стоял Олми, или че дори е играел важна роля в събитията.

Нямаше кой друг да бъде.

На мястото на първоначалния гняв дойде съзнанието, че трябва да изпълнява дълга си докрай. Първо, трябваше да се убеди, че разрушаването на Шишарк — ако това стане — няма да изложи на опасност орбиталните тела и Земята, Нямаше кой знае каква теоретическа подготовка по тези въпроси, дори подкрепата на имплантираната памет не бе достатъчна, за да осъществи самостоятелни проучвания.

Ето защо реши да потърси помощта на Джудит Хофман.

Щом се свърза със земния офис на Хофман в Южна Африка, я известиха, че я очаква съобщение от специално назначен частичен с инструкции да разговаря с няколко определени хора, между които и тя. Частичният обясни, че Хофман е била в Шишарк до последната минута и че в момента пътува с една от совалките към Аксис Евклид, след което я увери, че все още има възможност да разговаря директно с неговия патрон — стига да пожелае.

При друг случай Рам Кикура би се поколебала да наруши нечие спокойствие, но сега настоя разговорът да се осъществи незабавно.

— Ще ви бъда изключително благодарна, ако успеете да ми отворите персонален канал — заяви тя.

Частичният на Хофман пое организацията в свои ръце и не след дълго изображението на Хофман се появи в дневната на Рам Кикура. Джудит изглеждаше изморена и нещастна.

— Сули! — възкликна тя, — Тук е истинско бедствие. Не можахме да вземем от Трета всичко, което искахме... Ако продължава така, ще изгубим толкова много...

— Знаеш ли какво става?

— Всички вече знаят! — извика Джудит и разпери ръце. — Президент-министърът отмени всякакви извънредни мерки за сигурност...

— Зная. Вече съм свободна.

— Първото свързване се оказа истинска катастрофа. Казват, че се дължало на нестабилност вътре в Пътя, но не мога да повярвам, че Корженевски не би се справил с това.

— Мирски? — попита Рам Кикира. Хофман разтърка схванатия си врат.

— Е, поне ни предупреди.

Изображението ѝ внезапно измени цветовете си. Джудит завъртя глава вляво — където вероятно имаше илюминатор — и на лицето ѝ се изписа учудване.

— Какво е това? — попита тя. Чуха се приглушени гласове.

Рам Кикира на свой ред надникна през панорамния прозорец към тъмния свод над мястото, където някога бе преминавал потокът. Тунелът беше озарен в призрачна синя светлина.

— Нещо става — обади се Хофман. — Връзката... Тя изчезна в безшумна плетеница от бели линии. Рам Кикира веднага поиска изображение от външните монитори на орбиталното тяло.

— Къде е Шишарк? — извика тя. — Покажете ми този участък.

В средата на стаята ѝ изгря сияещ синкав кръг, през който прозираше светлината на звездите.

— Шишарк — нареди тя. — Покажете ми мястото, където е Шишарк. В центъра на синьото сияние блесна ослепително ярък обект с форма на камък, чиято повърхност скоро се изпъстри с аленочервени ивици. Сиянието бързо обхвана цялата околна част от небосвода, сякаш извираше от самата космическа тъкан.

Обектът светеше все по-ярко.

— Увеличение — нареди тя. Знаеше, че точно в този момент хиляди жители на Аксис Евклид наблюдават същата картина: натоварването в мрежата беше толкова голямо, че изображението потрепваше несигурно.

Астероидът нарасна, вече се виждаха и най-дребните подробности върху повърхността му. Беше заобиколен от яркосиня корона. Северният му полюс бе обърнат в противоположна страна на Земята и орбиталните квартали. Сега вече светлината бликаше и от южния полюс — сияещи червеникави пръстени, които извираха от кратера и поемаха бавно нагоре, за да се разтворят в мрака.

Знаеше какво е това — бяха се включили Бекмановите двигатели, които не бяха използвани от Разделянето, и сега астероидът бавно се отдалечаваше от кварталите и Земята.

Това, което доскоро бе само интелектуална игра на ума, сега щеше да се превърне в реалност — Шишарк се готвеше за своята смърт.

Интуицията ѝ подсказваше, че Олми все още е на астероида или някъде близо до Шишарк — може би в самия Път.

Подобно на него Рам Кикюра също не притежаваше способността да плаче. Седеше, обгърната от напрегната тишина, без да откъсва очи от изображението на Шишарк.

Още колко?

От прохода в южния полюс внезапно изригна огнен пламък от разрушена материя и застина като разперена метла на фона на синкавия звезден небосвод. Струваше ѝ се, че присъства на някакво предварително планирано развлекателно зрелище, игра на светлини и цветове, създадено единствено, за да радва окото.

„Ужасно ме боли — помисли си тя и имплантатите веднага се заеха да неутрализират емоционалното пренапрежение. — Зная, че той е там. Това е и мой дом, там се родих, израснах, работих — също и в Пътя.“

Вече нямаше сили да гледа, но въпреки това не смееше да помръдне.

Поне това дължеше на миналото си — да седи и да гледа как умира.

75.

Земята

Феерията в нощното небе накара стотици и хиляди да излязат навън. В Мелбърн избухна религиозна треска и размирици: от балкона на своя хотел Карен чуваше шум, наподобяващ тътен на развълнуван поток. След инцидента в лагера ѝ бяха наредили да си вземе една седмица почивка — неочакван подарък, който не я зарадва особено, тъй като така имаше много повече време за размишления.

Тя проследи спокойно танца на светлините в небето. Целият ѝ живот бе преминал край подобни чудеса, а след събитията от последните две седмици почти бе готова за нещо подобно. Имаше смътната представа, че небесното сияние е свързано по някакъв начин с Шишарк, въпреки че астероидът не се виждаше никъде.

В полунощ небето се озари от нова светлина — този път Карен позна огнените пръстени на Бекмановите двигатели, които изригнаха над хоризонта на североизток. И сега не беше съвсем сигурна какво означава странната сцена, но ѝ мина през ума, че може да е свързана с края на Шишарк.

Остана на балкона още няколко часа, почти до зори, загърната в мекото вълнено одеяло и стиснала в ръка чаша кафе.

Замисли се за това, че животът ѝ е съсипан. Може би точно сега, преди да е станало късно, трябваше да събере сили и да организира своето собствено Възстановяване, Представи си как се преражда, как иззад завесата се появява една непозната, напълно обновена Карен Фарли Ланиер, която може би ще успее повече от нея. Андия би могла да ѝ помогне, макар че засега тя бе почти толкова нереална и фантастична, колкото нощното небе.

Огненото сияние продължаваше да расте, заемайки все по-голяма част от небосвода, и тя осъзна, че Земята се обръща с лице към мястото, където се намираще Шишарк — ако астероидът все още съществуваше.

Така и не можа да установи втори контакт с Гари. Понякога се питаше дали срещата не е била родена от собственото ѝ измъчено и болно въображение, но някакъв вътрешен глас бързаше да я увери, че наистина до нея е бил Гари.

Дори само това ѝ бе достатъчно, за да се изпълни със сила. Ако божествата зад Мирски наистина бяха спасили мъжа ѝ, осигурявайки му някакво безгранично съществуване, тогава имаше надежда всичко останало да се оправи и дори нейният живот се изпълваше със смисъл, колкото и банален да ѝ се струваше напоследък.

Въпреки някогашните им разногласия, сега вече тя бе склонна да се съгласи с Гари — възрастта, смъртта и изобщо промяната бяха съвсем естествени неща, дори необходимими, може би не за гражданите на Хексамона, но със сигурност за жителите на Земята, чиято еволюция бе преминала по други пътища.

Някой ден и тя ще си позволи да остарее и да умре. Усмихна се, като си представи как щеше да реагира на това Рам Кикура.

Пламъкът на изток се оцвети във виолетово и в единия му край изникна ослепително бял обект, който можеше да бъде астероидът. Внезапно той стана ярък като слънце и огря нощния Мелбърн в обедна светлина. Забравила за чашата, Карен вдигна ръка, за да засенчи очите си от блясъка, и се удари по окото.

Изпусна чашата и проклинайки едновременно на китайски и английски, изтича в банята, запали лампата и се втренчи в лицето си. Пред очите ѝ танцуваха зеленикави и червени кръгове.

Ослепителното изригване не бе придружено от никакъв звук. В хотела цареше тишина, дори далечният тътен на тълпата бе утихнал. Когато зрението ѝ се възстанови, Карен надникна навън. Небето бе съвсем тъмно. На мястото, където се бе появил Шишарк, сега се виждаше само сивкав облак, а в центъра му мъждукаше загасващо огнено кълбо, не по-голямо от нокътя на палеца ѝ.

76.

Град Шишарк

До слуха на Фарен Силиом достигна пронизителен стържещ звук — идваше от котвите и поддържащите въжета, на които бяха закачени висящите небостъргачи. Тялото му се разтресе от неудържимите вибрации на пода.

Един от частичните в Шеста кухня все още предаваше впечатленията си:

От северния проход, водещ към Седма кухня, блика ярък фонтан от зелени и бели огнени пръски. Фонтанът нараства по оста на кухнята, дължината му вече достига тридесет километра. Погледът на частичния проследява фонтана чак до отсрещния полюс на кухнята, където той се разпилява като вдигнати от вятъра искри.

Машините в Шеста кухня са престанали да функционират. Частичният оглежда вътрешността на кухнята. Подът на долината сякаш се надига и напуква, но това едва ли е възможно — тогава звукът и вибрациите щяха да са много по-силни. Огромни машинни елементи се откъсват от стойките си и политат право нагоре, към оста на кухнята, с лекотата на сапунени мехури. Оттам също не се чува никакъв звук.

Ала въпреки това общият грохот нараства. Северната стена се пропуква от центъра към периферията — като стъклена чиния, ударена с куршум. От стената се отделят цели планински маси от астероидна метално-каменна скала и политат във всички посоки. Някои от тях се спускат плавно надолу, към пода на долината, и я покриват, сякаш са черен дъжд. Други се носят на спирали, разбивайки всичко по пътя си.

Това е последната картина, предавана от частичния, преди цялата кухня да избухне навътре, вдигайки гигантска шокова вълна по пода. Всичко се скрива зад завеса от прах и дим, а миг след това предаването спира.

„Ето че отхапа единия край на Шишарк — мислеше си Фарен Силиом — и сега вече се протяга към мен...“

Частичният в Пета кухня вижда, как планини и реки губят облика си, превръщайки се в една обща безформена маса. Северният полюс се пропуква и пада, но през отвора не бликва лава, а гъст, непрогледен дим, който изпълва вътрешността на кухнята. И този частичен преустановява предаването.

Пратеникът на президента в Четвърта кухня първо Долавя далечен тътен, който бързо нараства и преминава прага на слуха. Дърветата изхвърчат нагоре заедно с корените си, реките и езерата започват да кипят.

След пълното разрушаване на Шеста кухня астероидът вече не притежава собствена инерционна-поглъщаща система, а това означава, че при следващото му преместване в пространството градовете във Втора и Трета кухня ще бъдат сринати из основи като къщички от карти.

Фарен Силиом вече вижда неизбежния си край, до който остават броени минути. Той няма да присъства на заключителните епизоди от историята на Шишарк.

77.

Пътят

Корженевски знаеше, че веднага след образуването си вълната ще помете всичко в кухините на Шишарк. Взривът вероятно бе завъртял астероида около оста му, довършвайки невъобразимата картина на пълно разрушение.

С помощта на имплантиралата си памет можеше да си представи всичко в най-малки подробности. Някакво неясно чувство на вина го караше да присъства на ужасяващите сцени, родени от собственото му въображение, и да ги подхранва с нови, още по-реалистични детайли... Защото отговорността бе изцяло негова — нали той бе построил Пътя.

Вече пет часа пътуваха. Ри Ою се полюшваше зад тях.

Лицето му бе спокойно.

От време на време поточният кораб едва доловимо потрепваше. Олми поиска образна характеристика на околността през следващите няколко хиляди километра. Първо забеляза някакво странно квадратно петно, което плуваше на около километър над сингуларната.

Наближаваме първата поточна станция, предупреди го джартът. Намали скоростта.

Олми повиши налягането в клампите и потокът под тях се озари във флуоресциращо зелено сияние. Скоростта им щеше да спадне до нулата в близост до зоната, където приключваха първите пет милиона километра от пътешествието им. Джартът бе предвидил съвсем точно местоположението на първата станция.

— След четири часа ще стигнем поточната станция — съобщи Олми на Инженера.

В този момент джартът пое управлението и започна да изпраща сигнали по поточния предавател.

78.

Аксис Евклид

На обемното изображение, което наблюдаваше Рам Кикюра, Шишарк се въртеше бясно около оста си като някаква колосална макара, дърпана от невидим конец. Около една трета от повърхността на астероида бе обхваната от пламъци, оставяйки зад себе си дълга димна опашка от червена мъгла.

Току-що ѝ бяха съобщили, че совалката на Хофман не е пострадала при взрива, но всички връзки, с изключение на официалните правителствени канали, временно са прекъснати. Нямамо никаква опасност взривът на Шишарк да засегне орбиталните тела или Земята, но някои по-упорити зяпачи долу можели временно да изгубят зрението си.

Тя се изправи и закрачи из стаята, неспособна да откъсне поглед от изображението.

Сега какво? И още колко, докато...

В мрака пред носа на Шишарк изникна фуния, наподобяваща блестящата тръба на огромен тромпет. Фунията се полюшваше като медуза и очевидно не притежаваше нито една от характеристиките на Пътя — във вселената се бе появила някаква нова, непозната досега форма, миниатюрна, кипяща от енергия черна дупка. Астероидът бавно, но неумолимо се плъзгаше към зейналата и паст. Вследствие на неравномерното ускорение повърхността му започна да се пропуква и не след дълго той се разцепи на няколко почти еднакви парчета, които продължаваха движението си заедно. От вътрешността на астероида бликнаха въздух, вода и скали — разтопени до магма в северния край — и се разпръснаха около Шишарк като боя, размазвана по небето от някакъв огромен палец, а около тях кръжаха по-дребни предмети, вероятно останки от планини, гори и градове,

Всичко това потъна в гигантската прахосмукачка на фунията и изчезна в небитието, създавайки в тази вселена дефицит от няколко

трилиона тона маса — един Бог знаеше как ще бъдат компенсирани. Една от възможностите бе да се отворят милиарди „пори“ в тъканта, разделяща вселената от царството на свръхкосмоса, през които да бликне чиста енергия, чиято маса съответства до последния атом на масата на Шишарк, и по такъв начин да бъде възстановено нарушеното равновесие. Шансовете някоя от тези пори да се отвори в непосредствена близост до звезда или планета бяха почти нищожни, въпреки огромния им брой. И все пак, в протежение от няколко хиляди и дори милиони години, земните и извънземните астрономи щяха да бъдат озадачавани от странни и необясними изблици на гама-лъчение. Кой би могъл да се досети за тяхната причина?

Никой, вероятно. Рам Кикюра наблюдава изображението още няколко минути — докато Шишарк изчезна. Заобиколена от мрака на звездите, фунията сега се различаваше само по спиралноизвиващата се лавина от прах и скални късове, която потъваше в нея.

Сетне и тя се затвори — като цвете, свиващо се пред настъпващата безконечна нощ.

Пътят бе започнал своето дълго, яростно самоубийство.

79.

Пътят

От мястото, където я наблюдавах, поточната станция на джартите приличаше на огромен триъгълник, нанизан върху сингуларната. Краищата му проблясваха с разноцветни светлини. Корженевски и Ри Ою разглеждаха станцията с любопитство, но Олми не се откъсваше от пулта за управление, макар да осъзнаваше, че сега джартът е поел диригентската палка и се опитва да подаде най-верния тон към бдителните уши на дебнещата отсреща сила.

— Трафикът тук е невероятно интензивен — обади се по едно време Олми. Корженевски проследи стълбовете пиктирана информация от поточните датчици — на протежение от две хиляди километра пред тях бяха отворени най-малко дузина врати. Всичките, изглежда, се намираха в обсега на поточната станция. Инженерът хвърли многозначителен поглед на Ри Ою и извади ключицата от калъфа.

— Това е район с „геометрични колоди“ — обясни той. Намираме се в непосредствена близост до мястото, където Патриша Васкес отвори своята врата.

— Която след това е била заличена от звездната плазма — подхвърли Олми.

— Но все е останала някаква следа... нещо, което джартите са могли да засекат — рече Корженевски. — Нали? Олми се консултира с джарта.

— Действително биха могли да го сторят.

— Й сигурно така е станало — веднъж използвана, вратата винаги привлича внимание към себе си — продължаваше да разсъждава на глас Корженевски.

Една врата към свят, заселен с човеци, ще е изключително полезна за командните наблюдатели, произнесе джартът вътре в Олми.

— Може и да са я открили — рече развълнувано Олми и погледна въпросително Ри Ою. — Така ли е?

— Не зная — вдигна рамене Ри Ою. — За съжаление не ми е известно всичко. И жалко, защото иначе работата ни щеше да е много по-лесна.

Корженевски отново прегледа информацията за непосредственото пространство пред тях. Четири от вратите бяха отворени постоянно и движението около тях изглеждаше доста оживено.

Постепенно триъгълникът изпълваше целия хоризонт пред тях. Инженерът почувства рязка промяна в заобикалящата ги среда — вероятно преминаваха през някакъв местен еквивалент на тракционно поле или инерционно-поглъщаща система.

Поточният кораб проникна в черния триъгълник на станцията гладко като копие, пронизващо водна повърхност. Незабавно ги обгърна непрогледна тъмнина, сякаш триъгълникът беше кутия с черна боя, поглъщаща всякаква светлина и информация.

Джартът на Олми нямаше никаква представа какво ги очаква нататък. Неговият свят очевидно бе претърпял огромни промени от момента на залавянето му: твърде малко от онова, което бяха видели, му се струваше познато, включително и конструкцията и формата на поточната станция.

Ри Ою доплува до Корженевски и се сви на топка до него.

— Това е регионът, в който трябва да потърся света на Патриша — каза той. — Дължа й поне това, но за да я открия по-бързо, ще ми е нужно копие от нейната Загадка...

— Как? — попита Корженевски. На кораба не разполагаха с необходимата апаратура.

— С това поне мога да се справя и сам — обясни Ою. — Затвори очи, ако обичаш.

Портопроходецът дори не го докосна. През следващите няколко секунди по тялото на Корженевски се разля вълна от приятна топлина, последва кратко изтръпване и всичко приключи. Корженевски отвори очи. Не се чувстваше никак променен.

— Това е само копие — напомни му тихо Ри Ою. Мракът пред носа на кораба внезапно се разтвори и те видяха поредния сегмент от Пътя, с дължина около триста километра. Вътрешността на сегмента

бе блокирана от черно, нащърбено по края сияние, чийто диаметър достигаше петдесет километра. Стените на Пътя в непосредствена близост до странното образуване бяха съвсем гладки.

Няма да ни позволят да преминем, съобщи джартът на Олми. Това е бариера, която защитава управлението.

Олми забави скоростта на поточния кораб до неколкостотин километра в час и попита „Ще ни посрещнат ли?“ Появата на членове на управлението толкова далеч > на юг < е необичайна.

Олми снижи скоростта съвсем. Сега корабът буквално пълзеше върху потока, а черната завеса постепенно изпълваше целия хоризонт на север. От центъра на окръжността излизаха зелени линии и се извиваха към периферията и повърхността на Пътя.

— Струва ми се, че ни забелязаха — съобщи Олми. Някои от линиите се обърнаха по протежение на потока, протегнаха се към тях като гигантски пипала и внимателно ги обгърнаха. Огромни прозрачни мехури опряха в стените на кораба — изглеждаха пълни с мътна разпенена течност.

— Това вече със сигурност е местният еквивалент на тракционни полета — промърмори Корженевски. — Ще могат ли да разговарят с нас?

— Те не знаят нито един от нашите езици... — отвърна Олми.

От пулта се разнесе непознат глас:

— Приветстваме пратениците на потомственото управление. Моля следвайте посоката на нашите транспортни съдове.

— Ами че това си е чист английски — произнесе пресипнало Корженевски. В същия миг съобщението бе повторено на испански, а след това на китайски и гръцки. Последваха още няколко езика, нито един от които не им беше познат. В края на предаването мехурите се подредиха в пръстеновидна формация пред носа на кораба.

Олми почувства, че джартът отново поема контрола. Извънземният изпрати нов сигнал към бариерата с помощта на вътрешния предавател. След това премести Олми в прозрачния купол и зачака. Една от зелените линии неочаквано засия и озари в светлина вътрешността на купола, Олми бе обгърнат от някакви призрачни огньове и по тялото му преминаха няколко последователни конвулсии. Корженевски бе преполовил разстоянието до своя приятел, когато

странните сияния също така неочаквано изчезнаха. Олми завъртя глава и се засмя.

— Проверка — рече той. — Все още не ни се доверяват напълно.

— Успешна? — вдигна вежди Корженевски.

— Поне засега.

— Доста са напреднали — възхити се Ри Ою. На Корженевски му се стори, че долавя ирония.

— Отдалечете кораба от потока — последва не след дълго заповед на английски. Олми приближи пулта и инструктира кораба да се разкачи с потока.

— Прехвърлете се на мехура, който се намира най-близо до вратата.

Олми и Корженевски поставиха коланите с тракционните сфери и приближиха входния люк. В момента, в който преградата на люка се отмести встрани, мехурът отвън се опря в стената, херметизирайки вътрешната си атмосфера, и бавно се разду, докато диаметърът му достигна четири метра. Черната течност вътре мигновено се втвърди, създавайки платформа за стъпване.

— Ето го и файтона — обяви Корженевски и последва Олми на платформата. Въздухът тук миришеше странно, сякаш някой бе разлял бира. Отнякъде полъхваше слаб ветрец. Мехурът бавно се отлепи от стената, затвори се и ги понесе сред джунглата от зелени ленти към една точка непосредствено пред центъра на бариерата, където потокът променяше цвета си в оранжев.

В същото време четири гигантски дъги обградиха кораба и го насочиха към стената на Пътя. Олми проследи отдалечаващия се кораб с чувство на тъга — той беше последната брънка, свързваща ги с Хексамона. Скръстил ръце, Корженевски разглеждаше мрачно и замислено бариерата, към която се носеха. На лицето му отново бе застинало онова странно изражение, което Олми помнеше от Патриша Васкес — изглежда, младата жена постепенно вземаше връх в съзнанието, което двамата споделяха.

Ри Ою постави ръка на рамото на Инженера.

— На младини — подхвърли той — щяхме да го наречем голямо приключение.

— Когато аз бях млад — рече натъртено Корженевски, — винаги предпочитам мисленето пред приключенията.

Барьерата погълна мехура и отново ги обкръжи тъмнина. Олми щеше да се чувства много по-спокоен, ако джартът продължаваше да разговаря с него, но извънземният неочаквано бе замлъкнал. Олми все още го чувстваше в себе си, както някоя мида би долавяла присъствието на пясъчно зрънце...

Озоваха се от другата страна на барьерата и всичко, свързано с човечеството, остана далеч зад тях. Мехурът увисна над обрасла с гъста зелена гора равнина. На стотина метра по-нататък подът бе преграден от още една светлозелена стена. Не се виждаше таван, само млечно-бяло, безформено пространство.

— Сега ще се срещнете с членовете на управлението — произнесе отново странният глас.

— Чудесно — кимна Корженевски и се усмихна напрегнато. — Да свършваме вече.

Зелената стена се разтвори като завеса и мехурът премина през нея. Едва сега Олми почувства, че джартът вътре в него показва признаци на активност — той сякаш променяше формата си, намирайки нови опорни точки за контакт между двамата.

— Днес е велик ден за моя спътник — обяви Олми, — Дойде време да докладва пред началството.

Излязоха на нещо като булевард, от двете страни на който бяха подредени съвършено еднакви скулптури на хромирани скорпиони. Издължените им като опашки коремчета бяха сраснали със зеления подиум, поддържайки блестящите им туловища, а предните им крачета бяха вдигнати в нещо като тържествен поздрав.

Около и между статуите се носеха не по-големи от юмрук оранжеви и зелени огнени топки.

— Това пък какво са? — попита Корженевски, сочейки скулптурите.

— Не зная — отвърна Олми. — Моят гид мълчи.

Корженевски направи кисела гримаса и промърмори:

— Дори в архитектурата им има нещо агресивно. Проклети да сме, че стигнахме чак тук.

Олми можеше само да се съгласи. От друга страна, не бяха ли живели прекалено дълго в един спокоен и лишен от каквито и да било противоречия свят. Къде останаха мечтите им за вълнуващи изпитания? Не, това, от което се боеше сега, не беше смъртта, а нещо

безименно, нещо, което олицетворяваше абсолютната противоположност на живота и човешкото присъствие, антитезата на всичко, в което вярваше, опасението, че то ще се окаже също толкова истинско и неподлежащо на съмнение и по такъв начин ще го принуди да изгуби и малкото солидна почва под краката си.

Вече се бяха сблъскали веднъж със странните представи на Мирски и Ою, но все пак тези призраци не криеха, че са далечни потомци на човечеството. В какво трябваше да се превърне Ри Ою, за да убеди джартите?

Булевардът на скулптурите завършваше с широк кръгъл площад, заобиколен от бледозеленикави прозрачни контейнери. Вътре в тях плуваха някакви черни мембрани, следвайки еднакъв ритъм, сякаш бяха знамена, полюшвани от вятъра.

Точно отпред се виждаше открита платформа, която се издигаше на около метър над площада. На платформата ги очакваха три вероятно органични създания с продълговати масивни тела, загърнати в същите черни мембрани...

Членовете на управлението единствени притежаваха телесна обвивка, която се доближаваше максимално до оригиналната форма на носителите. Ако се съдеше по това, което виждаха, очевидно съществата, от които произхождаха, бяха еволюирали на някоя изключително опасна и отровна планета. Първото впечатление бе за невероятна жизненост и устойчивост — тези създания несъмнено умееха да оцеляват при всякакви враждебни условия на околната среда: крайниците им наподобяваха черни заострени копия, гърдите и коремите им бяха солидно бронирани. Точно отпред главите им бяха разделени от дълбока бразда, а муцуните завършваха с остри завити бивни. Не се виждаха нито очи, нито каквито и да било сензорни апарати.

„Колко приличат на тялото, което видях в Пета кухня — помисли си с изненада Олми. — Сякаш принадлежат към същия вид, но са преминали още един, доста продуктивен етап на еволюция и са значително по-напреднали. Сигурно мъртвото тяло в кристалния куб е техен далечен предшественик, също като шимпанзето при хората.“

Колко време бе изминало в Пътя, откакто го бяха напуснали — десетилетия или милиони години?

„Познаваш ли ги?“ — обърна се Олми към джарта.

Членовете на настоящото управление са непознати за изпълнителя — последва след кратка пауза стегнатият отговор.

„Може би въобще не са джарти?“

Те несъмнено принадлежат към моята раса. Видът им излъчва великолепиe. За изминалия период са осъществили огромни постижения.

„А те ще те познаят ли?“

Вече го потвърдиха, въпреки измененията, които съм претърпял. Присъствието им ме изпълва с възторг.

И Олми почувства как го изпълват вълни на възхищение.

— Е, какво ще кажеш? — прекъсна унеса му Корженевски.

— Това наистина са джарти — кимна Олми.

— Аха. Нещо като тържествено посрещане. Мехурът се спусна бавно в края на площада. Черните мембрани около туловищата на джартите се разгънаха като пелерини, а сетне бавно се изпариха във въздуха. Джартите вдигнаха своите предни разклонения, помръднаха лекичко със заострените им пипала, сякаш ръкопляскаха, но гледката бе толкова необичайна и дори страшна, че Олми неволно настръхна, а Корженевски отстъпи една крачка.

— Честно казано, не съм виждал по-ужасяващи създания — промърмори пресипнало Инженерът. Олми не можеше да не се съгласи с него.

Ри Ою стоеше на самия край на платформата и се оглеждаше с любопитство. Изглеждаше напълно спокоен.

„Естествено — помисли си Корженевски. — Кой знае какви чудеса са виждали с неговия Последен Разум из вселената. Сигурно има и по-страшни неща.“ Сякаш прочел мислите му, Ри Ою го погледна усмихнато и му намигна.

Тримата членове на управлението разтвориха широко предните си разклонения.

— Ние се срещнахме — избоботи гласът в мехура. — Събитието е неочаквано. И вие ли сте част от много?

— Всеки от нас е отделна личност — отвърна Ри Ою.

— Кой представлява потомственото управление?

— Аз.

— Притежавате ли необходимите доказателства?

— Сега пък искат да се правя на магьосник — промърмори недоволно Ри Ою. — Така да бъде.

На пръв поглед той не предприе нищо, но почти веднага и тримата членове потрепериха забележимо, сякаш ударени от смразяващ вятър. Разклоненията им се хлопнаха рязко, с неприятен, стържещ звук,

— Това доказателство е напълно достатъчно — произнесе гласът. — Какви са вашите по-нататъшни планове относно пълното съвършенство?

Корженевски се намръщи озадачено.

— Кажете ми какво сме направили и какво възнамеряваме да предприемем — посъветва го Ри Ою. — И ми кажете кой си.

— Името ми е Конрад Корженевски — представи се Инженерът. — Аз конструирах Пътя.

Не последва никаква забележима реакция.

— Освен това предизвиках и разрушаването на Пътя...

— Този факт е известен на управлението — произнесе гласът.

— Дойдохме тук, за да довършим започнатото дело и да ви върнем един от вашите... Освен това... — Той се поколеба. Не знаеше как най-точно да изрази мисълта си пред тези толкова странни и чужди същества. — Освен това аз нося част от съзнанието на един друг човек, който навремето ми помогна да създам Пътя. Бих желал да върна това съзнание в един от световите, разположен сред геометричната колода... назад от мястото, където сме в момента. — Той махна сковано с ръка назад, без да знае дали това е върнатата посока. — Бихме желали да продължим нашето пътуване и да помогнем на Последния Разум. С вас или сами. — Колко наивно: да помагат на нещо толкова могъщо и необятно като Последния Разум...

— Управлението вече приключи със завладяването и съхраняването на един от световите в сектора, за който говорите — продължи гласът. Последва пауза от няколко минути. Най-сетне се чу: — Управлението знае, че не е създадо Пътя. Разполагате ли със сведения относно човешката личност Патрикия Васкайза, или Патриша Луиза Васкес, с ранг човешки изпълнител, или съответен?

Корженевски затвори очи, сетне облиза нервно устни и заговори:

— Да. Аз нося част от нейното съзнание. Тя при вас ли е?...

Гласът се промени до неузнаваемост. Сега звучеше подчертано женствено.

— Говори командният наблюдател. Разполагаме само с част от матрицата на Патриша Луиза Васкес, по-точно неин наследствен елемент от втори порядък.

— Мисля, че говорят за нейно потомство — внук, или по-скоро внучка — обясни Ри Ою.

— Й къде я открихте? — поинтересува се Корженевски. — Къде намерихте тази жена?

— На същия свят, който завладяхме и съхранихме непосредствено преди вашето пристигане. Това е светът, в който е попаднала Патриша Луиза Васкес от Пътя. Нейният наследствен елемент също е съхранен.

— А самата Патриша Васкес?

— Индивидуалната личност Патриша Луиза Васкес е мъртва.

— Можем ли да разговаряме с нейната внучка? — попита Ри Ою.

— Личността й беше увредена в хода на нашите изследвания.

Корженевски почувства внезапен ужас и отчаяние. Помъчи се да овладее гнева си — не само своя, но и на присъстващата в него Патриша, която никога досега не бе срещала своята внучка и дори не знаеше за съществуването й.

— Независимо от това, бихме желали да разговаряме с нея — настоя Ри Ою.

Членовете на управлението отново се загърнаха в черните си мембрани. Корженевски извърна отвратно поглед. Призляваше му от мисълта за този жесток и неразбираем свят. Какво ли се е случило с планетата, на която бе попаднала Патриша? И какво се криеше под този термин „съхранени“, който джартите с такава лекота използваша? Ри Ою отново го докосна по рамото и застана до него, сякаш за да го подкрепи в трудния миг, Олми също се премести до Корженевски.

— Макар и увредена, ние високо ценим тази личност — продължи женският глас. — Трябва да подчертаем, че увреждането й не беше преднамерено.

— Искам да говоря с нея — произнесе с разтреперан глас Инженерът.

Тримата членове на управлението напуснаха платформата и изчезнаха зад някакви мътни, подобни на лещи, овални прозорци.

Платформата неочаквано се превърна в сцена, пресъздаваща вътрешността на човешки дом, вероятно такъв, какъвто е обитавала Патриша Васкес през двайсети век в Лос Анджелис...

Рита постепенно изплува от безформената вечност, където времето не следваше постоянна линия, нито определена последователност; истинските спомени се смесваха с илюзията и бяха подклаждани от различни, бликащи от подсъзнанието инстинкти — безтелесен глад, уплаха, полово влечение — всичко това прекъсвано от редки изблици на абсолютна яснота, в която тя осъзнаваше напълно състоянието си... за да се завърне отново, почти с желание, в океана на забравата.

В един от тези кристално ясни мигове тя се видя като герой, който съзнателно си налага да бъде безполезен, само за да не позволи на своите врагове да получат от него онова, което им е нужно. При друг подобен случай тя си даде сметка, че вероятно никога няма да напусне тази своеобразна джунгла на мисълта, където враговете ѝ щяха да я държат затворена вечно — също като в подземното царство на Хадес.

Отдавна не беше се срещала с Деметриос и Орезиас.

Сетне, в един неопределен момент от съществуването ѝ, светът наоколо отново придоби форма и тя се озова в къщата на Патрикия в Род ос. До нея беше Тифон, в познатия псевдочовешки облик.

Този път усилията ѝ да избяга и да се завърне в света на хаоса не се увенчаха с успех. Зад джарта стояха неподвижно три човешки фигури. Не ги познаваше. Разговаряха, но не можеше да чуе гласовете им. Все пак до слуха ѝ достигаха откъслечни фрази. Разговаряха за Патрикия.

Наистина ли това бяха хора? Жители на Гея... или творения на собствения ѝ объркан ум?

Загадката на Патрикия.

Това пробуди нови, отдавна забравени спомени. Патрикия ѝ бе споменавала веднъж за този случай, при които бе услужила с част от душата си на друг човек... Вълшебства и чудеса от света на Пътя.

Внезапно картината наоколо се промени — вече не бяха в къщата на наместницата, а на каменното стълбище пред храма на Атине Линдия. Тази нова реалност бе изключително ярка и детайлна, чуваше се дори песента на птиците и шумът от далечния прибой. За Рита този

спомен бе сред най-скъпоценните в оредялата ѝ колекция: връщаше се в него винаги, когато се чувстваше непоносимо. Като малка мечтаеше да прилича на Атине — мъдра жена, олицетворение на победата, повелителка на бурите, змея и бухалите, чийто лик краси обратната страна на медните монети, богиня и покровителка на вечния град Елина. Мечти, за които Рита бе сигурна, че великодушната Атине няма да ѝ се разсърди никога.

Рита затвори очи, но след миг отново ги отвори. Новопоявилите се човеци говореха за Патриша, а само тя знаеше, че това е истинското име на наместницата.

— Била е съхранена в запаметяваща матрица подобна онази, която ние сме създали в Градската памет обясняваше Ри Ою. — А след това се е скрила в себе си, избягала е дълбоко в подсъзнанието си, следвайки някакви само на нея известни пътища... Те не могат да я достигнат. Намерила е начин да им надвие — макар и тяхна пленничка.

Останалите не откъсваха очи от трепкащото изображение на внучката на Патриша, изправена сред изкуствено създаденото обкръжение на Гея...

— Сер Олми, как преценява всичко това твоят джарт? — попита Корженевски.

— Разтревожен е от потенциалната загуба на безценна информация — рече Олми.

— Имах предвид... „съхраняването“ на целия този свят.

— Те също се опитват да служат на Последния Разум... макар и по свой собствен начин — намеси се Ри Ою. — Намерението им е да съхранят всичко, което е по силите им, а сетне да му го предоставят. Точно с това се занимават. Все пак мисля, че ще е най-добре, ако преустановим мъченията на тази жена... Дошъл е моментът за важни решения. Джартите знаят, че скоро Пътят ще престане да съществува. Там ви възприемат като представител на потомственото управление. И нямат търпение да се похвалят с плодовете от своя труд пред Последния Разум. Ще направят всичко, каквото им кажа... Доколкото имам представа, отдавна чакат този момент и го смятат за венец на собственото си историческо развитие. Бих могъл да взема със себе си Загадката на Патриша и съзнанието на нейната внучка, да ги върна

обратно в сектора на геометричните колоди и да им осигуря поне малко заслужено спокойствие.

— Защо? — попита Корженевски с гласа на Патриша. — Защо само тях? Защо не възстановите всички светове, които джартите са унищожили и „съхранили“?

Ри Ою поклати глава.

— Не е в моите способности. Правя каквото мога... и каквото съм обещал. Преди много години, когато все още бях един най-обикновен портопроходец, пропуснах възможността да довърша обучението на Патриша. Дойде време да поправа грешката си и да изкупя вината, заради която страда не само тя, Но и нейната внучка. Освен това ще получи и естетическо удоволствие от добре свършената работа.

— Гари Ланиер отказваше всякакви по-специални привилегии — подхвърли Корженевски мрачно. — С какво съм ги заслужил... ги е заслужила Патриша Луиза Васкес?

Ри Ою обмисли внимателно отговора си.

— Да речем, че го правя заради миналото. За да поправа една грешка — една-единствена от многото. Инженерът вече плати греховете си със създаването на Пътя... Олми също изстрада немалко заради прекомерните си амбиции и мисълта за собствената си значимост... И Мирски си върна дълговете. Моля ви, позволете ми да поправа поне тази моя грешка.

Лицето на Инженера се отпусна.

— Добре — произнесе меко той. — Отведете ги у дома.

— А вие какво избирате? Сер Олми скоро ще се освободи от джарта... къде ще отидете?

— Без Загадката на Патриша личността ми ще е непълна — промърмори Корженевски. — Мисля, че тя ще се съгласи да остане с мен, стига да знае, че някаква част от нея се е завърнала у дома. А аз... ние бихме желали да продължим пътешествието си по Пътя и да се слеем с Последния Разум.

— Чудесна идея — кимна зарадвано Олми. — Обаче не съм сигурен дали съм готов за това. И дали всички истории, които изслушахме, са верни.

— Верни са — потвърди Ри Ою.

— И така да е — махна с ръка Олми. — Лично аз имам друго намерение. Вече зная къде ще се чувствам щастлив.

— И къде?

— На Тимбъл. Светът на франтите. Там имам много приятели.

— Разполагаме с достатъчно време, за да отворим врата и към Тимбъл — заяви Ри Ою.

— Не се ли чувствате поне мъничко като Дядо Коледа? — попита го Корженевски, или може би Патриша — Инженерът едва ли познаваше старите земни легенди.

Ри Ою се засмя и извърна лице към неподвижната фигура на младата жена в стаята.

— Ще предам решенията ви на джартите. Сигурен съм, че ще се почувстват горди, когато узнаят за намерението на създателя на Пътя да се слее с Последния Разум.

— А сега — произнесе тържествено Ри Ою, — предстои ни отново да обявим най-свещеното от всички бракосъчетания. Ти, Патриша, временно прехвърлена в мен, съгласна ли си да използваш съзнанието на твоята собствена внучка като временен носител, докато откриете своя роден дом?

Олми погледна към изображението на Рита. Тялото ѝ заблестя, за кратко изгуби всякакви цветове, сетне отново придоби материалност. Очите на младата жена не се откъсваха от лицето на Корженевски, Инженерът също я гледаше.

— Рита, ще преотстъпиш ли част от себе си на тази далечна сянка на твоята прародителка, за да има достатъчно сила да се прибере у дома?

— Да — произнесе Рита.

Тя почувства как се смесват водите им, също както се смесваха вълните на Средно море с океана отвъд носа, където се издигаха Стълбовете на Херкулес.

Пред очите ѝ се заредиха цяла поредица от различни реалности, между които и Гея, и тя мигом осъзна, че нито един от световите не прилича на нейния. Но сивокосият засмян мъж, който можеше да бъде самият Зевс, или Азерапис, я посъветва да избере някой свят, към който джартите все още не бяха отваряли проход, нито пък щяха да отворят... и където експедицията така и не беше се състояла... И Рита затвори очи.

— Време е да се сбогуваме, сер Корженевски — обяви Ри Ою. — Можете да имате пълно доверие на членовете на управлението.

Корженевски предаде ключицата си на портопроходеца и отстъпи назад. Миг по-късно мехурът се раздели по средата и между Инженера и неговите двама спътници се издигна полупрозрачна стена. Олми го проследи, докато се отдалечаваше и накрая изчезна зад поредната черна стена.

Ри Ою вдигна ключицата, сякаш за да привикне към тежестта ѝ.

— Сер Олми, те също са служители на Последния Разум, макар методите им да изглеждат странни. Съобщиха ми, че с готовност ще ви отведат при вратата, която сте избрали. Сигурен съм, че ще изпълнят всички ваши желания. Никой обаче не знае със сигурност колко време е изминало на Тимбъл...

— Риск винаги съществува — произнесе философски Олми.

— Несигурността подхранва любопитството — добави Ри Ою.

— Благодаря ви.

— Няма защо. Освен това, готови са да приемат от вас своя модифициран изпълнител в момента, когато пожелаете.

Олми нямаше нищо против час по-скоро да се раздели със своя неканен гост. Тялото му отново бе обхванато от мъждукащ огън. А сетне джартът вътре в него изчезна.

Първото усещане, колкото и изненадващо да му се струваше, бе за самота. А после мисълта му се насочи към предстоящото — ето че отново е господар на ума си, а ѝ го очаква Тимбъл, с всички свои чудеса...

Замисли се за Тапи и Сули Рам Кикюра, за други недовършени и незапочнати дела.

— Запазете спокойствие, сер Олми — рече Ри Ою, стисна ръката му и я пусна.

Мехурът отново се раздели на две. Ри Ою се обърна към членовете на управлението.

— Бих желал да се завърнем обратно в сектора с „геометрични колоди“. Възнамерявам да отворя проходи към два свята от вселената, които се различават съвсем малко от нашите.

Неговият мехур потегли обратно към поточната станция и Пътя зад нея.

Ри Ою не изпускате ключицата на Корженевски. Най-сетне мехурът се спусна над блестящата бронзова повърхност и стената под краката му изчезна.

Портопроходецът притвори очи и зашепна ритуалните заклинания, които служеха главно за да подготвят ума му за предстоящото върховно напрежение — колкото и излишно да бе това в неговата настояща форма.

— Аз въздигам тази ключица към безчетните светове и озарявам с нова светлина Пътя, отваряйки вратата към нашия възход на тези, които водят и са водени, които създават и са създадени, които осветяват Пътя или се къпят в дарената им светлина...

Повърхността на Пътя видимо потъмняваше — вероятно първият признак за приближаващата вълна, която щеше да направи още по-трудно, дори невъзможно, отварянето на прохода. Нямахше много време, не повече от един-два часа, а го чакаше още толкова работа и най-вече упорито търсене, докато открие света, който му бе необходим.

Той завърши с:

— Ето... аз нов свят отварям.

Никога досега, през цялата си кариера на портопроходец, не беше отварял двойна врата. Но въпреки това проходът щеше да свърже точно тези два свята, които бе избрал.

Под краката му се образува овална вдлъбнатина, чиито краища блещукаха. Веднага след това се появи и първият свят, който почти не се отличаваше от Гея и където Патрикия бе пристигнала и бе осъществила своите грандиозни промени, но ги нямаше джартите.

Портопроходецът не можеше да разтегне вратата назад във времето. Направи само един безуспешен опит, сетне се върна обратно и се съсредоточи върху монитора на ключицата, нареждайки ѝ да открие Рита Васкайза. Едно момиче, което никога не беше се срещало с джартите, нито пък бе предприемало пътешествие към тайнствената врата...

Пътят се озари в ослепително сияние и Ою се зачуди дали ще му стигне времето.

80.

У дома

Рита пресече горичката, отвъд която, според Беренике, щеше да открие баща си. Не след дълго го забеляза — Рамон седеше с отчаян вид под едно маслиново дръвче, опрял гръб на стеблото му. Току-що бе приключила поредната безуспешна битка срещу управителния съвет на Академията. Ако не друго, имаше нужда поне от малко подкрепа.

— Татко — повика го тя и в следния миг отскочи назад, сякаш я бяха зашлевили. Нещо бе паднало върху нея, вътре в нея, нещо едновременно познато и чуждо. Изведнъж се видя отстрани — изчерпана от продължителни терзания, със спомени за някаква чудовищна инвазия от друг свят и постоянната мисъл за смъртта. Рита затвори очи и едва се сдържа да не закрепци. Дишаше мъчително, като изхвърлена на брега риба. Препъна се в един корен и полетя напред. Когато отново се изправи, неприятните спомени бяха изчезнали, затворени зад непробиваема стена в някаква неизмеримо дълбока част на съзнанието ѝ.

— Рита? — извика Рамон и скочи. — Какво ти стана? Тя припряно потърси някакво подходящо обяснение.

— Зави ми се свят... може да съм се разболяла в Александрия.

Беше се прибрала у дома за ваканцията. Наистина си беше у дома, това не бе нито сън, нито илюзия. Дръвчетата, въздухът, баща ѝ — всичко бе съвсем истинско... Нямаше ги онези отвратителни лица, видения, халюцинации. Кошмари.

— Нищо ми няма — усмихна му се Рита. — Може би ме е докоснал духът на баба.

— Виж, от това има полза — съгласи се Рамон.

— Каж ми какво става тук — настоя Рита, седна до него и зарови пръсти в сухата, изпръхнала пръст.

„После ще мисля за това. Обещавам си, ще разбера откъде идва. Всички тези видения, образи и кошмари от светове, които не

познавам,“

Наследството на наместницата. Къде ли беше сега тя? И какво правеше?

Пътят се разпадаше. Пред неизбежната катастрофа поточната станция бе напуснала поста си и бе изчезнала незнайно къде. Ри Ою изостави човешката си форма и се понесе като вихрушка от светлина над двойната врата. Все още търсеше Земята, но такава Земя, която не познава Смъртта, и за това се налагаше да прерови „геометричната колода“ далеч назад във времето, до строго определен момент.

Дори в нематериалната му форма неимоверният катаклизъм, разцепващ Пътя, заплашваше да го помете. Ри Ою побърза да се премести в пространството и се скри в една от вратите, осъзнавайки, че тя също скоро ще бъде разрушена. Полагаше огромни усилия, за да запази целостта си поне докато изпълни последната си задача...

Патриша Луиза Васкес слезе от колата на своя годеник, стиснала в прегръдките си пакетите с подаръци. Въздухът пронизваше остро гърдите ѝ, въпреки че зимите в Калифорния никога не бяха особено студени. Тя закрачи по павираната пътека към дома на родителите си и...

Изведнъж изпусна пакетите, разпери ръце и изви глава назад, с изцъклени, болезнено разширени очи.

— Патриша! — извика Пол от колата.

Тя се строполи в тревата до пътеката, изстена мъчително и сетне тялото ѝ замря отпуснато. Пол дотича от колата.

— Божичко, Божичко — занарежда той, наведен над нея.

Постави разтреперана ръка на челото ѝ и се огледа безпомощно.

— Не произнасяй напразно пред мама името Господне — прошепна с пресъхнало гърло Патриша.

— Не знаех, че си епилептичка.

— Не съм. Помогни ми да стана. — Тя коленичи и започна да събира разпилените в тревата покупки. — Уф, каква бъркотия...

— Какво ти стана?

Патриша се засмя, отначало смутено, сетне тържествуващо. Накрая на лицето ѝ се изписа изненада.

— Не ме питай — каза тя. — Не искам да те лъжа. „Ако зная къде съм — помисли си тя, — ще зная и коя съм.“ Имаше някакви неясни разпокъсани спомени за други хора, които се опитваха да ѝ

помогнат и накрая бяха успели. По-важното сега беше, че си е у дома, пред прага на малката къща, където живееха родителите и, а това означаваше, че тя е Патриша Луиза Васкес, а разтревоженият млад мъж, коленичил до нея, е Пол, за когото доскоро скърбеше по някаква неизвестна причина, също както скърбеше и за...

Тя огледа улиците и къщите, ясното небе, без следа от унищожителни пожарища. Нямахте и следа от Апокалипсиса.

— Мама така ще се зарадва — промърмори тя, все още дрезгаво. — Мисля, че току-що получих Божествено просветление. — Тя протегна ръце, обгърна шията му и го привлече към себе си.

После надникна над главата му към блещукащите звезди.

„Няма никакъв Камък в небето — рече си тя. — Каквото и да означава това.“

81.

В потока

Макар и с огромна неохота, Корженевски склони да бъде „съхранен“.

Първоначалното усещане беше за пребиваване в някаква студена, безформена реалност, последвано от колкото възторжено, толкова и кошмарно пътешествие сред джунглите от информация, събрана от джартите за всички — а те бяха няколко хиляди — светове, с милиарди същества. Цялата тази информация сега се прехвърляше в потока, за да бъде предадена на Последния Разум.

Пътят се нагъваше на гигантски спирали и свръхспирали, поглъщаше сам себе си в неизразими пламъци и умираше.

На Земята бе отминало безнадеждно времето на призраците.

82.

Тимбъл

Олми по-скоро почувства, отколкото видя затварянето на вратата. Въздухът наоколо изпука от насъбралото се статично електричество. Краката му опряха в червеникав пясък. Тишина. Шепот на вятър.

В началото се боеше, че ще види още един завладян от джартите свят, поредната планета, подложена на фанатично „съхраняване“ и „запазване“ за „потомственото управление“. Но джартите никога не бяха нападали Тимбъл. Дори не бяха отваряли вратата, през която бе преминал Олми.

Стоеше под изпепеляващите заслепяващи лъчи на тимбълското слънце, но на лицето му грееше щастлива усмивка. Кожата му беше модифицирана така, че да понася повишени и дори смъртоносни дози ултравиолетово лъчение. Чувстваше се толкова приятно, сякаш се беше излегнал на припек под земното слънце. Не го безпокоеше дори това, че няма представа колко време е изминало на Тимбъл. Винаги щеше да си остане негова втора родина.

Намираше се на върха на невисок хълм. На север се простираше широко павирано поле, гладко като стъкло и в идеално състояние — въпреки липсата на машини от Хексамона. Навремето тук бе главната врата на Тимбъл. Тя бе прекратила съществуването си по време на Разделянето, когато Хексамонът бе напуснал Пътя.

Олми погледна на запад и зърна сияещата синева на океана. За миг небосводът бе пресечен от тъничка огнена диря, която веднага бе посрещната от ярък разрушите лен лъч. Значи кометният дъжд все още продължаваше и все така ефективно бе отблъскван от защитните инсталации, монтирани някога от Хексамона... Все пак не беше изминало чак толкова време.

Олми знаеше, че ще срещне на Тимбъл и немалко граждани на Хексамона — емигранти, предпочели да останат тук след затварянето на вратите. Нямаше да изпитва недостиг от човешка компания. Но не

това очакваше сега. Всеки посетител на Тимбъл трябваше да бъде посрещнат лично от някой франт, за да получи официално разрешение за пребиваване.

В по-ранния период от своето развитие, когато Тимбъл все още бе търпял ежедневни съкрушителни дъждове от огнени комети, франтите бяха усъвършенствали способността си да контактуват помежду си и непрестанно да обменят натрупания опит. Така в общата маса се съдържаха мислите и спомените на всеки отделен член. Завърнеше ли се някой франт от други светове, съзнанието му незабавно биваше абсорбирано и интегрирано с останалите съзнания.

Което означаваше, че всеки зрял франт на Тимбъл би трябвало да познава добре Олми, Франтите, с които бе работил навремето, бяха споделили с останалите всички съвместни спомени. Един свят, където всеки срещнат щеше да е негов добър приятел.

Не мислеше, че заслужава чак толкова, но така или иначе, вече беше тук.

Спусна се надолу по хълма и пое на изток, към полюшваните от вятъра полета със синьо-жълтеникави растения, зад които се виждаха покривите на най-близкото селище. По пътя си застигна неколцина тукашни младежи, които го изгледаха безизразно — явно младежите все още не го познаваха. Срещна първия възрастен франт точно на входа на пазарния сектор.

Франтът седеше на една каменна пейка — висок и мършав, с тясно лице с изпъкнали от двете страни рибешки очи, с прегърбени, увити в церемониален плащ рамене.

Той вдигна глава и известно време го разглежда мълчаливо.

— Радвам се да ви видя, сер Олми — каза франтът. — Каква приятна изненада.

— Удоволствието е мое — отвърна Олми.

ЕПИЛОГ

Първо, рече Мирски на своя спътник, ще започнем от началото.

А после? — попита Ланиер.

Ще търсим интересни места, докато стигнем края.

А след това?

Източник: <http://sfbg.us>

Издание:

ВЕЧНОСТ. 1996. Изд. Бард, София. Биб. Избрана световна фантастика, No.30. Роман. Превод: [от англ.] Юлиан СТОЙНОВ [Eternity, Greg BEAR]. Формат: 125×195 мм. Страници: 368. Цена: 140 лв.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.